

Európska únia
Európsky fond regionálneho rozvoja

Správa o stave malého a stredného podnikania v Slovenskej republike v roku 2017

Bratislava

Obsah

Zoznam tabuliek.....	4
Zoznam grafov.....	5
Zoznam skratiek.....	6
1 Úvod	9
1.1 Stručná história Správy o stave MSP v SR pri príležitosti 25. vydania	10
2 Manažérske zhrnutie	13
3 Prístup EÚ a vlády SR k podpore MSP	17
4 Vývoj ekonomického prostredia MSP	18
4.1 Makroekonomický rámec	18
4.2 Kvantitatívne ukazovatele MSP	21
5 Programy podpory.....	26
5.1 Prehľad čerpanej pomoci z hľadiska foriem financovania a zdrojov finančných prostriedkov.....	26
5.2 Opis poskytnutej pomoci.....	27
5.2.1 Štátne inštitúcie	27
5.2.2 Neštátne inštitúcie	56
5.2.3 Finančné inštitúcie.....	61
5.2.4 Univerzity.....	68
5.2.5 Slovak Business Agency	69
6 Závery prieskumov	85
6.1 Postoje obyvateľov k podnikaniu - Globálny monitor podnikania (GEM)	85
6.2 Prieskum exportných aspirácií malých a stredných podnikov	86
6.3 Prieskum rodinného podnikania na Slovensku.....	88
6.4 Prieskum start-upov na Slovensku	91
6.5 Prístup MSP k financovaniu (SAFE)	92
6.6 Vnímanie regulácií podnikateľmi.....	94
6.7 Vnímanie nezávislosti národných súdnych systémov v EÚ z pohľadu podnikov.....	96
7 Legislatívny vývoj a návrhy na zníženie regulačnej záťaže.....	99
7.1 Prehľad najpodstatnejších legislatívnych zmien, ktoré ovplyvnili podnikateľské prostredie v roku 2017.....	99
7.2 Zhrnutie záverov z uskutočnených analýz podnikateľského prostredia.....	114
7.3 Návrhy k zlepšeniu regulácie v prospech MSP	118
8 Záver	121
Prílohy: Infografika	123

Zoznam tabuliek

Tab. č. 01: Všeobecné a demografické ukazovatele MSP.....	22
Tab. č. 02: Počet podnikateľských subjektov v krajoch SR v roku 2017.....	22
Tab. č. 03: Ekonomické a finančné ukazovatele MSP	23
Tab. č. 04: Objem finančných prostriedkov čerpaných prostredníctvom MSP v roku 2017 podľa zdroja, z ktorého pochádzajú.....	26
Tab. č. 05: Priame úvery v období rokov 2014 - 2017 (poskytnuté MSP).....	29
Tab. č. 06: Bankové záruky v období rokov 2014- 2017 (poskytnuté MSP k 31.12.2017)	30
Tab. č. 07: Vývoj majetkovej angažovanosti EXIMBANKY SR v r. 2016 - 2017 (v tis. Eur)	30
Tab. č. 08: Podiel angažovanosti voči MSP z celkovej poistnej angažovanosti EXIMBANKY SR k 31. 12. za roky 2016 – 2017 v členení podľa poistenia obchodovateľných a neobchodovateľných rizík	31
Tab. č. 09: Pohľadávky z poskytnutých priamych úverov a záruk klientom MSP k 31.12. za roky 2013 – 2017 (v tis. Eur)	32
Tab. č. 10: Percentuálne vyjadrenie podpory exportu poisťovacími produktmi do krajín EÚ a ostatných krajín v členení podľa veľkosti klientov	32
Tab. č. 11: Sumarizácia prerozdelených prostriedkov podľa jednotlivých programov a podprogramov	38
Tab. č. 12: Poskytnutá štátna pomoc v roku 2017 podľa jednotlivých schém štátnej	38
Tab. č. 13: Realizácia vybraných nástrojov AOTP v roku 2017 pre všetky podnikateľské subjekty	42
Tab. č. 14: Pomoc MSP na podporu zamestnanosti	43
Tab. č. 15: Výška poskytnutej pomoci v roku 2017 podľa typu podniku	44
Tab. č. 16: Výška poskytnutej pomoci v roku 2017 podľa typu podniku	44
Tab. č. 17: Výška poskytnutej pomoci v roku 2017 podľa typu podniku	44
Tab. č. 18: Investičná pomoc poskytnutá investorom v roku 2017 z národných zdrojov (štátneho rozpočtu SR).....	45
Tab. č. 19: Prehľad súkromného sektora v rámci 62 schválených ŽoNFP	49
Tab. č. 20: Výzvy OP KŽP v roku 2017 pre podnikateľské subjekty (stav k 31.12.2017)	54
Tab. č. 21: Úvery zo zdrojov EIF	61
Tab. č. 22: Informácie o predaji EU MIKROúverov.....	62
Tab. č. 23: Základné informácie o jednotlivých typoch OTP EÚ MIKROúveroch	63
Tab. č. 24: Základné informácie o investičných úveroch z programu SlovSEFF III.	64
Tab. č. 25: Základné podmienky štandardne poskytovaných úverov.....	66
Tab. č. 26: Výsledky SBA v rámci projektu BISS Slovakia 2017	76
Tab. č. 27: Vybrané ukazovatele realizácie Mikropôžičkového programu	82
Tab. č. 28: Poskytnuté zdroje pre mikropôžičky podľa odvetví.....	82
Tab. č. 29: Počet a výška schválených investícií za jednotlivé fondy	83
Tab. č. 30: Počet a výška realizovaných investícií za jednotlivé fondy	83
Tab. č. 31: Štádium životného cyklu spoločností pri realizovaní investičných návrhov	84
Tab. č. 32: Prehľad počtu a výšky čiastkových a úplných divestícií v roku 2017	84
Tab. č. 33: Prehľad novelizácií kľúčových legislatívnych predpisov pre podnikanie.....	114

Zoznam grafov

Graf č. 1: Medziročný vývoj HDP v SR a EÚ	19
Graf č. 2: Vývoj priemerného počtu zamestnaných osôb a miery nezamestnanosti v SR	20
Graf č. 3: Vývoj priemernej úrokovej miery podnikových úverov a inflácie v SR.....	21
Graf č. 4: Rodové zloženie FO - podnikateľov v rokoch 2016-2017.....	22
Graf č. 5: Veková štruktúra FO - podnikateľov v rokoch 2016-2017	23
Graf č. 6: Vývoj hrubej produkcie, pridanej hodnoty a zisku pred zdanením MSP	24
Graf č. 7: Vývoj počtu zamestnaných osôb MSP v rokoch 2008-2017	25
Graf č. 8: Vývoj vývozu a dovozu MSP v rokoch 2008-2017 (v mil. Eur)	25
Graf č. 9: Štruktúra foriem financovania MSP v roku 2017	26
Graf č. 10: Percentuálny podiel štátnej pomoci pre MSP podľa poskytovateľa v roku	28
Graf č. 11: Vybrané postoje obyvateľov SR k podnikaniu podľa prieskumu GEM	86
Graf č. 12: Chýbajúca forma podpory pre zahranično-obchodné aktivity MSP	87
Graf č. 13: Využívanie podporných programov pre zahranično-obchodné aktivity MSP	88
Graf č. 14: Hlavné problémy rodinných podnikov na Slovensku pri začatí podnikania.....	89
Graf č. 15: Hlavné prekážky rodinných podnikov na Slovensku pri rozširovaní.....	90
Graf č. 16: Relevantné zdroje financovania MSP na Slovensku a v EÚ	93
Graf č. 17: Účely použitia získaných finančných zdrojov MSP na Slovensku a v EÚ-28.....	94
Graf č. 18: Ako respondenti poznajú pôvod legislatívy, ktorá sa vzťahuje pre ich podnik	94
Graf č. 19: Aké výhody prináša legislatíva EÚ pre MSP na Slovensku	95
Graf č. 20: Aké nevýhody prináša legislatíva EÚ pre MSP na Slovensku.....	96
Graf č. 21: Ako firmy hodnotia nezávislosť súdov a sudcov na Slovensku a v EÚ v roku 2017	97
Graf č. 22: Hodnotenie nezávislosti súdov a sudcov podľa jednotlivých krajín EÚ	98

Zoznam skratiek

ADZ	Agentúry dočasného zamestnávania
AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce
APTP	Aktívna politika trhu práce
APVV	Agentúra na podporu výskumu a vývoja
ASPEK	Asociácia priemyselnej ekológie na Slovensku
BSK	Bratislavský samosprávny kraj
CEB	Rozvojová banka Rady Európy
CIP	Program pre konkurencieschopnosť a inovácie
CLR	Centrum lepšej regulácie
COSME	Program Európskej únie pre konkurencieschopnosť MSP
CRIF	Slovak Credit Bureau s.r.o.
CSP	Civilný sporový poriadok
DN UoZ	Dlhodobo nezamestnaní uchádzači o zamestnanie
DNO	dlhodobo nezamestnaný občania
EaSI	Program Európskej únie v oblasti zamestnanosti a sociálnej inovácie
EBRD	Európska banka pre obnovu a rozvoj
ECB	Európska centrálna banka
EEN	Enterprise Europe Network
EFQM	Európska nadácia pre manažérstvo kvality
EFRR	Európsky fond regionálneho rozvoja
EIB	Európska investičná banka
EIF	Európsky investičný fond
EIT	Európsky inovačný a technologický inštitút
EK	Európska komisia
EMAS	Schéma pre environmentálne manažérstvo a audit
EP	Exekučný poriadok
ERDF	Európsky fond regionálneho rozvoja
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
ETC	Európska územná spolupráca
EÚ	Európska únia
FLPG	First loss portfolio guarantee
FM UK	Fakulta manažmentu Univerzity Komenského
FO	fyzická(é) osoba(y)
GEM	Global Entrepreneurship Monitor
GEW	Globálny týždeň podnikania

HDP	hrubý domáci produkt
INKLUPOD	Rozvoj inkluzivity podnikania vybraných znevýhodnených skupín
IROP PO3	Integrovaný regionálny operačný program, prioritná os 3
j.s.a.	jednoduchá spoločnosť na akcie
JKM	jednotné kontaktné miesto
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MK SR	Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MSP	malé a stredné podniky
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
MUoZ	mladý uchádzači o zamestnanie
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva
MZVaEZ	Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia SR
NARMSP	Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania
NBS	Národná banka Slovenska
NCP	Národný kontaktný bod
NEET	not in employment, education or training
NFP	nenávratný finančný príspevok
NP	národný projekt
NPC	Národné podnikateľské centrum
NUTS	Nomenklatúra územných štatistických jednotiek
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
OP	Operačný program
OP VaI	Operačný program Výskum a Inovácie
OZE	obnoviteľné zdroje energie
p. b.	percentuálny bod
PM	pracovné miesta
PO	právnická(é) osoba(y)
POCE	Podnikateľské centrum
PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
PRSL	Portfolio Risk Sharing Loan
PZS	pracovná zdravotná služba
R&D	Research & Development
RPIC	Regionálne poradenské a informačné centrum
SAFE	Survey on the Access to Finance of Enterprises
SARIO	Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu

SBA	Slovak Business Agency
SBAfE	Small Business Act for Europe
SCCF	Slovenské centrum cvičných firiem
SLSP	Slovenská sporiteľňa
SO	Sprostredkovateľský orgán
SOPK	Slovenská obchodná a priemyselná komora
SR	Slovenská republika
STU	Slovenská technická univerzita
SZČO	Samostatne zárobkovo činná osoba
SZRB	Slovenská záručná a rozvojová banka, a. s.
SŽZ	Slovenský živnostenský zväz
ŠC	špecifický cieľ
ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
TUKE	Technická univerzita v Košiciach
UCITT	Univerzitné centrum inovácií, transferu technológií a ochrany duševného vlastníctva
ÚNMS SR	Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo
UoZ	uchádzači o zamestnanie
ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
ÚPV SR	Úrad priemyselného vlastníctva SR
UTI STU	Univerzitný technologický inkubátor Slovenskej technickej univerzity
UVP	Univerzitný vedecký park
VaV	Výskum a vývoj
VÚC	Vyšší územný celok
VZPS ŠÚ	výberové zisťovanie pracovných síl Štatistického úradu SR
ZDPH	Zákon o dani z pridanej hodnoty
ZFEÚ	Zmluva o fungovaní Európskej únie
ZMPS	Združenie mladých podnikateľov Slovenska
ZPS	Združenie podnikateľov Slovenska
ZÚ SR	Zastupiteľský úrad Slovenskej republiky
ŽoNFP	Žiadosť o nenávratný finančný príspevok

1 Úvod

Postavenie malých a stredných podnikov (ďalej len „MSP“) v národnom hospodárstve z hľadiska tvorby pracovných miest, podpory miestnej ekonomiky a vyrovnávania disparít regionálneho rozvoja je na Slovensku významné z dlhodobého hľadiska. V roku 2017 mali na podmienky podnikania MSP pozitívny vplyv najmä makroekonomický vývoj, resp. stabilné tempo ekonomického rastu, ťahané najmä rastom domáceho dopytu, ale aj rastom vonkajšieho dopytu. Medziročné zvýšenie investičného dopytu vytvára priaznivé predpoklady na ďalší rast ekonomickej aktivity v budúcnosti ako aj na ďalší rast spotrebiteľského dopytu. Nárast produkcie v rámci priemyslu, stavebnej produkcie, ale aj v oblasti obchodu, doprave a skladovaní či v trhových službách, sa prejavil vo zvýšení zamestnanosti, poklese miery nezamestnanosti a náraste priemernej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve.

Negatívnym sprievodným javom je postupné zhoršovanie prístupu ku kvalifikovanej pracovnej sile, ktorým ekonomika SR naráža na hranicu extenzívneho rastu hospodárstva. Priemerný počet zamestnaných osôb v SR bol druhý rok po sebe vyšší ako predkrízové hodnoty nielen vďaka dobrým hospodárskym podmienkam, ale aj vďaka momentálne vysokému počtu populácie v produktívnom veku na trhu práce. Prehlbujúci sa nedostatok pracovnej sily je v súčasnosti skôr dôsledkom asymetrie v štruktúre dopytu a ponuky na trhu práce, resp. z dôvodu absencie základných pracovných návykov či ovládania mäkkých zručností populácie bez práce. V dôsledku očakávaného demografického vývoja bude SR čeliť výzve zlepšovania podmienok na umožnenie intenzívneho rastu hospodárstva pri klesajúcej početnosti dostupných zdrojoch pracovnej sily (zvyšovania produktivity práce v dôsledku kvalitnejšieho vzdelávacieho systému, jeho prepojenia so zamestnávateľmi a zamestnávateľov s výskumom, ako aj zlepšovania organizácie práce pružnejšou politikou a reguláciou zamestnávania, resp. efektívnejšou integráciou pracovnej sily zo zahraničia).

Prvé prejavy nárastu inflácie za posledné 3 roky pri nezmenenom trende udržiavania relatívne nízkyh úrokových mier podnikových úverov zatiaľ potvrdzujú pozitívne vyhliadky hospodárskeho vývoja v SR aj na ďalší rok. Otázkou ostáva prečo pozitívne podmienky nedokážu MSP využiť v oblasti zahraničného obchodu a zavádzania inovácií do hospodárskej praxe. Slabé postavenie slovenských MSP, nielen v porovnaní s väčšími podnikmi, ale aj v porovnaní s MSP v krajinách EÚ, sa medziročne prehĺbilo a absencia realizácie potrebných reforiem politík, resp. vytvárania právneho a podporného prostredia zohľadňujúceho potreby MSP s cieľom zlepšenia ich postavenia nielen na jednotnom ale aj globálnom trhu výrazným spôsobom znižuje mieru spoločensko-ekonomického rozvoja Slovenska.

Predkladaná publikácia nadväzuje na sériu správ s aktuálnymi informáciami o postavení a trendoch prebiehajúcich v prostredí MSP na Slovensku, ktoré sú spracovávané už od roku 1993. Cieľom predloženej Správy o stave MSP v SR v roku 2017 je poskytnúť informáciu o aktuálnom vývoji podpory MSP v EÚ a v SR (kapitola 3), vývoji ekonomického prostredia a postavenia MSP v SR (kapitola 4), o opatreniach a iniciatívach zameraných na podporu MSP na Slovensku (kapitola 5), o významných zmenách v legislatívnom prostredí s vplyvom na MSP, názoroch MSP na vybrané aspekty podnikateľského prostredia (kapitola 6) a v neposlednom rade poskytnúť relevantné odporúčania na ich zlepšenie do budúcnosti (kapitola 7).

Súčasťou hodnotenia situácie podnikania MSP na Slovensku v roku 2017 sú interpretácie vývoja relevantných štatistických ukazovateľov ako aj výsledky prieskumov v oblasti podnikania a MSP, vrátane prezentácie výsledkov prieskumu Global Entrepreneurship Monitor (GEM), ktorý predstavuje významnú globálnu štúdiu o dynamike podnikania. Správa obsahuje viaceré tabuľky a grafy, ktoré sú zaradené priebežne v textovej časti. Ich úlohou je priblíženie a dokladovanie informácií a trendov. Predstavujú výber z podrobnejších hodnotení jednotlivých

aspektov MSP, ktoré sú prezentované v rámci osobitných tematických analýz a štúdií vydávaných SBA. Prierezový, ale detailný pohľad na aktuálne vývojové trendy ponúka štatistický dokument „MSP v číslach v roku 2017“, v ktorom sú prezentované výsledky štatistických ukazovateľov MSP zahrňujúce demografiu (početnosť), vznik a zánik, odvetvovú a regionálnu štruktúru, zamestnanosť, postavenie MSP v ekonomike a v zahraničnom obchode.

Hodnotenie stavu a trendov rozvoja MSP je podkladom pre analýzu stavu podnikateľského prostredia v SR, ktorá sa každoročne predkladá vláde SR ako súčasť Správy o stave podnikateľského prostredia v Slovenskej republike v zmysle uznesenia vlády SR č. 792 zo 17. júla 2002. Správa slúži ako podklad pre činnosť Vyslanca pre MSP (SME Envoy). Dokument je taktiež využívaný ako údajová báza pre informovanie inštitúcií Európskej únie, OECD, a ďalších subjektov a pri spracovaní analýz a štúdií podnikateľského prostredia na Slovensku.

Správa o stave malého a stredného podnikania v SR v roku 2017 je rovnako ako jej predchádzajúce ročníky prístupná verejnosti prostredníctvom webstránky SBA. Tvorcovia dokumentu ďakujú aj tento rok spolupracovníkom z organizácií štátnej správy, verejnej správy, podnikateľských zväzov a združení, ako aj z mimovládneho sektora za dodané podklady, bez ktorých by nebolo možné pripraviť dokument v požadovanom rozsahu a kvalite.

1.1 Stručná história Správy o stave MSP v SR pri príležitosti 25. vydania

Uznesením vlády SR č. 331 z roku 1993 bol prijatý Komplexný program podpory MSP, súčasťou ktorého bolo **zriadenie Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania** (NARMSP). Tá prostredníctvom siete 12 regionálnych poradenských a informačných centier a 4 podnikateľských inovačných centier začala poskytovať pre malé a stredné podniky (MSP) poradenstvo, vzdelávacie a informačné **služby**.

V roku 1994 vydala NARMSP (inštitucionálny predchodca dnešnej Slovak Business Agency) **prvú Správu o stave MSP** s názvom Stav malého a stredného podnikania 1993. Správa o stave MSP v SR za rok 2017, ktorá vychádza **v roku 2018**, je vzhľadom na kontinuálne spracovávanie jej **25. vydaním**.

Už v roku 1993 uvedená Správa dokumentovala, že „napriek všetkým problémom v slovenskej ekonomike už existuje sektor **MSP**, ktorý **sa významne podieľa na produkcii i zamestnanosti v slovenskom hospodárstve**.“ V roku 1993 bolo registrovaných 261 349 živnostníkov, 23 828 malých a 2 847 stredných podnikov - právnických osôb v SR.

Od začiatku bolo **cieľom** monitorovať a prezentovať aktuálny význam malých a stredných podnikov (MSP), ekonomické prostredie, v ktorom pôsobia, ich rozsah a štruktúru, inštitucionálnu sieť pre podporu, vyhodnotenie podporných programov vzniku a rozvoja MSP ako aj návrh opatrení na ich ďalší rozvoj, z dôvodu potreby vytvorenia možnosti relevantným orgánom verejnej správy „prijatť opatrenia na **odstránenie bariér ďalšieho rozvoja, resp. korekciu doterajšieho vývoja**“.

Už druhá Správa z roku 1994 mala po prerokovaní vo vláde o.i. slúžiť ako „**údajová báza** pre informovanie inštitúcií Európskej únie (EÚ) **pri koncipovaní porovnávacích analýz**,“ neskôr aj OECD, pričom od toho roku bola dostupná aj v anglickom jazyku. Prijatím uznesenia vlády č. 740/1994 sa potreba **hodnotenia vývoja MSP formálne ukotvila** a uznesením vlády č. 726/2000, resp. uznesením vlády č. 792/2002 sa táto potreba aktualizovala a Správa sa stala súčasťou Analýzy stavu podnikateľského prostredia v SR.

Zlomové momenty v histórii SR boli vždy predmetom Správy (prijatie zákona o štátnej podpore MSP č. 100/1995, ktorým bol zriadený systém programov štátnej podpory, prijatie Strednodobej politiky štátnej podpory MSP vládou v roku 1997). Odporúčania pre oblasť MSP prezentované v Správe za rok 1998 sú zahrnuté aj v Asociačnej dohode, kľúčovom dokumente venovanom príprave a pripravenosti SR pre vstup do EÚ.

Správa sa v ďalších rokoch venovala **prijatiu SR** v roku 2000 **do OECD**, resp. do klubu hospodársky vyspelých krajín sveta, podpísaniu prístupovej zmluvy s EÚ v roku 2002 a **prijatiu SR za člena EÚ** k 1. máju 2004. Medzi dôsledky týchto historických momentov zaradila Správa nutnosť slovenských podnikateľských subjektov intenzívnejšie súťažiť s podnikmi z krajín EÚ na jednotnom trhu, resp. využívať jeho výhody, ako aj zintenzívniť dobíhanie ekonomík členov EÚ pri zvyšujúcej sa regulačnej záťaži v súvislosti s aproximáciou slovenskej legislatívy s právom EÚ.

Správa za rok 2009 hodnotila **prijatie spoločnej meny Euro** so všetkými pozitívnymi aj negatívnymi efektmi, ako aj dôsledky spustenej globálnej hospodárskej krízy, ktoré sa v SR prejavovali najskôr vo forme prudkého poklesu externého dopytu, neskôr aj v ostatných oblastiach hospodárstva. Z tých sa nielen MSP spamätávali minimálne do roka 2012.

Vzhľadom na to, že ešte v roku 2008 sa SR pridala k **iniciatíve zákona o malých a stredných podnikoch** (Small Business Act for Europe, skratka SBAfE), ktorú Európska komisia prezentovala ako nástroj sledovania napĺňania politik rozvoja MSP, s dôrazom na uplatňovanie princípu „najskôr myslieť v malom“, Stav malého a stredného podnikania 2010 bola prvou Správou, ktorá relevantným orgánom verejnej správy prezentovala vybrané informácie v štruktúre podľa 10 princípov SBAfE (*odporúčania na ďalšie zlepšovanie podnikateľského prostredia a rozvoj MSP*, v nasledujúcich ročníkoch pribudli *najdôležitejšie legislatívne zmeny a vyhodnotenie programov podpory MSP*).

V nadväznosti na uverejnenie **Aktualizácie Zákona o malých a stredných podnikoch** Európskou komisiou (EK) v roku 2011, ktorá reflektovala ciele zakotvené v reformnej stratégii EÚ Európa 2020, t. j. inteligentný, udržateľný a inkluzívny hospodársky rast, **Akčného plánu pre podnikanie 2020** v roku 2013 a pri príležitosti zriadenia štruktúry vyslancov pre MSP (v SR zastal riaditeľ NARMSP) sa pre sprehľadnenie podkladu pre tvorcov politiky MSP ako aj pre činnosť vyslanca pre MSP štruktúra celej Správy v roku 2013 prispôsobila potrebe hodnotenia uplatňovania princípov SBAfE. Stala sa komplexným nástrojom monitorovania iniciatívy SBAfE. V tomto vydaní pribudla aj samostatná časť s hodnotením uplatňovania princípov SBAfE z pohľadu EÚ, konkrétne už pod hlavičkou Slovak Business Agency (SBA).

Medzitým bola SBA zapojená do prípravy v roku 2013 vládou schválenej **Stratégie výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR (tzv. „RIS3“)**, strategického dokumentu, ktorý predstavuje východiskový dokument pre zabezpečenie podpory MSP min. do roku 2020 s cieľom prispieť k rastu založenom na zvyšovaní inovačnej schopnosti SR. Aktuálny legislatívny rámec pre podporu MSP bol prijatý vo forme **zákona o podpore MSP** č. 290/2016.

V Správe v roku 2015 pribudlo zhrnutie vlastného hodnotenia uplatňovania princípov SBAfE tvorcami Správy. V snahe prísť k prehĺbeniu vlastného hodnotenia je výsledkom vytvorenia samostatného dokumentu, ktorý v roku 2018 prevzal úlohu nástroja hodnotenia, s názvom **Audit hodnotenia uplatňovania princípov SBAfE**, v rámci spustenej realizácie národného projektu Monitoring podnikateľského prostredia v súlade s uplatňovaním princípu „Think Small First“.

Od začiatku sa tvorcovia správy museli pri zostavovaní správy vysporiadať s nedostatkom kvalitných prvotných štatistických a ekonomických informácií. Definovaním problémových oblastí, resp. upriamením pozornosti na **chýbajúce informácie a aktívnym prístupom**

pri podnecovaní k ich zberu zo strany ŠÚ SR, daňových orgánov a ďalších inštitúcií pre dôsledné zmapovanie MSP a jeho prínosov v reálnom čase, postupne **prispeli tvorcovia k priebežnému zvyšovaniu ich dostupnosti**. Aj v roku 2018 čelia výzve prehĺbovať informačnú hodnotu správy o stále nové aspekty podnikania a hľadať nové informačné zdroje, ktoré by reflektovali vývoj a výzvy, ktorým MSP v reálnom svete sú vystavené.

V roku 2017 bolo v SR aktívnych živnostníkov 323 947 a 218 805 malých a stredných podnikov – právnických osôb. **Čo čaká MSP ďalších 25 rokov?** Dúfame, že ekonomická a právna sloboda podnikania bez ohľadu na zloženie geopolitického zoskupenia, ktorého bude SR členom. Zároveň dúfame v určitý **progres súčasného nastavenia podmienok podnikania MSP**, ktoré napriek ich početnosti sú závislé od fungovania pár podnikov v automobilovom priemysle, v sektore centier zdieľaných služieb, príp. od tradičných priemyselných podnikov v regiónoch. Dúfame, že dnešné startupy a etablované technologické MSP sa budú rozvíjať spolu s rodinnými podnikmi. Očakávame, že MSP budú úspešnejšie v sektore služieb, ale najmä budú vystavené väčšiemu drobnohľadu orgánov verejnej správy ako aj zákazníkov, a preto aj hodnotené nielen podľa výšky finančnej výkonnosti, ale aj podľa ich miery prístupu v oblasti **spoločenskej zodpovednosti**. Dúfame, že podmienky podnikania tvorené relevantnými orgánmi verejnej správy budú rozvoj MSP podporovať nielen v politike podpory podnikania, ale celkovou hospodárskou politikou a politickou kultúrou zlučiteľnou s adekvátnou kvalitou života pre občanov SR žijúcich doma a stále menej v zahraničí.

Správe prajeme, aby ich na tejto ceste sprevádzala a cieľ, ktorý si tvorcovia správy na začiatku stanovili, t. j. „založiť tradíciu poskytovania aktuálnych informácií o MSP,“ aby sa aj ďalších 25 rokov darilo plniť. **Vďaka** za možnosť učiť sa z vlastnej minulosti patrí nielen množstvu koordinátorov, poskytovateľov podkladov z radov inštitúcií podpory MSP a spoluautorov Správy súčinných pri jej spracovaní v priebehu posledných 25 rokov, ale aj samotným MSP, ktoré už roky v SR pôsobia, tým, ktorí to aspoň skúsili, resp. začínajú podnikáť teraz. Všetkým spolutvorcom Správy, ale najmä MSP prajeme veľa úspechov!

2 Manažérske zhrnutie

Predložená správa o stave malého a stredného podnikania v SR prezentuje komplexný pohľad na stav a vývoj podnikateľského prostredia v sektore malého a stredného podnikania a formách jeho podpory v roku 2017, vrátane poukázania na jestvujúce problémy spolu s návrhmi a možnosťami ich riešenia ako aj na vývojové tendencie.

Význam malých a stredných podnikov v slovenskej ekonomike vystihuje viacero ukazovateľov. Aj v roku 2017 tvorili 99,9 % z celkového počtu podnikateľských subjektov v slovenskom hospodárstve, zamestnávali okolo troch štvrtín (73,8 %) aktívnej pracovnej sily v podnikovej ekonomike a viac ako polovicou (53,6 %) sa podieľali na tvorbe pridanej hodnoty. Pozitívny vývoj národného hospodárstva sa pretavil aj do pozitívneho vplyvu na vývoj spomínaných ukazovateľov, keď oproti roku 2016 vzrástla zamestnanosť v MSP o 1,4 %, pridaná hodnota o 8,9 % a vytvorený zisk pred zdanením o 7,5 %, pričom dosiahnutý rast pridanej hodnoty v sektore MSP bol najvýznamnejší za posledných sedem rokov. V zahranično-obchodnej oblasti sa naopak malým a stredným podnikom nepodarilo zaznamenať zlepšenie. Podľa predbežných výsledkov sa vývoz MSP v medziročnom porovnaní takmer nezmenil a podiel MSP na celkovom vývoze dokonca poklesol.

Počet aktívnych¹ podnikateľských subjektov evidovaných Štatistickým úradom SR (ďalej len „ŠÚ SR“) v roku 2017 dosiahol 567 793, z toho 567 131 predstavovali MSP. Oproti roku 2016 počet aktívnych MSP vzrástol o 1,8 %. Z celkového počtu podnikov bolo 97,0 % mikropodnikov (550 016), 2,5 % (14 159) malých podnikov a 0,5 % (2 956) stredných podnikov. Počet aktívnych evidovaných veľkých podnikov dosiahol 662. Ich podiel predstavoval 0,1 %.

Vo vývoji celkovej početnosti aktívnych MSP v období rokov 2008 až 2017 došlo k miernemu rastu mikropodnikov, ktorý sa prejavoval najmä do roku 2010. Po roku 2010 sa vývoj počtu mikropodnikov stabilizoval a v súčasnosti osciluje na hranici 97 % z celkového počtu podnikateľských subjektov. Opačný vývojový trend bol zaznamenaný pri kategórii malých podnikov. V roku 2017 pokleslo zastúpenie malých podnikov oproti roku 2008 o viac ako polovicu. Najdynamickejší medziročný pokles v zastúpení (o 3,2 p. b.) nastal medzi rokmi 2009 a 2010. V prípade ostatných veľkostných kategórií podnikov možno pozorovať stabilný vývoj bez významnejších výkyvov.

Od roku 2009 do roku 2015 sa celková početnosť malých a stredných podnikov vyznačovala odlišnými vývojovými tendenciami, ktoré boli zaznamenané v rámci jednotlivých právnych foriem. Zatiaľ čo počet malých a stredných podnikov – právnických osôb každoročne rástol, počet fyzických osôb – podnikateľov klesal. Zmena vo vývoji nastáva po roku 2016 kedy dochádza k nárastu celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov, ako aj malých a stredných podnikov – právnických osôb. Dostupné údaje za rok 2017 potvrdzujú zmenu vývojových trendov z predchádzajúceho roka v početnosti sledovaných právnych foriem, t.j. nárast počtu fyzických osôb – podnikateľov (o 0,38 p. b.) a malých a stredných podnikov – právnických osôb (o 4,12 p. b.) oproti roku 2016.

Z pohľadu odvetvovej štruktúry MSP, viac ako jedna štvrtina (25,2 %; 142 906) aktívnych malých a stredných podnikateľov vykonávala v roku 2017 svoju hlavnú činnosť v oblasti obchodných služieb (sekcia SK NACE K až N). Mierne nižší podiel 21,2 % (resp. 120 178) dosiahlo zastúpenie MSP v odvetví obchodu. S výraznejším odstupom nasleduje oblasť stavebníctva, kde pôsobilo 16,7 % (94 694) MSP. V odvetví priemyslu vykonávalo činnosť

¹ Za ekonomicky aktívny subjekt považuje ŠÚ SR subjekt, ktorý mal v sledovanom referenčnom období zamestnancov, tržby alebo investície. K stanoveniu aktivity využil ŠÚ SR aj údaje z administratívnych zdrojov o platiteľoch zdravotného poistenia.

dovedna 75 670 MSP, čo predstavuje podiel na úrovni 13,3 %. Zastúpenie ďalších odvetví v kategórii malých a stredných podnikov nepresiahlo 10 %. Najnižšie zastúpenie v odvetvovej štruktúre MSP dlhodobo predstavuje odvetvie pôdohospodárstva (4,4 %), spolu s odvetvím ubytovanie a stravovanie (3,5 %). Celkovo bolo v roku 2017 viac ako tri štvrtiny (76,3 %) malých a stredných podnikateľov etablovaných v nasledovných štyroch sektoroch: obchodné služby, obchod, stavebníctvo a priemysel.

Hlavné ekonomické ukazovatele charakterizujúce vývoj MSP sa vyvíjali pozitívne aj v roku 2017. Pridaná hodnota (nefinančných) malých a stredných podnikov medziročne vzrástla o 8,9 % na 21 774,6 mil. Eur. Takmer tri štvrtiny pridanej hodnoty MSP vytvorili podnikateľské subjekty pôsobiace v odvetví priemyslu, obchodu a obchodných služieb. Po šesťročnom poklese podielu MSP na celkovej vytvorenej pridanej hodnote zaznamenali MSP opätovný rast – na úroveň 53,6 %. V porovnaní s ostatnými krajinami EÚ však slovenské MSP naďalej zaostávajú v dosiahnutom podiele na vytvorenej pridanej hodnote. V absolútnej hodnote došlo k zvýšeniu aj u ostatných ekonomických ukazovateľoch – hrubej produkcii (o 7,1 %), zisku pred zdanením (o 7,5 %) a tvorby hrubého fixného kapitálu (o 34,4 %). Produktivita práce na jednu zamestnanú osobu v MSP predstavovala 16,7 tis. Eur.

V porovnaní s ostatnými krajinami EÚ sa Slovensko vyznačuje vysokou podnikateľskou aktivitou a najvyšším zastúpením mikropodnikov. MSP na Slovensku dosahujú oproti EÚ –28 výrazne vyššie zastúpenie v odvetví priemyslu, stavebníctva. Naopak, nižšie zastúpenie dosahujú MSP na Slovensku v odvetví služieb.

Postavenie žien v podnikateľskom sektore na Slovensku sa výrazne nezmenilo. Podiel žien na celkovom počte fyzických osôb – podnikateľov dosiahol 29,0 %, pričom sa oproti roku 2016 zvýšil o 0,2 p. b..

V roku 2017 bol zaznamenaný pozitívny trend v počte vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov. V medziročnom porovnaní sa zvýšil počet vzniknutých MSP o 11,2 % na 65 404 podnikateľských subjektov (podľa údajov spracovaných z Registra organizácií ŠÚ SR) a zároveň došlo k zníženiu počtu zaniknutých podnikateľských subjektov o 2,4 % na 52 599 subjektov. Čistý prírastok podnikateľských subjektov v roku 2017 predstavoval 12 805 subjektov.

V zahranično-obchodnej výmene tovarov si dlhodobo udržujú dominantné postavenie veľké podniky. Podľa predbežných výsledkov ŠÚ SR sa v roku 2017 zvýšil vývoz malých a stredných podnikov len nepatrne (o 0,1 %). MSP sa na celkovom vývoze podieľali 27,9 %, čo predstavuje najnižšiu úroveň za obdobie posledných ôsmich rokov. Teritoriálna štruktúra vývozu malých a stredných podnikov sa dlhodobo vyznačuje dominanciou spoločného trhu EÚ. Len 9,1 % z celkového vývozu MSP smerovalo do krajín mimo EÚ. V porovnaní s ostatnými krajinami EÚ sa MSP so Slovenska vyznačujú najnižším podielom vývozu na trhy tretích krajín. Medziročne sa zároveň zvýšilo pasívne saldo zahranično-obchodnej bilancie MSP o 13,8 %.

Početnosť malých a stredných podnikov v high-tech sektoroch sa zvýšila aj v roku 2017 (na 21 772), podiel uvedených subjektov na celkovom počte MSP predstavoval 4,9 %. Z dlhodobého hľadiska sa vývoj početnosti malých a stredných podnikov v high-tech odvetviach vyznačuje rastúcou dynamikou, hlavne vplyvom rastu MSP v high-tech službách. MSP dosahujú podiel na tržbách a hrubých investíciách v high-tech sektoroch viac ako jednu tretinu a viac ako polovicu na celkovej zamestnanosti.

Podnikateľský prostredie v Slovenskej republike je typické častými zmenami legislatívnych a právnych podmienok týkajúcich sa okrem iného aj povinností a požiadaviek na sektor MSP. V roku 2017 došlo k zmenám najmä v legislatíve týkajúcej sa oblasti daňového systému, v oblasti elektronickej komunikácie s orgánmi verejnej správy a v systéme sociálneho a zdravotného poistenia. Za pozitívnu zmenu možno označiť, že od 1.1.2017 nadobudol účinnosť

nový zákon č. 290/2016 Z. z. o podpore malého a stredného podnikania. Ambíciou zákona je presadenie princípu „Think small first“ (najskôr myslieť v malom) v slovenskom právnom prostredí. Zákon upravuje spôsob poskytovania podpôr pre MSP, formy priamej podpory v podobe nezávislého finančného príspevku, dotácie a finančného nástroja a formy nepriamej podpory ako sú napr. vzdelávanie, poskytovanie poradenstva, podpora účasti na stážach, výstavách, súťažiach a pod. Na základe novo prijatého zákona Ministerstvo hospodárstva SR alebo vykonávateľ podpory má za úlohu vykonať test vplyvov na mikropodniky, malé podniky a stredné podniky v súlade s metodikou pre vykonávanie tohto testu vplyvov na MSP, ktorú schvaľuje vláda Slovenskej republiky so zámerom lepšej regulácie.

Ďalšou pozitívnou zmenou bolo zavedenie systému prepojenia informácií v centrálnych registroch, obchodných registroch a registroch spoločností. Táto zmena, by mala prispieť k zníženiu administratívnej záťaže a zvýšeniu právnej istoty. Dobrou správou pre podnikateľov bolo zníženie sadzby dane z príjmov právnických osôb pre zdaňovacie obdobie roku v 2017 o jedno percento z pôvodných 22 % na 21 %. Od 1.1.2017 priniesla novela zákona č. 341/2016 Z. z. so sebou zvýšenie percentuálnej sadzby paušálnych výdavkov z pôvodných 40 % na 60 % z úhrnu príjmov. Ročný limit sumy paušálnych výdavkov sa zvýšil z pôvodných 5 040 Eur až na 20 000 Eur. Zvýšila sa tak hranica pre uplatnenie paušálnych výdavkov do obratu 33 333 Eur ročne. Tento výhodný nástroj uplatňovania daňových výdavkov, využívaný najmä živnostníkmi, by mal napomôcť k zlepšeniu podmienok pre podnikateľov. Negatívny dopad na rozvoj podnikania na Slovensku bolo navýšenie sociálnych odvodov a zvýšenie zdravotných odvodov. Novelou č. 285/2016 Z. z. došlo k zmene výšky maximálneho vymeriavacieho základu z pôvodného 5 násobku priemernej mzdy 4 290 Eur na 7-násobok priemernej mzdy. Táto zmena vo forme zvýšenia odvodov sa dotkla určitého počtu zamestnancov, zarábajúcich v uvedenom rozmedzí; zamestnávateľov a živnostníkov s vysokými príjmami. Novelou č. 356/2016 sa zrušil strop na výmeru zdravotných odvodov, v prípade, ak vymeriavací základ pre rok 2017 bude viac ako 52 980 Eur, budú voči živnostníkom, zamestnancom a ich zamestnávateľom uplatnené vyššie odvody ako to bolo do roku 2017.

V roku 2017 sa podpora MSP uskutočňovala predovšetkým zo zdrojov štátneho rozpočtu a Európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“). Prevládala najmä nenávratná pomoc vo forme grantov. Inovatívnym finančným nástrojom (fondom rizikového kapitálu) sa podobne ako v predchádzajúcich rokoch nedarilo. Na základe získaných podkladov od jednotlivých inštitúcií bol objem finančných prostriedkov čerpaných prostredníctvom MSP 400 900 815,10 Eur. Ne finančná forma pomoci bola smerovaná na poskytovanie informácií a poradenstvo v oblasti podnikania, vzdelávanie v oblasti podnikania, organizovanie a podporu účasti na výstavách, domácich, medzinárodných či kooperačných podujatiach alebo iných aktivít zameraných na podporu podnikania. Podrobnejší prehľad poskytnutej pomoci pre MSP v uplynulom roku je spracovaný v kapitole 5 - Programy podpory.

SBA aj v roku 2017 poskytovala komplexnú pomoc a podporu, ktoré boli cielené pre MSP a záujemcov o podnikanie. Aj v tomto roku naplňala ciele, ktoré si stanovila, a to najmä zvýšiť mieru prežitia podnikov na trhu, zvýšiť zamestnanosť v súkromnom sektore, zvýšiť inovačnú výkonnosť slovenských podnikov, stimulovať podnikateľského ducha, zabrániť marginalizácii podnikov a zvýšiť konkurencieschopnosť slovenského podnikateľského prostredia a slovenských podnikov. V roku 2017 SBA rozbehla viaceré národné projekty zamerané na podporu podnikania. V rámci týchto národných projektov financovaných z OP Výskum a Inovácie ponúka široké portfólio informácií a doplnkových služieb či už v Bratislave alebo v jednotlivých regiónoch SR.

SBA v tomto roku tiež aktívne hodnotila materiály a poskytovala stanoviská a pripomienky a to prostredníctvom Centra lepšej regulácie (ďalej „CLR“). CLR poskytol 87 čiastkových

stanovísk v rámci posudzovania vplyvov, v ktorých CLR hodnotilo materiály predložené predkladateľmi z formálneho a procesného hľadiska, čím priamo prispelo k skvalitneniu vypracovanej analýzy vplyvov na podnikateľské prostredie a k zvýšeniu výpovednej hodnoty objektívne vyčíslených alebo inak zachytených vplyvov a zároveň aj k správne mu výkladu Jednotnej metodiky. CLR sa aktívne zúčastnila v rámci 24 konzultácií, pričom v 15 z nich predložilo konkrétne obsahové pripomienky, napr. sa snažilo o zjednodušené režimy pre MSP či zjednodušenie transferového oceňovania, o dosiahnutie výnimky pre malé podniky v rámci rozširovania kolektívnych zmlúv vyššieho stupňa. CLR vypracoval Test MSP ex-ante k pracovnej zdravotnej službe, ktoré viedlo k odhaleniu významného gold-platingu, presadeniu alternatívnych úprav v prospech MSP, a vyčíslenie ročnej úspory MSP v dôsledku zjednodušenia Pracovnej zdravotnej služby vo výške 8,3 milióna Eur. CLR predložilo 60 návrhov, z ktorých desiatky boli zahrnuté do vládneho Návrhu opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia (tzv. 1. antibyrokratický balíček).

Predkladaná správa obsahuje aj komplex návrhov a odporúčaní na ďalšie zlepšovanie podnikateľského prostredia v sektore MSP, ktorých primárnym cieľom je podporiť pozitívne trendy a prispieť k rastu sektora MSP na Slovensku, k rastu jeho dynamiky a najmä k zvyšovaniu jeho konkurencieschopnosti.

K systematickej, komplexnej a trvalo udržateľnej podpore podnikateľského prostredia celkovo, ale najmä pre sektor MSP, je však potrebný koordinovaný prístup všetkých zainteresovaných rezortov. Takáto podpora musí reflektovať aktuálne potreby a problémy MSP (častá zmena legislatívy, zdĺhavé súdne konania, ...) a zároveň musí byť výsledkom odbornej diskusie na slovenskej ako aj na európskej úrovni.

3 Prístup EÚ a vlády SR k podpore MSP

Európska komisia prijala 9. januára 2013 **Akčný plán pre podnikanie 2020** na opätovné stimulovanie podnikateľského ducha v Európe s cieľom zvýšiť počet podnikateľov v záujme dosiahnutia prioritných cieľov, t.j. obnova hospodárskeho rastu a zvýšenie úrovne zamestnanosti.

Zastrešujúcim rámcom pre politiku EÚ v oblasti malých a stredných podnikov je **Iniciatíva Small Business Act for Europe**. Zameriava sa na zlepšenie prístupu k podnikaniu v Európe, zjednodušenie regulačného a politického prostredia pre MSP a odstránenie zostávajúcich prekážok ich rozvoja.

Najdôležitejšou investičnou politikou EÚ je **Politika súdržnosti**. Politika súdržnosti stanovila 11 tematických cieľov na podporu rastu pre obdobie rokov 2014 – 2020. Jednou z priorít je zvýšenie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov. Investície sú smerované aj na podporu rastu v oblastiach ako posilnenie výskumu, technologického vývoja a inovácií, zlepšenie prístupu k informačným technológiám a zvýšenie ich používania a kvality resp. podporu prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo.

Finančné prostriedky európskych štrukturálnych a investičných fondov sú významným nástrojom tejto politiky, napomáhajúcim posilňovať hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť a znižovať stále existujúce regionálne disparity. V novom programovom období 2014 – 2020 môžu byť MSP podporené prostredníctvom viacerých operačných programov (ďalej len „OP“) financovaných v rámci EŠIF ako sú OP Výskum a inovácie, OP Kvalita životného prostredia, OP Integrovaná infraštruktúra, OP Ľudské zdroje, OP Efektívna verejná správa, Integrovaného regionálneho OP a Programu rozvoja vidieka.

Na národnej úrovni v **programovom vyhlásení vlády SR na roky 2016 – 2020** sa vláda SR zaviazala prijať nový zákon o MSP, ktorého cieľom je vytvoriť lepšie podnikateľské prostredie pre malých a stredných podnikateľov a primerané podmienky pre aktívne využívanie princípov iniciatívy SBAfE a Akčného plánu pre podnikanie 2020.

Od 1.1.2017 nadobudol účinnosť **zákon o podpore MSP č. 290/2016 Z. z.**, ktorý vytvoril rámec pre podporu malého a stredného podnikania. Týmto zákonom sa presadzuje princíp „Najskôr myslieť v malom“ v slovenskom právnom prostredí.

Národný program reforiem Slovenskej republiky 2017 popisuje štrukturálne opatrenia, ktoré vláda SR plánuje realizovať najmä v najbližších dvoch rokoch. V oblasti podnikateľského prostredia by mali plánované opatrenia pozitívny dopad na MSP. Zmeny týkajúce sa obchodného registra znížia administratívnu záťaž podnikateľov a súdov pri registrácii obchodných spoločností. Znížia sa poplatky a zlepšia sa elektronické služby pre podnikateľov. Rozšíri sa dostupnosť služieb rozšírením počtu externých registrátorov, ktorý budú môcť zapísať subjekt do obchodného registra.

V najbližšom období sa plánuje prijať ucelený koncepčný dokument **Stratégia hospodárskej politiky Slovenskej republiky do roku 2030**. Stratégia hospodárskej politiky sa zameriava na kľúčovú oblasť, t.j. rozvoj podnikateľskej činnosti. V nadväznosti na skutočnosť, že MSP sú významným prvkom tvorby nových pracovných miest, sa stratégia zameriava na hľadanie riešení zvýšenia rastu ich produktivity práce a celkovej konkurencieschopnosti. Stratégia odporúča zamerať sa na podporu exportu MSP ako aj ich internacionalizáciu a zapojenie do globálnych hodnotových reťazcov. Podpora MSP by sa mala venovať tak fáze vzniku, ako aj rozvoja podniku.

4 Vývoj ekonomického prostredia MSP

4.1 Makroekonomický rámec

Podnikateľský sektor sa aj v roku 2017 vyvíjal v podmienkach rastúcej výkonnosti slovenského hospodárstva. Hoci sa dynamika rastu hospodárstva zvýšila oproti predchádzajúcemu roku len minimálne, slovenský rast bol vyšší ako priemer EÚ. Polovica krajín EÚ však v roku 2017 rástla rýchlejšie alebo podobne ako Slovensko.

Podľa predbežných údajov ŠÚ SR sa **hrubý domáci produkt Slovenska v roku 2017 medziročne zvýšil o 3,4 %**. Dosiahnutý rast hospodárstva bol mierne vyšší ako v roku 2016 (3,3 %). Z pohľadu jednotlivých štvrtrokov dochádzalo k zrýchľovaniu dynamiky ekonomického rastu z úrovne 3,2 % v 1. štvrtroku na úroveň 3,7 % v 3. štvrtroku 2017. V poslednom štvrtroku sa znížilo tempo rastu HDP na 3,4 %.

Na dosiahnutú dynamiku ekonomického rastu pozitívne vplýval rast vonkajšieho aj domáceho dopytu. **Objem vývozu tovarov a služieb sa medziročne zvýšil o 4,3 %** hlavne vplyvom výraznejšieho externého dopytu po strojoch, prístrojoch a zariadeniach (nárast vývozu o 6,4 %). Z teritoriálneho hľadiska v rámci najvýznamnejších obchodných partnerov vzrástol vývoz do Nemecka o 0,7 %, Českej republiky o 3,9 %, Poľska o 7,1 %, Francúzska o 8,9 %, Talianska o 32,8 %, Maďarska o 14,4 % a Rakúska o 12,3 %. Medziročné spomalenie dynamiky rastu externého dopytu zo 6,2 % na 4,3 % bolo spôsobené najmä znížením dopytu zo strany Nemecka. V rámci hlavných ekonomických zoskupení sa zvýšil vývoz tovarov do krajín EÚ o 7 % a do krajín OECD o 6,6 %. Celkové saldo zahraničného obchodu tovarov a služieb sa v medziročnom porovnaní vplyvom výraznejšieho rastu vývozu (4,3 %) ako dovozu (3,9 %) medziročne zvýšilo na úroveň 2 912,0 mil. Eur.

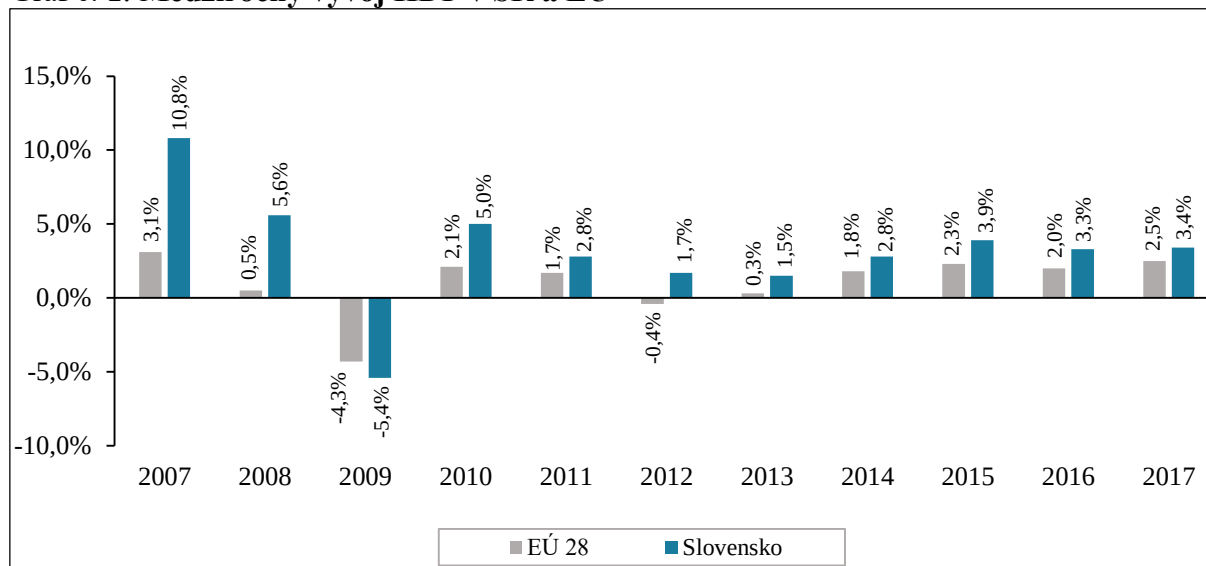
Exportná výkonnosť ekonomiky vyjadrujúca podiel vývozu výrobkov a služieb na HDP, dosiahla v roku 2017 hodnotu 96,3 %. Dovozná náročnosť vyjadrujúca podiel dovozu výrobkov a služieb na HDP predstavovala 92,9 %.

Dynamika rastu domáceho dopytu v roku 2017 dosiahla 2,7 %. K nárastu domáceho dopytu prispel investičný aj spotrebiteľský dopyt. Konečná spotreba domácností vplyvom priaznivej situácie na trhu práce a rastúcich miezd zaznamenala najvýznamnejšie zvýšenie od predkrízového roku 2008 (o 3,7 %). Tvorba hrubého kapitálu vzrástla o 2,6 %. Stagnáciu zaznamenala konečná spotreba verejnej správy. Z jednotlivých zložiek domáceho dopytu poklesla iba konečná spotreba neziskových inštitúcií slúžiacich domácnostiam (o 1,1 %).

Investičná aktivita vyjadrená tvorbou hrubého fixného kapitálu sa po predchádzajúcom poklese opätovne zvýšila o 3,2 %, dosiahnutý rast však nedokázal kompenzovať pokles zaznamenaný v roku 2016 (o 8,3 %). Oživenie investičnej aktivity v roku 2017 súviselo najmä s investíciami v sektore nefinančných korporácií (rast o 6,1 %). Zvýšená investičná aktivita vytvára priaznivé predpoklady na ďalší rast ekonomickej aktivity v budúcnosti. Z pohľadu jednotlivých odvetví bol pozitívny vývoj v oblasti investícií zreteľný predovšetkým v obchode, službách a v stavebníctve. Tvorba hrubého fixného kapitálu v odvetví priemyselnej výroby zaznamenala stagnáciu. Investičná činnosť verejného sektora vykazovala minimálny rast hlavne vplyvom pomalého rozbehu čerpania eurofondov v rámci nového programového obdobia

V rámci jednotlivých krajín V4 medziročne vzrástol objem HDP v Českej republike o 4,3 %, v Poľsku o 4,6 % a v Maďarsku o 4,0 %. V krajinách EÚ - 28 ako celok sa výkonnosť ekonomiky zvýšila o 2,5 %, z toho rast v Nemecku dosiahol 2,2 %. Slovensko v porovnaní s ostatnými krajinami V4 dosiahlo v roku 2017 najnižšiu dynamiku rastu národného hospodárstva.

Graf č. 1: Medziročný vývoj HDP v SR a EÚ

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

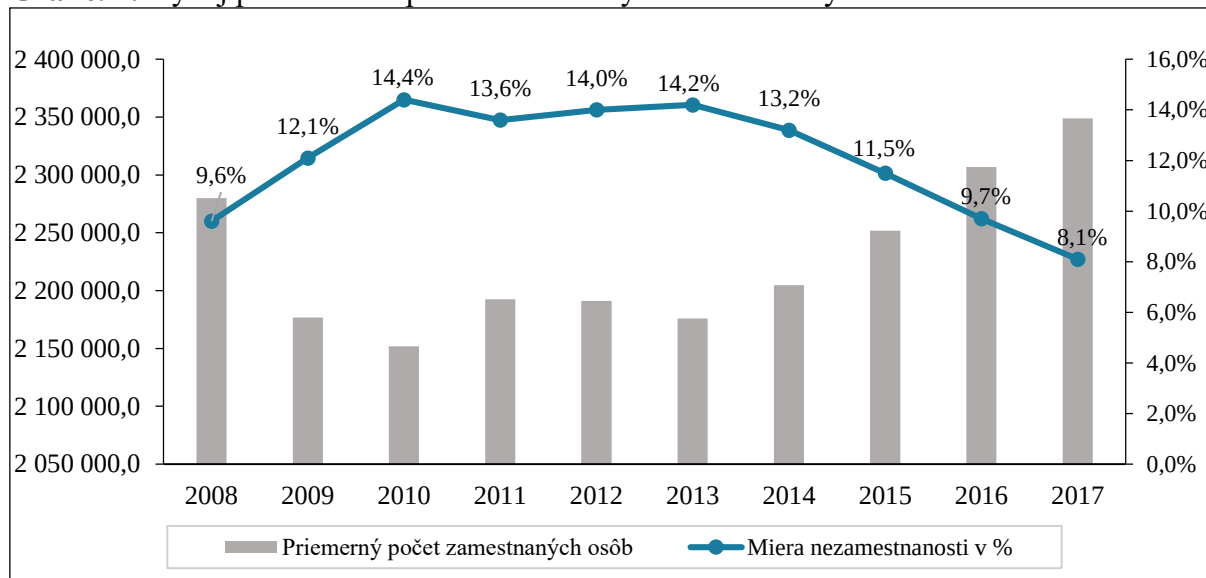
Z pohľadu odvetvovej štruktúry hospodárstva súvisel dosiahnutý rast ekonomiky Slovenska najmä s **vyššou produkciou v rámci priemyslu** (rast o 4,1 %), pričom ťahúňom bola rastúca produkcia kovov a kovových konštrukcií (rast o 13,0 %), elektronických zariadení (rast o 5,8 %), či výroba strojov a zariadení (rast o 4,5 %). Naopak významný sektor výroby dopravných prostriedkov hlavne vplyvom obmeny produkcie zaznamenal len mierny rast (o 1,1 %). Pokles produkcie výroby počítačových, elektronických a optických výrobkov pokračoval aj v roku 2017 (o 8,5 %). **Stavebná produkcia medziročne vzrástla o 3,0 %**. Tržby sa medziročne zvýšili aj v oblasti obchodu (o 5,1 % resp. o 6,0 %), doprave a skladovaní (o 4,4 %), či v trhových službách (o 5,1 %).

Dosiahnutý ekonomický rast pozitívne vplýval na situáciu na trhu práce. Počas minulého roka dokázalo hospodárstvo SR vygenerovať 42 tisíc nových pracovných miest (podľa štvrťročného podnikového výkazníctva ŠÚ SR). Prírastok nových zamestnaných osôb v segmente malých a stredných podnikov bol na úrovni 19 tisíc osôb. Celková zamestnanosť sa medziročne zvýšila o 1,8 %. Nárast zamestnanosti sa prirodzene odrazil na **poklese miery nezamestnanosti, ktorá sa znížila o 1,6 p. b. na 8,1 %** (podľa metodiky VZPS ŠÚ SR). Počet nezamestnaných medziročne poklesol o 15,8 % na 224 tis. osôb. Nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily sú už firmy nútené výraznejšie riešiť aj prijímaním pracovníkov zo zahraničia.

Priemerná mesačná mzda zamestnanca v hospodárstve sa zvýšila o 4,6 %, v absolútnom vyjadrení dosiahla hodnotu 954 Eur. Nárast nominálnej mzdy bol vyšší ako v roku 2016. V reálnom vyjadrení sa mzda zvýšila o 3,3 %. Rast miezd bol ťahaný hlavne nedostatkom voľných kapacít na pracovnom trhu, ktorý na jednej strane súvisí s rastom hospodárstva a zamestnanosti a na strane druhej s nepriaznivou demografickou situáciou, ktorá sa prejavuje starnutím obyvateľstva a nedostatočným prílevom nových pracovných síl na pracovný trh. Z odvetvového hľadiska bola najvyššia mzda dosahovaná v sektore finančných a poisťovacích činností (1 748 Eur), informačných a komunikačných činností

(1 719 Eur) a v dodávkach energií (1 626 Eur). Najnižšia je naopak zaznamenaná v ubytovacích a stravovacích činnostiach (576 Eur), v ostatných činnostiach (618 Eur) a v stavebníctve (670 Eur). V medziročnom porovnaní sa priemerná mzda zvýšila takmer v celom spektre odvetví, okrem informačných a komunikačných činností.

Graf č. 2: Vývoj priemerného počtu zamestnaných osôb a miery nezamestnanosti v SR

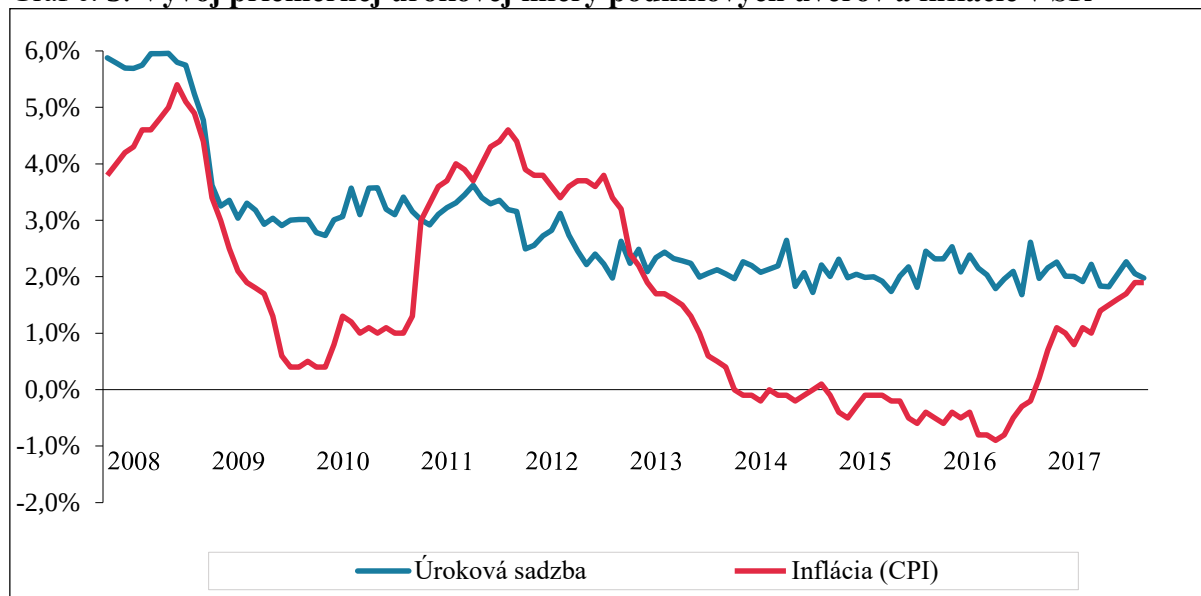
Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Inflačné prostredie charakterizovalo cenový vývoj v roku 2017, nakoľko sa po predchádzajúcom trojiročnom poklese ceny vrátili k opätovnému nárastu. **Priemerná miera inflácie dosiahla úroveň 1,3 %**, pričom v roku 2016 bola na úrovni - 0,5 %. Inflačný vývoj v rozhodujúcej miere súvisel s nárastom cien potravín (o 4,0 %). Jadrová inflácia dosiahla 2,0 %. Regulované ceny v medziročnom porovnaní poklesli o 1,9 %. V porovnaní s rokom 2016 sa zvýšili aj ceny priemyselných výrobcov (o 2,5 %). Pre stavebníctvo bol príznačný rast cien stavebných prác (o 3,0 %), ako aj stavebných materiálov (o 3,5 %).

Ako vyplýva z údajov Národnej banky Slovenska aj v roku 2017 **došlo k nárastu využívania bankových úverov zo strany podnikov**, pričom nárast využívania bol zreteľný vo všetkých významných odvetviach hospodárstva. Najvýraznejšia dynamika rastu úverov bola zaznamenaná v odvetviach priemyslu, dodávke energií a komerčných nehnuteľností. Priaznivé ekonomické prostredie, ako aj optimistické vyhliadky podnikového sektora boli hlavné faktory, ktoré ovplyvňovali dopyt a ponuku po úveroch. Medziročný nárast zaznamenali všetky kategórie podnikových úverov vrátane investičných úverov, či pracovného kapitálu.

Úverové štandardy sa v roku 2017 menili len prostredníctvom poklesu úrokových marží. K zvýšeniu úrokových sadzieb dochádzalo hlavne u veľkých podnikov. K zmenám interných kritérií bánk, či samotných parametrov úverov spravidla nedochádzalo. Miera zlyhaných úverov sa udržiavala na prijateľných úrovniach. V rámci porovnania s ostatnými krajinami EÚ patrí zadlženosť slovenského podnikového sektora k najnižším. Slovenský podnikový sektor sa však v roku 2017 vyznačoval vysokou dynamikou rastu zadlženosti.

Graf č. 3: Vývoj priemernej úrokovej miery podnikových úverov a inflácie v SR

Zdroj: NBS, ŠÚ SR, spracované SBA

V roku 2018 by si hospodárstvo Slovenska malo zvýšiť dynamiku svojho rastu. Rast hrubého domáceho produktu by mal v roku 2018 podľa národných inštitúcií, či Európskej komisie oscilovať na úrovni 4,0 %. Nábeh výroby novej automobilky, diaľničná výstavba, ako aj výraznejšie využívanie eurofondov by mali patriť medzi hlavné faktory podporujúce rast slovenského hospodárstva. Výsledkom pokračujúceho ekonomického rastu a nárastu zamestnanosti sa bude naďalej znižovať dostupnosť voľných pracovných síl na pracovnom trhu, čo bude stupňovať tlaky na rast miezd.

4.2 Kvantitatívne ukazovatele MSP

Všeobecné a demografické ukazovatele

V porovnaní s predchádzajúcim rokom 2016 došlo v roku 2017 k zlepšeniu kvantitatívnych výsledkov takmer u všetkých všeobecných a demografických ukazovateľov. Počet MSP medziročne vzrástol o 1,8 % (resp. o 10 009 podnikateľských subjektov) - z 557 122 aktívnych podnikateľských subjektov na 567 131.² Pozitívny trend zaznamenali aj ukazovatele počtu vzniknutých a zaniknutých MSP. Tento pozitívny trend sa prejavil medziročným rastom počtu vzniknutých MSP o 11,2 % a zároveň poklesom počtu zaniknutých podnikateľských subjektov o 2,4 %, čo priaznivo vplývalo na výšku čistého prírastku MSP, ktorý sa medziročne zvýšil viac ako dvojnásobne. Napriek miernemu nárastu počtu vyhlásených konkurzov MSP o 4,4 %, počet povolených reštrukturalizácií MSP výrazne klesol – až o 32,4 %.

² Za ekonomicky aktívny subjekt považuje ŠÚ SR subjekt, ktorý mal v sledovanom referenčnom období zamestnancov, tržby alebo investície. K stanoveniu aktivity využíva ŠÚ SR aj údaje z administratívnych zdrojov o platiteľoch zdravotného poistenia.

Tab. č. 1: Všeobecné a demografické ukazovatele MSP

Ukazovateľ	2016	2017	Zmena
Počet MSP	557 122	567 131	↑ 1,8 %
Počet vzniknutých MSP	58 838	65 404	↑ 11,2 %
Počet zaniknutých MSP	53 878	52 599*	↓ 2,4 %
Čistý prírastok MSP	4 960	12 805*	↑ 258,2 %
Počet vyhlásených konkurzov MSP	273	285	↑ 4,4 %
Počet povolených reštrukturalizácií MSP	68	46	↓ 32,4 %

Zdroj: Štatistický úrad SR, CRIF, spracované SBA

*Pozn.: od roku 2017 nie je možné určiť veľkostnú kategóriu zaniknutých podnikateľských subjektov

Z regionálneho hľadiska boli MSP koncentrované predovšetkým na území Bratislavského kraja, kde pôsobila viac ako pätina (22,3 %) celkového počtu aktívnych MSP. Druhý najvyšší podiel počtu MSP dosiahol Žilinský kraj – na úrovni 13,4 %. Najmenej MSP pôsobilo v Trenčianskom kraji (9,6 %). V medziročnom porovnaní vzrástol počet MSP vo všetkých krajoch SR – najviac v Bratislavskom kraji o 3,0 % (resp. o 3 690 podnikateľských subjektov).

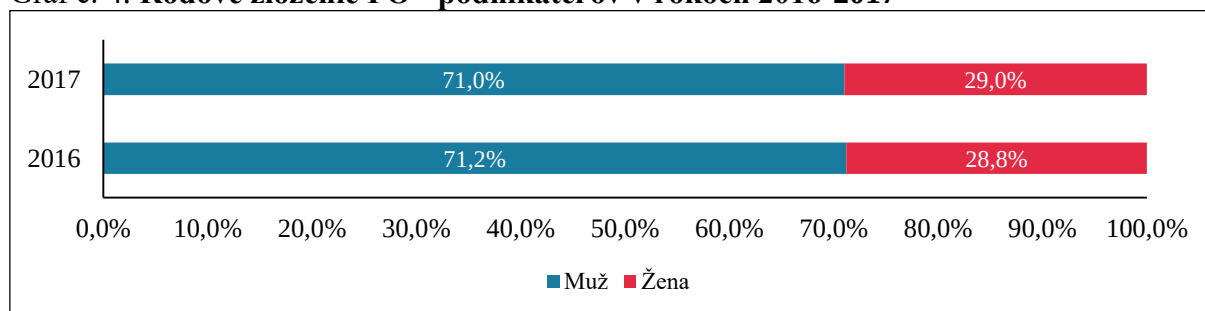
Tab. č. 2: Počet podnikateľských subjektov v krajoch SR v roku 2017

Kraj	2016	2017	Zmena
Banskobystrický	55 856	56 650	↑ 1,4 %
Bratislavský	122 774	126 464	↑ 3,0 %
Košický	56 394	57 423	↑ 1,8 %
Nitriansky	68 103	68 947	↑ 1,2 %
Prešovský	69 404	70 616	↑ 1,7 %
Trenčiansky	53 677	54 273	↑ 1,1 %
Trnavský	55 528	56 559	↑ 1,9 %
Žilinský	75 386	76 199	↑ 1,1 %
Spolu	557 122	567 131	↑ 1,8 %

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

V rámci rodovej štruktúry FO – podnikateľov v SR sa postavenie žien v podnikateľskom sektore na Slovensku výrazne nezmenilo. Viac ako dve tretiny FO – podnikateľov dlhodobo predstavujú muži. Podiel žien na celkovom počte FO – podnikateľov dosiahol 29,0 %, čo je o 0,2 p. b. viac ako v roku 2016.

Graf č. 4: Rodové zloženie FO - podnikateľov v rokoch 2016-2017

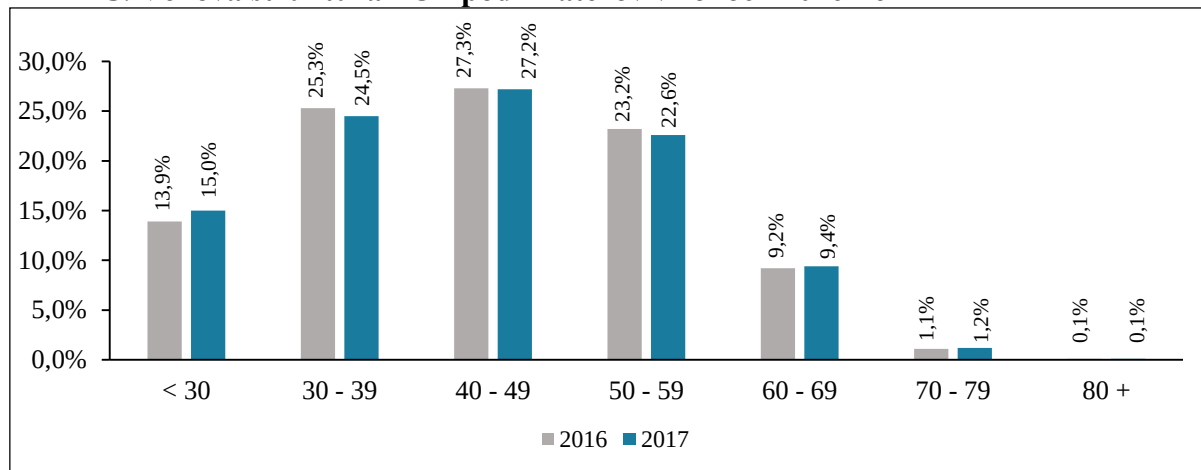

Zdroj: SBA na základe údajov z Registra organizácií ŠÚ SR

Najvyšší podiel z celkového počtu FO – podnikateľov tvorili v roku 2017 jednotlivci vo veku 40 – 49 rokov – na úrovni 27,2 %, čo predstavuje medziročný pokles o 0,1 p. b.. Druhú najpočetnejšiu vekovú skupinu tvorili podnikatelia vo veku 30 – 39 rokov, ktorých podiel predstavoval takmer jednu štvrtinu celkového počtu FO – podnikateľov. Medzi aktívnych podnikateľov možno zaradiť aj osoby vo veku 50 – 59 rokov s podielom 22,6 %. V porovnaní s rokom 2016 zaznamenali najvýraznejší rast podielu mladí podnikatelia (do 30 rokov) –

o 1,1 p. b. na 15,0 %. Pokles podnikateľskej aktivity možno badať po 60. roku života podnikateľov. Podnikatelia vo veku 60 – 69 rokov tvorili 9,4 % celkového počtu FO – podnikateľov a vo veku 70 – 79 rokov „len“ 1,2 %. Vekovú štruktúru FO – podnikateľov v rokoch 2016 a 2017 znázorňuje graf:

Graf č. 5: Veková štruktúra FO - podnikateľov v rokoch 2016-2017

Zdroj: SBA na základe údajov z Registra organizácií ŠÚ SR

Ekonomické a finančné ukazovatele

Ekonomické a finančné ukazovatele MSP zaznamenali v roku 2017 taktiež pozitívny trend. Medziročne došlo k zlepšeniu výsledkov všetkých makroekonomických ukazovateľov MSP – hrubá produkcia vzrástla o 7,1 %, pridaná hodnota o 8,9 %, zisk pred zdanením o 7,5 % a zamestnanosť o 1,4 %. V zahranično-obchodných aktivitách došlo taktiež k zvýšeniu aktivity zo strany MSP. Predovšetkým v objeme dovozu, ktorý vzrástol o 4,2 % na 26 622,0 mil. €. Objem vývozu vzrástol len nepatrne – o 0,1 % na úroveň 17 978,1 mil. €. Na základe tohto vývoja možno konštatovať, že exportná aktivita slovenských MSP mierne zaostáva. Podľa predbežných odhadov dosiahla výška poskytnutých úverov MSP nižší objem (o 3,5 %) ako v roku 2016 - predovšetkým v dôsledku poklesu výšky poskytnutých dlhodobých bankových úverov pre MSP. Úroková sadzba úverov pre MSP sa medziročne v roku 2017 znížila o 0,1 p. b., čo bolo spôsobené postupným a stabilným trendom uvoľňovania úverových podmienok pre MSP.

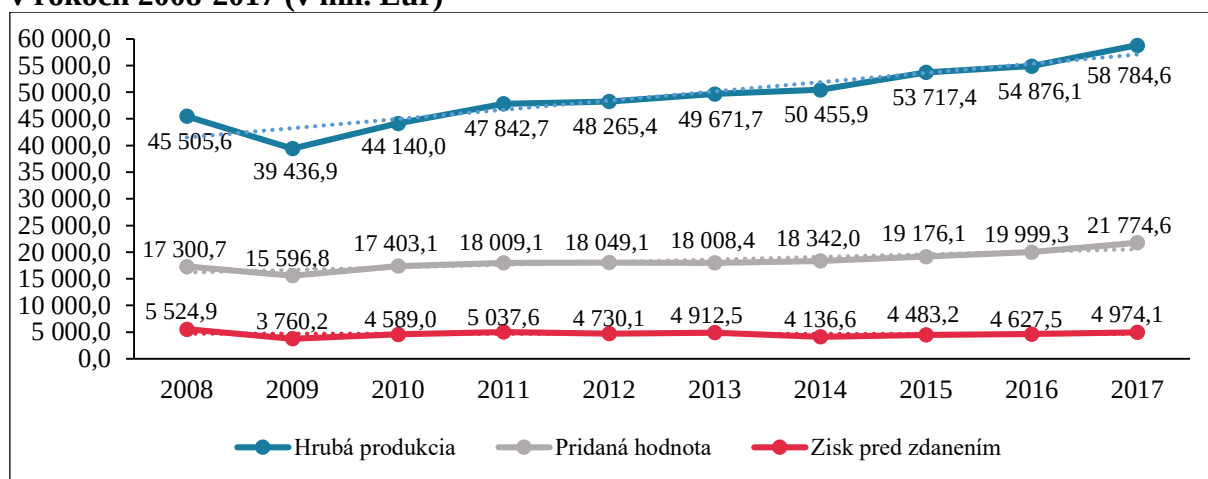
Tab. č. 3: Ekonomické a finančné ukazovatele MSP

Ukazovateľ	M.j.	2016	2017	Zmena
Hrubá produkcia	mil. Eur	54 876,1	58 784,6	↑ 7,1 %
Pridaná hodnota	mil. Eur	19 999,3	21 774,6	↑ 8,9 %
Zamestnanosť	osôb	1 368 782	1 387 848	↑ 1,4 %
Zisk pred zdanením	mil. Eur	4 627,5	4 974,1	↑ 7,5 %
Vývoz	mil. Eur	17 957,7	17 978,1	↑ 0,1 %
Dovoz	mil. Eur	25 554,7	26 622,0	↑ 4,2 %
Poskytnuté bankové úvery pre MSP	mil. Eur	13 523,0	13 051,0	↓ 3,5 %
Poskytnuté krátkodobé b. úvery pre MSP	mil. Eur	5 394,0	5 442,0	↑ 0,9 %
Poskytnuté dlhodobé b. úvery pre MSP	mil. Eur	8 129,0	7 609,0	↓ 6,4 %
Úroková sadzba MSP	%	3,1	3,0	↓ 3,2 %
Oneskorenie platieb B2B MSP	dni	19	19	=

Zdroj: Štatistický úrad SR, NBS, EOS, spracované SBA

Ukazovatele hrubej produkcie a pridanej hodnoty MSP zaznamenali v priebehu rokov 2008-2017 rastúci trend. V roku 2017 dosiahol podiel MSP – PO na **hrubej produkcii** v nefinančnom podnikovom sektore 44,3 %, čo je o 0,5 p. b. viac ako v roku 2016. V absolútnom vyjadrení vzrástla hrubá produkcia MSP o 3 908,5 mil. € (resp. o 7,1 %) na 58 784,6 mil. €. Podiel MSP – PO na vytvorenej **pridanej hodnote** v nefinančnom podnikovom sektore vzrástol o 0,9 p. b. na 53,6 %. Absolútna výška pridanej hodnoty MSP zaznamenala medziročný nárast o 1 775,3 mil. € (resp. o 8,9 %) a dosiahla 21 774,6 mil. €. Vývoj **zisku pred zdanením** MSP sa v skúšanom období vyznačoval vyrovnaným priebehom. Podiel MSP – PO na zisku pred zdanením v nefinančnom podnikovom sektore v roku 2017 predstavoval 48,7 %, čo je o 4,4 p. b. viac ako v roku 2016. Napriek medziročnému zvýšeniu zisku pred zdanením MSP o 346,6 mil.€ (resp. o 7,5 %) na 4 974,1 mil. €, absolútna výška stále nedosiahla úroveň z predkrízového obdobia. Vývoj hrubej produkcie, pridanej hodnoty a zisku pred zdanením MSP v rokoch 2008-2017 znázorňuje graf:

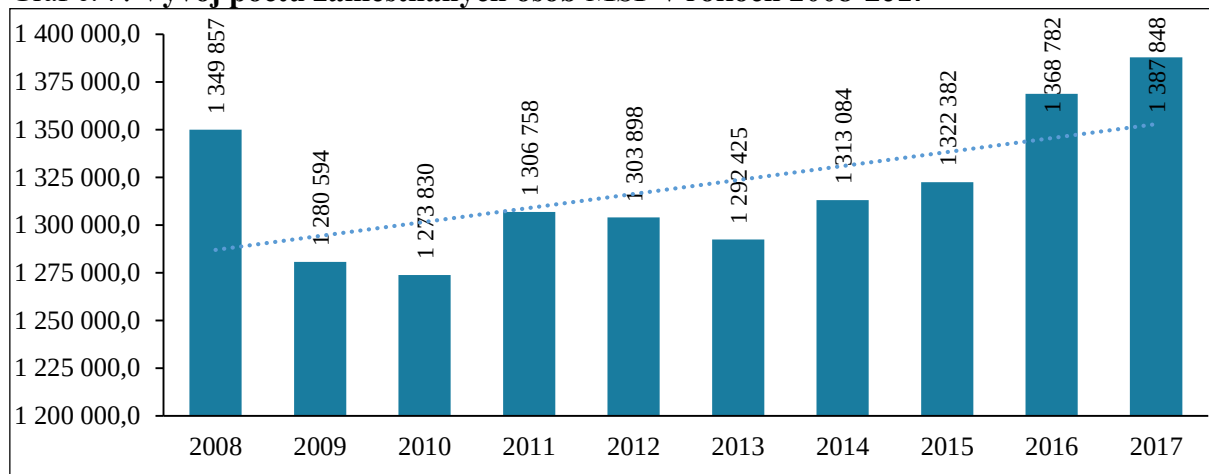
Graf č. 6: Vývoj hrubej produkcie, pridanej hodnoty a zisku pred zdanením MSP v rokoch 2008-2017 (v mil. Eur)

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

Z hľadiska zamestnanosti majú MSP na Slovensku nezastupiteľné miesto. V roku 2017 sa podieľali na zamestnanosti v podnikovej ekonomike 73,8 % a v celom hospodárstve 59,1 %. V porovnaní s rokom 2016 sa podiel MSP na zamestnanosti v podnikovej ekonomike znížil o 0,3 p. b. – predovšetkým v dôsledku dynamickejšieho rastu zamestnanosti veľkých podnikov. V absolútnom vyjadrení sa v roku 2017 zvýšil počet osôb zamestnaných MSP o 1,4 % (resp. o 19 066) osôb na 1 387 848, čo je najvyššia hodnota od roku 2008. Vývoj počtu zamestnaných osôb MSP v r. 2008-2017 znázorňuje graf:

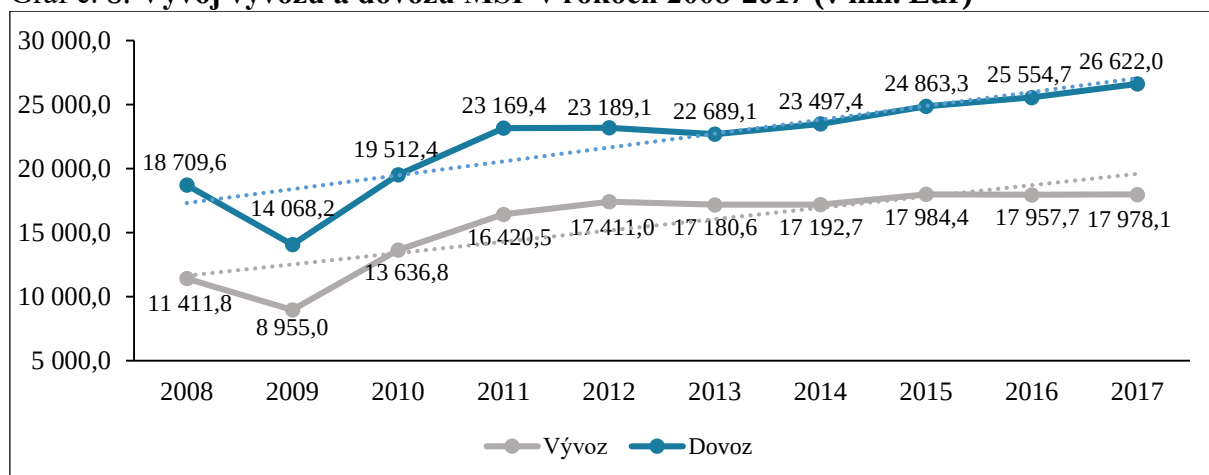
Graf č. 7: Vývoj počtu zamestnaných osôb MSP v rokoch 2008-2017

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

V rámci exportno-importných aktivít sa slovenské malé a stredné podniky sústreďujú predovšetkým na dovoz. Objem dovozu MSP v celom skúmanom období prevyšoval objem vývozu MSP. Napriek tomu, že objem vývozu aj dovozu MSP mal od roku 2013 rastúcu tendenciu, dovoz rástol rýchlejšim tempom, čo sa prejavilo zvýšením pasívneho salda obchodnej bilancie MSP o 13,8 % (resp. o 1 046,9 mil. €). V roku 2017 dosiahol podiel MSP na celkovom **vývoze** 27,9 %, čo je najnižšia hodnota za obdobie posledných 8 rokov. V medziročnom porovnaní vzrástol objem vývozu MSP len minimálne – o 0,1 % na 17 978,1 mil. €. Podiel MSP na celkovom **dovoze** predstavoval 40,5 %, čo je v porovnaní s rokom 2016 o 1,6 p. b. menej. Objem dovozu MSP medziročne vzrástol o 4,2 % na 26 622,0 mil. €. Vývoj vývozu a dovozu MSP v období rokov 2008-2017 znázorňuje graf:

Graf č. 8: Vývoj vývozu a dovozu MSP v rokoch 2008-2017 (v mil. Eur)

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

5 Programy podpory

5.1 Prehľad čerpanej pomoci z hľadiska foriem financovania a zdrojov finančných prostriedkov

V roku 2017 z hľadiska štruktúry foriem financovania dominovali úvery zo zdrojov ŠR s podielom 30,05 %, dotácie zo ŠR s podielom 19,44 % a opatrenia aktívnej politiky trhu práce s podielom 19,31 %. Významný podiel 15,39 % na financovaní MSP mali v danom období aj úvery s podporou EÚ, z ktorých sa prispelo na podporu MSP sumou 61,69 mil. Eur.

Tab. č. 4: Objem finančných prostriedkov čerpaných prostredníctvom MSP v roku 2017 podľa zdroja, z ktorého pochádzajú

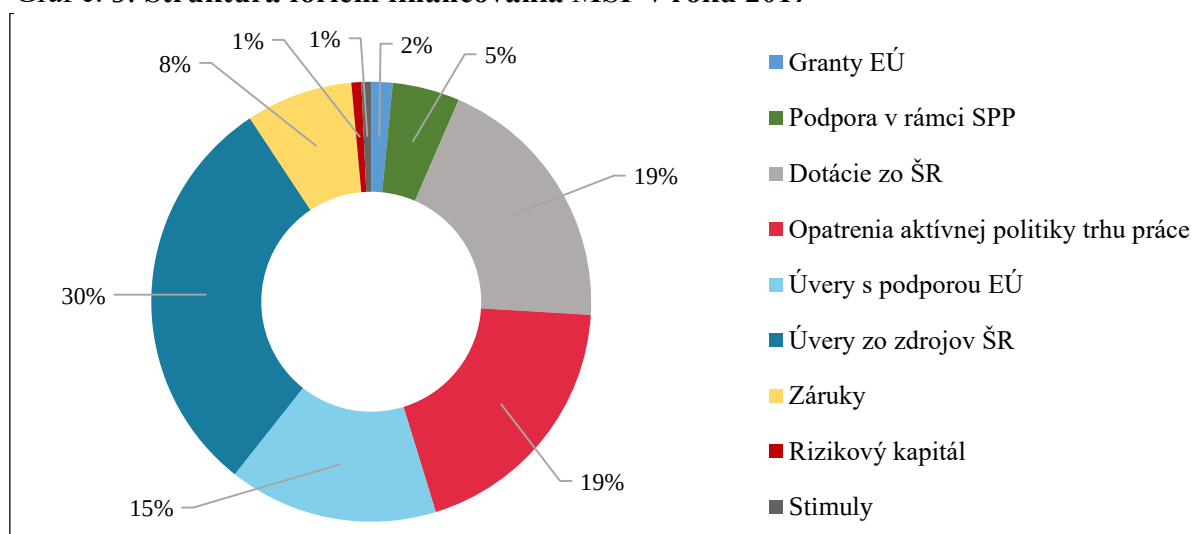
Forma financovania	Objem finančných prostriedkov (Eur)	Percentuálne vyjadrenie
Úvery zo zdrojov ŠR	120 469 500,0	30,05%
Opatrenia aktívnej politiky trhu práce	77 400 000,0	19,31%
Úvery s podporou EÚ	61 690 422,0	15,39%
Podpora v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky	19 837 143,1	4,95%
Záruky	31 491 000,0	7,86%
Granty EÚ*	6 274 939,3	1,57%
Dotácie zo ŠR*	77 940 597,6	19,44%
Rizikový kapitál	2 907 075,0	0,73%
Stimuly*	2 890 138,0	0,72%
Spolu	400 900 815,1	100,00%

Zdroj: SBA, vlastné spracovanie na základe dodaných podkladov od spolupracujúcich inštitúcií

*Pozn.: Granty EÚ (prostriedky EŠIF), Dotácie zo ŠR (štátna pomoc), Stimuly (stimuly pre výskum a vývoj)

Podpora v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky predstavovala 4,95 % podiel na podpore MSP. Záruky sa podieľali na objeme finančných prostriedkov čerpaných prostredníctvom MSP na úrovni 7,86 %, granty EÚ 1,57 %. Podiel financovania MSP v roku 2017 prostredníctvom Fondov rizikového kapitálu predstavoval 0,73 % a prostredníctvom stimulov 0,72 %.

Graf č. 9: Štruktúra foriem financovania MSP v roku 2017

Zdroj: SBA

Z medziročného porovnania sumárneho objemu finančných prostriedkov čerpaných MSP z verejných finančných nástrojov možno konštatovať pokles čerpania prostriedkov v roku 2017 o 42,95 % na úroveň 400,90 mil. Eur. Z hľadiska negatívneho vývoja nastala významná zmena predovšetkým pri podpore v rámci grantov EÚ, ktorá medziročne poklesla až o 97,35 % (- 230,56 mil. Eur), z dôvodu, že sa rozbieha nové programové obdobie pre fondy EÚ.

5.2 Opis poskytnutej pomoci

Popis aktivít inštitúcií vo forme podporných programov, ktoré mali dopad na MSP za rok 2017, je spracovaný nižšie v členení:

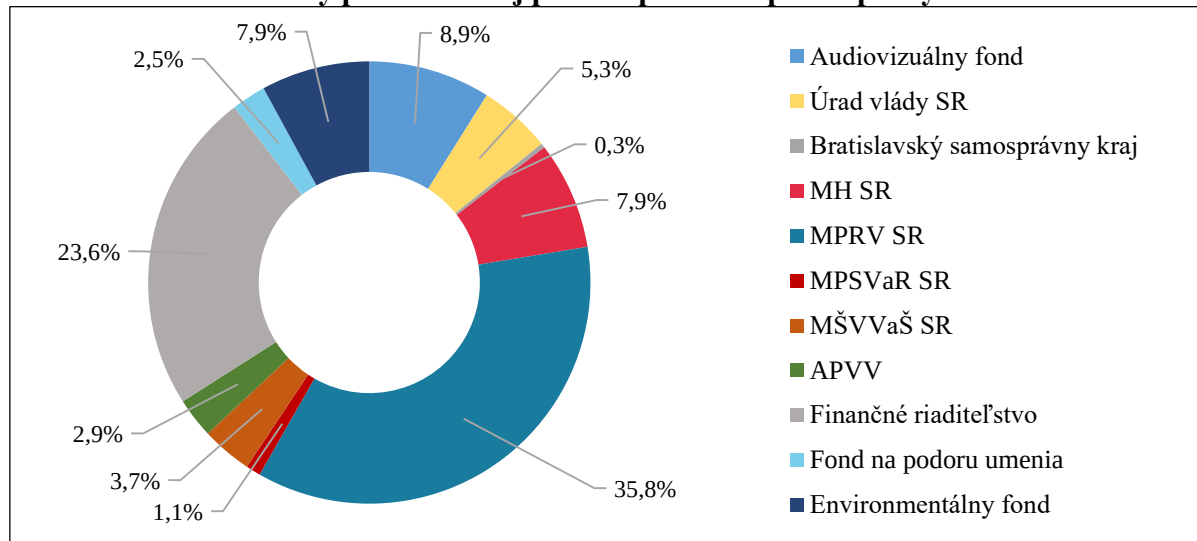
- Štátne inštitúcie
- Neštátne inštitúcie
- Finančné inštitúcie
- Univerzity
- Slovak Business Agency

5.2.1 Štátne inštitúcie

Poskytnutá štátna pomoc pre MSP v Slovenskej republike

Na základe údajov zverejnených v Správe o poskytnutej štátnej pomoci v Slovenskej republike **za rok 2017 dosiahol podiel MSP na celkovej výške štátnej pomoci (301,59 mil. Eur) 25,99 %, čo predstavuje 78,37 mil. Eur.** V medziročnom porovnaní sa podiel MSP na celkovej výške štátnej pomoci znížil o 37,01 p. b.. Najvyšší podiel štátnej pomoci pre MSP (vo výške 100 %) poskytli Audiovizuálny fond (6,99 mil. Eur), Úrad vlády SR (4,15 mil. Eur) a Bratislavský samosprávny kraj (0,25 mil. Eur). Podiel štátnej pomoci poskytnutej MH SR pre MSP v roku 2017 tvoril 8,07 % (6,18 mil. Eur) z celkovej poskytnutej štátnej pomoci. MPRV SR v roku 2017 poskytlo štátnu pomoc pre MSP v celkovej výške 28,09 mil. Eur, čo predstavovalo 47,59 % z celkovej poskytnutej štátnej pomoci. Pri MPSVR SR predstavoval podiel pre MSP 9,87 % (0,84 mil. Eur). Celkový podiel štátnej pomoci poskytnutej v roku 2017 MSP tvoril 2,90 mil. eur, t. j. 9,24 % z celkovej štátnej pomoci poskytnutej MŠVVaŠ SR. Celkový podiel štátnej pomoci poskytnutej MSP v pôsobnosti APVV v roku 2017 tvoril 82,16 % (2,30 mil. Eur) z celkovej poskytnutej štátnej pomoci, pri daňových úradoch tvoril 2,32 % (0,73 mil. Eur) a pri colných úradoch 33,33 % (17,76 mil. Eur). Fond na podporu umenia v roku 2017 poskytol štátnu pomoc pre MSP v objeme 1,96 mil. Eur, čo predstavovalo 91,58 % z celkovej poskytnutej štátnej pomoci. V roku 2017 celkový podiel štátnej pomoci poskytnutej MSP v rámci Environmentálneho fondu tvoril 62,16 % (6,22 mil. Eur) z celkovej poskytnutej štátnej pomoci.

Graf č. 10: Percentuálny podiel štátnej pomoci pre MSP podľa poskytovateľa v roku 2017

Zdroj: SBA, na základe údajov zo Správy o poskytnutej štátnej pomoci v SR za rok 2017

Ministerstvo financií SR

Štátna pomoc poskytnutá Ministerstvom financií SR

V zmysle Správy o poskytnutej štátnej pomoci v Slovenskej republike za rok 2017 bola orgánmi finančnej správy poskytnutá štátna pomoc prostredníctvom daňových úradov ako aj colných úradov.

Daňové úrady v roku 2017 poskytli štátnu pomoc v celkovej výške 31,55 mil. Eur. V porovnaní s rokom 2016 sa poskytnutá štátna pomoc zvýšila o 4,00 mil. Eur, t. j. o 14,52 %. Štátna pomoc v roku 2017 bola poskytnutá 31 prijímateľom. V roku 2017 bola štátna pomoc na daňových úradoch na 98 % čerpaná formou investičnej pomoci. Vzhľadom na stúpajúci počet spoločností, ktorým bolo vydané rozhodnutie o schválení čerpania štátnej pomoci formou investičnej pomoci, možno do budúcnosti očakávať, že čerpanie štátnej pomoci touto formou bude narastať, čo sa týka počtu príjemcov pomoci, ale aj výšky čerpanej pomoci. U spoločností, ktoré mali schválené čerpanie štátnej pomoci podľa § 35a zákona o daniach z príjmov, postupne dobieha čerpanie štátnej pomoci, pričom prevažná väčšina spoločností má toto čerpanie už ukončené. Celkový podiel štátnej pomoci poskytnutej MSP Daňovou správou v roku 2017 tvoril 2,32 % z celkovej poskytnutej štátnej pomoci.

Colné úrady v roku 2017 poskytli štátnu pomoc v celkovej výške 53,29 mil. Eur. V porovnaní s rokom 2016 sa poskytnutá štátna pomoc zvýšila o 30,39 mil. Eur, t. j. o 132,71 %. Celkový podiel štátnej pomoci poskytnutej MSP v roku 2017 tvoril 33,33 % z celkovej poskytnutej štátnej pomoci.

SZRB Asset Management, a. s.

V roku 2017 neboli prostredníctvom finančných nástrojov iniciatívy **JEREMIE** podporené žiadne nové MSP v rámci operačných programov programového obdobia 2007 - 2013 (OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, OP Výskum a vývoj, OP Bratislavský kraj). Dôvodom je ukončenie financovania podpory v rámci programov programového obdobia 2007 – 2013, pričom dochádza už len k postupnému splácaniu úverov zo strany MSP, ako aj príprave exitov z realizovaných equitných investícií.

V priebehu roka 2017 neboli podporené MSP ani prostredníctvom niektorého z finančných nástrojov, ktoré budú implementované v rámci operačného programu Výskum a inovácie programového obdobia 2014 – 2020 prostredníctvom Slovak Investment Holding, a. s.. V júni a júli 2017 prebiehal proces verejného obstarávania na výber finančných sprostredkovateľov pre vybrané finančné nástroje vo výške 24 mil. Eur - úver s rozdelením portfóliového rizika (Portfolio Risk Sharing Loan – PRSL) a obmedzená portfóliová záruka vo výške 12 mil. Eur (First loss portfolio guarantee – FLPG), pričom tento proces nebol do konca roka 2017 ukončený.

Slovenská záručná a rozvojová banka, a. s.

SZRB v roku 2017 pokračovala v podpore malého a stredného podnikania prostredníctvom ponuky svojich produktov:

- poskytovaním úverov pre MSP
 - poskytovaním bankových záruk na úvery podnikateľom, ktorí nemajú dostatočné zabezpečenie za úver
 - poskytovaním vkladových produktov pre podnikateľov
 - poskytovaním elektronického bankovníctva
- **Priame úvery**

Banka v roku 2017 schválila 450 priamych úverov pre MSP v celkovom objeme 111,21 mil. Eur, pričom priemerná výška úveru bola 247,13 tis. Eur. Objem poskytnutých (čerpaných) priamych úverov dosiahol výšku 80,79 mil. Eur. Stav portfólia priamych úverov bez vplyvu amortizácie bol ku koncu roka 2017 vo výške 273,34 mil. Eur.

Tab. č. 5: **Priame úvery v období rokov 2014 - 2017 (poskytnuté MSP)**

Obdobie	2014		2015		2016		2017	
Ukazovateľ	Objem v tis. Eur	Objem v tis. Eur	Objem v tis. Eur	Počet	Objem v tis. Eur	Počet	Objem v tis. Eur	Počet
Schválené	103 017,0	103 017,0	109 397,0	556	98 348,0	529	111 209,0	450
Poskytnuté	110 169,0	110 169,0	110 212,0	636	102 119,0	621	80 786,0	525
Portfólio	318 414,0	318 414,0	318 476,0	1422	295 407,0	1469	273 336,0	1310

Zdroj: SZRB

• **Záručné programy**

V roku 2017 banka schválila 271 záruk v celkovom objeme 27,6 mil. Eur, z čoho viac ako 87 % tvorili rýchle záruky za úvery komerčných bánk. Objem poskytnutých záruk dosiahol výšku 27,6 mil. Eur, pričom priemerná výška poskytnutej záruky bola 101,84 tis. Eur. Celková výška portfólia bankových záruk k 31.12.2017 bola 87,71 mil. Eur.

Tab. č. 6: **Bankové záruky v období rokov 2014- 2017 (poskytnuté MSP k 31.12.2017)**

Obdobie	2014		2015		2016		2017	
Ukazovateľ	Objem v tis. Eur	Počet	Objem v tis. Eur	Počet	Objem v tis. Eur	Počet	Objem v tis. Eur	Počet
Schválené spolu	25 275,0	273	34 809,0	253	32 708,0	224	27 600,0	271
– z toho:								
rýchle záruky	21 127,0	262	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
ŠFRB	–	–	–	–	–	–	–	–
ostatné	4 148,0	11	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
Poskytnuté spolu	25 275,0	273	34 889,0	253	32 708,0	224	27 599,0	271
– z toho:								
rýchle záruky	n/a	n/a	22 309,0	242	20 683,0	217	24 031,0	260
ŠFRB	–	–	–	–	–	–	–	–
ostatné	n/a	n/a	12 580,0	11	12 025,0	7	3 568,0	11
Portfólio	112 703,0	1 045	108 644,0	899	103 563,0	792	87 706,0	709

Zdroj: SZRB

Exportno-importná banka Slovenskej republiky

EXIMBANKA SR podporuje export vývozcov všetkých kategórií prostredníctvom priamych aj refinančných úverov, pričom v súlade so svojou stratégiou na najbližšie roky sa zameriava hlavne na poskytovanie priamych úverov exportérom. V rámci zamerania akvizičnej činnosti na segment malých a stredných podnikov bolo podporených v roku 2017 celkovo 22 MSP. Podiel klientov segmentu MSP v roku 2017 dosiahol 55,55 % z celkového počtu klientov bankovej divízie EXIMBANKY SR. Podpora bola cieľená na zvýšenie konkurencieschopnosti na domácom aj zahraničnom trhu, zvýšenie výrobnnej kapacity, vstup na nové teritória, získanie nových odberateľov, zlepšenie ekonomickej situácie (zvýšený obrat firmy), posilnenie tvorby pracovných miest. Výška skutočného čerpania finančných prostriedkov bola v objeme 16 559 tis. Eur (z toho mikro podniky 8 780 tis. Eur, malé podniky 4 229 tis. Eur a stredné podniky 3 550 tis. Eur).

• **Bankové úvery**

V roku 2017 sa EXIMBANKA SR zameriavala primárne na poskytovanie priamych úverov exportérom, pričom z pohľadu štruktúry pohládavok najväčší podiel úverov tvorili poskytnuté úvery vo forme predexportného financovania, financovania investícií slovenských vývozcov v zahraničí a financovania investícií do technológií. Podiel úverov poskytnutých klientom segmentu MSP dosiahol 25,76 % z celkovej angažovanosti na klientov bankovej divízie EXIMBANKY SR.

Celkový **podiel MSP na majetkovej angažovanosti** dosiahol v roku 2017 **18,07 % v hodnote 41,925 mil. Eur**. Medziročne sa jedná o 10,38 % nárast (3,943 mil. Eur).

Tab. č. 7: **Vývoj majetkovej angažovanosti EXIMBANKY SR v r. 2016 - 2017 (v tis. Eur)**

Bankové produkty	31.12.2016	Z toho MSP k 31.12.2016	% podiel MSP	31.12.2017	Z toho MSP k 31.12.2017	% podiel MSP
Vystavené záruky	83 723,0	1 263,0	1,51	84 292,0	3 891,0	4,61
Priame úvery	159 982,0	36 719,0	22,95	147 674,0	38 034,0	25,76
Refinančné úvery	0,0	0,0	0,00	0,0	0,0	0,00
Vývozné odberateľské úvery	0,0	0,0	0,00	27,0	N/A	N/A
Majetková angažovanosť	243 705,0	37 982,0	15,59	231 993,0	41 925,0	18,07

Zdroj: EXIMBANKA SR

- **Bankové záruky**

Pre malé a stredné podniky sú vhodné najmä neplatobné bankové záruky za exportné kontrakty. V roku 2017 MSP využívali výlučne neplatobné bankové záruky (100%) za kontrakty realizované v zahraničí slovenskými exportérmi. K 31.12.2017 podiel vystavených záruk pre segment MSP predstavoval 4,62 % z celkového objemu vystavených záruk.

- **Poist'ovanie a zaist'ovanie vývozných úverov**

Poistné produkty poskytované EXIMBANKOU SR dávajú exportérom možnosť eliminovať svoje riziká z nezaplatenia obchodných pohľadávok, od krátkodobých pohľadávok z rizikových teritórií cez strednodobé a dlhodobé projekty, znížiť riziko nesplatenia úveru na financovanie výroby určenej na vývoz, ďalej poskytujú možnosť poistiť si riziko nesplatenia úveru súvisiaceho s vlastnou investíciou v zahraničí, taktiež možnosť poistiť odberateľský úver poskytnutý komerčnými bankami zahraničným dlžníkom a ďalšie výhody.

Zavedením špeciálneho produktu eMSP poistenie určeného pre malých a stredných podnikateľov sa rozšírili možnosti poistenia pre túto cieľovú skupinu slovenských vývozcov. Produkt je využívaný najmä mikropodnikmi. Tento produkt sa postupne stáva nosným produktom nadväzne na plánované zameranie sa krátkodobého poistenia na podporu MSP. Medzi výhody eMSP poistenia patria zjednodušené podmienky úverového poistenia, kritériá a parametre prispôbené pre **potreby** MSP a možnosť predkladať žiadosť o poistnú zmluvu prostredníctvom internetu on-line 24 hodín denne.

Doplňkovou službou EXIMBANKY SR k poskytovaným produktom poistenia neobchodovateľných rizík je poist'ovanie rizika nezaplatenia najmä vývozných pohľadávok pre malé a stredné podniky. Vývoj podielu angažovanosti voči MSP z celkovej poistnej angažovanosti EXIMBANKY SR k 31. 12. za roky 2016 – 2017 v členení podľa poistenia obchodovateľných a neobchodovateľných rizík je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

Tab. č. 8: **Podiel angažovanosti voči MSP z celkovej poistnej angažovanosti EXIMBANKY SR k 31. 12. za roky 2016 – 2017 v členení podľa poistenia obchodovateľných a neobchodovateľných rizík**

Podiel angažovanosti voči MSP z celkovej poistnej angažovanosti EXIMBANKY SR za roky 2015-2017 (údaje v tis. Eur)	2016			2017		
	Celková poistná angažovanosť k 31.12.2016	z toho MSP k 31.12.2016	% podiel MSP	Celková poistná angažovanosť k 31.12.2017	z toho MSP k 31.12.2017	% podiel MSP
Poistenie krátkodobých obchodovateľných rizík	203 156,0	66 587,0	32,78	228 562,0	74 054,0	32,40
Poistenie krátkodobých neobchodovateľných rizík	19 427,0	11 666,0	60,05	33 425,0	30 030,0	89,84
Poistenie strednodobých a dlhodobých rizík	447 646,0	220 792,0	49,32	400 922,0	190 852,0	47,60
Spolu	670 228,0	299 045,0	44,62	662 909,0	294 936,0	44,49

Zdroj: EXIMBANKA

Celkový podiel MSP na poistnej angažovanosti dosiahol v roku 2017 44,49 % v hodnote 294,936 mil. Eur. Medziročne sa jedná o 1,37 % pokles (4,109 mil. Eur).

- **Financovanie exportu a poskytovanie záruk**

EXIMBANKA v roku 2017 podporila v rámci majetkovej a poistnej angažovanosti export v celkovej výške 913 933 tis. Eur. V roku 2017 klienti MSP čerpali vývozné úvery na podporu exportu do dvoch rokov (19 732 tis. Eur) a naďalej investovali do technologického rozvoja formou investičných úverov 9 970 tis. Eur (31. 12. 2017), čo potvrdzuje ich schopnosť reakcie na nové požiadavky trhov.

Tab. č. 9: **Pohľadávky z poskytnutých priamych úverov a záruk klientom MSP k 31.12. za roky 2013 – 2017 (v tis. Eur)**

Pohľadávky z poskytnutých priamych úverov a záruk klientom MSP k 31.12. za roky 2013 – 2017 v tis. Eur	2013	2014	2015	2016	2017
Vývozné úvery	23 071,0	25 278,0	24 587,0	20 454,0	19 732,0
Investičné úvery	8 641,0	8 528,0	16 397,0	10 184,0	9 970,0
Eskontné úvery	10 799,0	9 947,0	10 057,0	6 081,0	8 332,0
Bankové záruky	2 405,0	998,0	3 283,0	1 263,0	3 891,0
Spolu pohľadávky voči klientom MSP	44 916,0	44 751,0	54 324,0	37 982,0	41 925,0

Zdroj: EXIMBANKA

Percentuálne vyjadrenie podpory exportu poisťovacími produktmi do krajín EÚ a ostatných krajín v členení podľa veľkosti klientov znázorňuje tabuľka č. 10.

Tab. č. 10: **Percentuálne vyjadrenie podpory exportu poisťovacími produktmi do krajín EÚ a ostatných krajín v členení podľa veľkosti klientov**

Rok 2017	MSP	Veľkí klienti
Krajiny EÚ	79,41 %	84,79 %
Ostatné krajiny	20,59 %	15,21 %
Spolu	100,00 %	100,00 %

Zdroj: EXIMBANKA

Ministerstvo hospodárstva SR

- **Operačný program Výskum a Inovácie**

MH SR je sprostredkovateľským orgánom v rámci OP VaI. Aktivity sú zamerané na zvyšovanie výskumno – vývojovej a inovačnej schopnosti podnikov s dôrazom na zvyšovanie konkurencieschopnosti podnikateľského sektora ako aj aktivít zameraných na podporu mikro, malých a stredných podnikov. Podpora uvedených aktivít je realizovaná prostredníctvom schém pomoci, národných projektov a finančných nástrojov. Cieľom podpory OP VaI je výskum a vývoj v podnikateľskom sektore a spolupráca s akademickou sférou. V rámci tohto programu bolo v roku 2017 podporených celkovo 280 MSP (63 mikropodnikov, 137 stredných podnikov a 80 veľkých podnikov). Vzhľadom na prebiehajúcu realizáciu projektov doteraz podporených MSP nie je zatiaľ možné vyhodnotiť efektívnosť poskytnutej pomoci. Skutočný dopad poskytnutej pomoci bude vyhodnotený po ukončení projektov prostredníctvom dosiahnutých hodnôt merateľných ukazovateľov. V roku 2017 bola alokácia finančných prostriedkov v rámci OP VaI celkovo 179 484 663,28 Eur (z toho mikro podniky 64 092 020,63 Eur, malé podniky 75 067 974,70 Eur, stredné podniky 58 324 667,- Eur), pričom čerpanie finančných prostriedkov bolo 5 870 360,- Eur (z toho mikro podniky 3 508 008,80 Eur, malé podniky 743 325,- Eur a stredné podniky 1 618 702,20 Eur).

- **Investičná pomoc v zmysle zákona č. 561/2007 Z. z. o investičnej pomoci**

Dotáciu na obstaranie dlhodobého hmotného a dlhodobého nehmotného majetku čerpali v roku 2017 štyri subjekty kvalifikované ako MSP v hodnote 309 455,62 Eur.

- **Schéma štátnej pomoci na podporu medzinárodnej spolupráce v oblasti priemyselného výskumu a experimentálneho vývoja**

Predmetom schémy je poskytovanie štátnej pomoci na riešenie projektov priemyselného výskumu a experimentálneho vývoja smerovaného do inovácií formou dotácie zo štátneho rozpočtu. Účelom pomoci je podporiť riešenia spoločných projektov priemyselného výskumu a experimentálneho vývoja v rámci bilaterálnej medzinárodnej spolupráce zmluvných strán v oblastiach spoločného záujmu a zvýšiť tak množstvo výsledkov v priemyselnom výskume a experimentálnom vývoji uplatniteľných v praxi, zlepšiť prístup k znalostiam, k vývoju moderných technológií a procesov a posilniť konkurencieschopnosť Slovenskej republiky. V roku 2017 bol v rámci výzvy na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie podporený 1 projekt vo výške 234 210,- Eur.

- **Inovačný fond, n. f.**

Inovačný fond, neinvestičný fond, je samostatnou neziskovou, neštátnou právnickou osobou s pôsobnosťou na území SR, ktorú zriadilo Ministerstvo hospodárstva SR v zmysle zákona č. 47/1997 Z. z. o neinvestičných fondoch. Inovačný fond v súlade so svojím štatútom poskytuje návratnú finančnú výpomoc s cieľom podporiť vytvorenie vhodných podmienok na využívanie výsledkov výskumu, vývoja, inovácií, patentov, priemyselných a úžitkových vzorov. Účelom poskytnutia návratnej finančnej výpomoci je podpora subjektov riešiacich projekty v oblasti výskumu, vývoja a inovácií, pričom výsledkom riešení majú byť inovatívne výrobky a služby s vyššou pridanou hodnotou a reálnou nádejou uplatnenia sa na domacom a európskom, respektíve svetovom trhu. Návratná finančná výpomoc sa poskytuje na riešenie projektov, ktoré splnili podmienky na poskytnutie výpomoci, a spočíva v uľahčení prístupu k finančným zdrojom za výhodných úrokových podmienok. V roku 2017 bola prostredníctvom Inovačného fondu poskytnutá návratná finančná pomoc 3 podnikateľským subjektom v celkovej výške 212 000 Eur.

- **Podpora rozvoja klastrov**

Cieľom je podporiť zvýšenie konkurencieschopnosti členov priemyselných klastrov prostredníctvom zefektívnenia ich vzájomnej spolupráce, ako aj posilnenie priemyselných klastrov v medzinárodnom meradle. MH SR v roku 2017 nevyhlásilo výzvu na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie na podporu priemyselných klastrových organizácií.

- **Inovačné vouchre**

Na zintenzívnenie priamej spolupráce medzi malými a strednými podnikmi a vybranými vedecko-výskumnými pracoviskami vytvorilo MH SR nástroj, tzv. Inovačné vouchery. Zámerom bolo vytvoriť jednoduchý podporný nástroj pre priame prepojenie podnikateľského sektora (hlavne MSP) s vybranými odbornými pracoviskami výskumu a vývoja, s cieľom zvýšiť konkurencieschopnosť podnikov prostredníctvom inovácií vlastných produktov, služieb alebo technológií. MH SR v roku 2017 nevyhlásilo výzvu na predkladanie žiadostí o poskytnutie pomoci na podporu spolupráce podnikateľských subjektov a vedecko-výskumných pracovísk formou Inovačných voucherov.

Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu

Agentúra SARIO poskytuje bezplatné služby malým, stredným (ale aj veľkým) podnikom zo Slovenska a zo zahraničia so záujmom o investície či internacionalizáciu. Zdrojom financovania agentúry sú prostriedky štátneho rozpočtu a zdroje EÚ (Národný projekt „Podpora internacionalizácie MSP“). Národný projekt SARIO podporuje výlučne slovenské malé a stredné podniky.

- **Aktivity na podporu MSP v roku 2017**

Dňa 8. septembra 2017 uzatvorilo MH SR, ako sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom pre Operačný program Výskum a inovácie, zmluvu s agentúrou SARIO o poskytnutí nenávratného finančného príspevku určeného na realizáciu národného projektu „Podpora internacionalizácie MSP“ v SR na roky 2017 až 2023. Prostredníctvom národného projektu môžu slovenské malé a stredné spoločnosti získať podporu pre svoju činnosť vo forme finančných dotácií zo zdrojov EÚ a štátneho rozpočtu SR. O podporu sa mohli uchádzať malé a stredné podniky s výnimkou podnikov so sídlom v Bratislavskom kraji. Partnerom agentúry SARIO pri realizácii projektu je Slovak Business Agency (SBA).

Od septembra do konca roka 2017 sa o podporu uchádzalo celkom 26 MSP (z toho 8 mikropodnikov, 10 malých podnikov a 6 stredných podnikov), pričom výška skutočného čerpania finančných prostriedkov bola v tomto období 102 496,22 Eur. Hlavným cieľom projektu je posilnenie internacionalizačných kapacít MSP vrátane prezentácie podnikateľského potenciálu a poskytnutie bezplatných prezentačných, kooperačných a poradenských služieb MSP za účelom zvýšenia ich miery zapojenia do medzinárodnej spolupráce.

Podpora pre MSP je realizovaná prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- podpora účasti v národných stánkoch na zahraničných veľtrhoch a výstavách,
- zvyšovanie efektívnosti pri realizácii obchodných činností prostredníctvom účasti na podnikateľských misiách v SR a zahraničí,
- zvyšovanie miery kooperácie so zahraničnými partnermi, ktorá povedie k posilneniu postavenia, udržateľnosti a konkurencieschopnosti MSP, prostredníctvom účasti na sourcingových a kooperačných podujatiach,
- zvyšovanie odborných kapacít MSP prostredníctvom účasti na seminároch Exportnej akadémie,
- pred výjazdové poradenské stretnutia, t.j. poskytovanie základných informácií o teritóriu, pokyny k podujatiu, relevantné kontakty na partnerov v teritóriu, poradenstvo k financovaniu a poisteniu exportovaného tovaru alebo služby s daným teritóriom, poradenstvo k prevereniu bonity obchodného partnera v teritóriu a pod.,
- sprehľadnenie situácie v dodávateľských reťazcoch do jednotlivých odvetví priemyslu a služieb na Slovensku prostredníctvom vytvorenia komplexného interaktívneho systému.

Slovenská inovačná a energetická agentúra

- **Operačný program Výskum a inovácie, prioritná os 1- Výskum a inovácie**

SIEA pôsobí ako sprostredkovateľský orgán a implementačná agentúra pre štrukturálne fondy EÚ. V rámci špecifického cieľa Rast výskumno-vývojových a inovačných kapacít v priemysle a službách (OPVaI-MH/DP/2016/1.2.2-02) boli v roku 2017 podporené 2 podniky v kategórii MSP, pričom cieľom podpory bolo zvyšovanie kvality a efektivity výrobných a technologických procesov, podpora výskumných, vývojových a inovačných aktivít (technologických a netechnologických) v podnikoch a/alebo zoskupeniach podnikov. Efektívnosť opatrenia sa hodnotila v oblastiach: inovácia produktu, inovácia procesu, zníženie technologickej medzery SR, technologický transfer z prostredia vedecko-výskumných organizácií a posilnenie konkurencieschopnosti a rastu MSP. Podpora bola poskytovaná v rámci celého Slovenska, okrem Bratislavského kraja pre odvetvia ako automobilový priemysel, spotrebná elektronika, informačné a komunikačné produkty a služby a výroba a spracovanie železa. Cieľovou skupinou podpory boli právnické osoby zapísané v obchodnom registri, osoby, ktoré podnikajú na základe živnostenského oprávnenia vo vyššie

uvedených odvetviach na celom území SR okrem NUTS II – Bratislavský kraj. Celková alokácia finančných prostriedkov za rok 2017 bola vo výške 300 000 tis. Eur, pričom celková výška čerpania prostriedkov bola 286 tis. Eur.

- **Národný projekt inovujme.sk**

SIEA začala realizovať v roku 2017 národný projekt Inovujme.sk, ktorý má za cieľ zvyšovať povedomie o význame inovácií medzi slovenskými mikro, malými a strednými podnikateľmi a tiež medzi študentmi stredných a vysokých škôl vo všetkých regiónoch. Jeho hlavnou úlohou je zvyšovať inovačný potenciál Slovenska. Odborné informácie o inováciách šíri prostredníctvom nástrojov zameraných na jednotlivé cieľové skupiny:

- Regionálne konzultačné centrá – slovenským podnikateľom sú k dispozícii konzultanti v Bratislave, Košiciach, Žiline, Nitre a Banskej Bystrici. Prostredníctvom nich môžu podnikatelia získať mentorskú pomoc pri realizácii ich inovatívnych nápadov
- Celodenná konferencia Inovujme.sk – venovaná rôznym témam zo sveta inovácií
- Semináre a workshopy
- Analýzy a prognózy – majú za cieľ identifikovať bariéry rozvoja a porovnanie inovačnej kultúry Slovenska s ostatnými krajinami

Ministerstvo kultúry SR

Dotačný systém 2017

Dotačný systém Ministerstva kultúry SR v roku 2017 podporil spolu 85 MSP formou dotácie zo štátneho rozpočtu v celkovej sume 837 582,- Eur. Subjekty boli podporené prostredníctvom nasledovných programov Dotačného systému:

- **Obnovme si svoj dom**

V rámci tohto programu bolo formou dotácie podporených 27 MSP (vlastníci a správcovia národných kultúrnych pamiatok a organizátori verejných kultúrnych podujatí) v celkovej sume 399 600,- Eur, za účelom zlepšenia prístupu k financiám, ako aj podpore zamestnávania. Dopad na MSP bol najmä prostredníctvom podpory projektov systematického prístupu k ochrane národných kultúrnych pamiatok, príprave a realizácii obnovy a reštaurovania národných kultúrnych pamiatok, prezentácii a podpore projektov obnovy národných kultúrnych pamiatok v súlade s ich pamiatkovými hodnotami a podpore projektov obnovy národných kultúrnych pamiatok ocenených etiketou Európskeho kultúrneho dedičstva.

- **Kultúrne poukazy**

Týmto programom bolo formou dotácie podporených 53 MSP (organizátori verejných kultúrnych podujatí) v celkovej sume 411 482,- Eur s cieľom zvýšenia aktívnej účasti kultúrnych inštitúcií vo výchove a vzdelávaní žiakov, kultúrnych aktivít a služieb, ktoré sú v mieste základnej alebo strednej školy a ktoré majú kultúrny alebo kultúrno-edukačný charakter.

- **Kultúra znevýhodnených skupín**

V rámci tohto programu bolo formou dotácie podporených 5 MSP (organizátori verejných kultúrnych podujatí, vydavatelí), v celkovej sume 26 500,- Eur, s cieľom lepšieho prístupu k financiám. Výsledkom bola podpora rovnakého zaobchádzania a rovnosti príležitostí v oblasti kultúry a uľahčenie prístupu znevýhodnených skupín obyvateľstva ku kultúre s cieľom naplňovať kultúrne práva ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením, podpora ich integrácie do spoločnosti, podpora kultúrnych aktivít zameraných na prevenciu a elimináciu všetkých foriem násillia, diskriminácie a xenofóbie, podpora tolerance a prijímania inakosti,

posilnenie sociálnej súdržnosti a medzikultúrneho dialógu, ako aj posilnenie politiky rodovej rovnosti.

Integrovaný regionálny operačný program, prioritná os 3 (IROP PO3) - Mobilizácia kreatívneho potenciálu v regiónoch

V roku 2017 zabezpečovalo Ministerstvo kultúry SR ako sprostredkovateľský orgán pre IROP PO3 plnenie úloh súvisiacich s implementáciou špecifického cieľa 3.1. - Stimulovanie podpory udržateľnej zamestnanosti a tvorby pracovných miest v kultúrnom a kreatívnom priemysle prostredníctvom vytvorenia priaznivého prostredia pre rozvoj kreatívneho talentu, netechnologických inovácií. Dňa 12.04.2017 bola uzavretá výzva s kódom IROP-PO3-SC31-2016-5 na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok, ktorá bola zameraná na podporu prístupu k hmotným a nehmotným aktívam MSP v kultúrnom a kreatívnom sektore pre účely tvorby pracovných miest (decentralizovaná podpora). SO pre IROP PO3 do konca roku 2017 pokračoval v konaní o ŽoNFP, pričom ukončenie fázy odborného hodnotenia bude v roku 2018.

Slovenský filmový ústav

- **Eurimages**

Cieľom programu je podpora filmového umenia, filmového a audiovizuálneho sektora. V rámci štátnej pomoci bolo podporených 5 malých podnikov, s dopadom na zvýšenie aktívnej účasti kultúrnych inštitúcií vo výchove a vzdelávaní žiakov v mieste základnej alebo strednej školy. Výška čerpaných finančných prostriedkov pre MSP bola 598 000,- Eur.

- **Kreatívna Európa –podprogramy Kultúra a MEDIA**

Cieľom programu je podpora divadelného a vizuálneho umenia, kultúrneho dedičstva, filmového a audiovizuálneho sektora a medzisektorovej oblasti. V rámci štátnej pomoci bolo podporených 20 MSP (6 malých podnikov a 14 stredných). Výška čerpaných finančných prostriedkov pre MSP bola 1 221 000,- Eur (z toho malé podniky 336 000,- Eur a stredné podniky 884 000,- Eur).

V rámci programov Eurimages a Kreatívna Európa došlo k zvýšeniu aktívnej účasti kultúrnych inštitúcií vo výchove a vzdelávaní žiakov v mieste ZŠ alebo SŠ, cieľovou skupinou podpory boli s.r.o. a SZČO na celom území SR.

Audiovizuálny fond

Audiovizuálny fond v roku 2017 podporil formou dotácie 87 subjektov MSP v celkovej sume 7 194 385,- EUR. Subjekty boli podporené prostredníctvom nasledovných programov:

- **Tvorba a realizácia slovenských audiovizuálnych diel**

V rámci tohto programu bolo formou dotácie podporených 61 MSP, konkrétne mikro podnikov – producentov slovenských audiovizuálnych diel v celkovej sume 6 011 900,- Eur, pričom skutočná výška čerpania bola 55,8 tis. Eur.

- **Distribúcia a iné uvádzanie audiovizuálnych diel na verejnosti**

V rámci tohto programu bolo formou dotácie podporených 40 MSP (33 mikro podnikov, 6 malých podnikov a 1 stredný podnik) – distribútéri audiovizuálnych diel a organizátori verejných kultúrnych podujatí v audiovizii v celkovej sume 1 067 685,- Eur (z toho 873,6 tis. Eur mikro podniky, 102,1 tis. Eur malé podniky a 92,0 tis. Eur stredný podnik).

- **Výskum, vzdelávanie a edičná činnosť v oblasti audiovizuálnej kultúry**

V rámci tohto programu bolo formou dotácie podporených 7 MSP (6 mikro podnikov a 1 malý podnik) – vydavateľov a organizátorov vzdelávacích a tréningových podujatí v celkovej sume 52,8 tis. Eur (33,3 tis. Eur mikro podniky a 19,5 tis. Eur malý podnik), pričom skutočná výška čerpania bola 47,6 tis. Eur (30,0 tis. Eur mikro podniky, 17,6 tis. Eur malý podnik).

- **Rozvoj audiovizuálnych technológií v Slovenskej republike**

V rámci tohto programu boli formou dotácie podporené 4 MSP (3 mikro podniky a 1 malý podnik) – prevádzkovatelia technických zariadení na premietanie filmov (kiná) v celkovej sume 62,0 tis. Eur (52,0 tis. Eur mikro podniky, 10,0 tis. Eur malý podnik), pričom skutočná výška čerpania bola 55,8 tis. Eur (46,8 tis. Eur mikro podniky a 9,0 tis. Eur malý podnik).

Efektívnosť poskytnutých programov sa hodnotí v oblastiach zvýšenia konkurencieschopnosti a na podporu vývoja, výroby, distribúcie a propagácie audiovizuálnych diel a na podporu kultúrnych podujatí, na podporu odborného výskumu, vzdelávania, výchovy a edičnej činnosti v oblasti audiovizuálnej kultúry a priemyslu, ako aj na zachovanie kultúrneho dedičstva. Cieľovou skupinou podpory boli s.r.o. a SZČO na celom území SR.

Fond na podporu umenia

Fond na podporu umenia je zriadený zákonom č. 284/2014 Z. z. o Fonde na podporu umenia a o zmene a doplnení zákona č. 434/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky v znení zákona č. 79/2013 Z. z. ako verejnoprávna inštitúcia na podporu umeleckých aktivít, kultúry a kreatívneho priemyslu.

Rok 2017 predstavoval pre fond prvý rok poskytovania finančných prostriedkov na podporu umeleckých aktivít, kultúry a kreatívneho priemyslu, ale aj utváranie materiálnych podmienok na ich verejnú prezentáciu a šírenie v slovenskom a/alebo medzinárodnom kultúrnom, či umeleckom kontexte. Fond poskytuje finančné prostriedky na základe písomnej žiadosti žiadateľa, formou dotácie ako nenávratnej finančnej výpomoci, formou pôžičky ako návratnej finančnej výpomoci poskytnutej žiadateľovi so splatnosťou najviac 5 rokov alebo formou štipendia len fyzickým osobám na rozvoj tvorby, vzdelávania a odborného výskumu v oblasti umenia, kultúry a kreatívneho priemyslu, pričom finančným zdrojom fondu sú zákonom stanovené príspevky, ktoré MK SR do fondu každoročne odvádza spolu so špecifickým príspevkom zo štátneho rozpočtu. Prostriedky boli prerozdelené podľa programov a podprogramov: Umenie, Kultúrne podujatia, aktivity a časopisy, Výskum a vzdelávacie aktivity, Ľudová kultúra a kultúrno-osvetová činnosť a Pamäťové a fondové inštitúcie.

Tab. č. 11: Sumarizácia prerozdelených prostriedkov podľa jednotlivých programov a podprogramov

Rok 2017						
Program	Mikropodnik		Malý podnik		Stredný podnik	
	Počet žiadostí	Pridelená suma Eur	Počet žiadostí	Pridelená suma Eur	Počet žiadostí	Pridelená suma Eur
1. Umenie	761	3 917 390,0	15	58 830,0	26	77 700,0
2. Podujatia, kultúrne centrá a časopisy	84	2 685 000,0	7	143 500,0	1	7 000,0
3. Výskum a vzdel. aktivity	124	465 550,0	5	15 000,0	12	35 900,0
4. Tradičná kultúra a kultúroosvetová činnosť	147	475 800,0	20	49 300,0	3	14 500,0
5. Pamäťové a fondové inštitúcie	21	33 000,0	110	399 940,0	8	14 700,0
Spolu	1 137	7 576 740,0	157	666 570,0	50	149 800,0

Zdroj: MK SR

Výšku skutočného čerpania finančných prostriedkov v roku 2017 ešte nie je možné vyčíslieť, z dôvodu neuzavretia všetkých projektov, na ktoré boli v danom roku poskytnuté dotácie.

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

Štátna pomoc

MPRV SR v roku 2017 poskytlo štátnu pomoc v celkovej výške 59,03 mil. Eur. Zo zdrojov EÚ bolo poskytnutých 40,61 mil. Eur, čo predstavuje 68,8 % z celkového objemu štátnej pomoci poskytnutej rezortom. V porovnaní s rokom 2016 sa poskytnutá štátna pomoc znížila o 3,73 mil. Eur, t. j. o 5,94 %. K miernemu zníženiu objemu finančných prostriedkov poskytnutých ministerstvom na štátnu pomoc v roku 2017 v porovnaní s rokom 2016 došlo z dôvodu miernej zmeny štruktúry podporovaných opatrení. Percentuálny podiel štátnej pomoci poskytnutej podľa schém štátnej pomoci v pôsobnosti MPRV SR predstavuje 100 % z celkovej štátnej pomoci poskytnutej rezortom. Celkový podiel štátnej pomoci poskytnutej MSP v roku 2017 tvoril 47,59 % (28,09 mil. Eur) z celkovej štátnej pomoci poskytnutej rezortom.

Tab. č. 12: Poskytnutá štátna pomoc v roku 2017 podľa jednotlivých schém štátnej pomoci

Číslo schémy	Názov schémy	Poskytnutá pomoc v mil. eur	Percentuálny podiel
SA.46818 (2016/XA)	Schéma štátnej pomoci na eradikáciu a prevenciu ochorení zvierat v znení dodatku č.1	0,44	0,75
SA.46904 (2016/XA)	Schéma štátnej pomoci na zabezpečenie účasti chovateľov a pestovateľov na výstavách v znení dodatku č.1	0,09	0,15
SA.46903 (2016/XA)	Schéma štátnej pomoci na založenie a vedenie plemennej knihy a plemenárskej evidencie v znení dodatku č.1	0,44	0,75
SA.46905 (2016/XA)	Schéma štátnej pomoci na kontrolu úžitkovosti, testovanie a odhad plemennej hodnoty hospodárskych zvierat v znení dodatku č.1	1,30	2,20
SA.46931	Schéma štátnej pomoci na prijímanie znevýhodnených pracovníkov vo forme mzdových dotácií v znení dodatku č.1	0,06	0,10
SA.42876	Schéma štátnej pomoci na podporu investícií na spracovanie/ uvádzanie na trh poľnohospodárskych	4,08	6,91

	výrobkov (podopatrenie 4.2 Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020)		
SA.42551	Schéma štátnej pomoci na podporu investícií do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností (podopatrenie 6.4 Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020)	6,36	10,77
SA.41971 (2015/XA)	Schéma štátnej pomoci na podporu prevencie škôd v lesoch spôsobených lesnými požiarimi a prírodnými katastrofami a katastrofickými udalosťami (podopatrenie 8.3 Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020)	23,42	39,68
SA.42265 (2015/XA)	Schéma štátnej pomoci na lesnícko-environmentálne a klimatické služby a zachovanie lesa podľa opatrenia 15 Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020	1,05	1,78
SA.42264 (2015/XA)	Schéma štátnej pomoci na znevýhodnenia v súvislosti s lesnými oblasťami sústavy Natura 2000 podľa podopatrenia 12.2 Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020	0,97	1,64
N 165/2010	Schéma štátnej pomoci na prvé zalesnenie poľnohospodárskej pôdy podľa opatrenia 5.3.2.2.1. Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 (podopatrenie 8.1. PRV SR 2014-2020)	0,09	0,15
SA.46932 (2016/XA)	Schéma štátnej pomoci na poradenské služby v odvetví lesného hospodárstva a na prenos znalostí a informačné akcie v odvetví lesného hospodárstva v znení dodatku č.1	0,02	0,03
SA.43460 (2015/N)	Schéma štátnej pomoci na vypracovanie lesohospodárskych plánov v znení dodatku č.1	1,34	2,27
SA.41947 (2015/XA)	Schéma štátnej pomoci na podporu investícií do infraštruktúry súvisiacej s rozvojom, modernizáciou alebo/a prispôbením lesného hospodárstva – investície týkajúce sa infraštruktúry a prístupu k lesnej pôde (podopatrenie 4.3 PRV SR 2014-2020)	12,83	21,74
SA.42026 (2015/XA)	Schéma štátnej pomoci na podporu obnovy lesov poškodených lesnými požiarimi a prírodnými katastrofami a katastrofickými udalosťami (podopatrenie 8.4 Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020)	5,98	10,13
SA.43041 (2015/XA)	Schéma štátnej pomoci na podporu obnovy investícií na zlepšenie odolnosti a environmentálnej hodnoty lesných ekosystémov (podopatrenie 8.5 Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020)	0,56	0,95
Spolu		59,03	100,00

Zdroj: MPRV SR

Operačný program Rybné hospodárstvo 2014 – 2020

V roku 2017 neboli uskutočnené žiadne aktivity na podporu MSP v rámci OP RH 2014 - 2020.

Integrovaný regionálny operačný program

V rámci Špecifického cieľa Integrovaného regionálneho operačného programu „3.1 Stimulovanie podpory udržateľnej zamestnanosti a tvorby pracovných miest v kultúrnom a kreatívnom priemysle prostredníctvom vytvorenia priaznivého prostredia pre rozvoj kreatívneho talentu a netechnologických inovácií“ bola dňa 17.10.2016 zverejnená výzva na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok so zameraním na podporu prístupu

k hmotným a nehmotným aktívam MSP v kultúrnom a kreatívnom sektore pre účely tvorby pracovných miest (kód výzvy: IROP-PO3-SC31-2016-5). Výzva bola zverejnená v rámci Schémy minimálnej pomoci na podporu prístupu k hmotným a nehmotným aktívam MSP v kultúrnom a kreatívnom sektore pre účely tvorby pracovných miest č. DM – 6/2016. Poskytovateľom pomoci je Ministerstvo kultúry SR ako Sprostredkovateľský orgán pod Riadiacom orgánom Integrovaného regionálneho operačného programu. Na výzvu bola vyčlenená finančná alokácia na viac rozvinuté regióny vo výške 2 mil.,- Eur (Bratislavský kraj) a na menej rozvinuté regióny vo výške 65 860 548,- Eur (ostatné kraje SR okrem Bratislavského kraja). Výzva bola uzavretá dňa 12.04.2017. V rámci tejto výzvy bolo predložených 619 ŽoNFP s celkovou výškou žiadaných finančných prostriedkov 94 804 252,79 Eur (zdroje EÚ + štátny rozpočet). Do fázy odborného hodnotenia bolo posunutých 466 ŽoNFP, pričom ukončenie fázy odborného hodnotenia sa posunul na 1. kvartál 2018.

Pôdohospodárska platobná agentúra

Program rozvoja vidieka SR 2014 – 2020

- Opatrenie 4.2 - Podpora pre investície na spracovanie/uvádzanie na trh a/alebo vývoj poľnohospodárskych výrobkov

Cieľom podpory boli investície do majetku týkajúce sa odbytu a spracovania poľnohospodárskej produkcie v súvislosti so zavádzaním výroby nových ako aj tradičných produktov, novej techniky/technológií ako aj budovanie malých odbytových miest pre odbyt poľnohospodárskej produkcie a produktov spracovania poľnohospodárskej prvovýroby. V rámci programu bolo podporených celkovo 44 MSP (z toho 12 mikro, 18 malých a 14 stredných podnikov) s počtom 15 novovzniknutých pracovných miest (v rámci mikro podniku 2, malého podniku 7 a stredného podniku 6). Dopad na MSP bol zaznamenaný v rozvoji podnikateľskej činnosti na vidieku, čo zabezpečí nové pracovné príležitosti pre nezamestnaných a osobitne mladých ľudí, čím sa podporí ekonomický rast, stabilizácia a posilnenie vidieckej ekonomiky a generovanie nových pracovných miest. Cieľovou skupinou podpory boli FO a PO podnikajúce v oblasti spracovania produktov poľnohospodárskej prvovýroby a/alebo potravinárskej výroby (s výnimkou rybích produktov) a FO a PO podnikajúce v oblasti poľnohospodárskej prvovýroby, ako aj spracovania vlastnej produkcie, na celom území SR. Výška skutočného čerpania finančných prostriedkov za rok 2017 bola 13 606 630,7 Eur.

- Opatrenie 6.4 Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností

Cieľom podpory boli nasledovné činnosti:

- Činnosť 1: činnosti spojené s vidieckym cestovným ruchom a agroturistikou zamerané na vytváranie podmienok pre rekreačné a relaxačné činnosti, vrátane vytvárania podmienok na poskytovanie vzdelávania a vytvorenie konferenčných priestorov.
- Činnosť 2: činnosti spojené s poskytovaním služieb pre cieľovú skupinu: deti, seniori a občania so zníženou schopnosťou pohybu. V rámci danej oblasti je možné sa zamerať aj na terapie (hipoterapia, animoterapia), lesnú pedagogiku a pod., ktoré prispievajú k rekonvalescencii, lepšiemu začleneniu do spoločenského života, zvýšeniu motoriky cieľovej skupiny.
- Činnosť 3: spracovanie a uvádzanie produktov na trh, ktorých výstup spracovania nespadá do prílohy I Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ).

V rámci programu bolo podporených celkovo 22 MSP (z toho 14 mikro, 7 malých a 1 stredný podnik) pričom boli vytvorené 3 pracovné miesta (v rámci mikro podniku 1, malého podniku 1 a stredného podniku 1). Podpora bola smerovaná na rozvoj podnikateľskej činnosti na vidieku, čo zabezpečí nové pracovné príležitosti pre nezamestnaných a osobitne mladých ľudí, čím sa podporí ekonomický rast, stabilizácia a posilnenie vidieckej ekonomiky a generovanie nových pracovných miest. Cieľovou skupinou podpory boli FO a PO podnikajúce v oblasti poľnohospodárskej prvovýroby, FO a PO obhospodarujúce lesy vo vlastníctve súkromných vlastníkov a združení, obcí a združení a cirkvi, ako aj FO a PO podnikajúce v oblasti hospodárskeho chovu rýb (akvakultúry).

Alokácia finančných prostriedkov bola 50,222 tis. Eur, pričom výška skutočného čerpania finančných prostriedkov za rok 2017 bola 6 230,512 Eur (z toho mikro podniky 3 565,601 tis. Eur, 2 257,162 tis. Eur a stredné podniky 407,750 tis. Eur).

Oprávneným žiadateľom (konečným prijímateľom) sú podniky v zmysle čl. 107 ZFEÚ, t. j. FO a PO – mikropodniky a malé podniky vo vidieckych oblastiach v zmysle prílohy I nariadenia Komisie EÚ, č. 651/2014, podnikajúce v oblasti lesníckej výroby, hospodárskeho chovu rýb – akvakultúry a poľnohospodárskej prvovýroby.

Agroinštitút Nitra

V roku 2017 mal Agroinštitút Nitra uzatvorenú rámcovú zmluvu s MPRV SR, financovanú zo štátneho rozpočtu na celkovú čiastku 39 310,- Eur, ktorá bola v plnej výške vyčerpaná.

Podpora bola zameraná na rozvoj domáceho trhu, informatizácie ako aj vytvorenie nových pracovných miest. V rámci tohto programu bolo podporených celkovo 837 MSP a vzniklo 71 nových pracovných miest.

Dopad na MSP bol v oblastiach:

- zabezpečenia prenosu poznatkov a informácií súvisiacich so systémom geopriestorového formuláru žiadosti o pomoc,
- poskytnutia základných poznatkov, vedomostí a informácií pre mladých farmárov vstupujúcich do poľnohospodárskej prvovýroby, ktorí nemajú poľnohospodárske, potravinárske alebo veterinárne vzdelanie.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

• Nástroje aktívnych opatrení trhu práce

V rámci APTP sa realizujú a podporujú opatrenia, programy, projekty a aktivity, ktoré uľahčujú integráciu a reintegráciu UoZ, najmä skupín osôb znevýhodnených na trhu práce, prostredníctvom aktívnych opatrení na trhu práce (ďalej len „AOTP“). Okrem toho AOTP napomáhajú aj rozvoju podnikania podporou vytvárania nových PM a udržiavania existujúcich PM a zamestnancov na týchto podporovaných miestach, ako aj podporou investičnej pomoci investorom a tiež poskytujú pomoc na podporu vzdelávania UoZ a zamestnancov.

Tab. č. 13: Realizácia vybraných nástrojov AOTP v roku 2017 pre všetky podnikateľské subjekty

Rok	Rok 2016		Rok 2017	
	Počet zaradených UoZ/osôb, resp. počet podporených PM/UoZ/osôb	Čerpanie finančných prostriedkov (v Eur)	Počet zaradených UoZ/osôb, resp. počet podporených PM/UoZ/osôb	Čerpanie finančných prostriedkov (v Eur)
Príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 49)	1 951	8 249 299,0	2 677	9 543 242,0
Príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného uchádzača o zamestnanie (§ 50)	1 739	7 054 949,0	2 699	5 807 186,0
Príspevok na podporu vytvárania a udržiavania pracovných miest v sociálnom podniku (§ 50c)	0	0,0	0	0,0
Príspevok na podporu vytvorenia pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní (§ 51a)	3 086	12 978 320,0	1 986	9 976 281,0
Príspevok na vytvorenie nového pracovného miesta (§ 53d)	2 090	3 381 145,0	452	4 589 322,0
Projekty a programy (§ 54)	30 408	73 320 345,0	112 164	72 743 230,0
Príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska (§ 56)	368	1 310 103,0	242	607 551,0
Príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 57)	75	385 398,0	77	393 154,0
Vybrané nástroje na zvyšovanie zamestnanosti	39 717	106 679 559,0	120 297	103 659 966,0
Príspevok na vzdelávanie a prípravu zamestnanca pre trh práce (§ 47)	208	61 212,0	249	925 103,0
Príspevok na podporu udržiavania v zamestnaní zamestnancov s nízkymi mzdami (§ 50a)	0	0,0	0	0,0
Príspevok na podporu udržiavania pracovných miest (§ 50k)	0	0,0	178	47 895,0
Príspevok na udržanie občana so zdravotným postihnutím v zamestnaní (§ 56a)	28	39 544,0	21	31 180,0
Príspevok na činnosť pracovného asistenta (§ 59)	990	4 206 871,0	1077	4 916 625,0
Príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov (§ 60)	9 723	26 633 613,0	9 763	28 467 161,0
Vybrané nástroje na udržanie existujúcich PM	10 949	30 941 240,0	11 288	34 387 964,0
Spolu	50 666	137 620 799,0	131 585	138 047 930,0

Zdroj: ÚPSVaR

• Poskytnutá štátna pomoc

Pomoc na podporu zamestnanosti

Pomoc MSP na podporu zamestnanosti v roku 2017 sa poskytovala v súlade s právnymi predpismi EÚ podľa:

- Nariadenia Komisie č. 1407/2013, ktoré je právnym základom Schémy pomoci de minimis na podporu zamestnanosti,
- Nariadenia Komisie č. 1408/2013, ktoré je právnym základom Schémy pomoci de minimis na podporu zamestnanosti v odvetví poľnohospodárskej prvovýroby,
- Nariadenia Komisie č. 651/2014, ktoré je právnym základom Schémy štátnej pomoci na podporu vzdelávania a pomoci na prijímanie do zamestnania a zamestnávanie znevýhodnených zamestnancov so zdravotným postihnutím.

Štátna pomoc a minimálna pomoc sa poskytovala z verejných finančných prostriedkov, a to najviac z Európskeho sociálneho fondu a v menšej miere zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky. Celkový objem poskytnutej štátnej pomoci za Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny v roku 2017 bol vo výške 85,38 mil. Eur, z toho pre MSP ústredie poskytlo pomoc v celkovom objeme 77,40 mil. Eur, čo predstavuje 90,65 % z celkovej poskytnutej štátnej pomoci. Štátna pomoc sa realizovala prostredníctvom aktívnej politiky zamestnanosti a politiky trhu práce, v rámci ktorej sa realizujú a podporujú opatrenia, programy, projekty a aktivity, ktoré uľahčujú integráciu a reintegráciu uchádzačov o zamestnanie, najmä osôb znevýhodnených na trhu práce, prostredníctvom nástrojov a príspevkov Aktívnych opatrení na trhu práce. Okrem toho AOTP napomáhajú aj rozvoju podnikania podporou vytvárania nových PM a udržiavania existujúcich PM a zamestnancov zamestnaných na týchto podporovaných miestach.

Tab. č. 14: **Pomoc MSP na podporu zamestnanosti**

Pomoc podnikom	Celková štátna pomoc		85,38 mil. Eur	Podiel (v %)
	Z toho MSP	Mikro podniky	57,69 mil. Eur	65,57
		Malé podniky	14,71 mil. Eur	17,23
		Stredné podniky	5,00 mil. Eur	5,85
		Spolu MSP	77,40 mil. Eur	90,65
	Pomoc pre veľké podniky		7,98 mil. Eur	9,35

Zdroj: ÚPSVaR

Pomoc poskytnutá podľa schémy de minimis 16/2014

Pomoc na podporu zamestnanosti bola v roku 2017, rovnako ako v minulých rokoch realizovaná predovšetkým ako minimálna pomoc prostredníctvom programov a projektov, ktoré v sebe zahŕňajú:

- Národné projekty, ktoré schvaľuje ministerstvo a realizuje ústredie alebo úrad,
- Projekty na zlepšenie postavenia uchádzačov o zamestnanie na trhu práce, ktoré schvaľuje ministerstvo a realizuje ústredie,
- Projekty na zlepšenie postavenia uchádzačov o zamestnanie na trhu práce, ktoré schvaľuje ústredie a realizuje úrad,
- Projekty na zlepšenie postavenia uchádzačov o zamestnanie na trhu práce, ktoré schvaľuje ministerstvo alebo ústredie a realizuje úrad alebo právnická osoba, alebo fyzická osoba,
- Pilotné projekty na overenie nových aktívnych opatrení na trhu práce, ktoré schvaľuje ministerstvo a realizuje ústredie,

- Pilotné projekty alebo pilotné programy na podporu rozvoja regionálnej alebo miestnej zamestnanosti, ktoré schvaľuje ústredie a realizuje úrad.

V roku 2017 ústredie poskytlo štátnu pomoc MSP podľa schémy de minimis 16/2014 v celkovom objeme 75,31 mil. Eur, čo je 88,21% z celkovej poskytnutej pomoci. V rámci tejto schémy sa uplatnilo na trhu práce 17 388 pracovných miest. V najväčšej miere bola štátna pomoc poskytnutá mikro podnikom v prešovskom kraji.

Tab. č. 15 Výška poskytnutej pomoci v roku 2017 podľa typu podniku

Štátna pomoc poskytnutá podľa schémy de minimis 16/2014	Podľa typu podniku		75,31 mil. Eur	Podiel (v %)
	Z toho MSP	Mikro podniky	57,69 mil. Eur	74,61
		Malé podniky	14,12 mil. Eur	18,75
		Stredné podniky	4,28 mil. Eur	5,68
		Spolu MSP	74,59 mil. Eur	99,04
	Pomoc pre veľké podniky		0,72 mil. Eur	0,96

Zdroj: ÚPSVaR

Pomoc poskytnutá podľa schémy de minimis 7/2015

Pomoc de minimis na podporu zamestnanosti v odvetví poľnohospodárskej prvovýroby bola realizovaná prvý krát v roku 2016. Vzhľadom na skutočnosť, že ide o novú schému a celková výška pomoci de minimis, ktorá sa poskytuje jedinému podniku nesmie presiahnuť 15 000 Eur v priebehu obdobia troch fiškálnych rokov, zodpovedajú tomuto stavu aj menšie čísla, ako pri pomoci podľa schémy de minimis 16/2014. V roku 2017 ústredie poskytlo pomoc podľa schémy de minimis MSP v celkovom objeme 1,66 mil. Eur, čo je 1,94% z celkovej poskytnutej pomoci. V rámci tejto schémy bolo podporených na trhu práce celkom 317 pracovných miest. V najväčšej miere bola poskytnutá pomoc mikro podnikom v košickom kraji.

Tab. č. 16: Výška poskytnutej pomoci v roku 2017 podľa typu podniku

Štátna pomoc poskytnutá podľa schémy 7/2015	Podľa typu podniku		1,66 mil. Eur	Podiel (v %)
	Z toho MSP	Mikro podniky	1,39 mil. Eur	83,74
		Malé podniky	0,22 mil. Eur	13,25
		Stredné podniky	0,05 mil. Eur	3,01
		Spolu MSP	1,66 mil. Eur	100,00

Zdroj: ÚPSVaR

Štátna pomoc poskytnutá podľa schémy na zamestnanosť

V roku 2017 ústredie poskytlo štátnu pomoc podľa schémy štátnej pomoci na zamestnanosť predstavovala sumu 75,31 mil. Eur, čo tvorilo 88,21% z celkovej štátnej pomoci poskytnutej ústredím. V porovnaní s rokom 2016, kedy bola poskytnutá štátna pomoc v zmysle schémy štátnej pomoci vo výške 4,96 mil. Eur, sa poskytnutá štátna pomoc v roku 2017 znížila o 1,13 mil. Eur, a to najmä z dôvodu skončenia dohôd o poskytnutí príspevku na vzdelávanie a prípravu pre trh práce zamestnanca.

Tab. č. 17: Výška poskytnutej pomoci v roku 2017 podľa typu podniku

Štátna pomoc poskytnutá podľa schémy zamestnanosť	Podľa typu podniku		3,82 mil. Eur	Podiel (v %)
	Z toho MSP	Mikro podniky	0,11 mil. Eur	2,88
		Malé podniky	0,37 mil. Eur	9,69
		Stredné podniky	0,08 mil. Eur	2,09
		Spolu MSP	0,56 mil. Eur	14,66
	Pomoc pre veľké podniky		3,26 mil. Eur	85,34

Zdroj: ÚPSVaR

Štátna pomoc poskytnutá na prijímanie znevýhodnených zamestnancov a zamestnancov so zdravotným postihnutím

V zmysle schémy štátnej pomoci bola štátna pomoc v roku 2017 v celkovej výške 0,56 mil. Eur. Štátna pomoc bola poskytnutá 80 oprávnených prijímateľom. Štátna pomoc sa realizovala prostredníctvom aktívnej politiky trhu práce, v rámci ktorej sa realizujú a podporujú programy, projekty a aktivity, ktoré uľahčujú integráciu a reintegráciu UoZ, najmä skupín osôb znevýhodnených na trhu práce, prostredníctvom nástrojov a príspevkov AOTP. V rámci AOTP sa poskytnutá štátna pomoc realizovala na základe zákona o službách zamestnanosti a pomohla predovšetkým tvorbe a udržaniu nových pracovných miest s dôrazom na skupiny znevýhodnených UoZ na trhu práce a občanov so zdravotným postihnutím najmä na príspevky podľa §50 (Príspevok na podporu zamestnávania znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie), §59 (Príspevok na činnosť pracovného asistenta), §60 (Príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov). V zmysle uvedenej schémy štátnej pomoci podľa článku 32 a 34 nariadenia Komisie bolo podporených celkom 481 pracovných miest. Z tohto počtu bolo podporených 20 pracovných miest pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie (ďalej len „UoZ“) vo forme mzdových dotácií a 461 pracovných miest pre občanov so zdravotným postihnutím a to vo forme pomoci na kompenzáciu dodatočných nákladov spojených so zamestnávaním pracovníkov so zdravotným postihnutím. Najviac podporených pracovných miest bolo pre občanov so zdravotným postihnutím v prešovskom kraji – celkom 160 pracovných miest.

Poskytnutá regionálna investičná pomoc a pomoc na podporu zamestnanosti

Poskytovateľom regionálnej investičnej pomoci a pomoci na podporu zamestnanosti vo forme príspevku na vytvorenie nového pracovného miesta je Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR prostredníctvom ústredia podľa §2 ods. 5 písm. d) zákona č. 561/2007 Z. z. o investičnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Investičná pomoc investorom bola v roku 2017 poskytovaná zo štátneho rozpočtu SR

Tab. č. 18: Investičná pomoc poskytnutá investorom v roku 2017 z národných zdrojov (štátneho rozpočtu SR)

Regionálna investičná pomoc	Z toho MSP	Mikro podniky	0,00 mil. Eur	0,00
		Malé podniky	0,00 mil. Eur	0,00
		Stredné podniky	0,59 mil. Eur	13,00
		Spolu MSP	0,59 mil. Eur	13,00
	Veľké podniky		4,00 mil. Eur	87,00

Zdroj: ÚPSVaR

Efektívnosť poskytnutej pomoci na základe predmetných schém štátnej pomoci na podporu zamestnanosti možno vyhodnotiť najmä z aspektu realizácie opatrení na podporu udržania zamestnanosti, tvorby nových a udržania existujúcich pracovných miest. Prínosom poskytnutej štátnej pomoci na podporu vzdelávania je zvýšenie odbornosti a kvalifikovanosti zamestnancov najmä v oblasti zavádzania inovatívnych postupov, nových technických a technologických zariadení a liniek, ako i z aspektu predchádzania prepúšťania zamestnancov, udržanie zamestnanosti a prevencie potencionálnej nezamestnanosti. Vzdelávanie zamestnancov zároveň prispelo k skvalitneniu pracovnej sily a vyššej flexibilitnosti zamestnávania týchto osôb.

Národné projekty odboru AOTP realizované v roku 2017 zamerané na podporu MSP

Národný projekt „Praxou k zamestnaniu“

Cieľom národného projektu je získanie alebo zvýšenie a prehĺbovanie odborných zručností, vedomostí a praktických skúseností mladých ľudí do 29 rokov veku, formou mentorovaného zapracovania a praxe u zamestnávateľa, ktorý vytvorí pracovné miesto za účelom umiestnenia sa a udržania sa na trhu práce. Národný projekt sa realizoval vo všetkých samosprávnych krajoch Slovenska okrem Bratislavského samosprávneho kraja. Cieľovou skupinou sú UoZ do 25 rokov vedení v evidencii UoZ minimálne 3 mesiace, ktorí nie sú zamestnaní, nepokračujú v procese vzdelávania, ani sa nezúčastňujú na odbornej príprave (not in employment, education or training – tzv. NEET).

Národný projekt „Praxou k zamestnaniu v BSK“

Cieľom národného projektu je získanie alebo zvýšenie a prehĺbovanie odborných zručností, vedomostí a praktických skúseností mladých ľudí do 29 rokov veku, formou mentorovaného zapracovania a praxe u zamestnávateľa, ktorý vytvorí pracovné miesto za účelom umiestnenia sa a udržania sa na trhu práce. Národný projekt sa realizoval v Bratislavskom samosprávnom kraji a je financovaný výlučne zo štátneho rozpočtu SR.

Národný projekt „Absolventská prax štartuje zamestnanie“

Cieľom národného projektu je zvýšenie zamestnanosti a zamestnatel'nosti mladých ľudí na trhu práce a začleňovanie mladých ľudí, najmä tých bez zamestnania, vzdelania, alebo odbornej prípravy a možnosti následného vytvorenia pracovného miesta pre mladého človeka u zamestnávateľa, u ktorého vykonával absolventskú prax. Cieľovou skupinou sú NEET do 29 rokov, ktorí v čase vstupu do projektu spĺňajú definíciu absolventa školy v zmysle zákona o službách zamestnanosti: občania mladší ako 26 rokov veku, ktorí ukončili príslušným stupňom vzdelania sústavnú prípravu na povolanie v dennej forme štúdia pred menej ako dvomi rokmi a od jej ukončenia nemali pravidelne platené zamestnanie a sú vedení v evidencii UoZ na úradoch PSVR v oprávnenom území projektu. Projekt sa realizuje prostredníctvom dvoch hlavných aktivít ako aktívne opatrenie na trhu práce podľa § 51 a § 54 zákona o službách zamestnanosti.

Národný projekt „Úspešne na trhu práce“

Cieľom národného projektu je zlepšenie postavenia mladých ľudí do 29 rokov veku na trhu práce, zvýšenie ich zamestnatel'nosti a zamestnanosti. Cieľovou skupinou sú NEET do 25 rokov (25 rokov mínus 1 deň) vedení v evidencii UoZ minimálne 3 mesiace a NEET do 29 rokov (29 rokov mínus 1 deň) vedení v evidencii UoZ minimálne 6 mesiacov, s dôrazom na dlhodobo nezamestnaných (v zmysle Záruky pre mladých ľudí v Slovenskej republike). Projekt sa realizuje prostredníctvom dvoch hlavných aktivít ako aktívne opatrenie na trhu práce podľa § 51a a § 54 zákona o službách zamestnanosti.

Národný projekt „Zapojenie nezamestnaných do obnovy kultúrneho dedičstva - 3“

Projekt podporoval vytváranie krátkodobých pracovných miest pre UoZ a znevýhodnených UoZ. Do projektu obnovy kultúrneho dedičstva sa v roku 2017 zapojilo 36 subjektov (obcí, občianskych združení, nadácií a PO) v rámci pôsobnosti 23 úradov práce sociálnych vecí a rodiny. Do projektu sa mohli zapojiť len subjekty, ktorým bola schválená dotácia z Ministerstva kultúry Slovenskej republiky v rámci výzvy z programu Obnovme si svoj dom, podprogram 1.4 „Obnova a konzervácia torzálnej architektúry“.

Národný projekt „Šanca na zamestnanie“

Realizovaný od 25.9.2015 vo všetkých krajoch Slovenska bez Bratislavského samosprávneho kraja. Cieľovou skupinou sú znevýhodnení UoZ s osobitným zreteľom na dlhodobo nezamestnaných UoZ. Finančný príspevok sa poskytuje zamestnávateľovi, ak

vytvoril pracovné miesto z niektorej z vymedzených oblastí verejného zamestnávania na dobu najmenej 3 mesiace.

Národný projekt „Šanca na zamestnanie pre BSK“

Realizovaný od 11.1.2016 v Bratislavskom samosprávnom kraji. Cieľovou skupinou sú znevýhodnení UoZ s osobitným zreteľom na dlhodobo nezamestnaných UoZ. Finančný príspevok sa poskytuje zamestnávateľovi, ak vytvoril pracovné miesto z niektorej z vymedzených oblastí verejného zamestnávania na dobu najmenej 3 mesiace.

Národný projekt „Chceme byť aktívni na trhu práce (50+)“

Cieľom je zlepšenie postavenia znevýhodnených UoZ podľa § 8 ods. 1 písm. b) zákona o službách zamestnanosti – občanov starších ako 50 rokov veku (ďalej len „UoZ vo veku 50+“), zvýšenie ich zamestnateľnosti a zamestnanosti prostredníctvom poskytovania finančných príspevkov na podporu vytvorenia pracovného miesta v menej rozvinutých regiónoch. Cieľovou skupinou sú znevýhodnení UoZ podľa § 8 ods. 1) písm. b) zákona o službách zamestnanosti.

Národný projekt „Šanca pre mladých“

Cieľom je zlepšenie postavenia UoZ – NEET na trhu práce, zvýšenie zamestnateľnosti a zamestnanosti, znižovanie dlhodobej nezamestnanosti podporou vytvárania pracovných miest. Oprávnenou cieľovou skupinou sú UoZ - NEET vo veku do 29 rokov vedení v evidencii UoZ najmenej 12 po sebe nasledujúcich mesiacov. Hlavnou aktivitou NP je poskytovanie finančných príspevkov zamestnávateľovi, ktorý na vytvorené pracovné miesto prijme do pracovného pomeru UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny na plný alebo polovičný úväzok na dobu minimálne 3 mesiacov, resp. na neurčitý čas.

Národný projekt „Cesta na trh práce“

Cieľom národného projektu je zlepšenie UoZ na trhu práce, zvýšenie zamestnateľnosti a zamestnanosti UoZ a znevýhodnených UoZ podporou vytvárania pracovných miest, zníženie nezamestnanosti, osobitne dlhodobej nezamestnanosti, podpora rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti v najmenej rozvinutých okresoch, ktoré dlhodobo vykazovali vysokú mieru evidovanej nezamestnanosti.

Aktivita č. 1 - Podpora vytvárania PM pre UoZ

Aktivita č. 2 - Podpora vytvárania PM pre znevýhodnených UoZ s osobitným zreteľom na dlhodobo evidovaných UoZ v sociálnych podnikoch pracovnej integrácie

Aktivita č. 3 - Podpora vytvárania PM u verejných poskytovateľov

Aktivita č. 4 - Podpora vytvorenia PM prostredníctvom samozamestnania (Zamestnám sa sám aj v poľnohospodárskej prvovýrobe)

Aktivita č. 5 - Poskytovanie finančného príspevku na dochádzanie za prácou

Aktivita č. 6 Poskytovanie individualizovaných služieb UoZ - cieľom tejto aktivity je podporovať UoZ pri nachádzaní pracovného uplatnenia prostredníctvom intenzívneho a individualizovaného poradenského procesu, ktorý zohľadňuje individuálnu sociálnu situáciu UoZ.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

• Stimuly pre výskum a vývoj

V zmysle Zákona č. 185/2009 Z. z. o stimuloch pre výskum a vývoj a o doplnení zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov sa môžu poskytnúť stimuly pre výskum a vývoj právnickej osobe, ktorá je podnikateľom s cieľom zvýšiť úroveň výskumu a vývoja a zvýšiť zamestnanosť odborných pracovníkov vo výskume a vývoji. V rámci tohto

programu bolo podporených 6 MSP za účelom vytvorenia podmienok pre rozvoj VaV, spolupráce s akademickou sférou, zavádzania inovácií a transferu nových poznatkov do praxe, vytváranie predpokladov pre zvýšenie konkurencie schopnosti na domácich a zahraničných trhoch. Cieľovou skupinou boli prednostne malé a stredné podniky. Čerpanie finančných prostriedkov v rámci Schémy štátnej pomoci bolo v roku 2017 vo výške 2 890 138,- Eur (malé podniky 2 262 122,- Eur a stredné podniky 628 016,- Eur).

- **Dotácie na vedecko-technické služby v zmysle zákona č. 172/2005 Z. z.**

V roku 2017 MŠVVaŠ SR poskytlo dotáciu 1 subjektu MSP vo výške 49 700,- Eur na financovanie prevádzky pozemnej stanice prvej slovenskej družice SkCube.

- **Rozvojové projekty**

MŠVVaŠ SR pridelo účelové finančné prostriedky na financovanie rozvojových projektov podpory organizačného zabezpečenia vzdelávania pedagogických zamestnancov v oblasti finančnej gramotnosti a výchovy k podnikaniu na rok 2017 vo výške 44 000,- Eur.

Kontinuálne vzdelávanie pedagogických zamestnancov

V rámci kontinuálneho vzdelávania pedagogických zamestnancov je akreditovaných viacero programov kontinuálneho vzdelávania pre pedagogických a odborných zamestnancov:

- vidiecky cestovný ruch, ktoré je určené učiteľom stredných odborných škôl a majstrom odbornej výchovy
- etika podnikania
- podnikanie v cestovnom ruchu a tvorba podnikateľského plánu
- malé a stredné podnikanie na Slovensku v rámci ekonomických predmetov
- rozvoj vidieka určený pre učiteľov stredných odborných škôl

Štátny inštitút odborného vzdelávania

- **Cvičná firma**

Na podporu podnikateľského, ekonomického a finančného vzdelávania na všetkých stredných odborných školách je možné vyučovanie odborných predmetov Ekonomické cvičenia v cvičnej firme, Cvičná firma a Cvičná firma – praktikum. Cieľom cvičnej firmy je zvýšenie kvality vzdelávania v oblasti podnikateľských kompetencií a finančnej gramotnosti, ochrany spotrebiteľa a boja proti korupcii v súlade s Národným štandardom finančnej gramotnosti. Aktivitami Slovenského centra cvičných firiem v roku 2017 bolo vzdelávanie na diaľku - cvičné firmy v Keni mentoruje SCCF, kontraktčné dni cvičných firiem 2017, finále 6. ročníka celoslovenskej súťaže Najlepší podnikateľský zámer a Medzinárodný veľtrh cvičných firiem 2017 na Slovensku.

Výskumná agentúra

- **Operačný program Výskum a inovácie**

Výskumná agentúra ako sprostredkovateľský orgán pre operačný program Výskum a inovácie podporuje malé a stredné podniky v rámci schémy na podporu výskumu a vývoja (schéma štátnej pomoci) na základe zákona 358/2015 Z. z.. V rámci špecifického cieľa 1.1.3 Zvýšenie výskumnej aktivity prostredníctvom zlepšenia koordinácie a konsolidácie VaV potenciálu výskumných inštitúcií bola dňa 11.04.2017 vyhlásená výzva na podporu medzinárodných teamingových výskumných centier mimo Bratislavského kraja s kódom OPVaI-VA/DP/2017/1.1.3-03 a alokáciou 18 mil.,- Eur. Celkovo boli doručené 2 žiadosti

o nenávratný finančný príspevok (ďalej len „ŽoNFP“) vo výške NFP 19 893 087,94 Eur, z čoho zdroj EFRR 17 630 875,82 Eur.

V rámci špecifického cieľa 2.1.1 Zvýšenie výskumnej aktivity Bratislavského kraja prostredníctvom revitalizácie a posilnenia výskumno-vzdelávacích, inovačných a podnikateľských kapacít bola dňa 11.04.2017 vyhlásená výzva na podporu medzinárodných teamingových výskumných centier v Bratislavskom kraji s kódom OPVaI-VA/DP/2017/2.1.1-03 a alokáciou 15 mil. Eur. Bola doručená 1 ŽoNFP vo výške NFP 29 910 680,21 Eur, z čoho zdroj EFRR 14 999 539,61 Eur.

V rámci výzvy na podporu priemyselných výskumno-vývojových centier bol začiatkom roka 2017 ukončený proces posudzovania ŽoNFP. Následne bolo schválených celkovo 62 ŽoNFP vo výške NFP 320 253 139,41 Eur, z čoho zdroj EFRR 299 801 431,90 Eur. Z celkového počtu schválených 62 ŽoNFP bolo evidovaných 46 malých a 14 stredných podnikov. Najväčším podielom NFP sa podieľajú malé podniky, z to viac ako 147 mil. Eur, čo predstavuje až 72,26 % na schválenej podpore pre celý súkromný sektor. Prehľad znázorňuje nasledujúca tabuľka.

Tab. č. 19: Prehľad súkromného sektora v rámci 62 schválených ŽoNFP

Veľkosť podniku	Počet	Zdroj EFRR	Zdroj ŠR	Zdroj NFP
Malý podnik	46	141 031 947,73	6 205 056,45	147 237 004,18
Stredný podnik	14	28 653 602,42	540 901,89	29 194 504,32
Veľký podnik	15	26 616 408,54	711 744,82	27 328 153,36
Celková hodnota	75	196 301 958,69	7 457 703,17	203 759 661,86

Zdroj: Výskumná agentúra

Celkovo bolo uzatvorených 58 zmlúv o NFP vo výške 298 525 004,17 Eur (zdroj EFRR 279 855 467,26 Eur). V priebehu roka bolo mimoriadne ukončených 5 projektov vo výške 24 702 728,63 Eur (zdroj EFRR 22 783 085,54 Eur). K 31.12.2017 nebol finančne podporený žiaden projekt. V rámci výzvy na podporu priemyselných výskumno-vývojových centier bolo evidovaných k 31.12.2017 celkovo 53 projektov, v ktorých sú zapojené malé, stredné a veľké podniky. Schválená podpora (vrátane štátneho a verejného sektora) bola evidovaná vo výške 273 822 275,48 Eur, z čoho za zdroj EFRR 257 072 381,72 Eur. Na základe upozornenia zo strany Európskej komisie bolo v marci 2017 pozastavené spracovanie priebežných platieb a boli prerušené platobné lehoty a procesy zo strany EK v súvislosti so 4 výzvami na podporu priemyselných výskumno-vývojových centier, dlhodobého strategického výskumu a vývoja a výzvy na podporu medzinárodných teamingových výskumných centier v Bratislave a mimo Bratislavského kraja. Následne, dňa 18.09.2017, bola výzva na podporu dlhodobého strategického výskumu a vývoja s kódom OPVaI-VA/DP/2016/1.2.1-03 zrušená. V rámci výzvy na podporu priemyselných výskumno-vývojových centier boli všetky procesy implementácie pozastavené. Z toho dôvodu nebola v roku 2017 poskytnutá žiadna finančná podpora pre malé a stredné podniky.

Agentúra na podporu výskumu a vývoja

Agentúra na podporu výskumu a vývoja realizovala v roku 2017 aktivity na podporu MSP formou nenávratnej finančnej pomoci na riešenie projektov výskumu a vývoja a na projekt bilaterálnej spolupráce.

V roku 2017 agentúra podporila 23 subjektov v kategórii MSP (5 mikro podnikov, 6 malých podnikov a 12 stredných podnikov). Finančná podpora pre MSP bola alokovaná v celkovej

výške 2 301 198,- Eur (z toho mikro podniky 606 tis. Eur, malé podniky 624 tis. Eur a stredné podniky 1 071 tis. Eur). Finančná podpora bola poskytnutá na riešenie 35 projektov výskumu a vývoja (2 299 198,- Eur) a 1 projektu bilaterálnej spolupráce (2 000,- Eur). Finančná podpora pre MSP v celkovej výške 2 301 198 Eur,- bola poskytnutá podľa Schémy štátnej pomoci N 702/2007 (126 912,- Eur), Schémy štátnej pomoci SA.42450 (2 172 286,- Eur) a formou minimálnej pomoci ad hoc (2 000,- Eur).

Regionálne rozmiestnenie podpory bolo nasledovné: Bratislavský kraj 1 446 025,- Eur, Košický kraj 93 663,- Eur, Nitriansky kraj 183 730,- Eur, Prešovský kraj 39 986,- Eur, Trenčiansky kraj 277 430,- Eur a Žilinský kraj 260 364,- Eur.

Výška celkovej pomoci poskytnutej agentúrou v roku 2017 predstavovala 2 800 285,- Eur, z toho podpora pre MSP tvorila 82,18 % (2 301 tis. Eur). Výška skutočného čerpania prostriedkov bola 2 295 tis. Eur (z toho mikro podniky 605 tis. Eur, malé podniky 623 tis. Eur a stredné podniky 1 067 tis. Eur).

Centrum vedecko-technických informácií

Horizont 2020 spája všetky existujúce zdroje financovania Únie v oblasti výskumu a inovácií (vrátane 7. rámcového programu), činnosti súvisiace s inováciou v rámci rámcového programu pre konkurencieschopnosť a inovácie (CIP) a aktivity Európskeho inovačného a technologického inštitútu (EIT). Horizont 2020 integruje podporu výskumu a inovácií, pričom kladie dôraz na podporu MSP. Rozpočet programu Horizont 2020 sa približuje k 80 mld. Eur.

Jedným z nástrojov financovania MSP v rámci programu Horizont 2020 je tzv. SME Instrument, na ktorý je v rokoch 2014-2020 alokovaných 3 mld. Eur. Cieľom nástroja je podporiť najinovatívnejšie malé podniky s veľkým potenciálom rastu schopné samostatne prežiť v trhovom prostredí. Poskytuje granty jednoduchým a rýchlym spôsobom prostredníctvom niekoľkých fáz. SME Instrument Phase 1 - na štúdie konceptu a uskutočniteľnosti inovácií a SME Instrument Phase 2 – vývoj produktu, jeho testovanie, validácia a uvedenie na trh.

Negrantovým nástrojom na podporu MSP v rámci Horizontu 2020 je „Prístup k rizikóvému financovaniu (Access to Risk Finance)“ prostredníctvom nástrojov InnovFin. Hlavným účelom programu je podporiť a uľahčiť prístup k zdrojom dlhového a kapitálového financovania inovatívnym spoločnostiam všetkých veľkostí, ako aj výskumným centráram a univerzitám, verejno-súkromným partnerstvám, účelovým spoločnostiam alebo projektom a spoločným podnikom. Celkovo program Horizont 2020 vyčlenil cca. 2,6 mld. Eur na program „Access to finance“ (na obdobie rokov 2014 - 2020). Financovanie bude spravovať Európsky investičný fond (EIF) a Európska investičná banka (EIB).

Ministerstvo vnútra SR

- **Aktivity na odbore živnostenského podnikania realizované v roku 2017**

Ministerstvo vnútra SR je realizátorom národného projektu Optimalizácia procesov vo verejnej správe. Vzhľadom na uvedený projekt boli procesne mapované aj odbory živnostenského podnikania na okresných úradoch. V rámci uvedeného mapovania boli navrhnuté biznis požiadavky zamerané na informatizáciu, so zameraním na znižovanie administratívnej náročnosti pre podnikateľa ako aj pri výkone štátnej správy na úseku živnostenského podnikania. Tieto biznis požiadavky sa budú implementovať až do roku 2020.

Počet podnikateľských subjektov, ktorí využili služby JKM v roku 2017 predstavoval 165 959 podnikateľských subjektov (z toho FO – 138 964, PO – 26 995).

Ministerstvo zdravotníctva SR

- **Dotácie za oblasť protidrogových aktivít**

Ministerstvo zdravotníctva v zmysle zákona č. 525/2010 Z. z. v znení neskorších predpisov o poskytovaní dotácií na podporu protidrogových aktivít podporilo v roku 2017 celkom 24 subjektov v celkovej výške 537 763,14 Eur. Z toho jeden subjekt z kategórie MSP získal dotáciu na projekt v celkovej výške 49 880,00 Eur.

- **Oblasť štrukturálnych fondov**

Realizácia projektov zo štrukturálnych fondov (OP Zdravotníctvo) bola ukončená v roku 2016. MZ SR v rámci projektov IROP vyhlásilo dňa 24.5.2017 výzvu na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok na modernizáciu infraštruktúry ústavných zariadení poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť, za účelom zvýšenia ich produktivity a efektívnosti - IROP-PO2-SC213-2017-20, ktorá bola uzatvorená ku dňu 11.9.2017, avšak žiadatelia, ktorým bol schválený nenávratný finančný príspevok nespádajú do kategórie MSP.

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

- **Aktivity Podnikateľského centra**

Podnikateľské centrum (ďalej len „POCE“) MZVaEZ SR v roku 2017 poskytovalo informácie podnikateľskej verejnosti nevyhnutné na presadzovanie ich podnikateľských zámerov a aktivít v oblasti exportu výrobkov a služieb, vytváranie kooperačných väzieb a zakladanie podnikov v zahraničí. Informácie poskytovalo bezplatne priamo (telefonicky, e mailom), prostredníctvom portálu Podnikajme v zahraničí a zasielaním „Týždenného prehľadu ekonomických aktualít zo zahraničia“ (poskytnutie podnikateľskej verejnosti ekonomické informácie zo zastupiteľských úradov, informácie o veľtrhoch, výstavách, tendroch, podnikateľských misiách a nových podnikateľských príležitostiach v zahraničí).

- **Projektová schéma ekonomickej diplomacie**

Ďalej POCE pokračovalo v realizácii projektovej schémy ekonomickej diplomacie. V roku 2017 bola poskytnutá dotácia zo štátneho rozpočtu 21 novým projektom ekonomickej diplomacie, t.j. investičným projektom, exportným projektom, vedecko-výskumným a vzdelávacím projektom, projektom v oblasti cestovného ruchu a pod., v 18-tich krajinách za účasti zastupiteľských úradov a partnerov z podnikateľského sektora. Dopad na MSP bol zaznamenaný v oblasti podpory internacionalizácie MSP uľahčovaním ich vstupu na zahraničné trhy, ako aj v oblasti pomoci pri nadväzovaní kontaktov slovenských MSP so zahraničnými partnermi. Celková alokácia finančných prostriedkov v rámci projektovej schémy v roku 2017 bola vo výške 90 000,- Eur, pričom celkovo bolo za rok 2017 vyčerpaných 63 128,63 Eur.

POCE predstavovalo v roku 2017 pre podnikateľov aj kvalifikovaného komunikačného partnera pri riešení stále rastúceho počtu priamych dopytov, prostredníctvom telefonickej hotline služby pre exportérov, ktorá zabezpečuje „prvú pomoc“ pri riešení problémov firiem (v roku 2017 vybavilo POCE prostredníctvom tejto linky 430 dopytov podnikateľskej verejnosti).

V rámci elektronizácie verejných služieb v súvislosti s rozvojom ústredného portálu verejnej správy pokračovalo MZVaEZ v spolupráci so SARIO a ďalšími 10 štátnymi inštitúciami na sústredení informácií pre slovenského exportéra na jednom mieste, a to na portáli www.slovensko.sk. Cieľom portálu je tieto informácie a služby zintegrovat' a prehľadnou a prístupnou formou poskytovať používateľovi.

Podnikateľské centrum spracovalo v roku 2017 približne 40 twinningových cirkulácií a 20 TAIEX-ových žiadostí, ktoré napomáhajú prostredníctvom NCP (Národného kontaktného bodu) pri budovaní inštitucionálnych kapacít prijímateľských krajín, v implementácii legislatívy a zavádzania štandardov a praktík EÚ a poskytujú asistenciu pri uskutočňovaní štrukturálnych reforiem v rôznych oblastiach (verejné financie, obchod, verejné obstarávanie, poľnohospodárstvo, životné prostredie a energetika, a pod.).

MZVaEZ SR prostredníctvom svojich odborných útvarov alebo prostredníctvom siete diplomatických misií v zahraničí pokračovalo v poskytovaní rozšíreného katalógu bezplatných základných služieb pre podnikateľskú verejnosť v oblasti ekonomickej diplomacie. Významnú pomoc pre podnikateľov v roku 2017 predstavovali taktiež konzultačné dni ekonomických diplomatov s firmami, realizované v spolupráci s regionálnymi zastúpeniami SOPK.

- **Podpora a stimulácia MSP pri vstupe na medzinárodné trhy, najmä tretích krajín**

MZVaEZ SR sa v roku 2017 zameralo na ponuku nových obchodných a investičných príležitostí v zahraničí nasledujúcimi aktivitami:

- zorganizovanie menších podnikateľských misií vedených predstaviteľmi MZVaEZ SR
- organizovalo alebo spoluorganizovalo rad odborných teritoriálne orientovaných podujatí s ekonomickým a obchodným zameraním, resp. podnikateľských fór so zahraničnými partnermi
- podujatia podporujúce vstup slovenských podnikateľských subjektov do medzinárodného verejného obstarávania
- podpora vedomostnej ekonomiky a medzinárodnej spolupráce v oblasti vedy, výskumu a inovácií. Pokračovalo sa v organizovaní inovačných fór v SR i zahraničí.
- aktivity so zameraním na proinvestičné ciele – Proinvestičné aktivity v roku 2017 boli realizované formou prezentácie Slovenska ako atraktívnej krajiny otvorenej zahraničným investíciám s preferenciou investovania do sektorov s vyššou pridanou hodnotou

V spolupráci s agentúrou SARIO a regionálnymi obchodnými komorami na Slovensku aj v zahraničí bolo zorganizovaných množstvo seminárov o obchodných a investičných príležitostiach, ako aj inštitucionálnej spolupráce (napr. v oblasti duálneho vzdelávania).

- **Aktivity zastupiteľských úradov SR v zahraničí**

- vybavili 3 796 dopytov a ponúk slovenských a zahraničných podnikateľských subjektov na dovoz/vývoz tovaru a služieb. Dopyty a ponuky boli spracované buď priamo alebo prostredníctvom informačných portálov SARIO, SOPK a odboru podnikateľského centra MZVaEZ SR
- sprostredkovali informácie o vypísaní 775 verejných obstarávaní v krajinách akreditácie alebo priakreditácie
- realizovali 474 prezentačných podujatí v krajinách akreditácie a priakreditácie
- aktívne sa zúčastnili na 376 výstavách a veľtrhoch v zahraničí a podporili účasť slovenských podnikateľských subjektov
- zabezpečili celkom 223 podnikateľských misií alebo podnikateľských fór priamo, alebo v súčinnosti so SOPK a/alebo SARIO

- v rámci Projektovej schémy ekonomickej diplomacie MZVaEZ SR bolo zrealizovaných 21 nových projektov ekonomickej diplomacie, t.j. investičných projektov, exportných projektov, vedecko-výskumných a vzdelávacích projektov, projektov v oblasti cestovného ruchu a pod., ktoré ZÚ SR iniciovali

Ministerstvo životného prostredia SR

• Podpora formou dotácie z environmentálneho fondu

- **Činnosť E1:** Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia. V rámci tejto činnosti nebola v roku 2017 poskytnutá podpora formou dotácie žiadnemu podnikateľskému subjektu.
- **Činnosť F1:** Prieskum, výskum a vývoj zameraný na zisťovanie a zlepšenie stavu životného prostredia. V rámci tejto činnosti nebola v roku 2017 poskytnutá podpora formou dotácie žiadnemu podnikateľskému subjektu.

• Operačný program Kvalita životného prostredia

K podpore malého a stredného podnikania v SR prispievajú zdroje Európskych štrukturálnych a investičných fondov a štátneho rozpočtu poskytované prostredníctvom investičných priorít a špecifických cieľov OP KŽP predovšetkým v oblastiach ochrany ovzdušia, odpadového hospodárstva a energetiky. Práve v týchto hospodárskych oblastiach sú podniky v príslušných veľkostných kategóriách jednou z hlavných skupinou prijímateľov, hoci účelom samotnej pomoci spravidla nie je priamo podpora MSP.

MSP môžu byť podporené najmä v rámci nasledovných špecifických cieľov (ďalej len „ŠC“) OP KŽP:

- **ŠC 1.1.1 Zvýšenie miery zhodnocovania odpadov so zameraním na ich prípravu na opätovné použitie a recykláciu a podpora predchádzania vzniku odpadov** - z vecného hľadiska ide o projekty budovania zariadení pre prípravu na opätovné využívanie odpadov a ich zhodnocovanie.
- **ŠC 1.4.1 Zníženie znečisťovania ovzdušia a zlepšenie jeho kvality** - z vecného hľadiska ide o projekty zamerané na zníženie znečisťovania ovzdušia – napr. formou inštalácie technologických zariadení umožňujúcich zníženie vypúšťaných znečisťujúcich látok nad rámec platných noriem.
- **ŠC 4.1.1 Zvýšenie podielu OZE na hrubej konečnej energetickej spotrebe** - z vecného hľadiska ide o projekty výstavby zariadení na výrobu resp. využívanie obnoviteľných zdrojov energie (OZE).
- **ŠC 4.2.1 Zníženie energetickej náročnosti a zvýšenie využívania OZE v podnikoch** - z vecného hľadiska ide o projekty vypracovania energetických auditov a taktiež podpory realizácie opatrení vyplývajúcich z energetických auditov s výlučným zameraním na prijímateľov, ktorými sú MSP.
- **ŠC 4.5.1. Rozvoj účinnejších systémov centralizovaného zásobovania teplom založených na dopyte po využiteli tepla** - z vecného hľadiska ide o projekty výstavby, rekonštrukcie a modernizácie rozvodov tepla a zariadení.

Tab. č. 20: Výzvy OP KŽP v roku 2017 pre podnikateľské subjekty (stav k 31.12.2017)

ŠC	Kód výzvy	Alokácia Eur	Zazmluvnené Eur	Zazmluvnené pre MSP Eur	Voľná alokácia Eur	Stav výzvy
1.4.1.	OPKZP-PO1-SC141-2015-7	46 000 000,00	30 143 289,62	0,00	8 815,194,63	otvorená
1.4.1.	OPKZP-PO1-SC141-2016-14	89 250 000,00	68 038 127,61	0,00	0,00	uzatvorená
1.1.1.	OPKZP-PO1-SC111-2016-15	40 000 000,00	1 258 895,37	0,00	38 741 104,63	otvorená
1.1.1.	OPKZP-PO1-SC111-2016-16	100 000 000,00	1 520 376,27	0,00	86 738 733,73	otvorená
4.5.1.	OPKZP-PO4-SC451-2017-20	130 000 000,00	16 919 595,43	0,00	86 234 538,69	otvorená
4.2.1.	OPKZP-PO4-SC421-2017-30	40 000 000,00	0,00	0,00	40 000 000,00	otvorená
1.1.1.	OPKZP-PO1-SC111-2017-32	25 000 000,00	0,00	0,00	25 000 000,00	otvorená
1.1.1.	OPKZP-PO1-SC111-2017-33	25 000 000,00	0,00	0,00	25 000 000,00	otvorená
4.1.1.	OPKZP-PO4-SC411-2017-36	22 500 000,00	0,00	0,00	22 500 000,00	otvorená

Zdroj: MŽP SR

V rámci vyhlásených výziev nebola doposiaľ poskytnutá pomoc (uzatvorená zmluva o poskytnutí nenávratného finančného príspevku) žiadnemu podnikateľskému subjektu z kategórie MSP. Uvedené súvisí najmä s tým, že rámci výzvy 7. a 14. boli uzavreté zmluvy s podnikmi, ktoré nespĺňali definíciu MSP, t. j. s veľkými podnikmi. V prípade výzvy 15. v priebehu roka 2017 nebola uzavretá žiadna zmluva o poskytnutí NFP, napriek tomu že boli predložené 4 ŽoNFP (3 žiadatelia sa deklarovali ako malý podnik a 1 ako stredný podnik), z toho 1 ŽoNFP malého podniku z celkovou výškou príspevku v objeme cca. 1,03 mil. Eur bola schválená. Výzvy 16., 20. a 30. sú zamerané na všetky veľkostné kategórie podnikov, pričom osobitne sú zvýhodňované malé podniky a stredné podniky, avšak osobitnou evidenciou podnikov v jednotlivých veľkostných kategóriách MŽP SR nedisponuje, preto sú uvádzané hodnoty za všetky predložené a schválené ŽoNFP, resp. uzavreté zmluvy. V rámci výzvy 32. zatiaľ nedošlo k schváleniu žiadneho projektu a pri výzvach 33. a 36. sa predloženie prvých ŽoNFP očakáva až v roku 2018.

- **Aktivity v roku 2017 realizované prostredníctvom Slovenskej agentúry životného prostredia**
 - zabezpečovanie procesov udeľovania a dohládov v rámci schémy pre environmentálne označovanie produktov a schémy pre environmentálne manažérstvo a audit – EMAS
 - zvyšovanie povedomia o význame a prínosoch dobrovoľných nástrojov environmentálnej politiky (schéma pre environmentálne manažérstvo a audit - EMAS, environmentálne označovanie produktov a zelené verejné obstarávanie) v oblasti životného prostredia prostredníctvom propagačných a edukačných materiálov (letáky, informačné listy, brožúry)
 - bezplatné poradenstvo a konzultácie v oblasti dobrovoľných nástrojov environmentálnej politiky subjektom MSP, ktoré prejavili záujem o tieto schémy

Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo

V roku 2017 pokračoval ÚNMS SR vo vzťahu k MSP v uplatňovaní princípu vzájomného uznávania a poskytovania informácií o technických požiadavkách na výrobky v SR a jednotlivých členských krajinách EÚ. V roku 2017 poskytlo Národné kontaktné miesto pre výrobky, zriadené na ÚNMS SR, podnikateľským subjektom informácie o technických predpisoch a požiadavkách na výrobky, vrátane predpisov upravujúcich požiadavky predchádzajúceho schvaľovania v 47 prípadoch.

ÚNMS SR ako koordinátor štátnej politiky kvality ponúkol aj v roku 2017 možnosť malým a stredným podnikom zapojiť sa do súťaží v oblasti kvality a spoločenskej zodpovednosti vyhlasovaných ÚNMS SR. Súťaž Národná cena SR za kvalitu umožňuje preveriť manažérske prístupy organizácie podľa európsky uznávaného modelu výnimočnosti EFQM, preukázať svoje výnimočné výsledky dosahované v oblasti podnikania a posilniť tak svoje postavenie na domácich a zahraničných trhoch. Súťaž Top manažéri kvality hodnotí a oceňuje prácu a prínosy manažérov kvality k dosahovaniu lepších výsledkov organizácie. Národná cena SR za spoločenskú zodpovednosť hodnotí uplatňovanie princípov spoločenskej zodpovednosti v organizáciách a prispieva tým k rozvoju tejto dôležitej témy v slovenskom podnikateľskom prostredí.

V oblasti technickej normalizácie ÚNMS SR v roku 2017 pokračoval v plnení opatrení:

- Sprístupňovanie informácií prostredníctvom služby STN-online. Opatrenie prispieva k zvýšeniu konkurencieschopnosti, uľahčeniu prechodu k technickej a inovačnej gramotnosti v školách, ľahšej orientácii v európsky alebo celosvetovo akceptovanom stave vedy a techniky. Prostredníctvom spolupráce s profesijnými zväzmi a občianskymi združeniami malo prístup k STN-online niekoľko stoviek užívateľov z oblasti MSP. Pre MSP sú ponúkané STN za zvýhodnené ceny.
- Poskytovanie komplexných informácií širokej technickej verejnosti v záujme zlepšovania prístupu k informáciám o technických normách pre MSP je zabezpečované prostredníctvom Infocentra a Portálu noriem. Základné informácie o normách, o ich platnosti, spôsobe prevzatia do sústavy STN, ich štruktúry, členenia a abstraktu sú poskytované bezodplatne v rámci webového sídla úradu www.unms.sk v sekcii „Portál noriem“.

Úrad priemyselného vlastníctva SR

ÚPV SR poskytuje MSP službu s názvom Prediagnostika priemyselných práv. Cieľom prediagnostiky je poskytnúť základné informácie z oblasti priemyselnoprávnej ochrany tak, aby boli firmy schopné vytvoriť si základnú stratégiu aj v tejto oblasti. Ide o bezplatné poradenstvo „šité na mieru“, napr. ochrana technických riešení, dizajnov, ochranných známk, kolízia názvov domén s ochrannými známkami, vyhľadávanie v bezplatných patentových databázach, základy licenčnej politiky a pod. Zúčastnení zástupcovia firmy sa oboznámia s priemyselnoprávnou ochranou doma aj v zahraničí, jej výhodami a za určitej situácie aj nevýhodami, získajú typy na najvhodnejší spôsob ochrany (aj po finančnej stránke). Navrhnuté odporúčania nie sú záväzné a majú odrážať potreby spoločnosti s ohľadom na výrobné aj obchodné záujmy v jednotlivých krajinách. V roku 2017 bola služba poskytnutá 32 MSP z celého Slovenska. ÚPV SR sa aj prostredníctvom svojich partnerov – informačno-poradenských miest úradu pre inovácie INNOINFO snaží zorientovať malých a stredných podnikateľov v oblasti priemyselnoprávnej ochrany. INNOINFO sú zriadené v podnikateľských inkubátoroch, regionálnych poradenských a informačných centrách, v regionálnych komorách Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory a univerzitách technického zamerania. V rámci INNOINFO v súčasnosti spolupracuje s piatimi regionálnymi komorami SOPK – Bratislavská, Trenčianska, Banskobystrická, Prešovská a Košická. Aktívnu spoluprácu má ÚPV SR aj s ďalšími regionálnymi komorami, ktoré síce do siete nepatria, ale prejavili záujem stať sa jej členmi v budúcnosti. Ide o RK SOPK v Trnave a v Žiline.

Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu

- **Pilotná schéma podpory projektov experimentálneho vývoja a inovácií pre budovanie rozumných obcí a miest v Slovenskej republike DM – 3/2017 (schéma pomoci de minimis)**

Cieľom podpory projektov sú inovácie a lepší prístup k financiám. V rámci štátnej pomoci boli podporené 2 malé podniky. Dopad na MSP bol v oblastiach nadväzovania medzinárodnej spolupráce slovenských podnikov vo vývoji a inováciách v oblasti rozumných obcí a miest (smart city) a nadväzovanie nových kontaktov a novej spolupráce vo vývoji a inováciách medzi slovenskými podnikmi a zahraničnými technologickými spoločnosťami, ako aj zlepšenie prístupu MSP k znalostiam moderných technológií a technologických procesov a zvýšenie inovačnej schopnosti podporených podnikov. Zazmluvnená výška pomoci pre dva malé inovatívne podniky za rok 2017 bola 226 952 Eur, z čoho do konca roka 2017 bolo reálne vyplatených 49 980,- Eur. Efektívnosť poskytnutej pomoci sa bude hodnotiť pri prvom zúčtovaní dotácií v roku 2018. Podpora bola poskytnutá podnikom v Bratislavskom kraji. V júni 2017 úrad pozval malých a stredných podnikateľov, odborníkov z oblasti informačných technológií, start-upistov, pracovníkov inštitúcií verejnej správy na workshop IDEA-HACK, ktorého témou bolo „Zvýšenie inovačnej kapacity malých a stredných podnikateľov v digitálnej ekonomike“. Účastníci riešili témy projektov, ktoré umožnia malým a stredným podnikom získať prístup k elektronickým službám štátu alebo prinesú nové služby, ktoré znížia administratívnu záťaž, ale aj témy interaktívnych riešení pre registre verejnej správy a pre inovatívne riešenia vo vládnom cloude. Výsledky workshopu budú spracované do nových výziev a kvalitných projektov. Diskusia k predloženým návrhom bude smerovaná na kreáciu tém pre národné a dopytové projekty v rámci Operačného programu Integrovaná infraštruktúra, prioritná os 7. Sekcia centrálny koordinačný orgán v spolupráci s SOPK pripravila brožúru pre podnikateľov s názvom „Podnikatelia a fondy EÚ na roky 2014 – 2020“. Cieľom publikácie je poskytnúť podnikateľom prehľadné informácie o zameraní operačných programov a informovať ich o možnostiach zapojenia sa do realizácie projektov. Zároveň sa prostredníctvom brožúry zorientujú v procesoch získania podpory z európskych štrukturálnych a investičných fondov, dôležitých termínoch pri realizácii projektov a tiež v kontrolných mechanizmoch a pravidlách financovania a verejného obstarávania. Brožúra bola distribuovaná podnikateľom na konferencii „Očakávaný vývoj slovenskej ekonomiky v roku 2017“, ako aj prostredníctvom regionálnych komôr SOPK, riadiacich orgánov jednotlivých operačných programov a informačno-poradenských centier. Aktivita bola financovaná z operačného programu Technická pomoc 2014 – 2020.

5.2.2 Neštátne inštitúcie

Združenie podnikateľov Slovenska

Združenie podnikateľov Slovenska (ZPS) je záujmovým združením súkromných podnikateľov Slovenskej republiky. Združenie podnikateľov Slovenska chráni podnikateľský stav pred obmedzovaním podnikateľských práv a slobôd a zabraňuje všetkým politickým a ekonomickým opatreniam vedúcim k zhoršovaniu rovnoprávneho trhového podnikateľského prostredia. Aktivity ZPS v roku 2017 boli nasledovné:

- **On-line seminár ZPS k franchisingovému podnikaniu**

Združenie podnikateľov Slovenska organizovalo dňa 28. marca 2017 v Bratislave on-line seminár zo série „Búranie mýtov o podnikaní“ pod názvom „Ako úspešne podnikáť so známou značkou“. Partnermi podujatia boli Slovak Business Agency, spoločnosť Sitel a portál

Aktuality.sk. Hlavnou témou seminára boli dva pohľady na franchisingové podnikanie. Na jednej strane to bol pohľad očami začínajúceho podnikateľa, ktorý často nezvažuje podnikanie pod známou značkou ako alternatívu k budovaniu biznisu od nuly. Na druhej strane to bol pohľad firmy, ktorá plánuje expandovať a franchisingový model podnikania môže byť vhodnou formou jej expanzie.

- **Byrokratický nezmysel roka 2017**

ZPS bolo opäť odborným garantom projektu Byrokratický nezmysel roka 2017, ktorého cieľom je identifikovať legislatívne opatrenia alebo byrokratické povinnosti, ktoré podnikateľom najviac strpčujú život. Zmyslom súťaže je pokúsiť sa odstrániť „víťaza“ súťaže z legislatívy a pomôcť tak vylepšovať podnikateľské prostredie na Slovensku. Od vzniku projektu sa identifikovalo už takmer 300 byrokratických nezmyslov a viacero z nich sa podarilo úspešne vyriešiť a odstrániť z legislatívy.

- **Mladý inovatívny podnikateľ 2017**

ZPS sa v spolupráci s Junior Chamber International už niekoľko rokov podieľa na organizovaní a vyhlasovaní výsledkov súťaží, ktorých cieľom je vyhľadávať a oceňovať mladých podnikateľov. Jednou z nich je súťaž Mladý inovatívny podnikateľ, ktorá je súčasťou celosvetovej súťaže „Creative Young Entrepreneur Award“. Je to národná súťaž mladých podnikateľov, ktorí uplatňujú vo svojej firme inovatívne prístupy. Jej cieľom je podporiť na jednej strane chuť mladých ľudí do podnikania na Slovensku ako aj kreativitu, uplatňovanie nových prístupov na druhej strane. Víťazi sú nominovaní na celosvetovú súťaž „Creative Young Entrepreneur Award“.

- **Študentská podnikateľská cena 2017**

ZPS bolo spoluvyhlasovateľom celoslovenského projektu „Študentská podnikateľská cena 2017“, ktorý organizuje Junior Chamber International-Slovakia. Projekt je súčasťou celosvetovej súťaže Global Student Entrepreneur Awards. Cieľom projektu je podporiť súťaživosť, nezávislosť, kreativitu, vzdelávanie a prípravu študentov na svoje budúce povolania. Hlavnou úlohou tohto projektu je ukázať širokej verejnosti, že je možné zvládnuť budovať svoju firmu už počas VŠ a získavať nové vedomosti a zručnosti štúdiom na VŠ. Absolútny víťaz reprezentuje Slovensko na celosvetovej súťaži „Global Student Entrepreneur Awards“.

Slovenský živnostenský zväz

- **Podporné programy a opatrenia realizované v roku 2017**

- SŽZ v roku 2017 organizoval Cech strechárov Slovenska, v spolupráci so Slovak Business Agency, Cechové dni na rôznych miestach na Slovensku. Ich cieľom bola propagácia strechárskeho remesla a ďalšie vzdelávanie.
- V júni 2017 sa zástupcovia SŽZ zúčastnili na Valnom zhromaždení Európskej konfederácie staviteľov, ktorá zastupuje záujmy malých a stredných podnikateľov v stavebníctve.
- Na jeseň 2017 sa SŽZ podieľal na prieskume vplyvu priemyslu 4.0 na malé a stredné podniky, v spolupráci s maďarskou partnerskou organizáciou IPOSZ a podnikateľskými asociáciami z Poľska a Českej republiky. Výsledky prieskumu boli prezentované na medzinárodnej konferencii v Budapešti, konanej v termíne 17.11.2017, za účasti predstaviteľov maďarského ministerstva národného hospodárstva a maďarského ministerstva zahraničných vecí.

Združenie mladých podnikateľov Slovenska

Združenie mladých podnikateľov Slovenska (ZMPS) bolo založené v roku 2010 ako organizácia združujúca slovenských podnikateľov do 40 rokov. Poslaním ZMPS je aktivizovať mladých ľudí, predstaviť im podnikanie ako životný štýl a zároveň pomôcť pri realizácii ich originálnych a inovatívnych podnikateľských nápadov.

Aktivity združenia v roku 2017

- **Domáci a zahraničný networking**

Dňa 9.2.2017 a 11.10.2017 sa uskutočnili dve networkingové podujatia zo série Business Walks. Medzinárodne významné kontakty ZMPS nadväzovalo počas tradičného kick-off kongresu ku Globálnemu týždňu podnikania (GEW) s názvom Global Entrepreneurship Congress, ktorý sa konal 13. až 16. marca 2017 v africkom Johannesburgu. Dňa 24.4.2017 sa zástupca ZMPS zúčastnil podujatia s názvom Young Entrepreneurs' Day, ktoré sa konalo v Európskom parlamente v Bruseli. Súčasťou podujatia bolo aj stretnutie generálnej rady JEUNE (celoeurópske združenie mladých podnikateľov).

- **Inšpirácia k podnikaniu**

ZMPS ako oficiálny držiteľ licencie formátu pre Slovensko (Global Entrepreneurship Week Host) spoločne s partnermi zorganizovali rôzne eventy v rámci Globálneho týždňa podnikania. Nosným bolo dvojdnové podujatie zamerané na podnikanie na YouTube, ktoré ZMPS počas Globálneho týždňa podnikania 2017 pripravilo v spolupráci so Slovak Business Agency. Počas prvého dňa, ktorý sa konal 14.11.2017 a mal názov Ako sa stať YouTuberom a 15.11.2017 prebiehalo druhé podujatie zamerané na YouTube - Osobný brand (aj) cez YouTube. Obe podujatia riešili aj otázku YouTuberstva z pohľadu daní a účtovníctva. Odborníci na danú tému predostreli účastníkom aj možnosť spolupráce so značkami, ktoré hľadajú influencerov na YouTube.

- **Vzdelávanie a expanzia**

Združenie mladých podnikateľov Slovenska organizuje a spoluorganizuje akcie zamerané na ďalšie vzdelávanie, rozširovanie vedomostí a praktických skúseností. 13.3.2017 ZMPS organizovalo v Bratislave workshop s názvom Ako preraziť v zahraničí, zameraný na rozvoj podnikania za hranicami. 7.4.2017 sa uskutočnila vzdelávacia konferencia Ecommerce Summit a ZMPS bolo jej partnerom. Viac ako 20 profesionálov z oblasti e-commerce prednášalo na témy online marketing, budovanie identity fashion e-shopu, najnovšie trendy v logistike, 10 najčastejších UX chýb na e-shopoch a mnoho ďalších. SelectUSA 2017 workshop, na ktorom ZMPS spolupracovalo s ambasádou USA, bol zameraný na podnikanie v USA. Workshop sa konal dňa 11.4.2017 a priniesol odpovede na otázky investovania v Spojených štátoch amerických, osvetlil regulácie, nástroje a zdroje v USA, a takisto aj to, čo to znamená absolvovať vízový proces a ako sa zúčastniť zasadania určeného predovšetkým pre investorov a pre hospodárskych developerov prichádzajúcich do USA po prvýkrát. Združenie mladých podnikateľov Slovenska organizovalo pre svojich členov, ktorí už sú zabehnutí v podnikaní, pilotný projekt Pozdvihnite svoje podnikanie na ďalší level. Workshop, ktorý sa uskutočnil 26.6.2017, bol určený pre tých podnikateľov, ktorí majú záujem rozšíriť svoju firmu, dostať sa na nové trhy, chcú zefektívniť procesy vo svojej firme, podporiť firemnú kultúru s ohľadom na plánované zmeny a mnoho ďalšieho. Biznis day plný workshopov a informácií zameraných na podporu podnikania, ZMPS spoluorganizovalo so spoločnosťou METRO a Slovak Business Agency. Uskutočnil sa 4.10.2017. Deň súkromného podnikania prebiehal 10.10.2017. Na tento deň mohli podnikatelia vytvoriť a zaregistrovať špeciálnu ponuku pre svojich zákazníkov v podobe darčeka k nákupu, zľavy, nejakej extra služby, či iného benefitu. Protislužbou k zapojeniu sa do Dňa súkromného podnikania bola reklamná kampaň, ktorú zabezpečila spoločnosť METRO. Podnikatelia, ktorí sa zapojili do 31.8.2017, boli zaradení do súťaže o PR

rozhovory a ďalšiu propagáciu. Cieľom tohto projektu bolo oceniť prácu súkromných podnikateľov, zviditeľniť ich každodenné úsilie a podporiť ich činnosť.

- **Podnikateľskí anjeli a investície**

15. júna 2017 sa uskutočnila jedinečná konferencia s názvom 0100 Conferences, zameraná na Venture Capital a Private Equity. ZMPS bolo jej partnerom. Konferencie sa zúčastnilo viac ako 200 ľudí, najmä senior manažéri, rodinné investičné subjekty, biznis anjeli, VC a PE fondy a rôzni limited partneri. V spolupráci so Slovak Business Agency a SLOVCA, ZMPS pokračovalo v prevádzkovaní siete angel investorov s názvom Klub podnikateľských anjelov Slovenska, ktorá funguje už od roku 2011 a v súčasnosti združuje viac ako 20 investorov. V roku 2017 sa na túto sieť obrátilo so žiadosťou o financovanie 102 projektov.

Asociácia priemyselnej ekológie na Slovensku

ASPEK je mimovládne, nezávislé a neziskové združenie, založené s cieľom prispievať svojimi aktivitami k riešeniu znižovania vplyvov výrobných a ďalších činností na životné prostredie. ASPEK združuje:

- priemyselné podniky, ktoré majú záujem o znižovanie negatívnych vplyvov svojich činností na životné prostredie
- výskumné, výrobné, konzultačné, projektové a iné subjekty, vysoké školy a fyzické osoby, ktoré sa zaoberajú riešením environmentálnych vplyvov súvisiacich s priemyselnou výrobou a ďalšími hospodárskymi činnosťami.

- **Konferencia Priemyselné emisie 2017**

Konferencia sa uskutočnila 10.-11. októbra 2017, bola zameraná na najaktuálnejšie témy, kde hľadali zástupcovia priemyslu, ale i zástupcovia rôznych organizácií samosprávy v komunikácii so zástupcami štátnej správy i vo vzájomnej diskusii odpovede a riešenia. Pre zástupcov štátnej správy je konferencia zdrojom poznatkov o aplikácii ich návrhov v praxi a vytvára pre nich objektívnu a okamžitú spätnú väzbu s možnosťou aplikovať získané poznatky od účastníkov z praxe, v pripravovaných legislatívnych návrhoch. Organizátori konferencie cielene rozširujú každý rok témy s filozofiou, aby pojem priemyselné emisie nebol chápaný úzko iba na problematiku ovzdušia, ale i na problematiku odpadových vôd, vznikajúcich odpadov i aplikácie progresívnych technológií a postupov pre riešenie týchto oblastí. V roku 2017 bola konferencia rozšírená v súlade so súčasnými trendmi o blok zaoberajúci sa ekoinováciami a už druhý rok po sebe dali priestor aj doktorandom z vysokých škôl na predstavenie ich výskumných projektov.

- **Národná podnikateľská cena za životné prostredie v SR 2017**

ASPEK – pri príležitosti svojho Valného zhromaždenia vyhlásila v roku 2017 po šiesty krát súťaž o Národnú podnikateľskú cenu za životné prostredie v SR, ktorú v tomto ročníku organizovala spolu so Slovenskou obchodnou a priemyselnou komorou. Odovzdávanie cien sa uskutočnilo 10. októbra 2017, pri príležitosti konania sa siedmej Konferencie Priemyselné emisie 2017.

Slovenská obchodná a priemyselná komora

- **Príspevok SOPK k zlepšeniu podnikateľského prostredia**

Slovenská obchodná a priemyselná komora kladie dôraz na nasledujúce oblasti, ktoré sú obsiahnuté v jej schválenom programe:

- Zvyšovanie konkurencieschopnosti slovenskej ekonomiky

- Skvalitňovanie podnikateľského prostredia s dôrazom na legislatívne prostredie a prijatie opatrení na potlačanie korupcie
 - Zefektívnenie činností pri spolupráci s Európskou úniou
 - Podpora slovenskej výroby a exportu
 - Posilnenie postavenia a skvalitnenie činnosti SOPK
- **Podnikateľské misie SOPK v roku 2017**
 - **Misie do zahraničia – v rámci krajín Európskej únie**
V roku 2017 sa na úrovni Úradu SOPK uskutočnila jedna podnikateľská misia do krajiny Európskej únie:
 - Portugalsko – 13.3.2017
 - **Misie zo zahraničia – z krajín Európskej únie**
V roku 2017 boli v SOPK, Útvar Európskej únie SOPK, prijaté misie podnikateľov, resp. ich zastupiteľských organizácií a pripravené partnerské stretnutia so slovenskými podnikateľmi z týchto krajín:
 - Rakúsko - 26.4. 2017 – pri príležitosti oficiálnej návštevy prezidenta Rakúskej republiky
 - Monako - 2.-3.5.2017 – pri príležitosti oficiálnej návštevy kniežat'a Alberta II. na Slovensku
 - Veľká Británia - 18.5.2017
 - Nemecko - 24.10.2017
 - **Misie do zahraničia – mimo krajín Európskej únie**
V roku 2017 sa na úrovni Úradu SOPK neuskutočnili misie slovenských podnikateľov do krajín mimo Európskej únie.
 - **Misie zo zahraničia – z krajín mimo Európskej únie**
V roku 2017 na úrovni Úradu SOPK neboli prijaté žiadne misie podnikateľov z krajín mimo Európskej únie.
 - **Vzdelávacie aktivity SOPK**
Regionálne komory a sekcie SOPK zabezpečili v roku 2017 celkom 146 seminárov, konferencií a kurzov. Zúčastnilo sa na nich 2 487 účastníkov, najmä zástupcov podnikateľských subjektov, členov i nečlenov komory.

Americká obchodná komora v Slovenskej republike

Americká obchodná komora v SR (AmCham) zastupuje viac ako 330 členských spoločností. V rámci svojich činností sa okrem iného zameriava aj na podporu malých a stredných podnikov. Ide predovšetkým o nefinančnú formu podpory realizovanú formou odborných a vzdelávacích podujatí (seminárov, workshopov, atď.) pre svojich členov z kategórie malých a stredných podnikov (MSP). V roku 2017 boli realizované nasledovné podujatia zamerané predovšetkým, resp. aj na cieľovú skupinu MSP.

Druh podpory: odborné podujatia – transfer know – how (nefinančná podpora)

Cieľová skupina: členovia AmCham aj z kategórie MSP

Názvy podujatí:

- Tax Seminar (31.1.2017)
- Digital Committee meeting (15.2.2017)
- Innovation Day (27.3.2017)

- Inspiring Stories by Local Heroes (16.10.2017)

Druh podpory: nefinančná podpora – platforma pre nadväzovanie osobných kontaktov

Cieľová skupina: členovia AmCham aj z kategórie MSP

Názov podujatia:

- Speed business meeting 7.2.2017, 14.3.2017 (Košice), 9.5.2017, 14.6.2017 (Košice), 27.9.2017, 18.10.2017 (Košice), 13.11.2017,

Únia klastrov Slovenska

• Interreg Danube Transnational Programme

Nadnárodný program pre podunajskú oblasť je nástrojom financovania európskej územnej spolupráce (ETC), známejšie ako Interreg. ETC je jedným z cieľov politiky súdržnosti Európskej únie a poskytuje rámec pre vykonávanie spoločných akcií a výmeny politík medzi národnými, regionálnymi a miestnymi aktérmi z rôznych členských štátov. Cieľom podpory bola pomoc v oblasti exportu, domáceho trhu a inovácií, ale aj sietovania, podpory vytvárania partnerstiev a aktivít v rámci R&D. Celkovo bolo v rámci programu podporených 15 MSP (z toho 7 mikro podnikov, 4 malé a 4 stredné podniky). Dopad na MSP bol zaznamenaný v zlepšení nadväzovania kontaktov slovenských podnikov so zahraničnými partnermi, ako aj v identifikovaní potrieb a výziev prostredníctvom inovačných auditov a poskytovaní relevantných informácií. Cieľovou skupinou podpory boli klastre a ich členovia - MSP, v odvetví bio-hospodárstva a poľnohospodárstva na celom území SR.

5.2.3 Finančné inštitúcie

Česko-slovenská obchodná banka

• Úvery zo zdrojov EIF – program COSME

Od 24.10.2016 ČSOB spustila v spolupráci s Európskym investičným fondom (EIF) program podpory MSP v rámci programu Európskej únie pre konkurencieschopnosť MSP (COSME).

Tab. č. 21: Úvery zo zdrojov EIF

Parameter	EÚ Investičný úver	EÚ Investičný úver	EÚ Investičný úver
Minimálny úverový limit	4 000,0 Eur	4 000,0 Eur	4 000,0 Eur
Maximálny úverový limit	500 000,0 Eur	300 000,0 Eur	500 000,0 Eur
Zabezpečenie	ručiteľské vyhlásenie, záložné právo k nehnuteľnosti určenej na bývanie alebo podnikanie		
Forma splácania	pravidelne lineárne, 1 mesačná frekvencia		mesačná frekvencia vždy k poslednému dňu kalendárneho mesiaca
Splatnosť	15	10	4

Zdroj: ČSOB

Už viac ako 750 malých a stredných podnikov na Slovensku využilo od jesene 2016 dostupnejšie úvery ČSOB z programu COSME, ktorý je súčasťou tzv. Junckerovho plánu. Ide o úvery so zárukami Európskeho investičného fondu (EIF), vďaka ktorým je financovanie

pre podnikateľov dostupnejšie. Program COSME poskytuje garancie pre úvery pre MSP v celkovom objeme 100 mil. Eur, pričom v roku 2017 banka poskytla úvery v celkovom objeme takmer 30 mil. Eur a financované spoločnosti v rámci programu zamestnávajú viac ako 4 000 zamestnancov. Najviac úverov zatiaľ smerovalo pre podniky v regiónoch s nadpriemernou nezamestnanosťou. Najväčší záujem mali firmy o investičné úvery, ktoré tvorili až 70 % portfólia. Z pohľadu odvetví dominoval sektor služieb, v rámci ktorého bola poskytnutá asi polovica úverov so zárukami EIF. Takmer 15 % poskytnutého objemu smerovala na podporu maloobchodu a asi desatina do odvetvia dopravy a poľnohospodárstva.

OTP Banka

OTP Banka Slovensko, a.s. v roku 2017 pokračovala v poskytovaní úverov na podporu malých a stredných podnikov, podporovaných z programov a fondov EÚ prostredníctvom európskych finančných inštitúcií:

- **Úvery s podporou Európskeho investičného fondu (EIF)**

V auguste 2016 uzatvorila OTP Banka s EIF zmluvu o portfóliovej záruke v rámci Programu pre zamestnanosť a sociálne inovácie, ktorý je zameraný na podporu mikropodnikov a mladých podnikateľov. Touto zmluvou získala banka podporu na poskytovanie úverov so zárukou EIF v celkovej sume do 10 mil. Eur na obdobie do septembra 2019, pričom úvery sú ponúkané pod názvom OTP EÚ MIKROúvery už od septembra 2016. Tieto úvery sú určené pre živnostníkov a mikropodnikateľov na financovanie prevádzkových a investičných potrieb, avšak ich maximálny počet zamestnancov je 9 a ich ročné tržby nepresiahli 1 mil. Eur.

Tab. č. 22: Informácie o predaji EU MIKROúverov

Obdobie	od 09/2016 - 12/2016	od 01/2017 – 12/2017
Počet podporených klientov	118	264
Počet poskytnutých úverov	132	309
Celkový objem poskytnutých úverov v Eur	2 056 640,0	4 355 291,0

Zdroj: OTP Banka

Tab. č. 23: **Základné informácie o jednotlivých typoch OTP EÚ MIKROúveroch**

	Otp EÚ MIKROúver (prevádzkový)	Otp EÚ MIKROúver (investičný)
Výška úveru	- min. výška: 3 000,0 Eur - max. výška: 25 000,0 Eur	- min. výška: 3 000,0 Eur - max. výška: 25 000,0 Eur
Účel	- financovanie prevádzkových potrieb klienta (napr. platby za tovar, materiál a služby)	- financovanie investičných/rozvojových potrieb klienta (napr. nákup strojov, zariadení, technológií/modernizácia nehnuteľnosti určenej na podnikanie)
Typ úveru	- kontokorentný alebo splátkový	- splátkový
Min. splatnosť	- 3 mesiace	- 3 mesiace
Max. splatnosť	- kontokorentný na obdobie 1 roka s možnosťou obnovy na ďalší rok - splátkový úver na obdobie do 3 rokov	- do 6 rokov
Spôsob čerpania	- v prípade kontokorentného úveru priebežné/opakované čerpanie - jednorazové čerpanie, bez potreby dokladovania účelu	- jednorazové alebo postupné účelové čerpanie na základe predložených faktúr - bez dokladovania vlastných zdrojov - s možnosťou refundácie dodávateľských faktúr nie starších ako 6 mesiacov
Spôsob splácania	- v prípade kontokorentného úveru je to priebežne - v prípade splátkového úveru je to anuitné alebo lineárne splácanie	- anuitné alebo lineárne splácanie
Úroková sadzba	- 3/6/12 M EURIBOR + individuálna úroková prirážka od 3,97 % p.a.	- 3/6/12 M EURIBOR + individuálna úroková prirážka od 3,97 € p.a.
Zabezpečenie	- bez zabezpečenia nehnuteľným/hnuteľným majetkom - pri s.r.o. – ručiteľská listina majoritných vlastníkov - pri živnostníkoch – bez ručiteľskej listiny manžela/manželky	- Bez zabezpečenia nehnuteľným/hnuteľným majetkom - Pri s.r.o. – ručiteľská listina majoritných vlastníkov - Pri živnostníkoch – bez ručiteľskej listiny manžela/manželky

Zdroj: OTP Banka

- Úvery na financovanie projektov z programu SlovSEFF III.**

OTP Banka uzatvorila s EBRD v októbri 2016 zmluvu, na základe ktorej získala z programu SlovSEFF III zdroje v objeme 10 mil. Eur, pričom tieto úverové zdroje banka ponúka od januára 2017 na financovanie investičných projektov podnikateľov a súkromných právnických osôb i vlastníkov bytov, zameraných na obnoviteľné zdroje energie a/alebo energetickú efektívnosť za predpokladu, že predmetnou investíciou dôjde k zníženiu spotreby energie a/alebo emisií oxidu uhličitého v porovnaní so stavom pred realizáciou investičného projektu.

Tab. č. 24: **Základné informácie o investičných úveroch z programu SlovSEFF III.**

Cieľový Segment	Podnikateľské/právnické subjekty		Spoločenstvá vlastníkov bytov, vlastníci bytov zastúpení správcom
Účel projektu	obnoviteľné zdroje energie	energetickú efektívnosť v priemysle	energetickú efektívnosť v bytovej výstavbe
Výška úveru	min. výška: 100 tis. Eur max. do výšky 100% investície	do výšky 100% investície	min. výška 20 tis. Eur max. do výšky 100% investície
Typ úveru	splátkový úver (s lineárnym alebo anuitným splácaním)		splátkový úver (s lineárnym alebo anuitným splácaním)
Max. splatnosť	10 rokov		20 rokov
Úroková sadzba	individuálna úroková sadzba v závislosti od zhodnotenia klienta a splatnosti úveru		individuálna úroková prirážka v závislosti od zhodnotenia klienta a splatnosti úveru
Zabezpečenie	nehnutel'ný/hnuteľný majetok		vinkulácia prostriedkov alebo záložné právo k pohľadávkam fondu prevádzky, údržby a opráv
Výhody pre klienta	nenávratný príspevok v objeme 5-20 % z výšky celkových oprávnených nákladov stanovených energetickým auditom (v závislosti od množstva ušetrených emisií CO ₂)		nenávratný príspevok v objeme 10% alebo 15 % z výšky celkových oprávnených nákladov stanovených energetickým auditom (v závislosti od množstva ušetrených emisií CO ₂)

Zdroj: OTP Banka

V roku 2017 banka poskytla úvery v celkovom objeme 2 746 84,- Eur, z ktorých bol v rámci MSP podporený 1 mikro podnik s výškou úveru 93 938,- Eur.

Slovenská sporiteľňa

Slovenská sporiteľňa poskytovala pre MSP v roku 2017 špeciálne úverové a záručné programy, ktoré realizovala v spolupráci s medzinárodnými ako aj domácimi finančnými inštitúciami.

- **Úvery z úverovej linky EIB na podporu malých a stredných podnikov, veľkých firiem a subjektov z verejného a neziskového sektora**

SLSP v spolupráci s Európskou investičnou bankou (EIB) ponúka od roku 2013 výhodné úvery na financovanie investičných projektov a prevádzkových potrieb MSP, veľkých firiem a subjektov z verejného a neziskového sektora z úverovej linky EIB. Pôvodný objem 100 miliónov Eur bol v októbri 2017 navýšený o ďalších 100 miliónov Eur. Úverové kritériá sa líšia podľa typu klienta, pričom úver môžu získať malé a stredné podniky s počtom zamestnancov menším ako 250, veľké firmy zamestnávajúce od 250 do 2 999 zamestnancov, podnikateľské subjekty s počtom zamestnancov od 3 000 a subjekty z verejného a neziskového sektora - obce, mestá, VÚC, organizácie, alebo obchodné spoločnosti vo vlastníctve a správe obcí, miest, VÚC, alebo štátu, neziskové organizácie. Úverové prostriedky sa môžu použiť na nákup hmotných aj nehmotných aktív a tiež ako prevádzkový kapitál potrebný na rozvoj podnikania. Maximálna výška úveru je 12,5 milióna Eur a celkové projektové náklady nesmú presiahnuť 25 mil. Eur. Minimálna doba splatnosti úveru sa pohybuje od 2 do 5 rokov podľa typu klienta a projekt je potrebné zrealizovať najneskôr do 3 rokov, resp. 5 rokov, takisto podľa typu klienta. Výhodou úveru z úverovej linky EIB je zníženie úrokovej sadzby oproti bežnému úveru o minimálne 0,25% ročne. Úver je možné kombinovať aj s inými zdrojmi z Európskej

únie za stanovených podmienok. V roku 2017 poskytla SLSP z úverovej linky EIB celkovo 23 úverov v objeme 20 209 643 Eur, z toho 14 úverov v objeme 10 061 643 Eur pre malé a stredné podniky, čím bolo podporených 14 malých a stredných podnikov.

- **Úvery z úverovej linky CEB na podporu malých a stredných podnikov, subjektov z verejného a neziskového sektora a energetickej efektívnosti v bytových domoch**

SLSP v spolupráci s Rozvojovou bankou Rady Európy (CEB) ponúka od konca roku 2017 výhodné úvery na financovanie investičných projektov a prevádzkových potrieb MSP a subjektov z verejného a neziskového sektora a projektov energetickej efektívnosti v bytových domoch z úverovej linky CEB. Úverové zdroje v objeme 40 miliónov Eur sú určené malým a stredným podnikom (do 250 zamestnancov), subjektom štátnej, regionálnej alebo miestnej správy (vrátane obcí, miest, VÚC, škôl, univerzít, nemocníc, neziskových organizácií či obchodných spoločností vo vlastníctve a správe obcí, miest, VÚC alebo štátu) a taktiež bytovým domom v správe spoločenstiev vlastníkov bytov a nebytových priestorov a bytových správcov na financovanie projektov smerujúcich k znižovaniu energetickej náročnosti. Maximálna výška úveru pri malých a stredných podnikoch na jeden projekt je 1 milióna Eur.

Výhodou úveru z úverovej linky CEB je zníženie úrokovej sadzby oproti bežnému úveru o minimálne 0,25% ročne. Úver je možné kombinovať aj s inými zdrojmi z Európskej únie za stanovených podmienok. Vzhľadom na spustenie programu až v decembri 2017, alokácia zdrojov z prvej tranže v objeme 20 mil. Eur je plánovaná do konca roku 2018.

- **Úvery z úverovej linky EBRD na podporu energetickej efektívnosti v súkromnom sektore a bytových domoch**

V spolupráci s Európskou bankou pre obnovu a rozvoj (EBRD) sa SLSP zapojila v roku 2014 do tretej etapy programu SLOVSEFF. Úverová linka v objeme 20 miliónov Eur, v novembri 2016 navýšená o ďalších 15 miliónov Eur, je určená na financovanie projektov zameraných na zvýšenie energetickej efektívnosti v priemysle, bytových domoch a na využitie obnoviteľných zdrojov energie so zreteľom na úsporu emisií skleníkových plynov. Úver môžu získať podnikatelia registrovaní a podnikajúci na Slovensku, vrátane malých a stredných podnikov a tiež bytové domy v správe spoločenstiev vlastníkov bytov a nebytových priestorov alebo bytových správcov. Výhodou úveru je možnosť získať nenávratný finančný príspevok po úspešnej realizácii projektu od 5% do 20% z výšky úveru v závislosti od dosiahnutej úspory emisií CO₂ pri súkromnom sektore, resp. od dosiahnutej úspory energie v prípade bytových domov. V roku 2017 poskytla SLSP z úverovej linky EBRD celkovo 24 úverov v objeme 4 396 111,- Eur, z toho pre MSP 1 úver v objeme 800 000,- Eur.

- **Úvery zabezpečené rýchlou zárukou SZRB**

SLSP v spolupráci so Slovenskou záručnou a rozvojovou bankou, a.s. (SZRB) ponúka od roku 2009 úvery zabezpečené rýchlou zárukou SZRB určené na podporu malých a stredných podnikov. SZRB poskytuje záruku vo výške 55% poskytnutého úveru. Maximálna výška úveru je 340 000,- Eur. Zárukou je možné zabezpečiť kontokorentný úver s maximálnou splatnosťou do 12 mesiacov (s možnosťou prolongácie) a splátkový úver s maximálnou splatnosťou 7 rokov. Rýchlu záruku SZRB nie je možné použiť pri existujúcom úvere ako doplnenie zabezpečenia. Na klienta môžu byť vystavené maximálne dve rýchle záruky SZRB. V roku 2017 poskytla SLSP 4 úvery v objeme 610 000,- Eur a 30 prolongácií existujúcich úverov v objeme 6 608 550,- Eur, čím bolo podporených 33 MSP.

- **Úvery z programu pre začínajúcich podnikateľov**

Od roku 2015 SLSP realizuje Program pre začínajúcich podnikateľov, v rámci ktorého pomáha ľuďom, ktorí ešte len chcú rozbehnúť vlastné podnikanie, ale aj podnikateľom, ktorí začínajú s novým predmetom podnikania. Investičné úvery pre začínajúcich podnikateľov sú poskytované v spolupráci s Európskym investičným fondom (EIF) vďaka programu

portfóliovej záruky v rámci iniciatívy EaSI (spoločná iniciatíva Európskej komisie a EIF ako súčasť Skupiny Európskej investičnej banky (EIB Group) na zlepšenie prístupu mikropodnikateľov a sociálnych podnikov ku kapitálu) a podporu v oblasti zamestnanosti a sociálnej inovácie. v objeme 20 miliónov Eur za výhodnejších podmienok oproti bežnému financovaniu. EIF poskytuje banke garanciu do výšky 80 % poskytnutých úverov, čím sa zatraktívňujú podmienky financovania a rozširuje okruh podnikateľov, ktorých projekty môže banka podporiť. Zdieľaním časti úverového rizika zo strany EIF umožňuje znížiť požiadavky banky na zabezpečenie úveru a tiež úrokovú sadzbu. Maximálna výška úveru je 50 tisíc Eur. Minimálna splatnosť úveru je 1 rok a maximálna 6 rokov. Portfóliová záruka poskytuje zabezpečenie úveru do výšky 80% a oproti bežnému úveru umožňuje podstatné zníženie rizikovej prirážky.

V roku 2017 poskytla SLSP v rámci programu pre začínajúcich podnikateľov 281 úverov v objeme 3 190 000 €, vďaka čomu bolo vytvorených 227 pracovných miest po celom Slovensku. V sledovanom období bolo taktiež otvorených 6 300 Business účtov bez poplatku na 12 mesiacov od vzniku firmy a poskytnutých 240 bezplatných individuálnych konzultácií spojených s prípravou a validáciou podnikateľského zámeru/ finančného plánu, overením obchodných partnerov a mentoringom.

Tatra banka

• Úvery pre podnikateľov – podpora MSP

Z produktovej škály business úverov poskytovaných prostredníctvom pobočiek Tatra banky, majú podnikatelia možnosť využiť ponuku nasledovných úverov: BusinessÚver^{TB} Expres, BusinessÚver^{TB} Hypo alebo BusinessÚver^{TB} Variant. Pre každý z uvedených produktov pripravuje banka pre klientov ponuky pred schválených limitov až do výšky 300 000,- Eur. Pred schválený úver poskytuje banka klientom za zvýhodnených podmienok (minimalizácia počtu predkladaných dokladov, zvýhodnená sadzba alebo poplatok za poskytnutie úveru).

Tab. č. 25: Základné podmienky štandardne poskytovaných úverov

	BusinessÚver ^{TB} Expres	BusinessÚver ^{TB} Hypo	BusinessÚver ^{TB} Variant
Cieľový segment	podnikatelia s podnikateľskou históriou od 24 mesiacov	podnikatelia s minimálne 15 mesačnou podnikateľskou históriou	podnikatelia s podnikateľskou históriou od 24 mesiacov
Výška úveru	od 3 500,0 do 135 000,0 Eur	od 10 000,0 do 200 000,0 Eur	od 100 000,0 do 1 000 000,0 Eur
Účel	bezúčelový	bezúčelový/účelový	účelový
Forma úveru	splátkový/kontokorentný úver	splátkový úver	splátkový/kontokorentný úver
Úroková sadzba	splátkový od 7,0 % p.a., kontokorentný od 8,5 % p.a.	od 3,45 % p.a.	individuálne stanovená
Zabezpečenie	dohoda o ručení	dohoda o ručení a nehnuteľnosť vo vlastníctve dlžníka, spoločníkov, blízkych osôb alebo predávajúceho vlastníka nehnuteľnosti, od ktorého žiadateľ nehnuteľnosť nadobúda	variabilné, cenné papiere, finančné prostriedky klienta na termínovanom, resp. investičnom účte v Tatra banke, ručenie inou právnickou osobou, možná je i kombinácia vyššie uvedených zabezpečení

Zdroj: Tatra banka

- **Podpora start-upov**

Tatra banka podporuje rozvoj inovatívnych firiem prostredníctvom investovania v *Slovak venture fund*, ktorý je súčasťou EU podpory malého a stredného podnikania. Private Banking je partnerom *Crowdberry*, platformy na podporu start-upov. Predstavuje formu priamej kapitálovej účasti vo vznikajúcich, alebo silne rastúcich firmách.

- **Bežný účet pre podnikateľov**

Podnikateľom a firmám ponúka Tatra banka podnikateľské účty s balíkmi služieb Tatra BusinessTB a TatraBusinessTB Premium. Pre začínajúcich podnikateľov poskytuje Start-Up zľavu, prostredníctvom ktorej získa klient účet s balíkom služieb na 12 prvých mesiacov zadarmo. Odpustenie poplatku sa vzťahuje na základný poplatok za balík služieb. Zľava platí pre oba účty s balíkom služieb poskytovaných Tatra bankou. Pri balíku služieb Tatra BusinessTB Premium je 100% zľava z poplatku za novo poskytnuté kreditné karty na prvých 12 mesiacov. Balíky služieb sú prispôbené potrebám firemným klientom, znižujú náklady za využívanie bankových služieb, uprednostňujú digitálne bankovníctvo a inovácie, ktoré uľahčujú a zefektívňujú každodenné operácie s firemnými prostriedkami.

UniCredit Bank

UniCredit Bank využíva v súčasnosti na podporu MSP na Slovensku iba program InnovFin SME Guarantee facility.

- **InnovFin SME Guarantee facility**

UniCredit Bank sa podieľa na realizácii programu v spolupráci s Európskym investičným fondom. V rámci programu bolo podporených celkovo 10 MSP s cieľom zlepšenia prístupu k financiam. Dopad na MSP mal program v oblastiach zníženie úrokovej sadzby pri zaistených úveroch, možnosť nepoužívať vlastný hmotný a nehmotný majetok ako zabezpečenie. Cieľovou skupinou podpory sú podniky s právnou formou s.r.o. a a.s. na území celej Slovenskej republiky, avšak iba v oblasti inovatívnych investícií. Alokácia finančných prostriedkov pre MSP za rok 2017 bola 9 914 tis. Eur (z toho pre mikro podniky 390 tis. Eur, pre malé podniky 5 485 tis. Eur a pre stredné podniky 4 039 tis. Eur). Skutočná výška čerpania finančných prostriedkov za rok 2017 bola 5 971 tis. Eur (z toho pre mikro podniky 280 tis. Eur, pre malé podniky 4 705 tis. Eur a pre stredné podniky 985 tis. Eur).

Európska banka pre obnovu a rozvoj

EBRD uskutočňuje na Slovensku úverový program SLOVSEFF na podporu rozvoja energetickej efektívnosti s prínosom aj pre malé a stredné podniky.

- **Súčasný program SLOVSEFF III**

V roku 2014 sa EBRD rozhodla nadviazať na úspešné fungovanie programu SLOVSEFF I a SLOVSEFF II a naďalej tak zvyšovať podporu investícií do udržateľnej energie v Slovenskej republike. V rámci SLOVSEFF III poskytla EBRD financovanie v celkovej výške 40 mil. Eur. Prostriedky dostupné v rámci programu SLOVSEFF III boli vzhľadom na vysokú úspešnosť už začiatkom roka 2016 plne vyčerpané. EBRD preto pristúpila k navýšeniu o 60 mil. Eur, čím sa celkový objem prostriedkov programu SLOVSEFF III vyšplhal na úroveň 100 mil. Eur. V roku 2016 pokračoval trend vysokého záujmu slovenských bánk o účasť v programe SLOVSEFF III a časť z navýšených prostriedkov bola prerozdelená medzi tri banky: Slovenská sporiteľňa (7.5 mil. Eur), VUB (5 mil. Eur) a OTP (2 mil. Eur). V prvej polovici roka 2017 bolo podpísané opätovné navýšenie úverovej linky pre OTP Banku

v celkovej hodnote 8 mil. Eur. V druhej polovici roka 2017 boli naplánované navýšenia úverových liniek pre existujúce partnerské banky v hodnote 10 mil. Eur pre VUB a 7.5 mil. Eur pre Slovenskú sporiteľňu. EBRD sa momentálne nachádza v pokročilom štádiu rokovaní o zapojení ďalšej partnerskej banky do programu SLOVSEFF III, s plánovanou výškou pridelených prostriedkov v celkovej hodnote 20 mil. Eur.

5.2.4 Univerzity

Ekonomická univerzita v Bratislave

Na Národohospodárskej fakulte Ekonomickej univerzity v Bratislave na Katedre pedagogiky sa dlhodobo vyučuje predmet „Cvičná firma“. Okrem toho katedra poskytuje aj kontinuálne vzdelávanie učiteľov stredných škôl, ktorí ako diseminátori neskôr poznatky využívajú pri svojej práci a príprave absolventov obchodných akadémií. V roku 2017 bolo realizované práve kontinuálne vzdelávanie, ktoré tematicky súvisí s názvom: Metodika tvorby podnikateľských plánov žiakov stredných škôl.

Na Obchodnej fakulte Ekonomickej univerzity v Bratislave sa problematike malého a stredného podnikania venuje Katedra služieb a cestovného ruchu, pričom sa zameriava na vzdelávanie pre podnikanie, vzdelávanie podnikateľov a spoluprácu s podnikmi:

- napĺňa memorandum o spolupráci Ekonomickej univerzity v Bratislave so Slovak Business Agency (Národné podnikateľské centrum), v rámci ktorého katedra zabezpečuje mentorský program pre začínajúcich podnikateľov – prebehli minimálne tri workshopy s účasťou 3 lektorov z Obchodnej fakulty v Bratislave,
- s Poštovou bankou sa katedra podieľa na príprave vydávanej metodologickej príručky Finančná gramotnosť pre učiteľov stredných škôl, pričom cieľom je zabezpečiť prípravu stredných kádrov pre pracovný život aj s pohľadom cez ekonomickú prizmu.

Obchodná fakulta Ekonomickej univerzity v Bratislave pokračovala aj roku 2017 v realizácii nových foriem kooperácie s praxou prostredníctvom budovania princípov duálneho vzdelávania na báze systému odbornej praxe, ktorú realizuje v štruktúre tzv. odborných klubov, teda platforiem pre interdisciplinárne prepojenie ekonomických, marketingových a technických študijných a výskumných smerov. Impulzy na tieto inovácie prišli z viacerých smerov – od MSP, významne z prostredia on-line podnikania, ďalej zo strany start-up firiem, ako aj z podnetov samotných študentov a pedagógov.

V priebehu niekoľkých semestrov bol vypracovaný osobitný program TalentwayTM na pôsobenie odborných klubov vo väzbe na existujúce študijné odbory a interdisciplinárnu kooperáciu pri aplikácii obchodných a marketingových štúdií pre technické, prírodovedné a spoločenské odvetvia. Významným prvkom tohto systému je, že má priamu väzbu na malé a stredné podniky, ktoré sa aktívne zúčastňujú na vzdelávacom procese dvoma spôsobmi – zadávaním úloh a poskytovaním expertov na vedenie študentských tímov.

Slovenská technická univerzita

• Univerzitný technologický inkubátor STU

V programe InQb v roku 2017 využilo podporu inkubátora 9 firiem, z toho 4 boli nové firmy, ktoré v danom roku vstúpili do inkubátora. V roku 2017 inkubátor rozvíjal sieť mentorov, ktorí sú k dispozícii na odborné konzultácie pre inkubované firmy v programe InQb a frekventantom v Start-up kancelárii. UTI STU usporiadal v roku 2017 spolu 43 podujatí

(biznis raňajky, odborné semináre, workshopy, exkurzie, TECH INNO DAY) pre podnikateľov, študentov aj širšiu verejnosť.

Technická univerzita v Košiciach

- **Koncept akcelerácie inovačného podnikania na TUKE**

Univerzitné centrum inovácií, transferu technológií a ochrany duševného vlastníctva (UCITT) sa v novembri 2017 stalo ako útvar súčasťou novej organizačnej jednotky v štruktúre TUKE – Univerzitného vedeckého parku TECHNICOM (UVP TECHNICOM). Poslaním UVP TECHNICOM a jeho útvarov je organizačná, koordinačná, informačná a manažérska činnosť zameraná na prepájania oblasti výskumu a vývoja s podnikateľskou praxou, najmä vo vzťahu k MSP, na rozvoj vedecko-výskumnej činnosti, podporu inovácií, transferu technológií a ochranu duševného vlastníctva na TUKE a v jej partnerských organizáciách. UVP TECHNICOM prostredníctvom svojich vnútorných organizačných zložiek zabezpečuje aj realizáciu, rozvoj a podporu efektívnej spolupráce s domácou a zahraničnou spoločenskou a hospodárskou praxou v oblastiach výskumu a vývoja zodpovedajúcich odbornému a technickému zameraniu TUKE a jeho partnerských organizácii. V zmysle modelu hodnotového reťazca je koncept poslania UVP TECHNICOM zameraný predovšetkým na podporu zvyšovania efektívnosti výskumu, vývoja a inovácií (VVI) v akademickom prostredí prostredníctvom jeho priameho a aktívneho prepojenia s potrebami a požiadavkami priemyselnej praxe, zvlášť malého a stredného podnikania a spoločenskej sféry.

- **Komercializácia technológie založením spin-off spoločnosti**

Na TUKE je systematicky vytvárané motivačné prostredie smerujúce k intenzívnejšiemu podnikateľskému správaniu. Je budovaný ekosystém Univerzitného vedeckého parku TECHNICOM, v rámci ktorého sú implementované špecifikované nástroje a postupy akcelerácie podnikania, také ako Startup centrum TUKE a Inkubátor TUKE.

5.2.5 Slovak Business Agency

Národné projekty

V roku 2017 začala SBA implementáciu štyroch národných projektov financovaných v rámci OP VaI, ktorých celková hodnota predstavuje 94 153 104,76 Eur.

- **Národný projekt „NPC II – BA kraj“**

V auguste 2017 po podpísaní Zmluvy o nenávratnom finančnom príspevku začala implementácia národného projektu „NPC II – BA kraj“, ktorého cieľom je poskytnúť – v rámci činnosti Národného Podnikateľského Centra v Bratislave (ďalej „NPC“) – komplexnú, systematickú podporu a odborné poradenstvo pre malých a stredných podnikateľov, ako aj pre záujemcov o podnikanie s pôsobnosťou na území Bratislavského samosprávneho kraja. Jeho základy boli položené v predchádzajúcom programovom období, keďže priamo nadväzuje na úspešnú realizáciu Národného projektu Podpora zriadenia a rozvoja Národného podnikateľského centra na Slovensku – I. etapa (ďalej „NPC – I. etapa“), ktorý v rámci OP Výskum a Vývoj, v programovom období 2007 – 2013. Národný projekt NPC II - BA kraj si kladie za cieľ uviesť všetky výstupy projektu NPC – I. etapa do praxe. Urobiť z nich štandardné, efektívne využívané podporné prvky v živote malých a stredných podnikateľov i záujemcov o podnikanie v rámci BSK. Od 1.6.2016 môžu malí a strední podnikatelia i záujemcovia o podnikanie navštevovať klientske centrum Front Office, ktoré zabezpečuje prvý kontakt s klientom. V rámci jednotlivých pracovísk poskytujú informácie kvalifikovaní

zástupcovia viacerých zmluvných partnerov a Slovak Business Agency. Na jednom mieste tak môžu klienti, počas pracovných dní, získať informácie o najviac dopytovaných produktoch a službách, zameraných na podporu MSP a záujemcov o podnikanie a nechať si poradiť pri výbere finančnej i nefinančnej podpory. Následne po schválení schémy štátnej pomoci začal projekt poskytovať služby nielen fyzickým osobám, ale aj cieľovej skupine MSP.

Miestom prvého kontaktu a klientskym centrom v rámci projektu NPC v Bratislave je **Front Office**, ktoré poskytuje informácie tak nepodnikateľom ako i podnikateľom. Klientske centrum NPC poskytuje informácie o možnostiach podpory podnikania prostredníctvom konkrétnych finančných a nefinančných nástrojov z portfólia SBA, NPC, ale takisto partnerských organizácií. Pod odbor Front Office spadá aj Creative Point, ktorý je kreatívnou dielňou otvorenou tak pre záujemcov o podnikanie, ako i podnikateľov. Creative Point ponúka klientom individuálne poradenstvo, ktorého súčasťou je prenájom technologického vybavenia Creative Pointu a poradenstva zo strany odborných technických pracovníkov pri tvorbe prototypov. Cieľom týchto aktivít je umožniť podnikateľom a fyzickým osobám získať nové skúsenosti v rapidnom prototypovaní, modelovaní, a tým posilniť svoj potenciál na trhu vďaka vytváraniu vlastných produktov a dizajnov v podmienkach Slovenskej republiky.

V rámci **stážového programu** je poskytovaná domáca podpora a oblasť inovácií, podpora zamestnávania, podpora získavania skúseností prostredníctvom účasti na stážach a zahraničných podujatiach, ako aj podpora začínajúcich firiem formou účasti v podnikateľskom inkubátore. V rámci programu bolo v roku 2017 podporených celkom 8 MSP. Dopad na podniky bol v oblasti zlepšenia ekonomickej situácie (zvýšený obrát firmy) a v niektorých prípadoch posilnenia tvorby pracovných miest, nadväzovania kontaktov slovenských podnikov so zahraničnými podnikmi/inštitúciami realizovaná formou účasti na medzinárodných odborných podujatiach v zahraničí (SBA). Cieľovou skupinou podpory boli podniky do troch rokov od založenia (živnosť, s.r.o., a.s.) v rôznych odvetviach. Výzva bola realizovaná v posledných štyroch mesiacoch roku 2017 (od 1.9.2017 do 31.12.2017) a výška skutočného čerpania finančných prostriedkov za toto obdobie bola 16 407,10 Eur.

Medzi službami, ktoré projekt poskytuje, sú služby spojené s poskytnutím priestorov inkubátora, skupinové podujatia pre rast MSP, krátkodobé poradenstvá pre podniky, účasť na medzinárodných podujatiach a iné.

V roku 2017 v rámci projektu NPC II – BA kraj bolo obslužených 47 jedinečných MSP a vyše 800 nepodnikateľov z Bratislavského samosprávneho kraja na podujatiach ako napr.: Mať "namakanú" reklamu na Facebooku či Instagrame nebolo nikdy ľahšie!, ale aj poslaním 8 účastníkov na rôzne medzinárodné odborné podujatia.

- **Národný projekt „NPC v regiónoch**

Národný projekt NPC v regiónoch si kladie za cieľ poskytnúť komplexnú, systematickú podporu a odborné poradenstvo pre malých a stredných podnikateľov, ako aj pre záujemcov o podnikanie (vrátane znevýhodnených sociálnych skupín ako napríklad ženy, seniori/generácia 50+, sociálne a zdravotne handicapovaní a pod.), s pôsobnosťou na území Západoslovenského, Stredoslovenského a Východoslovenského samosprávneho kraja s výnimkou Bratislavského samosprávneho kraja (BSK).

Podstatou NP NPC v regiónoch je vybudovanie a činnosť Národných podnikateľských centier – inštitúcie typu one-stop-shop – situovaných do regiónov Slovenska mimo BSK, v ktorých záujemca o podnikanie alebo MSP získa informácie a služby podobne ako v NPC BA.

V rámci podaktivity 1.4. Akceleračný program sa zrealizovali v priebehu mesiacov november a december 2017 popularizačné aktivity vo všetkých regiónoch Slovenska s výnimkou Bratislavského samosprávneho kraja, ktorý nie je súčasťou projektu NPC

v regiónoch. Na podujatiach, ktoré boli zamerané na motivačné aktivity v rámci predmetného programu sa zúčastnilo spolu 164 fyzických osôb nepodnikateľov. Celkovo sa odkonzultovalo 20 hodín odborného poradenstva. Priemerná účasť na podujatiach bola 24 klientov. Podujatia prebiehali od 30.11.2017 do 14.12.2017.

Rastový program začal svoju činnosť poskytovaním Krátkodobých individuálnych poradenstiev pre klientov NPC začiatkom decembra 2017. Do aktivít boli zapojení podnikatelia do 3 rokov a nad 3 roky od začiatku podnikania. Počas sledovaného obdobia do konca roku 2017 sa do aktivít zapojilo 29 podnikateľských subjektov, ktorí absolvovali odborné poradenstvo podľa ich individuálnych potrieb. Celkovo bolo poskytnutých 109 hodín odborného poradenstva klientom spolu vo všetkých regiónoch Slovenska mimo BSK (Bratislavský samosprávny kraj).

- **Národný projekt „Podpora internacionalizácie MSP“**

Hlavným cieľom Národného projektu „Podpora internacionalizácie MSP“ je posilnenie internacionalizačných kapacít MSP vrátane prezentácie podnikateľského potenciálu a poskytnutie bezplatných prezentačných, kooperačných a poradenských služieb MSP za účelom zvýšenia ich miery zapojenia do medzinárodnej spolupráce. Táto spolupráca bude stimulovať ich ďalší rozvoj a rast, posilňovať ich konkurencieschopnosť a postavenie v národnom hospodárstve a zároveň vytvárať predpoklady na úspešný prienik na zahraničné trhy.

Realizácia národného projektu sa vykonáva najmä prostredníctvom vytvorenia komplexného systému podpory internacionalizácie MSP pri presadzovaní sa a prenikaní na zahraničné trhy, vytvorenia nástroja pre konkurencieschopné a inovatívne MSP na zvýšenie ich exportného potenciálu a stimuláciu vzájomnej kooperácie, zapojenia MSP do čo možno najväčšieho množstva projektov EÚ a pritom dbať na kvalitu podávaných projektov a motivovanie MSP. Prostriedkom bude vytvorenie tzv. Trade Point ako komplexného podporného miesta so širokým portfóliom služieb, na ktorom MSP získa ucelenú podporu, pri prieniku na zahraničný trh. NP má naplniť aj dlhodobé očakávania odbornej verejnosti a nastaviť zatiaľ neexistujúci systematický prístup k rozvoju dodávateľských reťazcov, ktorý smeruje v prvom rade k prehľadnaniu a k zefektívneniu dodávok tovarov a služieb bližšie k finálnym odberateľom.

Na konci roka 2017 bola zverejnená výzva na predkladanie žiadostí o poskytnutie nefinančnej pomoci v rámci NP – krátkodobé individuálne poradenstvo. V rámci tejto výzvy je ponúkaná fyzickým osobám a právnickým osobám – podnikateľom možnosť získať pomoc realizovanú vo forme 10 hodín krátkodobého individuálneho poradenstva.

- **Národný projekt „Monitoring podnikateľského prostredia v súlade s uplatňovaním princípu „Think Small First““**

V auguste 2017 bol schválený národný projekt „Monitoring podnikateľského prostredia v súlade s uplatňovaním princípu „Think Small First“, ktorého cieľom je monitorovanie podnikateľského prostredia v SR a v ďalších krajinách EÚ (najmä pre potreby komparácie) v kontexte iniciatívy Small Business Act for Europe. V rámci tohto projektu sa začala realizovať väčšia časť analytických činností.

Cieľom je zabezpečiť komplexné informácie o podnikateľskom prostredí s dôrazom na SBAfE a podklady k uplatňovaniu princípu „Think Small First“ v podmienkach SR. Na základe zistených údajov sa spracovávajú pravidelné a/alebo nepravidelné správy o prostredí MSP ako aj špecializované správy a štúdie a ďalšie podklady pre potreby Vyslanca pre MSP, Pracovnej skupiny pre implementáciu princípov SBA, MH SR, ďalšie ministerstvá, ako aj pre potreby akademickej sféry a pre informovanie širokej verejnosti. Tiež budú organizované konferencie, diskusie a konzultácie zamerané na pravidelné zisťovanie názorov podnikateľov. V rámci projektu bude vykonávané:

- kontinuálne monitorovanie podnikateľského prostredia,
- spracovávanie analýz a prieskumov, vytváranie a udržiavanie bázy dát ukazovateľov MSP,
- mapovanie skutkového stavu a situácie MSP z pohľadu uplatňovania princípov iniciatívy SBA,
- identifikovanie a analyzovanie bariér rozvoja podnikania MSP,
- porovnávanie situácie v SR s podmienkami podnikania v ostatných krajinách (s dôrazom na susediace krajiny EÚ),
- identifikovanie vhodných príkladov opatrení pre prenos do podmienok SR.

V roku 2017 bolo spracovaných viacero správ, analýz a informačných materiálov zameraných na hodnotenie kvality podnikania na Slovensku z pohľadu agendy SBAfE a uplatňovania princípu „Think Small First“. Výstupy slúžia či už primárne pre podnikateľskú verejnosť (samotné MSP a podnikateľské organizácie) a sekundárne aj pre subjekty verejnej správy, ale aj ako znalostná báza pre využitie vzdelávacími inštitúciami, výskumnou sférou a zároveň aj pre potreby širokej verejnosti.

Medzinárodné projekty

SBA sa v priebehu roka 2017 podieľala na pokračujúcej implementácii medzinárodných projektov v rôznych oblastiach súvisiacich s otváraním pilotných tém v rámci Small Business Act.

- **Projekt CENTRAL EUROPE Regional Innovation Ecosystems Network (CERIEcon)**

Je financovaný z fondov EÚ, programu Interreg Central Europe, má za cieľ zlepšiť podnikateľské zručnosti záujemcov o podnikanie, mladých podnikateľov, najmä MSP a ich zamestnancov v oblasti nových technológií, inovatívnych produktov, služieb, procesov a sociálnych inovácií. Tento cieľ bude realizovaný prostredníctvom nových regionálnych inovačných ekosystémov, „Playparkov“, ktoré budú zriadené v každom z partnerských regiónov, vrátane Bratislavy, a budú vzájomne prepojené v medzinárodnej sieti. Prvý polrok 2017 bol venovaný nastaveniu a prípravným prácam potrebným pre spustenie Playparku Bratislava. Prvá tréningový cyklus (6 mesačné obdobie) bol úspešne spustený 12. a 13. septembra 2017 úvodným workshopom na vytváranie podnikateľských nápadov („Idea generation lab“) a potrvá až do apríla 2018. Na jeseň 2017 bolo v rámci neho zrealizovaných 6 praktických workshopov pre 8 účastníkov a viac ako 150 ďalších záujemcov, pre ktorých boli workshopy otvorené. V novembri a decembri 2017 v rámci dvoch týždňov prebehla medzinárodná výmena, počas ktorej Playpark Bratislava privítal účastníkov prvej periódy Playparku Viedeň a následne vyslal účastníkov do Playparku Brno. Aktivity zahŕňali spoločné workshopy, návštevy fablabov, vzájomné predstavenie podnikateľských nápadov, networking a tiež možnosť prezentácie pre slovenských účastníkov na regionálnych pitching finals v Brne.

- **Projekt MOVECO**

Projekt MOVECO reaguje na stratégiu Európskej únie a Akčný plán zameraný na podporu prechodu od lineárneho hospodárstva (lineárne nakladanie s materiálmi podľa modelu: výroba – spotreba – odpad) k obehovému hospodárstvu (produkcia – spotreba – recyklácia/opätovné použitie). Projekt je realizovaný vďaka programu INTERREG DANUBE TRANSNATIONAL PROGRAMME s podporou Európskej únie prostredníctvom Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF) a Inštrumentu pre predvstupovú pomoc II (IPA). Cieľom projektu MOVECO je zlepšiť rámcové podmienky pre inovácie, vytvoriť udržateľný model spolupráce a siete partnerov za účelom zlepšenia rámcových podmienok a politických nástrojov zameraných na podporu eko-inovácií, prispieť k prechodu krajín Dunajského regiónu k obehovému

hospodárstvu, ako aj znížiť rozdiely medzi jednotlivými krajinami spolupracou projektových partnerov z rôznych krajín a prispieť k rozvoju celého regiónu. V roku 2017 boli práce v rámci projektu zamerané na zrealizovanie analýzy potenciálu existujúcich schém rozšírenej zodpovednosti výrobcov prispievať k rozvoju eko-inovácií v oblasti podpory prechodu MSP k obehovému hospodárstvu a mapovanie výskumných aktivít v oblasti obehového hospodárstva v Dunajskom regióne. Výsledky kvalitatívneho prieskumu boli spracované do 2 správ, ktoré slúžili ako podklad pre prípravu nadnárodnej správy zameranej na existujúce schémy rozšírenej zodpovednosti výrobcov a nadnárodnej správy zameranej na činnosť výskumno-vývojových inštitúcií v oblasti obehového hospodárstva.

- **Projekt 'Strengthening Social Entrepreneurial Landscape through involving socially responsible corporate Practices in EntrepreNeurial CompetenceS and Skills enhancement in the DANUBE region' (SENSES)**

Projekt realizuje konzorcium 8 partnerov a 5 asociovaných partnerov z 8 krajín v rámci Dunajského regiónu. Medzi ciele projektu patrí vytvorenie medzinárodnej siete sociálnych podnikov, spoločensky zodpovedných podnikov, finančných investorov, tvorcov politík, akademických inštitúcií a neziskových organizácií v podunajskej oblasti. Ďalej lepšia integrovanosť sociálnych podnikov na dnešné trhové prostredie prostredníctvom využívania poznatkov firemnej politiky spoločenskej zodpovednosti, podpora výmeny skúseností medzi sociálnymi podnikmi a spoločensky zodpovednými firmami a podpora koordinácie a spolupráce medzi sociálnymi podnikmi s podnikmi, v ktorých sa uplatňuje politika spoločenskej zodpovednosti, ako aj s tvorcami politík a verejnou sférou a vytvorenie Stratégie sociálneho podnikania v krajinách Dunajského regiónu. Aktivity projektu v roku 2017 boli zamerané na zvyšovanie povedomia o projekte SENSES medzi kľúčovými aktérmi projektu s cieľom získať podporu pre rozvoj inovatívnych modelov sociálneho podnikania. V rámci ekosystému sociálneho podnikania bol zrealizovaný prieskum s cieľom zmapovania potrieb v oblasti zručností sociálnych podnikov a existencie verejných služieb. Vypracované boli tiež „3 príklady úspešnej praxe“ sociálnych podnikov na Slovensku a 1 prípadová štúdia. Uskutočnené boli tiež štyri návštevy sociálnych podnikov v zahraničí. Na národnej úrovni boli tiež zorganizované 2 stretnutia s hlavnými aktérmi projektu, tzv. „Stakeholders meetings“, v rámci ktorých boli prezentované pripravované novinky v oblasti sociálneho podnikania, ako napríklad prezentácia nového Zákona o sociálnom podnikaní.

- **Projekt Introducing Service Innovation into product-based manufacturing companies (THINGS+)**

Projekt THINGS+ je realizovaný v rámci programu INTERREG CENTRAL EUROPE od júna 2017 do polovice roka 2020 a jeho cieľom je prostredníctvom zavádzania inovácií služieb (resp. konceptu servitizácie) zvýšiť konkurencieschopnosť MSP v rámci domáceho, ale aj medzinárodného trhu. Podstatou konceptu servitizácie je spájanie ponuky kmeňových produktov s doplnkovými službami pre zákazníka a ponúkanie riešenia „problému“ zákazníka namiesto dodávania tovarov na to určených. V rámci projektu budú aj vyškolení tréneri, ktorí budú prostredníctvom metodiky a manuálov predstavujúcich hlavný výstup projektu, pomáhať vybraným malým a stredným podnikom pri identifikácii vhodných oblastí a produktov a následnej implementácie konceptu servitizácie. Hlavným cieľom projektu je vytvorenie metodiky a manuálu prostredníctvom ktorých budú vyškolení konzultanti pomáhať vybraným spoločnostiam pri zavádzaní konceptu servitizácie do svojho portfólia. Projekt THINGS+ sa v roku 2017 nachádzal vo svojej prípravnej fáze v rámci ktorej boli mapované existujúce metodológie zameriavajúce sa na rôzne oblasti tvorby a predaja produktov, pričom zároveň prebiehali práce na vytváraní projektovej metodológie v ktorej budú integrované vhodné súčasti zmapovaných metodológií. Čiastkové výstupy boli finalizované v rámci pracovných stretnutí projektových partnerov, ktoré sa konali v októbri 2017 v Rijeke

v Chorvátsku a v decembri 2017 v Bratislave. Projektová metodológia bude sfinalizovaná v priebehu roka 2018.

- **Projekt Rozvoj inkluzivity podnikania vybraných znevýhodnených skupín na Slovensku: pragmatický prístup (INKLUPOD)**

Projekt INKLUPOD (Rozvoj inkluzivity podnikania vybraných znevýhodnených skupín na Slovensku: pragmatický prístup) je financovaný z prostriedkov Agentúry na podporu výskumu a vývoja. Projekt bude realizovaný v rozmedzí štyroch rokov (júl 2015 – jún 2019). Vedúcou organizáciou projektu je Univerzita Komenského v Bratislave - Fakulta managementu, pričom Slovak Business Agency vystupuje v pozícii spolu riešiteľskej organizácie. Hlavným cieľom projektu je vypracovanie komplexnej metodiky rozvoja inkluzivity podnikania na Slovensku na národnej i regionálnej úrovni pre vybrané znevýhodnené skupiny (ženy, mladých, seniorov a migrantov). Súčasne je cieľom verifikácia a testovanie vybraných súčastí metodiky formou pilotných projektov a spracovanie analýzy kvantifikácie potenciálnych dopadov vybraných atribútov metodiky. Projekt INKLUPOD prešiel v roku 2017 do etapy II, v rámci ktorej bol monitorovaný vývoj stavu inkluzivity podnikania z pohľadu jednotlivých znevýhodnených skupín prostredníctvom metodiky Global Entrepreneurship Monitor a jeho porovnávanie s krajinami EÚ ako aj relevantných krajín sveta. Taktiež boli identifikované a hodnotené bariéry brániace inkluzívnemu podnikaniu znevýhodnených skupín, ako aj najúspešnejšie a najmenej úspešné praktiky z oblasti inkluzivity podnikania a hodnotenia jeho efektívnosti. Projekt INKLUPOD vstúpil v roku 2017 zároveň aj do etapy III, v rámci ktorej riešiteľské kolektívy FM UK a SBA začali pracovať na vytvorení komplexnej metodiky pre rozvoj inkluzivity podnikania znevýhodnených skupín na národnej ako aj regionálnej úrovni, ktorej súčasťou je taktiež vypracovanie prípadovej štúdie jej potenciálnych vplyvov. Hlavným výstupom projektu za rok 2017 predstavuje vypracovanie odbornej publikácie Positioning paper, ktorá poskytuje komplexný pohľad na aktuálny stav a úroveň inkluzivity podnikania znevýhodnených skupín na Slovensku. Okrem uvedených aktivít bol v rámci projektu realizovaný prieskum zameraný na dostupné možnosti podpory podnikania znevýhodnenej skupiny migrantov na Slovensku.

- **Projekt ONLINE S3**

Projekt ONLINE-S3 je realizovaný v rámci komunitárneho programu Horizont 2020 a vznikol ako reakcia na výzvu v rámci piliera “Veda so spoločnosťou a pre spoločnosť” (ISSI-4-2015) pod názvom Call for integrating Society in Science and Innovation. Jeho zámerom je vytvoriť elektronickú platformu, ktorá bude obsahovať prehľad online služieb a nástrojov na podporu inštitúcií a aktérov zapojených do realizácie stratégií inteligentnej špecializácie (RIS3) v regiónoch EÚ. Súčasťou projektu je pilotné testovanie služieb a nástrojov, ktoré sú vyvíjané v rámci platformy. 2-ročný projekt, realizovaný od 1.5.2016, je implementovaný medzinárodným konzorciom pozostávajúcim z 12-tich partnerov z vybraných krajín EÚ. Cieľom projektu je vytvoriť online S3 platformu rozšírenú o panel nástrojov, aplikácií a online služieb, ktoré budú národným a regionálnym orgánom v EÚ uľahčovať a napomáhať vypracovať, aktualizovať, vylepšovať, či implementovať túto agendu. V roku 2017 boli uskutočnené kľúčové aktivity projektu: vytvorenie e-platformy vrátane online nástrojov a aplikácií a e-služieb. Do niekoľkomesačného testovania týchto nástrojov boli zapojené všetky partnerské organizácie, pričom kľúčovým bolo testovanie v 4 pilotných regiónoch. SBA spolupracovala na základe výsledkov výzvy s holandským partnerom – spoločnosťou Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN), ktorému boli poskytnuté konzultácie. Do testovania boli zapojení holandskí stakeholderi z oblastí tvorcov politik, podnikateľského prostredia, študentov, odborníkov z oblasti vedy a výskumu a odborná verejnosť. Úlohou holandského partnera bolo zabezpečiť prezentáciu projektu pred holandskými aktérmi, motivovať k účasti na testovaní nástrojov a online služieb a účasť na pracovnom workshope.

- **Projekt Slovak-Austrian-German-Alliance for Vocational Education and Training (SAGA for VET)**

Cieľom projektu SAGA for VET, financovaného z programu ERASMUS+, bolo prispieť k systematickej a programovej prestavbe slovenského vzdelávacieho prostredia pri využívaní priamych poznatkov a osvedčených učebných programov z nemecky hovoriacich krajín (Nemecko a Rakúsko). Projekt bol realizovaný v období od októbra 2015 do septembra 2017. Hlavnými cieľmi projektu sú uspokojovanie potrieb MSP a priemyslu v oblastiach, resp. povolaniach, ktoré sú podľa analýz ÚPSVaR nedostatkové, rýchle a efektívne preklenutie medzery v odbornom vzdelávaní v tých odboroch, kde nie je za súčasného stavu možné v krátkodobom horizonte očakávať zlepšenie, ako aj výmena a overovanie získaných poznatkov vo všetkých fázach realizácie projektu. Aktivity v roku 2017 boli zamerané na realizáciu vzdelávacích kurzov pre vzdelávací program "Pracovník vo Vodohospodárskom podniku" a prípravu návrhov pre tento akreditovaný vzdelávací program v súlade so zákonom 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní. Vykonaný bol tiež prieskum odborných požiadaviek pre pracovníka vo vodohospodárskom podniku a príbuzných povolaniach. Ďalšou aktivitou bola tzv. komparatívna analýza, v rámci ktorej boli porovnávané nové vzdelávacie programy na Slovensku s existujúcimi v Rakúsku a v Nemecku. Poslednou aktivitou bolo spracovanie príkladov dobrej praxe, ktoré predstavujú najdôležitejšie elementy a procesy potrebné pre vhodný prenos častí duálneho vzdelávania z Rakúska a Nemecka na Slovensko. V júli 2017 bola zrealizovaná záverečná konferencia pod názvom „Perspektívy celoživotného vzdelávania“, počas ktorej boli prezentované informácie o nových akreditovaných vzdelávacích programoch na Slovensku, o metodike prenosu elementov duálneho vzdelávania z Rakúska a Nemecka na Slovensko, ako i odporúčania pre národné authority na Slovensku, v Rakúsku a v Nemecku.

- **EEN (Enterprise Europe Network)**

Na podporu rozvoja MSP a urýchlenie ich efektívneho fungovania v podmienkach jednotného európskeho trhu vytvorila Európska komisia veľké množstvo podporných nástrojov. Jedným z nástrojov v oblasti podpory rozvoja internacionalizácie a medzinárodnej kooperácie MSP je i medzinárodná sieť na podporu podnikania - sieť Enterprise Europe Network (EEN), ktorá funguje vo viac ako 60 krajinách sveta. Na Slovensku je reprezentovaná projektom BISS Slovakia 2020 (Business and Innovation Support Services in Slovakia 2020), pričom medzi projektových partnerov patria BIC Bratislava, Slovak Business Agency, Slovenská obchodná a priemyselná komora a Regionálne a poradenské informačné centrum Prešov (RPIC Prešov).

Cieľom siete EEN je poskytovať MSP a organizáciám s konkurenčným a inovačným potenciálom komplexné služby a podporu v oblasti medzinárodnej spolupráce, penetrácii na zahraničné trhy, pomáhať pri rozvoji ich inovačného potenciálu a zvyšovaní znalostí o trhu EÚ a politikách Komisie. Táto iniciatíva Európskej Komisie poskytuje podnikateľom kontaktné miesta – „one stop shop“, pod strechou ktorých môžu získať informácie, poradenstvo a využívať široký rozsah ľahko dostupných služieb zameraných na podporu podnikania.

Medzi aktivity patria:

- Poradenské, podporné a informačné aktivity, resp. - regionálne informačné semináre a školenia na rôzne témy; odpovede na otázky podnikateľov (prístup k trhom a podnikanie na zahraničných trhoch, nariadenia a regulácia EÚ, programy EÚ a prístup k financiam, ekoinovácie a zelené podnikanie, inovácie a transfer technológií a know-how, práva duševného vlastníctva); návštevy klientov; hĺbkové konzultácie; podnikateľské a technologické audity.
- Medzinárodné partnerské aktivity – hľadanie partnerov v zahraničí, resp. medzinárodné podnikateľské podujatia, tzv. kooperačné podujatia a podnikateľské misie; databáza

partnerských príležitostí – obchodné, technologické a VaI profily (spolupráca v programoch EÚ).

- Spätná väzba od MSP pre EK, resp. zber pripomienok MSP k legislatíve a predpisom EÚ v oblasti podnikania; - informovanie Európskej komisie o problémoch MSP prostredníctvom rôznych nástrojov typu SME Feedback databáza, online konzultácie, panely pre MSP a iné.
- Inovačná podpora pre Horizont 2020, resp. - zlepšovanie inovačného manažmentu; zdokonaľovanie inovačných procesov, riadenia a implementácie inovácií.

Partneri siete EEN (Enterprise Europe Network) realizovali informačné a asistenčné služby zamerané na rozvoj medzinárodnej spolupráce MSP v oblasti podnikania, inovácií a výskumu. V roku 2017 bolo uzatvorených 40 zmlúv o medzinárodnej spolupráci MSP, bolo realizovaných 21 regionálnych podujatí (seminárov), v rámci ktorých bolo podporených 812 účastníkov. Špecifické hĺbkové internacionalizačné a inovačné služby boli poskytnuté 128 MSP. Služby boli zamerané na zvyšovanie prístupu MSP na zahraničné trhy. Navyše bolo zorganizovaných 55 medzinárodných kooperačných podujatí, na ktorých nadviazalo kontakt 541 účastníkov (z radov MSP ale aj veľkých podnikov) a absolvovali 1319 obchodných stretnutí.

Tab. č. 26: Výsledky SBA v rámci projektu BISS Slovakia 2017

	Poskytnuté služby pre MSP a ich ukazovatele	Počet
1.	Medzinárodné partnerské aktivity – hľadanie partnerov v zahraničí: ▪ medzinárodné podnikateľské podujatia, tzv. kooperačné podujatia a podnikateľské misie (19) ▪ databáza partnerských príležitostí – obchodné, technologické a VaI profily (spolupráca v programoch EÚ) (10)	
	Počet (ko)organizovaných kooperačných podujatí a podnikateľských misií	19
	Počet MSP zúčastnených na kooperačných podujatiach a podnikateľských misiách	167
	Počet nadviazaných kontaktov/stretnutí na kooperačných podujatiach a misiách	393
	Počet profilov slovenských firiem zaregistrovaných do POD ³	10
	Poskytnuté kontakty slovenských firiem zahraničným firmám	49
	Poskytnuté kontakty slovenským firmám na zahraničné firmy	16
2.	Inovačná podpora pre Horizont 2020: ▪ zlepšovanie inovačného manažmentu ▪ zdokonaľovanie inovačných procesov, riadenia a implementácie inovácií	
	Počet analýz potrieb nových klientov	N/A

Zdroj: SBA

Komplexné informácie o činnosti a službách siete Enterprise Europe Network na Slovensku sú dostupné na webovej stránke - <https://www.een.sk/>.

Všetky vyššie uvedené služby (aktivity) týkajúce sa medzinárodnej spolupráce, poradenských a informačných služieb, zisťovania inovačného potenciálu firmy príp. iných služieb smerujú k jednému cieľu - zvýšiť konkurenčný a inovačný potenciál našich malých a stredných podnikov. Na základe poskytnutých služieb zo strany SBA bolo v roku 2017 uzavretých 6 zmlúv o medzinárodnej spolupráci medzi slovenskými a zahraničnými MSP.

³ Podpora medzinárodnej spolupráce sa realizuje aj prostredníctvom asistencie pri hľadaní obchodných, technologických partnerov, ako aj partnerov do výskumno-vývojových projektov a to prostredníctvom Databázy ponuky na partnerstvo, ktorá je napojená na databázy ďalších 64 partnerov siete Enterprise Europe Network.

Ostatné činnosti a aktivity Slovak Business Agency na podporu MSP

• Schéma na podporu start-upov 2017-2020

Druh poskytovanej podpory:

- V rámci komponentu 1 je poskytovaná nepriama podpora formou organizovania vzdelávacích aktivít, zabezpečenia účasti záujemcov o podnikanie a začínajúcich podnikateľov na domácich a medzinárodných podujatiach zameraných na inovácie, technológie a start-upy a individuálne odborné poradenstvo.
- V rámci komponentu 2 je poskytovaná nepriama podpora formou konzultácie a odborného poradenstva spojeného so spracovaním štúdie realizovateľnosti; dokončením vývoja produktu alebo zhotovením funkčného prototypu, vrátane testovania a úvodnej prezentácie; programovaním, marketingom, kampanou na zabezpečenie testovania myšlienky a prototypu s reálnymi potenciálnymi klientmi; cenotvorbou, marketingovým prieskumom, vytváraním projektového tímu a inými súvisiacimi aktivitami.
- V rámci komponentu 3 je poskytovaná nepriama podpora jednak vo forme konzultácií, poradenstva súvisiaceho so stážou a odborného posúdenia Žiadosti (projektu)/a vo forme absolvovania zahraničnej stáže začínajúcim podnikateľom.

Program je určený fyzickým osobám – nepodnikateľom v súlade s § 4 ods. 2 zákona č. 290/2016 Z. z.. Schéma je určená začínajúcim podnikateľom, najmä start-upom, primárne do piatich rokov od začiatku podnikateľskej činnosti, ktorí spĺňajú podmienky definície MSP podľa Prílohy I Nariadenia Komisie (EÚ) č. 651/2014. V roku 2017 bol realizovaný komponent 1 a v rámci neho výzva na domáce a medzinárodné podujatia zamerané na inovácie, technológie a startupy. Výzva ponúka účasť záujemcov o podnikanie zo Slovenska a slovenských podnikateľov na domácich a medzinárodných podujatiach zameraných na inovácie, technológie a startupy. Účastníkovi je poskytnutá nepriama forma pomoci vo výške 100 % úhrady nákladov spojených s účasťou na domacom a medzinárodnom podujatí zameranom na inovácie, technológie a startupy (účastníkovi budú vopred hrazené poplatky za účasť na domacom a medzinárodnom podujatí zameranom na inovácie, technológie a startupy, vrátane cestovných nákladov, výdavkov na ubytovanie, účastníckych poplatkov, prípadne náklady na stánok na danom podujatí). Všetky dodatočné výdavky si hradí účastník sám. 46 prijímateľov sa zúčastnilo v rozpočtovom roku 2017 na 30 podujatiach. Celková poskytnutá pomoc v rozpočtovom roku 2017 bola vo výške 399 273,18 Eur.

V roku 2017 bol realizovaný komponent č. 2, kde bola poskytnutá pomoc formou mentoringu 25 startupom z rôznych oblastí. Žiadatelia sa mohli prihlásiť prostredníctvom výzvy určenej na konzultácie a odborné poradenstvo. V rámci tejto iniciatívy mali MSP a FO možnosť počas troch mesiacov využiť tzv. mentoring s cieľom spracovania štúdie realizovateľnosti; dokončením vývoja produktu alebo zhotovením funkčného prototypu; programovaním; marketingom; vytvorením cenotvorby a pod. 25 prijímateľom pomoci bola poskytnutá nepriama forma pomoci vo výške 100 % úhrady nákladov spojených s konzultáciami a odborným poradenstvom. Medzi prijímateľmi boli 3 FO a 22 MSP. Všetci prijímatelia naplnili cieľ, ktorý si zadali pri prihlasovaní sa do aktivity. Celková poskytnutá pomoc v rozpočtovom roku 2017 bola vo výške 423 975,90 Eur.

V roku 2017 bol realizovaný aj komponent č. 3, kde bola poskytnutá pomoc začínajúcim podnikateľom formou stáže v svetovom vedecko-technologickom centre. Žiadatelia sa mohli prihlásiť prostredníctvom výzvy na mesačnú stáž v Cambridge innovation centre. Podporu získalo 5 úspešných žiadateľov (MSP), ktorí vyslali dvoch zástupcov na stáž v období od 20.01.2018 do 18.02.2018. Pobyt zahŕňal možnosť využiť pracovné miesto, mentoringové a konzultačné služby a množstvo workshopov a networkingu priamo v Massachusetts. Celková poskytnutá pomoc v rozpočtovom roku 2017 bola vo výške 143 677,20 Eur.

- **Aktivita - podpora úspešnej podnikateľskej praxe a výchovy k podnikaniu**

Cieľom je podieľať sa na kreovaní priaznivého podnikateľského prostredia, umožňujúceho existujúcim podnikom a startupom rásť a odmeňovať ich za vyvinuté podnikateľské úsilie, podporovať vytváranie nielen nových podnikov, ale aj startupov a chápanie podnikania ako atraktívnej a výhodnej alternatívy k pracovnému úväzku. Aktivity realizované v rámci podpory úspešnej podnikateľskej praxe sú účinným nástrojom motivácie verejnosti a prispievajú k vytváraniu priaznivého prostredia pre stimuláciu vzniku startupov, najmä v oblasti technológií a inovácií.

Aktivity v roku 2017, pri ktorých SBA bola partnerom alebo ich sama realizovala:

- podujatie Business Walks, ktoré bolo určené pre záujemcov o podnikanie. Počas týchto dní mali účastníci možnosť spoznať úspešných podnikateľov a firmy z regiónu Poprad, nadviazať nové kontakty, inšpirovať sa ich cestou k úspechu, či expanziou na zahraničné trhy.
- SBA bola partnerom Cechových dní 2017, ktoré sa konali vo viacerých mestách Slovenska.
- Agentúra zorganizovala stretnutie nielen pre odbornú, ale aj širokú verejnosť s Roným Zaromom, podnikateľom a zakladateľom projektu Unistream.
- Rovnako SBA podporila aj Výročnú konferenciu Platformy žien Slovenska s názvom 4 roky po...alebo ako sa zmenilo postavenie žien na Slovensku. Konferencia sa venovala identifikácii a zhodnoteniu postavenia žien na Slovensku 4 roky po vydaní Bielej knihy.
- SBA bola partnerom aj trojdňovej konferencie Metro ON Line 2017, ktorej hlavným cieľom bola podpora vstupu do podnikania a odovzdávanie informácií od úspešných podnikateľov a odborníkov k budúcim záujemcom o podnikanie.
- Startitup s.r.o. organizovala v priebehu mesiacov máj až október súbor unikátnych podujatí zastrešených pod názvom UP Stage, ktorých SBA bola partnerom. Hlavným účelom podujatí bola propagácia vybraných biznisov na Slovensku prostredníctvom verejných diskusií s pozvanými hosťami z jednotlivých podnikateľských sfér.
- Počas viacerých augustových dní SBA organizovala na Magio pláži množstvo aktivít a workshopov určených pre záujemcov o podnikanie, ktorých cieľom bolo zatriť podnikanie a motivovať ich k založeniu vlastného biznisu.
- Agentúra podporila výstavu Podnikajte s franchisingom a podujatie Startup or Shutdown Slovakia, ktorého cieľom bolo prepojiť mladú generáciu finančných riaditeľov a CEO z najvýznamnejších spoločností na slovenskom trhu s inovatívnymi slovenskými startupmi.
- SBA bola partnerom aj konferencie CEE CSR Summit, ktorý v novembri 2017 organizovala Nadácia Pontis. Súčasťou CSR Summitu bolo aj Trhovisko riešení, tzv. Sustainable Solutions HUB, ktorého hlavným cieľom bolo prezentovať návštevníkom, teda širokej verejnosti, úspešné podnikateľské príbehy, prostredníctvom ktorých sa môžu inšpirovať pre svoje vlastné budúce zodpovedné podnikanie.
- 1.12.2017 sa aj za podpory SBA konala konferencia zameraná na podporu rodinného podnikania s názvom Rodinné firmy 2017 – Pestré cesty k naozaj dobrému rodinnému podnikaniu, ktorej hlavným cieľom bolo posilniť záujem verejnosti o rodinné podnikanie a poukázať na to, akým rôznym situáciám musia čeliť rodinné firmy. Prostredníctvom príbehov úspešných rodinných firiem tak konferencia napomohla k propagácii myšlienky založenia vlastného podnikania v radoch širokej verejnosti.

- **Aktivita na podporu internetovej ekonomiky**

Slovak Business Agency má prostredníctvom aktivity na podporu internetovej ekonomiky za úlohu presvedčiť príjemcov o výhodách internetu, naučiť ľudí základné znalosti potrebné pre podnikanie na internete a sprostredkovať im podporu pre nové projekty alebo implementovanie inovatívnych prístupov a nástrojov do podnikania. Úlohou tejto aktivity je zlepšiť podmienky pre využívanie online nástrojov. Za týmto účelom SBA realizuje informačné

aktivity, aktivity na propagáciu a popularizáciu internetovej ekonomiky, tvorí vzdelávacie príručky na digitálne témy (e-shopové podnikanie, content marketing, sociálne siete, crowdfunding) a organizuje vzdelávacie podujatia, ktoré ľuďom pomáhajú vyškoliť sa v dôležitých online zručnostiach. Vďaka týmto aktivitám bude mať široká verejnosť možnosť zvýšiť šancu na presadenie svojich inovatívnych a konkurencieschopných nápadov na trhu, vrátane medzinárodných trhov, a to práve vďaka online postupom a nástrojom. Cieľovou skupinou podpory internetovej ekonomiky je široká verejnosť. V priebehu roku 2017 sa organizovali a spoluorganizovali podujatia a workshopy pre širokú verejnosť, zúčastnilo sa ich cez 600 osôb. Alokácia finančných prostriedkov programu na podporu internetovej ekonomiky bola v roku 2017 vo výške 65 000 Eur a čerpanie v hodnote 10 011,28 Eur.

Tvorba vzdelávacích materiálov a zlepšovanie informovanosti prostredníctvom online nástrojov:

- tvorba ebookov ako napr. tvorba ebookov a tlačенých publikácií na témy Alternatívne sociálne siete v kocke (ebook zhrnie fungovanie sociálnych sietí ako Instagram, LinkedIn, Pinterest a Snapchat vrátane reklamných možností na nich) a Ako na crowdfunding (ebook poskytne kompletný návod na to, ako si vďaka online crowdfundingovým platformám zabezpečiť kapitál na štart podnikania)
- projekt digitalizácie informovanosti širokej verejnosti o zmenách v podnikateľskej legislatíve prostredníctvom aplikácie BIZNIS INFO, ktorá v prehľadnom formáte formou notifikácií dáva podnikateľom a širokej verejnosti vedieť, keď sa schváli nejaký zákon, vstúpi do platnosti, je novelizovaný alebo sa dá pripomienkovať tak, aby ľudia toto všetko nemuseli sledovať sami.

Centrum lepšej regulácie

Centrum lepšej regulácie (ďalej len „CLR“), špecializovaný analytický odbor Slovak Business Agency, bol založený za účelom plnenia agendy lepšej regulácie pre mikro, malé a stredné podniky. Túto agendu zastrešuje Iniciatíva Európskej komisie „Small Business Act“ pre Európu, spolu s Odporúčaním „Lepšia regulácia“ a Odporúčaním Rady OECD pre regulačnú politiku a vládnutie, pričom sprievodným heslom tejto agendy je vytváranie regulačných pravidiel podľa zásady „najskôr myslieť v malom“, t. j. aby orgány verejnej správy reagovali na potreby MSP a prispôbili nástroje verejnej politiky práve ich potrebám.

Takýto postup je možný najmä prostredníctvom regulácie nielen z obsahovej stránky nastavenej tak, aby prihliadala na špecifiká MSP (zjednodušené pravidlá, napr. vo forme výnimiek z povinností, prechodných období, znížených sadzieb, zjednodušených formulárov, atď.), ale tiež z procesnej stránky, t. j. postupu prijímania regulácie, do ktorého majú mať možnosť zapojiť sa aj zástupcovia MSP či MSP samotné (nielen zástupcovia združení veľkých zamestnávateľov). Poslaním CLR je zastupovať záujmy MSP aktívnym zapájaním sa do tvorby regulácie z tak procesnej ako i obsahovej stránky.

Rok 2017 bol druhým kalendárnym rokom fungovania CLR. Na jeho činnostiach sa podieľal odborný tím pozostávajúci z 2 právnikov a 2 analytikov, ktorí spolupracovali so sekretariátom Stálej pracovnej komisie na posudzovanie vybraných vplyvov pri legislatívnej rade vlády SR (ďalej len „Stála pracovná komisia“), s predkladateľmi novej regulácie spomedzi orgánov štátnej a verejnej správy a so zástupcami podnikateľských organizácií počas konzultácií v rámci prípravy novej regulácie.

Okrem bežnej agendy spočívajúcej v posudzovaní správnosti identifikovaných a reálnosti zachytených vplyvov predkladaných materiálov v priložených analýzach vplyvov na podnikateľské prostredie vo fáze predbežného pripomienkového konania, realizovalo

CLR v prípade potreby detailného kvantitatívneho a kvalitatívneho posúdenia a vyhodnotenia prítomnosti efektu gold-platingu aj Test MSP (ex ante) a pri existujúcich nadmerne zaťažujúcich reguláciách Analýzu nákladov a prínosov (ex post).

Ďalšou aktivitou je zapájanie CLR do konzultácií medzi podnikateľským prostredím a predkladateľmi, medzirezortného pripomienkového konania, formou predkladania vlastných obsahových návrhov na zlepšenie regulácie v prospech MSP. Okrem toho minulý rok spolupracovalo s Odborom podnikateľského prostredia Ministerstva hospodárstva SR pri tvorbe výkladových stanovísk k Jednotnej metodike na posudzovanie vybraných vplyvov, pripomienkovalo dokument RIA 2020 – Stratégia lepšej regulácie a svojimi 60 návrhmi prispelo k vládnemu Návrhu opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia.

V závere spolupracovalo CLR aj so zástupcami podnikateľov a to vo forme vyhodnotenia vyzbieraných podnetov byrokratických nezmyslov, pre ktoré je SBA v každoročnej ankete Byrokratický nezmysel roka partnerom vyhlasovateľa – Združenia mladých podnikateľov Slovenska. Okrem toho pravidelne v zrozumiteľnej a praktickej forme informovalo zástupcov podnikateľov o pripravovaných zmenách regulácie v momente zverejnenia predbežnej informácie, ktorej objasnenie či doplnenie si vyžiadalo od predkladateľa s cieľom zvýšiť informovanosť dotknutých podnikateľských subjektov a v konečnom dôsledku zvýšiť aj ich zapojenie sa do procesu konzultácií.

Aj napriek tomu, že v súčasnosti funguje CLR vo veľmi obmedzených podmienkach oproti plánovanému stavu, vyrokovalo za rok 2017 niekoľko kompromisov v regulácii v prospech MSP a stalo sa akýmsi „mostom“ medzi MSP a predkladateľmi.

Medzi svoje najväčšie úspechy za rok 2017 zaraďuje CLR najmä:

vypracovanie <u>Testu MSP ex ante k pracovnej zdravotnej službe</u>, ktoré viedlo k odhaleniu významného gold-platingu, presadeniu alternatívnych úprav v prospech MSP, a vyčíslenie ročnej úspory MSP v dôsledku zjednodušenia Pracovnej zdravotnej služby vo výške 8,3 milióna Eur;
predloženie 60 návrhov, z ktorých desiatky boli zahrnuté do vládneho Návrhu opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia (tzv. 1. antibyrokratický balíček);
spustenie vlastnej webstránky http://lepsiezakony.sk/, ktorá umožňuje CLR v spojení s propagáciou na sociálnych sieťach (Facebook a LinkedIn) prezentovať výstupy svojich aktivít interaktívnym a zrozumiteľným spôsobom ako aj zjednodušovať MSP monitorovanie regulácie a ľudskou rečou im objasňovať dôležité zmeny, ktoré ich čakajú;
účasť zástupcu CLR na tlačovej konferencii k projektu INESS – Byrokratický index 2017 za účelom informovania verejnosti o stave lepšej regulácie na Slovensku a prezentácie aktivít CLR;
spolupráca CLR na kvantifikácii dopadov zosúladenia slovenského zákona o ochrane osobných údajov s nariadením EÚ GDPR v rámci ex ante hodnotenia.

Pridanou hodnotou fungovania CLR je najmä:

poskytnutie 87 čiastkových stanovísk v rámci posudzovania vplyvov, v ktorých CLR hodnotilo materiály predložené predkladateľmi z formálneho a procesného hľadiska, čím priamo prispelo k skvalitneniu vypracovanej analýzy vplyvov na podnikateľské prostredie a k zvýšeniu výpovednej hodnoty objektívne vyčíslených alebo inak zachytených vplyvov a zároveň aj k správne mu výkladu Jednotnej metodiky;
aktívna účasť CLR v rámci 24 konzultácií, pričom v 15 z nich predložilo konkrétne obsahové pripomienky, napr. sa snažilo o zjednodušené režimy pre MSP či zjednodušenie transferového oceňovania, o dosiahnutie výnimky pre malé podniky v rámci rozširovania kolektívnych zmlúv vyššieho stupňa, vyjadrilo nesúhlas s povinnosťou v rámci jedného pracoviska poskytovať tak technickú ako i emisnú kontrolu, zasadzovalo sa o transparentnejšie a zároveň menej administratívne náročné verejné obstarávanie, úspešne navrhlo riešenie pre liberalizáciu objektívnej zodpovednosti za nelegálne zamestnávanie ako aj zmiernenie sankcionovania. Už po druhýkrát sa snažilo o odstránenie prísnej odbornej spôsobilosti pri prevádzkovaní jaslí a taktiež predložilo niekoľko návrhov pre zjednodušenie procesov v rámci platby DPH, či povinností zamestnávateľov voči Sociálnej poisťovni;

participácia na tvorbe výkladových stanovísk k ako i samotnej aktualizácii Jednotnej metodiky, ktorej už druhú významnejšiu aktualizáciu si vyžaduje aplikačná prax a skúsenosť vyplývajúca z dennodennej práce členov Stálej pracovnej komisie;
zpracovanie pripomienok CLR do dokumentu RIA 2020 – Stratégia lepšej regulácie;
odborné vyhodnotenie „ne/zmyselnosti“ obdržaných, ako i vlastných podnetov v ankete Byrokratický nezmysel roka, pri ktorých vypracovalo návrhy vecných opatrení na optimalizáciu regulačného zaťaženia.

Finančná podpora MSP

• Mikropôžičkový program

Program realizovaný Slovak Business Agency je určený malým podnikateľom zamestnávajúcim do 50 zamestnancov. Mikropôžičku možno použiť na obstaranie hnutel'ného a nehnuteľného investičného majetku, rekonštrukciu prevádzkových priestorov, ako aj nákup potrebných zásob, surovín či tovaru a iné investičné projekty. Minimálna výška mikropôžičky je 2 500,- Eur, maximálna výška je 50 000,- Eur. Úver je poskytovaný s úrokovou sadzbou na úrovni referenčnej sadzby v zmysle oznámenia Komisie o revízii spôsobu stanovenia referenčných a diskontných sadzieb (2008/C 14/02). Výška referenčnej sadzby je určená ako základná sadzba ECB zvýšená o maržu, ktorej výška závisí od ratingu príslušného žiadateľa a od úrovne príslušného zabezpečenia, pričom sa uplatňuje metóda „úverových marží v bázičných bodoch“. Doba splatnosti je stanovená od 6 mesiacov do 4 rokov, je možné poskytnúť odklad splátok istiny maximálne na dobu 6 mesiacov. Uznesením vlády SR č. 64/2010, bol schválený aktuálny Mikropôžičkový program a kritéria na jeho realizáciu, ktorý vychádza zo znenia programu na podporu rozvoja malého a stredného podnikania 07K 02 1E Mikropôžičkový program, vyhláseného Ministerstvom hospodárstva SR dňa 17. 02. 2010 v Obchodnom vestníku (OV 32A/2010).

SBA začala realizovať tento nový Mikropôžičkový program v priebehu mesiaca apríl 2013, so spolupracujúcimi organizáciami RPIC Poprad, RPIC Prievidza, RPIC Prešov, RPIC Dunajská Streda, Národný holdingový fond, RPIC Trebišov a RPIC Komárno.

Stav pohľadávok z tzv. „starého“ programu, ktoré boli postúpené z jednotlivých spolupracujúcich organizácií počas rokov 2012 a 2013 k dátumu 31.12.2017:

- postúpené boli pohľadávky v sume 2 771 687,31 Eur
- uhradené boli v celkovom objeme 1 381 880,76 Eur
- zostatok pohľadávok zo starého programu je k 31.12.2017 vo výške 1 389 806,55 Eur

Stav pohľadávok z tzv. „nového“ aktuálneho programu, ktoré boli poskytnuté od apríla 2013 do 31.12.2017:

- poskytnuté mikropôžičky boli v objeme 8 016 700 Eur
- uhradené pohľadávky v istine boli v objeme 4 745 122,47 Eur
- zostatok pohľadávok z nového programu je k 31.12.2017 vo výške 3 271 577,53 Eur

Oddelenie realizácie mikropôžičkového programu v roku 2017 zabezpečilo konzultácie a školenia pre podnikateľov vo viacerých regiónoch Slovenska aj v Bratislave. Prezentovali Mikropôžičkový program v rámci Seminárov Horizont 2020 a pre Integrovanú sieť regionálnych rozvojových agentúr. Zapojili sa do projektov AZU – zameraných na podporu podnikateľskej činnosti. V rámci Medzinárodnej výstavy pre podnikanie a franchising prezentovali mikropôžičkový program a prednášali financovanie MSP. Tiež zabezpečovali prednášky a prezentácie na školách, zamerané na financovanie a mikropôžičky. Prispevali do časopisov vo forme odborného poradenstva ohľadne financovania a poskytovania mikropôžičiek. Spolupracovali pri reportážach s úspešnými podnikateľmi, ktorí čerpajú

mikropôžičku. Prostredníctvom Mikropôžičkového programu sa zapojili do iniciatívy Európsky týždeň malého a stredného podnikania „SME Week“, ktorú koordinuje Európska komisia. Počas roku 2017 zabezpečili čerpanie 55 mikropôžičiek v hodnote 1 437 500 Eur. Celkovo od začiatku realizácie Mikropôžičkového programu bolo poskytnutých 2 098 mikropôžičiek vo výške: 39 210 766 Eur.

Tab. č. 27: Vybrané ukazovatele realizácie Mikropôžičkového programu

Ukazovatele	Rok 2017		Kumulatívne k 31.12.2017	
	Počet	Suma v Eur	Počet	Suma v Eur
Počet spracovaných žiadostí	-	-	-	-
Počet poskytnutých mikropôžičiek	55	1 437 500,0	2 098	39 210 766,0
Priemerná výška mikropôžičky	-	26 136,0	-	18 690,0
Novovytvorené pracovné miesta	38	-	3 196	-
Udržané pracovné miesta	154	-	5 926	-

Zdroj: SBA

Tab. č. 28: Poskytnuté zdroje pre mikropôžičky podľa odvetví

Odvetvie	Rok 2017	Kumulatívne k 31.12.2017
Cestovný ruch	0	214
Obchod	10	450
Ostatné	2	270
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a lesníctvo	3	222
Služby	20	432
Výroba	20	510
Spolu	50	2098

Zdroj: SBA

• Fondy rizikového kapitálu

Slovak Business Agency realizuje podporu rastovo orientovaných podnikateľských projektov formou poskytovania rizikového kapitálu (vkladu do základného imania spoločností) prostredníctvom špecializovanej dcérskej spoločnosti Národný holdingový fond, s.r.o. Dlhodobým poslaním spoločnosti je usmerňovanie činnosti jednotlivých fondov tak, aby sa stimuloval rozvoj sektora MSP na celom území SR, zhodnocoval sa objem finančných prostriedkov jednotlivých fondov a dosiahnuté zisky sa používali na realizáciu dlhodobého cieľa podpory MSP.

V roku 2017 boli prostredníctvom spoločnosti Národný holdingový fond spravované nasledovné fondy:

- Fond štartovacieho kapitálu
- Regionálny fond štartovacieho kapitálu
- Fond SISME
- Fond inovácií a technológií, a. s.
- Slovenský Rozvojový Fond, a. s.
- Slovenský rastový kapitálový fond, a. s.

Počet a výška schválených investícií za jednotlivé fondy je uvedená v Tab. č. 29.

Tab. č. 29: Počet a výška schválených investícií za jednotlivé fondy

Názov fondu	Schválené investície v roku 2016		Schválené investície v roku 2017		Schválené investície od založenia fondov	
	Počet	Výška (Eur)	Počet	Výška (Eur)	Počet	Výška (Eur)
Fond štartovacieho kapitálu	0	0,0	0	0,0	71	21 465 463,0
Regionálny fond štartovacieho kapitálu	0	0,0	0	0,0	37	3 715 004,0
Fond SISME	0	0,0	0	0,0	10	1 490 330,0
Fond inovácie a technológií, a.s.	8	2 930 000,0	2	950 000,0	24	6 700 000,0
Slovenský Rozvojový fond, a.s.	0	0,0	0	0,0	27	24 225 422,0
Slovenský rastový kapitálový fond, a.s.	1	2 000 000,0	1	2 500 000,0	27	57 552 074,0
FOND SEED CAPITAL, k.s. (ukončil činnosť)	0	0,0	0	0,0	34	11 336 407,0
Spolu	9	4 930 000,0	3	3 450 000,0	230	126 484 701,0

Zdroj: SBA

Výška schválených investícií sa v hodnotovom vyjadrení medziročne znížila o 1 480 000 Eur. Pozitívny trend nastal v priemernej výške schválených investícií, kedy medziročne narástla priemerná hodnota schválených investícií z 547 777,78 Eur na hodnotu 1 150 000 Eur.

Tab. č. 30: Počet a výška realizovaných investícií za jednotlivé fondy

Názov fondu	Realizované investície v roku 2016		Realizované investície v roku 2017		Realizované investície do cieľových podnikov od založenia fondov	
	Počet	Výška (Eur)	Počet	Výška (Eur)	Počet	Výška (Eur)
Fond štartovacieho kapitálu	0	0,0	0	0,0	52	12 906 271,0
Regionálny fond štartovacieho kapitálu	0	0,0	0	0,0	33	2 611 963,0
Fond SISME	0	0,0	0	0,0	8	1 204 830,0
Fond inovácií technológií, a.s.	8	772 925,0	8	1 407 075,0	26	4 115 000,0
Slovenský Rozvojový Fond, a.s.	0	0,0	0	0,0	25	22 750 232,0
Slovenský rastový kapitálový fond, a.s.	0	0,0	1	1 500 000,0	16	34 653 144,0
FOND SEED CAPITAL, k.s. (ukončil činnosť)	0	0,0	0	0,0	48	12 889 111,0
Spolu fondy	8	772 925,0	9	2 907 075,0	208	91 130 551,0

Zdroj: SBA

Výška realizovaných investícií sa v hodnotovom vyjadrení medziročne zvýšila o 2 134 150 Eur, z hľadiska počtu realizovaných investícií sa jedná o 12,5 % nárast. Čo sa týka priemernej výšky realizovaných investícií, tá medziročne narástla z hodnoty 96 615,63 Eur na 323 008 Eur, čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje nárast o 226 392,37 Eur.

Tab. č. 31: Štádium životného cyklu spoločností pri realizovaní investičných návrhov

Štádium životného cyklu spoločností pri realizovaní investičných návrhov	2016		2017	
	Počet	Objem (Eur)	Počet	Objem (Eur)
Seed	1	3 300,0	1	150 000,0
Start-up	7	769 625,0	7	1 257 075,0
Development	0	0,0	1	1 500 000,0
Spolu	8	772 925,0	9	2 907 075,0

Zdroj: SBA

Výška čiastkových divestícií dosiahla v roku 2017 hodnotu 180 128 Eur v počte 45. Z nich 30 divestícií bolo realizovaných prostredníctvom Fondu štartovacieho kapitálu a 14 prostredníctvom Regionálneho fondu štartovacieho kapitálu a 1 prostredníctvom Slovenského Rozvojového Fondu. Okrem čiastkových divestícií bola realizovaná 1 úplná divestícia v hodnote 400 000 Eur Slovenským rozvojovým fondom. Podrobný prehľad počtu a výšky čiastkových a úplných divestícií znázorňuje tabuľka č. 32.

Tab. č. 32: Prehľad počtu a výšky čiastkových a úplných divestícií v roku 2017

Názov fondu	Počet čiastočných divestícií	Objem čiastočných divestícií (Eur)	Počet úplných divestícií	Objem úplných divestícií (Eur)	Počet divestícií spolu	Objem divestícií spolu (Eur)
Fond štartovacieho kapitálu	30	43 135,0	0	0,0	30	43 135,0
Regionálny fond štart. kapitálu	14	15 449,0	0	0,0	14	15 449,0
Fond SISME	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Fond inovácií a technológií, a.s.	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Fond Seed Capital, k.s.	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Slovenský Rozvojový Fond, a.s.	1	121 544,0	1	400 000,0	2	521 544,0
Slovenský rastový kapitálový fond, a.s.	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Spolu	45	180 128,0	1	400 000,0	46	580 128,0

Zdroj: SBA

6 Závery prieskumov

V rámci problematiky výskumu podnikateľského prostredia sa uplatňuje široké spektrum výskumných prístupov a metódik. Už neodmysliteľnou súčasťou sú aj kvalitatívne a kvantitatívne prieskumy, vďaka ktorým možno získať relevantnejší pohľad na rôzne oblasti a špecifiká podnikateľského prostredia. Nasledujúca časť preto obsahuje **stručné zhrnutie šiestich kvantitatívnych a jedného kvalitatívneho prieskumu**, ktoré sa počas roka 2017 aspoň čiastočne zaoberali problematikou podnikateľského prostredia na Slovensku a v ostatných členských krajinách EÚ z perspektívy malých a stredných podnikov.

Slovak Business Agency realizovala v spolupráci s partnermi tri kvantitatívne prieskumy (**Globálny monitor podnikania – GEM; Prieskum exportných aspirácií malých a stredných podnikov; Prieskum rodinného podnikania**) a kvalitatívny prieskum (**Prieskum start-upov na Slovensku**). Ďalšie tri kvantitatívne prieskumy (**Vnímanie nezávislosti vnútroštátnych súdnych systémov v EÚ z pohľadu podnikov; Vnímanie regulácií podnikateľmi; Prístup MSP k financovaniu**) realizovala Európska komisia s partnermi.

6.1 Postoje obyvateľov k podnikaniu - Globálny monitor podnikania (GEM)

Globálny monitor podnikania - Global Entrepreneurship Monitor je medzinárodnou iniciatívou, ktorá združuje viac ako 300 výskumníkov z celého sveta. Predstavuje jednu z najvýznamnejších svetových štúdií o dynamike podnikania. Podstatou výskumu GEM je skúmať úlohu podnikania v národnom ekonomickom raste prostredníctvom odhaľovania črt a charakteristík podnikateľskej aktivity. **GEM si stanovuje tri prioritné ciele:** merať rozdiely v úrovni podnikateľskej aktivity medzi krajinami, odhaľovať faktory, ktoré ovplyvňujú úroveň podnikania v jednotlivých krajinách a navrhovať politiky, ktoré môžu zvýšiť národnú úroveň podnikateľskej aktivity. Informácie sú aktualizované s ročnou periodicitou na dvoch úrovniach. Prvá predstavuje prieskum na dospeljej populácii (APS) s reprezentatívnou vzorkou minimálne 2 000 respondentov. Druhú úroveň tvorí prieskum národných expertov (NES). Slovensko sa k tejto iniciatíve prvýkrát zapojilo v roku 2011.

V nasledujúcej časti sú zosumarizované najdôležitejšie zistenia z prieskumu dospeljej populácie (APS), ktorý bol na Slovensku realizovaný v roku 2017. Z výsledkov prieskumu vyplýva **mierne zvýšenie sebavedomia dospeljej populácie (18 – 64 ročných) v podnikaní**. To sa zakladá na pozitívnejšom vnímaní **vhodných príležitostí na podnikanie**, ako významného determinanta podnikania. Dobré príležitosti na podnikanie vo svojom okolí vníma 25,8 % respondentov, čo je v porovnaní s rokom 2016 nárast o 2,5 p. b. Napriek nárastu sa Slovensko vo vnímaní vhodných príležitostí dlhodobo zaraďuje medzi krajiny EÚ s najpesimistickejším hodnotením.

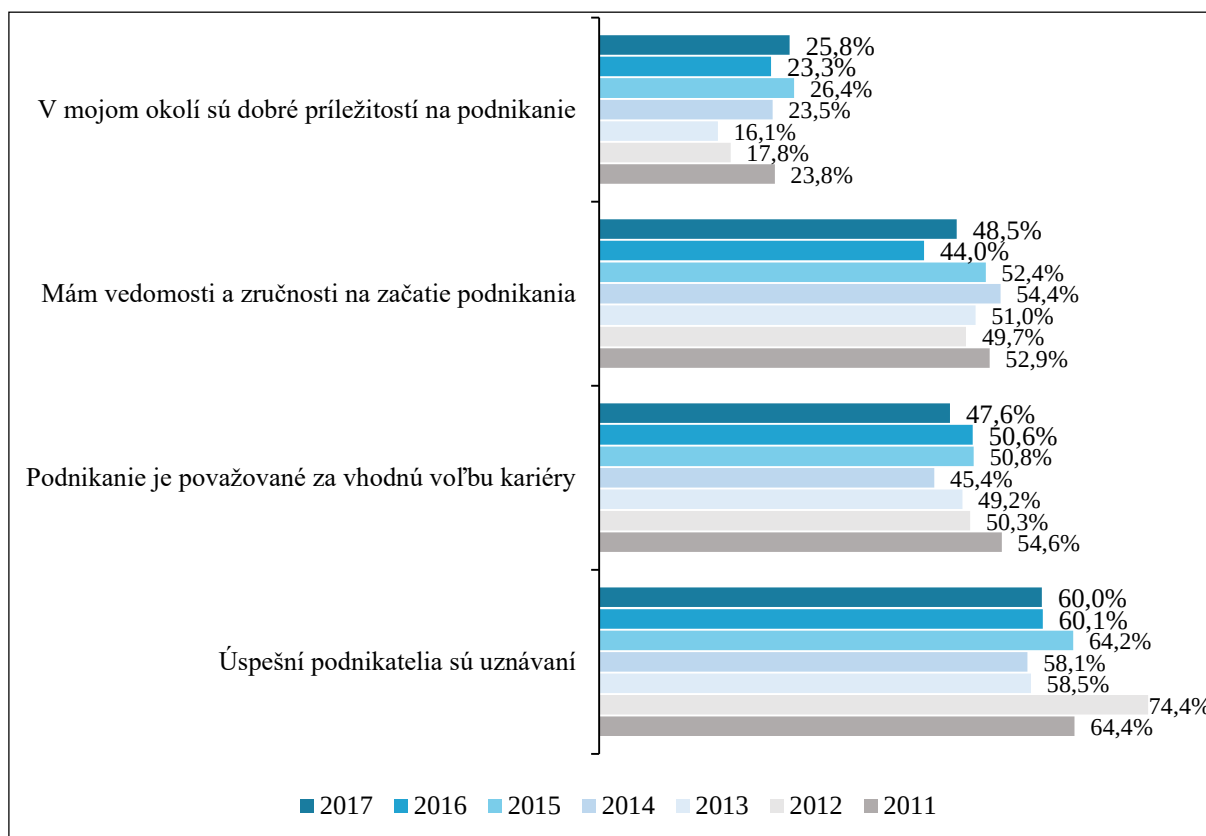
Respondenti zároveň pozitívnejšie vnímajú aj svoje **vedomosti a zručnosti potrebné pre začatie podnikania**, pričom takmer polovica (48,5 %) si myslí, že disponuje dostatočnými schopnosťami na začatie podnikania. V porovnaní s rokom 2016 došlo k nárastu o 4,5 p. b. Vnímanie schopností začať podnikáť bolo v roku 2017 na Slovensku vyššie ako priemer EÚ. **Strach zo zlyhania podnikania** sa v medziročnom porovnaní tiež vyvíjal pozitívne. Podiel obyvateľov, ktorí vyjadrili obavy zo zlyhania svojho podnikania sa v porovnaní s rokom 2016 znížil z úrovne 39,7 % na 32,8 %.

Spoločenské postoje k podnikaniu sú medzi Slovákmi pomerne stabilné. Podľa prieskumu z roku 2017 považuje takmer polovica obyvateľov (47,6 %) **podnikanie ako vhodnú kariérnu voľbu**. V medziročnom porovnaní sa zastúpenie obyvateľov, ktorí vnímajú

podnikanie ako vhodnú kariérnu voľbu znížilo o 3 p. b. **Vnímanie úspešných podnikateľov** a s tým spojený spoločenský status sa v roku 2017 nezmenil. Z oslovených obyvateľov si 60 % myslí, že podnikatelia sú na Slovensku uznávaní. V porovnaní s ostatnými krajinami EÚ sú však úspešní podnikatelia na Slovensku stále vnímaní menej pozitívne (priemer v krajinách EÚ dosiahol 67 %).

Pozitívne znaky vykazujú výsledky hodnotiace jednotlivé fázy podnikania. **Podiel dospeléj populácie, ktorá má záujem v najbližších troch rokoch začať podnikat'** sa v medziročnom porovnaní zvýšil z 8,4 % na 9,4 %. Napriek pozitívnemu nárastu nedosahuje priemernú úroveň z rokov 2011 až 2015, ktorá predstavovala 15,4 %. Ukazovateľ **počiatočnej podnikateľskej aktivity (TEA)** vyjadrený ako percento dospeléj populácie (18 – 64 ročných), ktorí sú buď rodiaci sa podnikatelia alebo vlastníci – manažéri nových firiem sa v medziročnom porovnaní tiež zvýšil z 9,5 % na 11,8 %. K medziročnému nárastu dochádza aj v prípade skupiny etablovaných podnikateľov, ktorí sú definovaní ako podnikatelia podnikajúci dlhšie ako 42 mesiacov. **Podiel etablovaných podnikateľov vzrástol** v roku 2017 o 3,9 p. b. na úroveň 10,0 %.

Graf č. 11: Vybrané postoje obyvateľov SR k podnikaniu podľa prieskumu GEM (% súhlasných odpovedí)

Zdroj: Global Entrepreneurship Monitor, spracované SBA

6.2 Prieskum exportných aspirácií malých a stredných podnikov

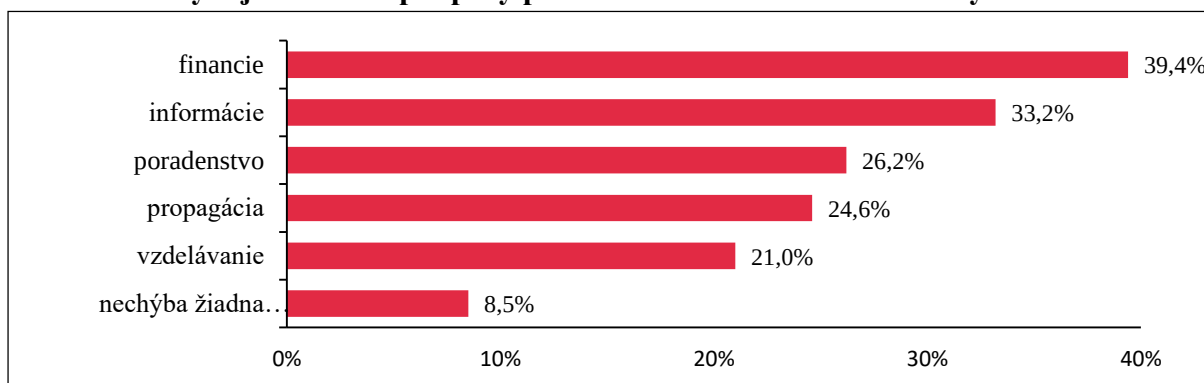
Slovak Business Agency realizovala počas roka 2017 prieskum zameraný na problematiku exportných aspirácií malých a stredných podnikov na Slovensku. **Cieľom kvantitatívneho prieskumu bolo** zmapovanie skúseností a názorov malých a stredných podnikateľov na podmienky determinujúce zahranično-obchodné aktivity a využívanie podporných opatrení

v tejto oblasti. Prieskum bol realizovaný na reprezentatívnej vzorke 1 000 malých a stredných podnikov. Podrobné výsledky realizovaného prieskumu sú dostupné v [správe z prieskumu](#).

Z výsledkov prieskumu vyplýva, že **44,3 % malých a stredných podnikov vníma súčasné podmienky pre zahranično-obchodné aktivity skôr pozitívne**. Viac ako štvrtina respondentov (26,9 %) hodnotí súčasné podmienky skôr negatívne. Len 4,4 % MSP považuje súčasné nastavenie podmienok zahranično-obchodných aktivít za veľmi dobré. **Takmer polovica (49,6 %) malých a stredných podnikov nepostrehla za obdobie posledných dvoch rokov žiadne zmeny v podmienkach pre export**. Zlepšenie podmienok oproti minulosti vidí len 8,1 % opýtaných. Naopak, dvojnásobný podiel respondentov (16,6 %) vníma realizované zmeny skôr negatívne.

V roku 2017 pociťujú malí a strední podnikatelia na Slovensku hlavné nedostatky najmä v oblasti finančnej a informačnej podpory ich exportných aktivít. **Takmer 40 % MSP uvádza chýbajúcu finančnú formu podpory a tretina (33,2 %) vníma nedostatočnú podporu v oblasti informácií**. Pri zahranično-obchodných aktivitách boli identifikované aj ďalšie chýbajúce, resp. nedostatočné formy podpory, ktoré sumarizuje nasledujúci graf č. 11. Týkajú sa najmä oblasti poradenstva, s ktorou nie je spokojných viac ako štvrtina MSP (26,5 %), a propagácie (24,6 %). Viac vzdelávacích aktivít v rámci podpory exportu by privítalo 21,0 % opýtaných MSP.

Graf č. 12: Chýbajúca forma podpory pre zahranično-obchodné aktivity MSP

Zdroj: Exportné aspirácie malých a stredných podnikov, spracované SBA

Z výsledkov prieskumu ďalej vyplýva, že **viac ako dve tretiny všetkých MSP (67,4 %) pociťuje nedostatok relevantných informácií o možnostiach využívania podporných programov** pre svoje zahranično-obchodné aktivity. Úplnú alebo čiastočnú spokojnosť s množstvom informácií vyjadrilo 26,0 % z oslovených MSP.

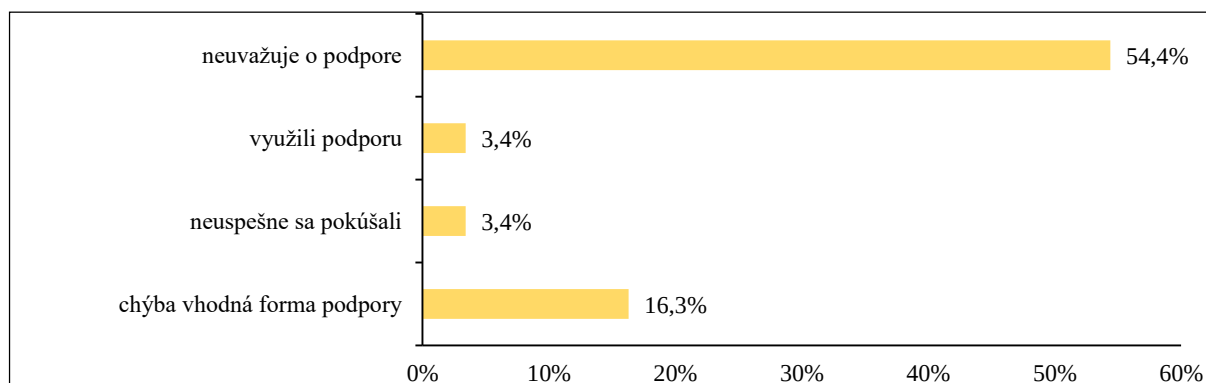
Takmer polovica opýtaných respondentov (44,1 %), zastupujúcich malých a stredných podnikateľov zo Slovenska, deklarovala, že svoje tovary a služby nevyváža. **V priebehu posledných dvoch rokov realizuje export na pravidelnej báze tretina MSP zapojených do prieskumu (32,3 %)**. Občasné zahranično-obchodné aktivity vykonáva 17,5 % opýtaných MSP. Zo skupiny MSP, ktoré doposiaľ nerealizovali žiadne zahranično-obchodné aktivity, sa na export pripravuje 6,2 %.

Na základe výsledkov prieskumu sa **exportujúce MSP zameriavajú najmä na vnútorný trh Európskej únie, kam exportuje svoje tovary a služby 94,6 % zo všetkých exportujúcich MSP**. Mimo spoločného trhu EÚ vyvážajú MSP najčastejšie do krajín Spoločenstva nezávislých štátov, na Balkán, do Ázie, USA, Kanady a Južnej Ameriky.

MSP zo Slovenska pri svojich zahranično-obchodných aktivitách (reálnych alebo plánovaných) takmer vôbec nevyužívajú verejnú podporu. O využívaní podporných

programov pre exportné činnosti vôbec neuvažuje viac ako polovica (54,4 %) MSP exportujúcich do zahraničia. **Podporu pri exporte svojich výrobkov a služieb reálne využilo len 3,4 % z oslovených MSP.** Rovnaká časť (3,4 %) MSP sa síce pokúšala využiť nejakú formu podpory, no nebola úspešná. Pre 16,3 % MSP chýba vhodná forma podpory pri rozvíjaní ich zahranično-obchodných aktivít.

Graf č. 13: Využívanie podporných programov pre zahranično-obchodné aktivity MSP

Zdroj: Exportné aspirácie malých a stredných podnikov, spracované SBA

Medzi MSP na Slovensku prevláda najväčší záujem o nasledujúce druhy podpory exportu. **Poradenstvo** pre svoje zahranično-obchodné aktivity by uvítala viac ako polovica (54,1 %) záujemcov. **Zvýhodnenú pôžičku, resp. úver** by využilo 39,2 % MSP a **zvýhodnená účasť na veľtrhoch, výstavách v zahraničí** sa javí ako zaujímavý druh podpory pre 37,8 % MSP. Ako ďalšie vhodné formy podpory exportu uvádzajú MSP aj **poskytnutie záruky** (relevantné pre 26,7 % respondentov) alebo **poistenie**, ktoré by využilo 19,1 % záujemcov o podporu.

Ako hlavný problém nevyužívania verejnej podpory v rámci zahranično-obchodných aktivít malých a stredných podnikov na Slovensku **bola identifikovaná administratívna náročnosť pri získavaní podpory.** Za problém to pokladá takmer polovica (47,8 %) oslovených MSP. **Medzi ďalšie bariéry vo využívaní podpory exportu patria: nedostatok informácií (30,1 %) a obavy z nízkej efektívnosti podpory (30,0 %).** Zástupcovia MPS vyjadrili aj určité obavy z finančnej a časovej náročnosti pri získaní podpory a sporadicky aj nedôveru v systém podporných aktivít.

6.3 Prieskum rodinného podnikania na Slovensku

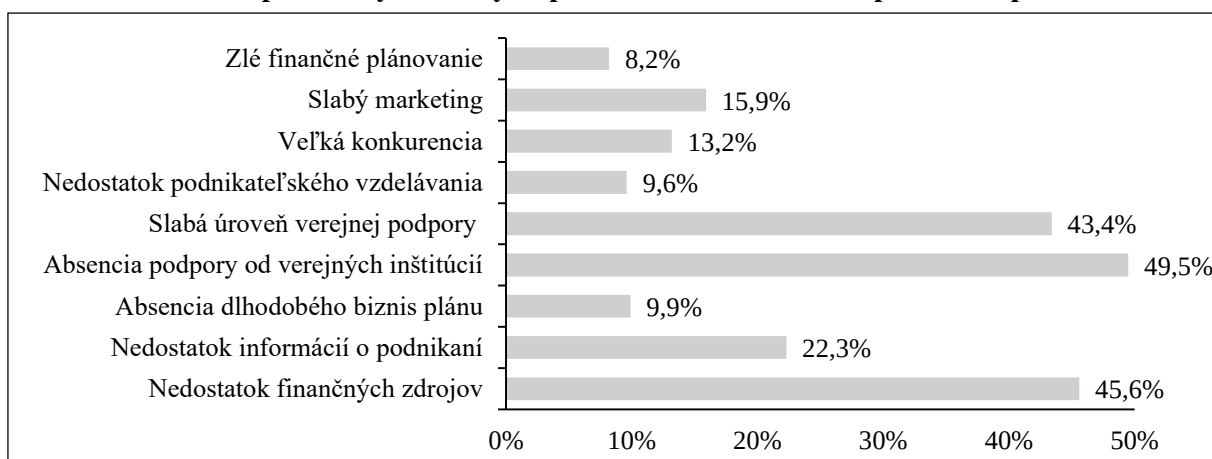
Slovak Business Agency vypracovala na prelome rokov 2017 a 2018 [Štúdiu rodinného podnikania na Slovensku](#), ktorej súčasťou bol aj reprezentatívny kvantitatívny prieskum realizovaný na vzorke 364 rodinných podnikoch. **Cieľom prieskumu bolo presnejšie identifikovať štruktúru rodinných podnikov, určiť aké sú hlavné výzvy pre rodinné podniky na Slovensku a špecifikovať preferované možnosti podpory na riešenie zistených problémov.**

Z výsledkov prieskumu vyplýva, že až **66 % z oslovených rodinných podnikov je starších ako 10 rokov.** Môžeme ich teda označiť za stabilne etablované na slovenskom trhu. To naznačuje, že aj rodinné podniky na Slovensku môžu poskytovať stabilitu, ktorá je vyššia ako pri iných typoch podnikov. Štruktúru rodinných podnikov na Slovensku ďalej dopĺňajú mladšie podniky, ktoré sú na trhu aktívne od piatich do desiatich rokov (27 %), od jedného do piatich rokov (6 %) a nové podniky do jedného roku (1 %).

Výsledky prieskumu poukazujú aj na **niekoľko dominantných odvetví, v ktorých sa formujú rodinné podniky**. Medzi tieto odvetvia patria najmä **veľkoobchod, maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov (22,3 %); priemyselná výroba (15,7 %); stavebníctvo (11,8 %); ubytovacie a stravovacie služby (8,6 %); odborné poradenstvo, vedecké a technické služby (8,3 %); alebo administratívne a podporné služby (6,3 %)**.

Z prieskumu vyplýva, že začínajúce rodinné podniky zaraďujú medzi svoje hlavné problémy najmä: **nedostatočnú podporu verejných inštitúcií (49,5 %)** a to v podobe buď absencie verejných služieb podnikateľom alebo ich nízkej kvality. Rodinné podniky pri začatí podnikania ďalej trápí **absencia alternatívnych zdrojov financovania (45,6 %)** a **nedostatok informácií o podnikaní a problémoch s ním spojených (43,4 %)**.

Graf č. 14: Hlavné problémy rodinných podnikov na Slovensku pri začatí podnikania

Zdroj: Štúdia rodinného podnikania na Slovensku, spracované SBA

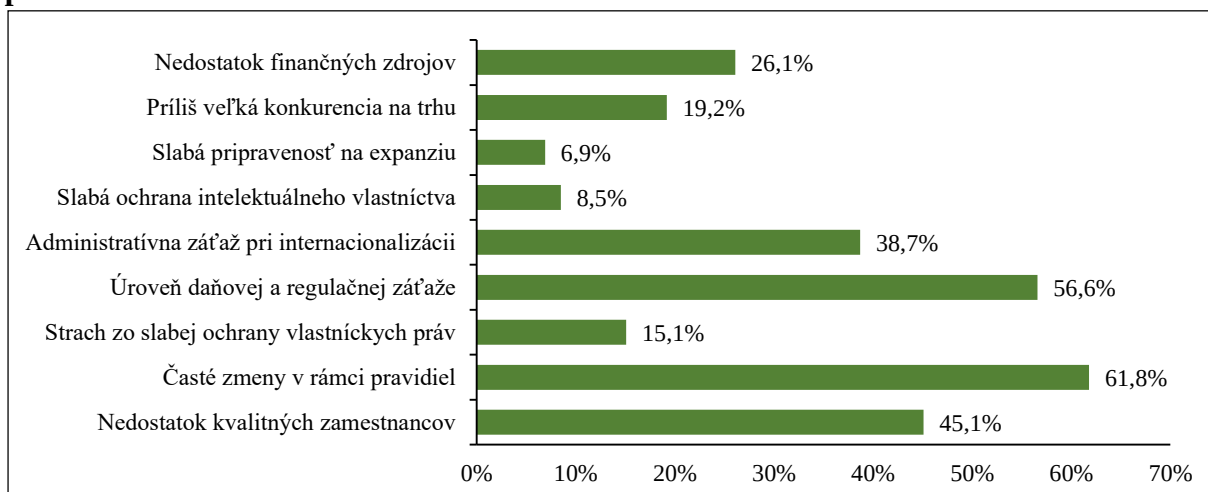
V súvislosti s rodinnými podnikmi je v súčasnosti azda najčastejšie diskutovanou témou nástupníctvo. Výsledky poukazujú na fakt, že **29 % rodinných podnikov procesmi nástupníctva už prešlo alebo práve prechádza**. Podľa prieskumu pôsobí vo vedení týchto podnikov prevažne druhá generácia (27 %) a v niektorých prípadoch aj tretia generácia (1 %). V najbližšom období plánuje prejsť procesom nástupníctva ďalších 30 % z oslovených rodinných podnikov a až 41 % neplánuje vykonať žiadne kroky súvisiace s procesom nástupníctva v ich podniku. Medzi oslovenými rodinnými podnikmi absolútne **dominuje snaha presunúť svoj podnik na priameho potomka**. Túto možnosť preferuje 60 % rodinných podnikov na Slovensku. Uvedené zistenia indikujú, že **proces nástupníctva bude v najbližších rokoch kľúčový** pre ďalšie dlhodobo etablované rodinné podniky.

Charakteristickým prvkom rodinného podnikania na Slovensku je relatívne silné zapájanie rodín do podnikateľskej činnosti. **V tretine oslovených rodinných podnikov sú zapojení do aktivít podniku najmenej dvaja členovia rodiny. Necelých 28 % rodinných podnikov zapája minimálne troch rodinných príslušníkov** a viac ako troch členov má do činnosti podnikania zapojených takmer 20 % z oslovených podnikov.

Pri založení a rozvoji podnikania sú rodinné podniky na Slovensku prevažne závislé od vlastných zdrojov financií, ktoré využíva až 89 % oslovených podnikov. Alternatívou alebo skôr doplnkových zdrojov financovania sú podľa respondentov bankové úvery (44 %) a pôžičky od rodiny (29 %). Európske štrukturálne fondy využilo na financovanie rozvoja svojich rodinných podnikov len 8,5 % respondentov. Absentujú modernejšie formy financovania ako crowdfunding alebo rizikový kapitál, financovanie cez dlhopisy alebo predaj akcií.

V prípade etablovaných rodinných podnikov je ich ďalší rast negatívne ovplyvňovaný najmä častými zmenami legislatívnych pravidiel pre podnikateľov (61,8 %). Ďalším identifikovaným problémom rodinných podnikov sú náklady spojené s úrovňou daňovej a regulačnej záťaže, ktoré označilo 56,6 % respondentov. Rozvoj rodinných podnikov okrem toho spomaľuje aj nedostatok kvalifikovaných zamestnancov (45,1 %) a vysoká administratívna záťaž spojená s internacionalizáciou podnikania (38,7 %). Výsledky naznačujú, že rodinné podniky sa cítia byť viac obmedzované nastavením pravidiel alebo absenciou podpory, než vlastnými nedostatkami, ktoré by limitovali ich schopnosť expandovať.

Graf č. 15: Hlavné prekážky rodinných podnikov na Slovensku pri rozširovaní podnikania

Zdroj: Štúdiá rodinného podnikania na Slovensku, spracované SBA

Oslovené rodinné podniky plánujú nové investície najmä do hlavnej oblasti svojho podnikania (až 60 %). V rámci investičných plánov rodinných podnikov vystupujú aj ďalšie investície do rozširovania ponuky produktov a služieb (43 %), do nákupu nehnuteľností, dopravných prostriedkov a strojov (35 %) a do rozširovania a rozvoja ľudských zdrojov (33 %). V plánoch výraznejšie zaostáva investovanie do digitalizácie a inovácií, čo môže byť v kontexte súčasných trendov problémom pre udržanie konkurencieschopnosti rodinných podnikov na Slovensku. Zároveň až 14 % rodinných podnikov neplánuje žiadne investície.

V rámci problematiky regulácie sa oslovení zástupcovia rodinných podnikov najčastejšie zhodujú na akútnej potrebe úpravy regulácie v dvoch oblastiach, a to miera administratívneho zaťaženia a miera odvodového zaťaženia. Tie navrhlo znížiť až 86 % opýtaných rodinných podnikov. Rodinné podniky však navrhujú zmeny alebo úpravy aj v ďalších oblastiach podnikateľského prostredia, ktoré by zlepšili potenciál firiem. Až 69 % podnikov navrhuje zníženie daňového zaťaženia, 51 % lepšiu vymáhateľnosť práva a 58 % by chcelo úpravu a zjednotenie daňových pravidiel. Približne 33 % tiež navrhuje zjednodušiť proces prijímania a prepúšťania zamestnancov a komplexnú reformu vzdelávacieho systému.

Oslovené rodinné podniky zároveň navrhli určité opatreniami, ktoré by mali podporiť rodinné podnikanie na Slovensku. Viac ako polovica sa zhodla na potrebe zadefinovania rodinných podnikov (51 %) a dostupnosti špecifických nástrojov financovania (52 %). Preferencie rodinných podnikov získali aj informačné a poradenské služby (29 %) orientované na rodinné podnikanie.

6.4 Prieskum start-upov na Slovensku

Súčasťou Analýzy start-upov na Slovensku, ktorú v roku 2017 vypracovala Slovak Business Agency, bol aj kvalitatívny prieskum realizovaný formou osobných rozhovorov s jednotlivými zástupcami start-upov. Rozhovorov sa zúčastnilo celkovo osem start-upov, ktoré získali aspoň jednu z ponúkaných foriem podpory SBA v roku 2015. Stručné zhrnutie postojov k problematike start-upov na Slovensku obsahujú nasledujúce časti.

Podobne ako v prípade rodinného podnikania, platí aj v prípade start-upov, že **doposiaľ na Slovensku nebol prijatý jednotný prístup k definovaniu start-upu**. Tento elementárny problém potvrdzujú aj samotní reprezentanti slovenských inovatívnych podnikateľov. Tí pri vlastnom ponímaní atribútov tohto typu podnikania kladli dôraz na jeho rôzne aspekty – prítomnosť inovácie vo vyvíjanom produkte alebo službe, prítomnosť inovácie v samotnom biznis modeli, závislosť na externom financovaní či krátke pôsobenie takéhoto podniku na trhu. Z prieskumu ďalej vyplynulo, že niektoré inovatívne spoločnosti, ktoré spadajú do definičného rámca start-upu, sa takémuto označeniu zámerne vyhýbajú pre obavu z negatívneho vnímania tohto pojmu. V očiach potenciálnych zákazníkov pôsobia nedôveryhodne.

Na začiatku podnikania musia start-upy čeliť viacerým viac či menej závažným prekážkam, ktoré komplikujú vstup do podnikania a jeho nasledovný rozvoj. Z rozprávania respondentov vyplývajú **najzásadnejšie prekážky pri začiatku podnikania najmä v oblasti byrokracie**. Väčšina mladých podnikateľov, ktorí začínajú s podnikaním nepredpokladá takú vysokú byrokratickú záťaž s akou sa v praxi reálne stretávajú. Medzi najzávažnejšie byrokratické prekážky patrí podľa niektorých zástupcov start-upov: **relatívne náročné založenie firmy, komplikované, neprehľadné a často sa meniace daňové predpisy alebo vyplňanie daňového priznania**. Okrem toho je pre väčšinu start-upov charakteristický nedostatok skúsenosti s podnikateľským prostredím a absencia praktických podnikateľských zručností, čo vyplýva so samotnej podstaty start-upov.

Z uvedenými prekážkami, ktoré sa spájajú so začiatkom podnikania, sa start-upy často úspešne vysporiadajú. **Po úvodných skúsenostiach sa väčšinou adaptujú na povinnosti a administráciu spojenú s podnikaním**. Avšak, vzhľadom k značnej dynamike súčasného podnikateľského prostredia s vysokými požiadavkami na flexibilitu sú pred start-upmi neustále isté prekážky a výzvy. Získavanie podnikateľských zručností a prezentácia firiem na zahraničných podujatiach zostáva pre mnohé start-upy výzvou na dlhšie obdobie. **Start-upy však často pociťujú aj problémy s financovaním, a to najmä v kľúčových etapách zavedenia svojho produktu alebo služby na trh**. Životaschopné start-upové projekty by preto mohli byť podľa respondentov výraznejšie podporené aj určitou formou štátnej podpory. **Zároveň by mali vzdelávacie a podporné centrá start-upistov lepšie pripraviť v oblasti finančnej gramotnosti a jasného definovania cieľov**. Okrem toho čelia start-upy na Slovensku aj ďalším špecifickým prekážkam ako sú napr.: malý domáci trh, vysoké poplatky spojené certifikáciami produktov na trhoch tretích krajín, alebo nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily.

V počiatočnej fáze podnikania využívajú start-upy na financovanie svojich aktivít **prioritne vlastný kapitál**. Po vyčerpaní týchto zdrojov prichádza vo väčšine prípadov na rad **snaha o získanie investície od súkromných investorov**. Pozitívnym faktom je, že podľa odpovedí respondentov, nebolo získanie tohto typu investície extrémne náročné. Určité aktivity start-upy financujú prostredníctvom bankových produktov alebo podporných schém SBA.

Zástupcovia oslovených start-upov by na základe svojich doterajších skúsenosti jednoznačne uvítali opatrenia štátu zamerané na zníženie daňového zaťaženia pre start-

upy. Ako uvádzajú takmer všetci respondenti, uvedené opatrenie by tak malo najpriaznivejší vplyv pre podporu podnikania start-upov na Slovensku. Štát by mal zapracovať aj v ďalších oblastiach podpory start-upov. **Respondenti pociťujú potrebu intenzívnejšej podpory napr. pri prezentácii svojich start-upov na svetových veľtrhoch,** kde môžu získavať obchodných partnerov. Rovnako by uvítali aj **zvýšenie povedomia o existujúcich podporných programoch pre podnikateľov** spolu s rozšírením ponuky podporných nástrojov.

Napriek tomu, že sa väčšina oslovených start-upov necíti byť súčasťou start-upovej komunity na Slovensku, je pre nich užitočné byť jej súčasťou. Užitočnosť vyplýva najmä z možnosti výmeny skúseností, know-how a nadväzovaní nových kontaktov. Aj tu však panuje určitá opatrnosť a obavy z konkurencie. Problémom start-upovej scény na Slovensku je aktuálne jej malá veľkosť a prílišná koncentrácia do hlavného mesta, Bratislavy.

Existuje široké spektrum príčin, pre ktoré nie sú niektoré start-upy na trhu úspešné. Zástupcovia slovenských start-upov označujú za **najčastejšie príčiny neúspechu nedostatok finančných zdrojov, zlyhanie vzťahov vo firme** vyplývajúce z odlišných názorov na smerovanie firmy, **neschopnosť nájsť vhodný biznis model** pre vyvíjaný produkt alebo službu, prípadne **stratu motivácie**.

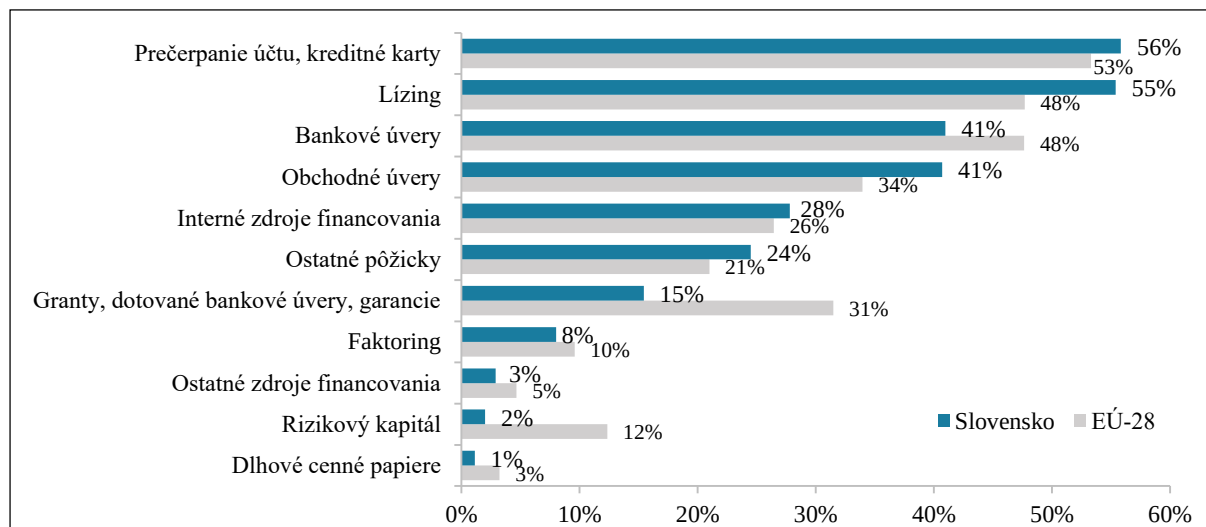
6.5 Prístup MSP k financovaniu (SAFE)

Už od roku 2008 Európska komisia sleduje vývoj v oblasti prístupu malých a stredných podnikov k financovaniu prostredníctvom spoločného prieskumu Európskej komisie a Európskej centrálnej banky o **prístupe k financovaniu podnikov (SAFE)**. S ročnou periodicitou sa prieskum realizuje nepretržite od roku 2013, pričom v súčasnosti pokrýva 34 krajín: všetky členské krajiny EÚ-28, Island, Turecko, Čiernu horu, Albánsko, Srbsko a Macedónsko. Najaktuálnejší prieskum bol realizovaný v mesiacoch september až október 2017 na všetkých veľkostných kategóriách MSP. Do prieskumu sa celkovo zapojilo 17 532 MSP, pričom Slovensko zastupovalo 475 malých a stredných podnikov.

Na základe aktuálnych výsledkov prieskumu je **prístup k financovaniu najzávažnejším problémom pre 5 % MSP so Slovenska** (v porovnaní so 7 % na úrovni EÚ). Od roku 2013, kedy prístup k financovaniu považovala takmer pätina MSP (18 %) za najzávažnejší problém, **dochádza k postupnému poklesu, čo indikuje kontinuálne zlepšovanie prístupu MSP k zdrojom financovania**. Aktuálna hodnota (5 %) zároveň predstavuje historicky najnižšiu úroveň od roku 2009. Malé a stredné podniky na Slovensku uvádzajú v prieskume z roku 2017 problémy aj v ďalších oblastiach. Viac ako jedna tretina (38 %) z celkového počtu MSP zapojených v prieskume zo Slovenska označila **dostupnosť kvalifikovanej pracovnej sily a skúsených manažérov za najvýznamnejší problém**, s ktorým sa stretáva pri podnikaní. To predstavuje o 15 percentuálnych bodov (p. b.) viac ako u respondentov EÚ-28 (23 %). Za najvýznamnejší problém svojho podnikania označilo zhodne po 14 % MSP silné konkurenčné prostredie a iné problémy.

MSP na Slovensku najintenzívnejšie využívajú alebo uvažujú nad využívaním financovania svojho podnikania štyri zdroje. Pre 56 % MSP je najrelevantnejším zdrojom financovania **povolené prečerpanie bankového účtu alebo kreditná karta**. Tento zdroj je podľa výsledkov prieskumu najrelevantnejší aj na úrovni EÚ (53 %). Pre viac ako polovicu MSP na Slovensku (55 %) je dôležitým zdrojom financovania **lízing** (55 %). Pre 41 % MSP považuje za vhodné zdroje financovania **bankové, resp. obchodné úvery**. V porovnaní s EÚ-28, **MSP na Slovensku výraznejšie zaostávajú za využívaním takých foriem financovania ako sú granty alebo rizikový kapitál**.

Graf č. 16: Relevantné zdroje financovania MSP na Slovensku a v EÚ

Zdroj: Survey on the Access to Finance of Enterprises (SAFE)

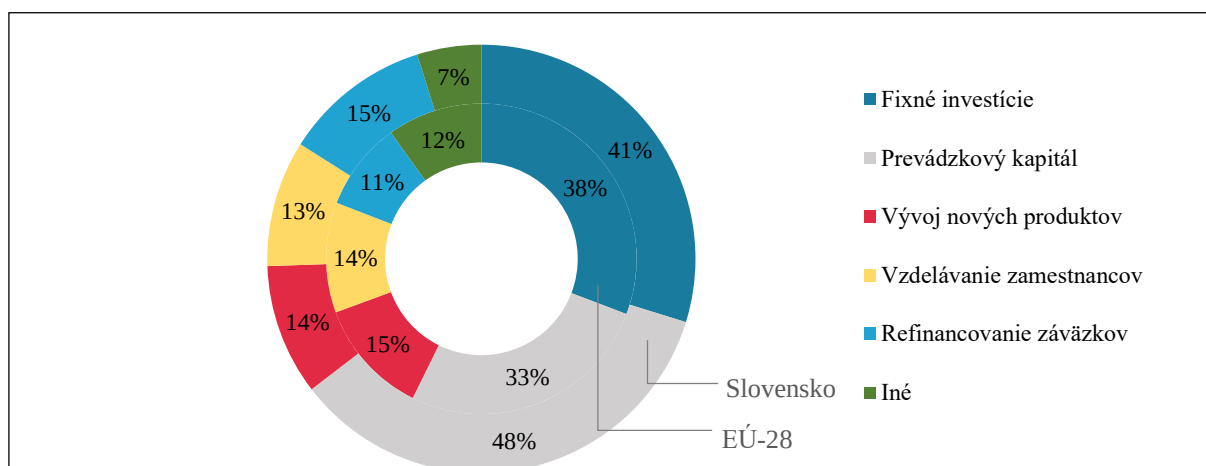
Podľa výsledkov prieskumu, **v období od apríla do septembra 2017 požiadalo o bankový úver 22 % MSP so sídlom na Slovensku (EÚ 26 %).** O bankový úver nepožiadalo z dôvodu možného odmietnutia 7 % z oslovených MSP a tretina MSP (33 %) nežiadala banku o poskytnutie bankového úveru z dôvodu dostatočných interných zdrojov. Z celkového počtu malých a stredných podnikateľov zo Slovenska, ktorí v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov žiadali banku o poskytnutie bankového úveru bolo **59 % podnikateľov plne uspokojených**, čo je o 14 p. b. menej ako u respondentov za EÚ-28. Žiadosti o bankový úver boli **zamietnuté v prípade 13 % MSP so Slovenska** (v EÚ-28 to bolo 5 %) a čiastočne uspokojených bolo 18 % MSP. Bankový úver odmietlo z dôvodu vysokých nákladov (spojené s poskytnutím a splácaním úveru) 3 % podnikov. To znamená, že celkovo **34 % slovenských malých a stredných podnikov nedokázalo získať požadovanú výšku bankového úveru**. Na úrovni EÚ-28 to predstavovalo 17 %.

Takmer **jedna pätina (19 %) respondentov so Slovenska v prieskume uviedla, že v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov zaznamenali zlepšenú dostupnosť bankového úverového financovania**, čo zodpovedá výsledkom v celej EÚ-28. Nezmenenú dostupnosť bankového úverového financovania deklarovalo 68 % predstaviteľov malých a stredných podnikov zo Slovenska a 62 % podnikov z EÚ-28.

Z oslovených MSP na Slovensku si **42 % podnikov myslí, že pri prístupe k financovaniu neexistujú žiadne zásadnejšie prekážky**. Náklady spojené s financovaním, vrátane úrokových sadzieb a cien, považuje za najdôležitejší limitujúci faktor 17% MSP. Pre 12 % respondentov zo Slovensku sú najzávažnejšou bariérou pri prístupe k financovaniu nedostatočné záruky, nasleduje zložitá administratíva (8 %) a znížená kontrola nad podnikom (3 %).

Počas sledovaného obdobia použilo 41 % oslovených MSP **financovanie pre zabezpečenie investícií do nehnuteľností, strojov alebo zariadení**. Takmer **polovica MSP (48 %) využila získané finančné prostriedky ako prevádzkový kapitál**. 13 % malých a stredných podnikov použilo finančné zdroje na vývoj nových produktov alebo služieb a 14 % na prijímanie a vzdelávanie zamestnancov. Získané finančné prostriedky použilo na refinancovanie svojich záväzkov 15 % MSP a 7 % podnikov ich použilo na iné účely.

Graf č. 17: Účely použitia získaných finančných zdrojov MSP na Slovensku a v EÚ-28

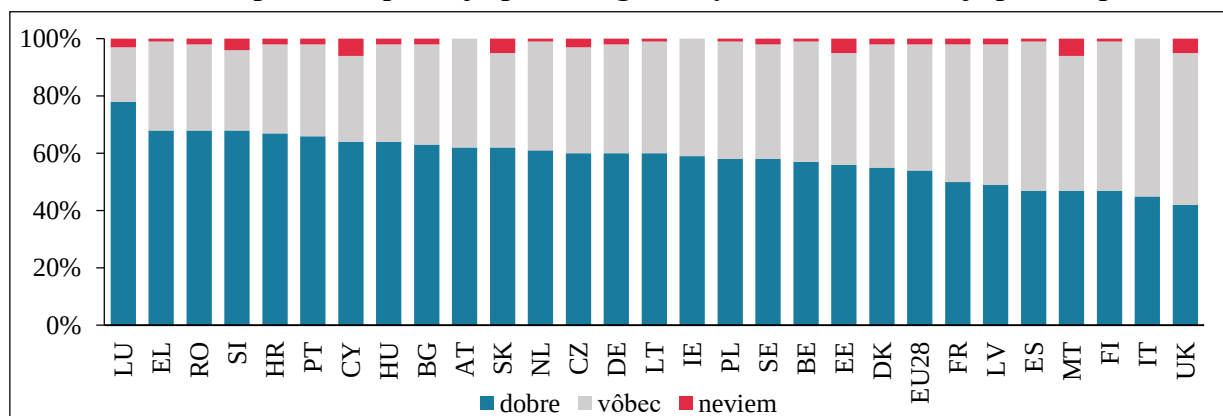

Zdroj: Survey on the Access to Finance of Enterprises (SAFE)

6.6 Vnímanie regulácií podnikateľmi

V rámci skupiny prieskumov Flash Eurobarometer bol v roku 2017 zrealizovaný aj kvantitatívny prieskum zameraný na **vnímanie regulácií v podnikateľskom prostredí** jednotlivých členských krajín EÚ. Tento Flash Eurobarometer predstavuje integrálnu súčasť širšie koncipovaného prieskumu, ktorý **sleduje ako podniky vnímajú právne predpisy a regulácie, ktoré sa na ne vzťahujú**. Prieskum bol realizovaný vo všetkých členských krajinách EÚ v období medzi 13. a 22. marcom 2017 na celkovej vzorke 10 614 podnikov rôznej veľkostnej kategórie. **Zo Slovenska bolo do prieskumu zapojených 400 podnikateľských subjektov, pričom až 99,8 % tvorili malé a stredné podniky.** Zostručené výsledky prieskumu budú z tohto dôvodu v nasledujúcej časti interpretované za kategóriu MSP. Z výsledkov prieskumu vyplýva, že **62 % MSP zo Slovenska dobre pozná pôvod legislatívy (národný alebo EÚ), ktorá sa vzťahuje na pôsobenie ich firmy**. Pôvod legislatívy nepozná 33 % MSP so Slovenska a len 5 % respondentov sa k tejto problematike nevedelo vyjadriť. Prehľad o pôvode národnej alebo európskej legislatívy s priamym dopadom na MSP sa zvyšuje s veľkostnou skupinou malých a stredných podnikov. **Až 91 % stredných podnikov na Slovensku dokáže určiť pôvod legislatívy**, 82 % v prípade malých podnikov a 60% u mikropodnikov. Z celej EÚ vie dobre určiť pôvod legislatívy, ktorá sa vzťahuje na ich podnikanie, približne polovica MSP (54 %). Najvyššie povedomie o pôvode legislatívy majú podnikateľské subjekty z Luxemburska, Grécka, Rumunska a Slovinska.

Graf č. 18: Ako respondenti poznajú pôvod legislatívy, ktorá sa vzťahuje pre ich podnik

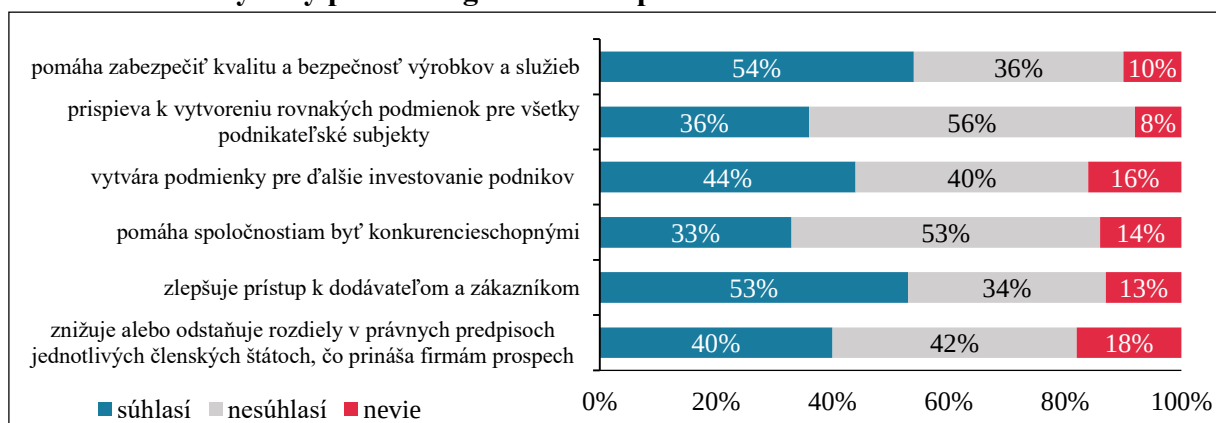

Zdroj: Flash Eurobarometer 451; Business perceptions of regulation

Názory respondentov zo Slovenska a ďalších členských krajín EÚ sa na spoločnú legislatívu EÚ značne líšia. Podľa **24 % MSP so Slovenska, legislatíva EÚ spôsobuje pre ich firmy skôr prekážky**. Len 2 % slovenských MSP v prieskume uviedlo, že legislatíva EÚ vytvára podporu pre ich podnikanie. Pre takmer tretinu MSP (32 %) nie je spoločná legislatíva EÚ ani podporou ani prekážkou. V porovnaní s ostatnými krajinami EÚ sa Slovensko nachádza v skupine krajín, ktoré vnímajú legislatívu EÚ skôr ako prekážku pri ich podnikaní. Do tejto skupiny krajín patrí aj: Rakúsko (39 %), Česká republika (34 %) a Nemecko (29 %).

Oslovené MSP zo Slovenska si myslia, že **najväčšia výhoda legislatívy EÚ tkvie v zabezpečení kvality a bezpečnosti výrobkov a služieb (54 %)**. Viac ako polovica MSP (53 %) si myslí, že **spoločná európska legislatíva zlepšuje prístup k dodávateľom a zákazníkom**. S tvrdením, že legislatíva EÚ prispieva k vytvoreniu rovnakých podmienok pre všetky podnikateľské subjekty, súhlasí len 36 % z oslovených MSP. Približne pre jednu tretinu MSP so Slovenska (33 %), spoločná legislatíva EÚ napomáha firmám byť konkurencieschopnými. Pri hodnotení výhod, ktoré so sebou prináša spoločná legislatíva EÚ, sa respondenti zo Slovenska neodkláňajú od všeobecného hodnotenia výhod v celej EÚ. Všeobecne možno zhodnotiť, že **MSP na Slovensku zastávajú skôr negatívnejší pohľad na výhody plynúce zo spoločnej legislatívy v EÚ**. V prieskume sa tak zaradili medzi krajiny ako Taliansko, Česká republika, Francúzsko, Rakúsko alebo Nemecko.

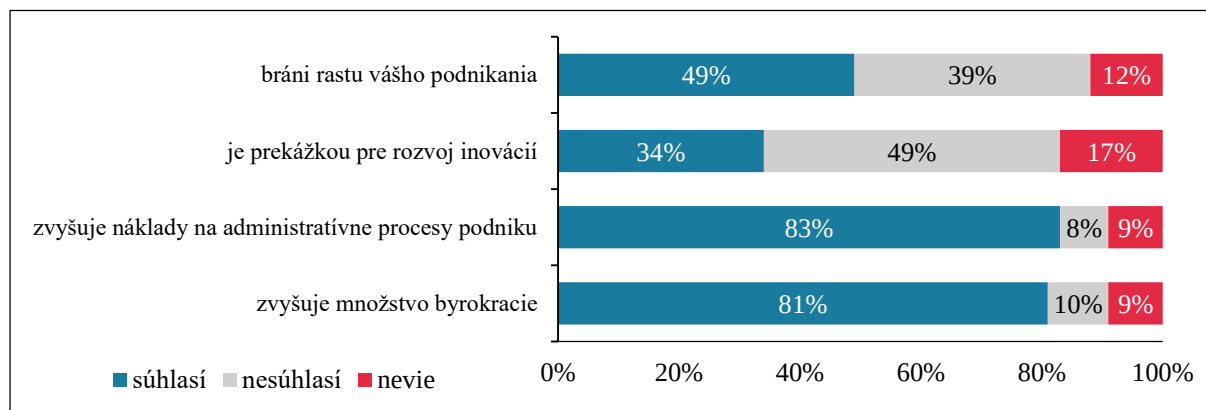
Graf č. 19: Aké výhody prináša legislatíva EÚ pre MSP na Slovensku

Zdroj: Flash Eurobarometer 451; Business perceptions of regulation

V súvislosti s legislatívou EÚ vnímajú MSP na Slovensku aj **viaceré nevýhody**. Tou najvýraznejšou je podľa 83 % oslovených MSP **zvyšovanie nákladov na administratívne procesy firiem**. Problém zvyšovania nákladov na administratívne procesy je v komparácii s ostatnými krajinami EÚ na Slovensku najzávažnejší. Zároveň až 81 % MSP so Slovenska v prieskume súhlasilo s tvrdením, že legislatíva EÚ zvyšuje množstvo byrokracie. Po Českej republike a Rakúsku to predstavuje tretí najvyšší podiel v EÚ. Pre takmer polovicu oslovených MSP zo Slovenska (49 %) je ďalšou nevýhodou legislatívy EÚ **vytváranie prekážok pri raste ich podnikania**.

Graf č. 20: Aké nevýhody prináša legislatíva EÚ pre MSP na Slovensku

Zdroj: Flash Eurobarometer 451; Business perceptions of regulation

Z časového hľadiska je pre 77 % MSP na Slovensku najnáročnejšie správne porozumieť, čo právne predpisy EÚ vyžadujú. Pre tri štvrtiny MSP (75 %) je tiež časovo náročné spracovanie administratívnej agendy ako: vyplnenie formulárov, vedenie záznamov, získavanie osvedčení, certifikátov a podobne. S prijímaním novej legislatívy často súvisia aj zvýšené náklady pre MSP.

Počas roka 2016 sa náklady regulácie zvyšovali pre 49 % oslovených MSP so Slovenska vďaka legislatíve, ktorá súvisela s oblasťou životného prostredia. Právne úpravy v oblasti zdravia a bezpečnosti na pracovisku si vyžiadali zvýšené náklady regulácie v prípade 48 % MSP. Pre 45 % MSP vzrástli počas roka 2016 náklady regulácie vplyvom uplatňovania právnych predpisov o energetike a klíme. Z výsledkov prieskumu zároveň vyplýva, že sa v priebehu roka 2016 stalo dodržiavanie právnych predpisov pre MSP skôr zložitejšie.

6.7 Vnímanie nezávislosti národných súdnych systémov v EÚ z pohľadu podnikov

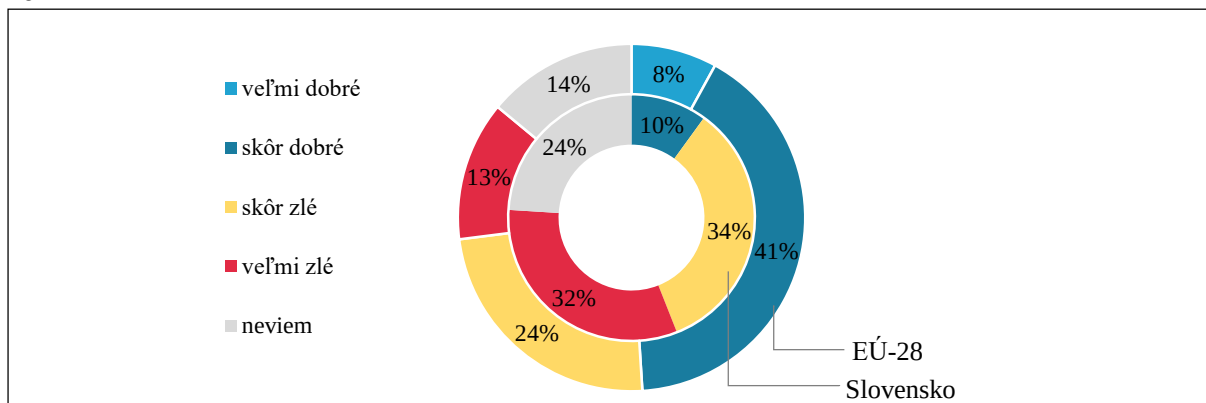
Európska komisia pripravila, v rámci portfólia prieskumov Flash Eurobarometer na rok 2017, prieskum zameraný na vnímanie nezávislosti vnútroštátnych súdnych systémov v krajinách EÚ z pohľadu podnikov. Tento prieskum nadväzuje na predchádzajúce prieskumy z rokov 2009 a 2016. Výsledky majú širšie uplatnenie, pričom poskytujú prehľad o kvalite, nezávislosti a efektívnosti súdnych systémov jednotlivých členských štátov EÚ. Cieľom prieskumu je prioritne zodpovedať na dve otázky: ako podniky hodnotia nezávislosť súdov a sudcov vo svojej krajine a dôvody týchto hodnotení. Prieskum bol realizovaný v 28 členských krajinách EÚ v období medzi 25. januárom a 3. februárom 2017 na celkovej vzorke 6803 podnikov rôznej veľkostnej kategórie. Do prieskumu bolo zapojených 200 podnikateľských subjektov zo Slovenska, pričom až 99,5 % tvorili malé a stredné podniky.

Podľa výsledkov prieskumu podniky zo Slovenska a z iných členských krajín EÚ hodnotia nezávislosť súdov a sudcov diametrálne odlišne. Len jeden z desiatich podnikateľských subjektov zo Slovenska hodnotí nezávislosť súdov a sudcov na Slovensku pozitívne (10 %). Sumárne až dve tretiny respondentov vníma nezávislosť súdov na Slovensku negatívne – približne jedna tretina (34 %) vníma nezávislosť súdov skôr zle a ďalšia tretina (32 %) zastáva názor, že nezávislosť súdov je veľmi zlá. Takmer štvrtina oslovených firiem zo Slovenska (24 %) sa nevedela k tejto otázke vyjadriť.

V rovnakom období hodnotili podniky v EÚ nezávislosť súdov a sudcov oveľa pozitívnejšie, čo dokumentuje aj graf č. 20. Takmer polovica (49 %) zastáva pozitívny názor

na nezávislosť súdov. V rámci skupiny pozitívne hodnotiacich firiem len 8 % hodnotilo nezávislosťou súdneho systému v ich krajine veľmi dobre a zvyšných 41 % sa priklonilo k odpovedi skôr dobre. **Nespokojnosť vo svojich odpovediach vyjadrilo celkovo 37 % podnikateľských subjektov z krajín EÚ**, z toho 13 % posúdilo nezávislosť súdov v ich krajine ako veľmi zlú.

Graf č. 21: Ako firmy hodnotia nezávislosť súdov a sudcov na Slovensku a v EÚ v roku 2017

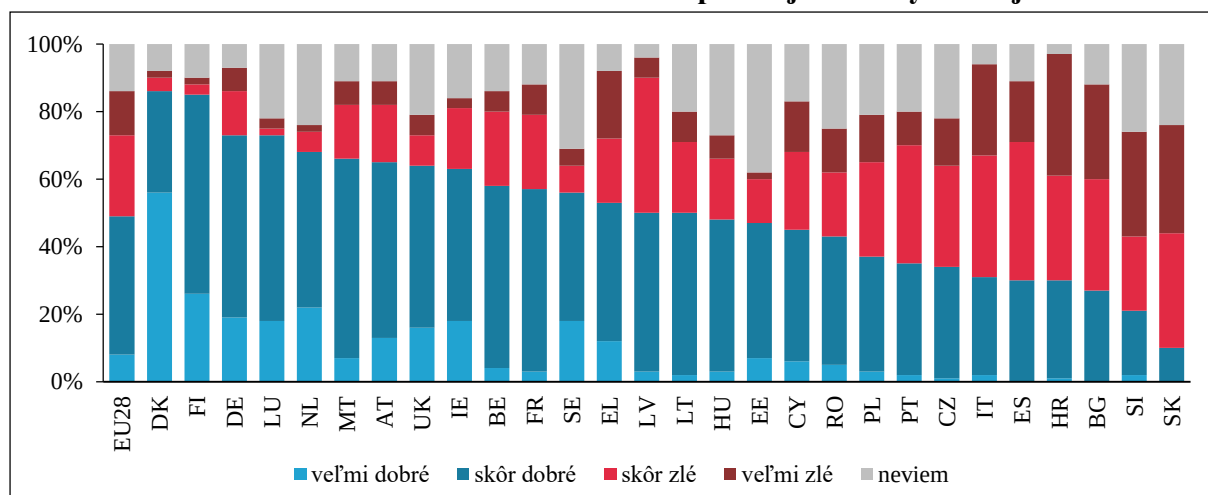
Zdroj: Flash Eurobarometer 448; Perceived independence of the national justice systems in the EU among companies

Z pohľadu jednotlivých veľkostných kategórii MSP, **rastie spokojnosť s nezávislosťou súdnych systémov úmerne s veľkostnou kategóriou podniku.** Toto konštatovanie platí rovnako pre Slovensko ako aj celú EÚ. **Len 8 % mikropodnikov (počet zamestnancov 1 – 9) sa v prieskume vyjadrilo pozitívne k otázke nezávislosti súdov a sudcov na Slovensku.** Medzi mikropodnikmi v krajinách EÚ panuje pozitívnejšie vnímanie súdnych systémov s podielom kladných odpovedí na úrovni 47 %. **V prípade malých podnikov s počtom zamestnancov 10 – 49 je na Slovensku s nezávislosťou súdov spokojná štvrtina (20 %).** Pre porovnanie, v krajinách EÚ je to viac ako polovica (51 %) malých podnikov. **Najvyššiu mieru spokojnosti s nezávislosťou súdov na Slovensku prezentovali stredné podniky (50 – 249 zamestnancov).** Približne každý tretí stredne veľký podnik (35 %) sa priklonil k pozitívnemu hodnoteniu. Dobré hodnotenie nezávislosti súdnych systémov v EÚ odovzdalo 62 % z oslovených stredných podnikov.

Podľa výsledkov prieskumu je na Slovensku **nezávislosť súdov a sudcov vnímaná najpozitívnejšie u firiem podnikajúcich v odvetví obchodu.** Štvrtina z týchto podnikov (25 %) sa priklonila k hodnoteniu: dobré. Z oslovených podnikateľských subjektov pôsobiacich v službách vyjadrilo spokojnosť 10 %.

Hodnotenie súdnych systémov na národnej úrovni jednotlivých členských štátov EÚ sa značne líši. **Podiel podnikov zo Slovenska, ktoré vnímajú nezávislosť sudov pozitívne je najnižší spomedzi všetkých krajín EÚ.** Slovensko sa tak ocitlo v skupine šiestich krajín, kde väčšina podnikov hodnotí súdny systém (z pohľadu nezávislosti vlastných súdov a sudcov) ako zlý. Do tejto skupiny spadá: Chorvátsko (67 %), Slovensko (66 %), Taliansko (63 %), Bulharsko (61 %) a Slovinsko (53 %). Naopak, nezávislosť súdov hodnotili pozitívne podniky z Dánska (86 %), Fínska (85 %), Nemecka a Luxemburska (obaja 73 %).

Graf č. 22: Hodnotenie nezávislosti súdov a sudcov podľa jednotlivých krajín EÚ

Zdroj: Flash Eurobarometer 448; Perceived independence of the national justice systems in the EU among companies

Za hlavný dôvod, ktorý respondentov negatívne ovplyvnil pri hodnotení vnímania nezávislosti súdneho systému na Slovensku, možno podľa výsledkov prieskumu označiť **zasahovanie a vytváranie nátlaku zo strany vlády a politikov**. Kvôli tomuto dôvodu sa 82 % podnikateľských subjektov priklonilo k negatívnemu hodnoteniu. Pre 67 % podnikateľských subjektov to predstavovalo významný dôvod. Druhým dôvodom, ktorý veľmi (52 %) alebo len v menšej miere (19 %) ovplyvnil negatívne vnímanie nezávislosti súdov a sudcov na Slovensku, bolo **zasahovanie a nátlak spojený s ekonomickými alebo inými špecifickými záujmami**. Status a postavenie sudcov, ktoré nedostatočne zaručuje ich nezávislosť mali najmenší vplyv (50 %) na negatívne hodnotenie podnikateľských subjektov.

7 Legislatívny vývoj a návrhy na zníženie regulačnej záťaže

7.1 Prehľad najpodstatnejších legislatívnych zmien, ktoré ovplyvnili podnikateľské prostredie v roku 2017

Počas roka 2017 došlo k viacerým významným legislatívnym zmenám právnych predpisov, ktoré mali či už pozitívny alebo negatívny dopad na podnikateľské prostredie. V tejto kapitole Správy o stave podnikateľského prostredia sa zameriame na najdôležitejšie **zmeny právnych predpisov prijatých v roku 2017**, ktoré zasiahli do vývoja legislatívy na území Slovenskej republiky. Úvodom spomenieme novo prijaté zákony a novelizácie zákonov, ktoré nadobudli účinnosť v roku 2017, následne sa budeme zaoberať novelizáciami zákonov, ktoré boli schválené Národnou radou SR v roku 2017, no nadobudli účinnosť najsôr odo dňa 1.1.2018.

Podpora malého a stredného podnikania v samostatnom zákone

Od **1.1.2017** nadobudol účinnosť nový **zákon č. 290/2016 Z. z. o podpore malého a stredného podnikania** a o zmene a doplnení zákona č. 71/2013 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov. Nakoľko doteraz neexistoval v právnom poriadku SR zákon vytvárajúci právny rámec na podporu malého a stredného podnikania a na podporu záujemcov o podnikanie, Národná rada SR pristúpila dňa 11.10.2016 k schváleniu takejto právnej úpravy s cieľom podporiť podnikateľské prostredie, no najmä so zameraním sa na malých a stredných podnikateľov.

Cieľom zákona bolo odstrániť prekážky, ktoré malým a stredným podnikateľom bránili v doterajšom prograse, v boji v konkurenčnom prostredí a v neposlednom rade, zákon má za úlohu zabezpečiť aj zlepšenie tvorby pracovných miest. Ambíciou zákona je **presadenie princípu „Think small first“** (najsôr myslieť v malom) v slovenskom právnom prostredí. Uplatňovanie tohto princípu by malo prispieť k vytváraniu priaznivého podnikateľského prostredia pre MSP a presadzovanie záujmov MSP už pri tvorbe právnych predpisov. Zákon ďalej vo svojom znení vymedzuje povinnosti Ministerstva hospodárstva SR vykonávať činnosti zamerané na znižovanie neprimeranej regulačnej záťaže MSP. Obsah zákona upravuje aj formy podpory poskytovanej Ministerstvom hospodárstva SR.

Zákon upravuje spôsob poskytovania podpôr pre MSP, formy **priamej podpory** v podobe nezávislého finančného príspevku, dotácie a finančného nástroja a formy **nepriamej podpory** ako sú napr. vzdelávanie, poskytovanie poradenstva, podpora účasti na stážach, výstavách, súťažiach a pod.

Okrem iného, zákon prvýkrát vymedzil **pojem start-up**, v zmysle ktorého sa ním rozumie zakladanie a rozvoj obchodných spoločností povinne vytvárajúcich základné imanie, so sídlom v Slovenskej republike, od vzniku ktorých neuplynulo viac ako 36 mesiacov a ktoré sú ovládané fyzickými osobami, ktoré sú jej zakladateľmi, a sú inovačným podnikom, mikropodnikom, malým podnikom alebo stredným podnikom. Start-up môže mať právnu formu kapitálovej obchodnej spoločnosti s ručením obmedzeným, akciovej spoločnosti a jednoduchej spoločnosti na akcie.

Na základe novo prijatého zákona Ministerstvo hospodárstva SR alebo vykonávateľ podpory má za úlohu vykonať **test vplyvov na mikropodniky, malé podniky a stredné podniky** v súlade s metodikou pre vykonávanie tohto testu vplyvov na MSP, ktorú schvaľuje vláda Slovenskej republiky so zámerom lepšej regulácie.

Navrhované opatrenia na zníženie regulačnej záťaže pre mikropodniky, malé podniky a stredné podniky spolu so zisteniami o systematickom monitorovaní a výskume malého

a stredného podnikania zapracováva ministerstvo alebo vykonávateľ podpory do **Správy o stave malého a stredného podnikania v SR**.

Nová právna forma kapitálovej obchodnej spoločnosti

Už v roku 2015 Národná rada Slovenskej republiky schválila **novelu Obchodného zákonníka** (zákon č. 513/1991 Zb.) publikovanú pod č. **389/2015 Z. z.**, ktorou došlo k uzákoneniu novej právnej formy kapitálovej obchodnej spoločnosti – **jednoduchej spoločnosti na akcie** (ďalej len „j.s.a.“). Novela nadobudla účinnosť **1. januára 2017**. Účelom prijatej zmeny bolo vytvoriť novú formu obchodnej spoločnosti, ktorá by bola pružnejšia v obchodnom styku, najmä pre rizikové investovania do obchodných spoločností. Táto forma obchodnej spoločnosti mala uľahčiť začiatok podnikania hlavne pre zakladateľov startupov a podporiť tak ich rozvoj v SR. Dominantnou výhodou jednoduchej spoločnosti na akcie je flexibilné nastavenie majetkových vzťahov, vstupu a výstupu investora zo spoločnosti. Ustanovenie § 220h a nasledujúce Obchodného zákonníka upravuje jednoduchú spoločnosť na akcie ako spoločnosť, ktorej základné imanie je rozvrhnuté na určitý počet akcií s určitou menovitou hodnotou. Spoločnosť možno založiť so základným imaním min. 1 €. Spoločnosť zodpovedá za porušenie svojich záväzkov celým svojím majetkom. Akcionár neručí za záväzky spoločnosti. Spoločnosť môže založiť jedna alebo viacero osôb, fyzické aj právnické osoby.

Jednoduchú spoločnosť na akcie možno označiť ako hybridnú formu kapitálovej obchodnej spoločnosti, nakoľko svojou povahou preberá niektoré prvky zo spoločnosti s ručením obmedzeným (ďalej len „s.r.o.“) a niektoré z akciovej spoločnosti (ďalej len „a.s.“). Nevýhodou s.r.o. oproti j.s.a. je samotné menej pružné nastavenie vonkajších a vnútorných vzťahov spoločnosti. Taktiež s.r.o. nedosahuje efektívne využívanie zvyčajných nástrojov umožňujúcich nastavenie a naplánovanie vstupu kapitálu do spoločnosti a jeho výstupu zo spoločnosti. Výhodou jednoduchej spoločnosti na akcie je poskytnutie príležitosti participácie vlastných zamestnancov na chode spoločnosti formou podielu vo firme, nakoľko v s.r.o. je minimálna výška vkladu spoločníka 750 €, pričom pri j.s.a. môže byť vklad spoločníka podstatne nižší, začínajúci od 1 centu. Na druhej strane pri väčšom množstve akcionárov j.s.a. sa môže stať menej pružnou z hľadiska rozhodovania o smerovaní spoločnosti. Akciová spoločnosť v porovnaní s j.s.a. je podstatne drahšia forma obchodnej spoločnosti, nakoľko minimálna výška základného imania predstavuje sumu 25 000 €. Právna úprava prevoditeľnosti akcií jednoduchej spoločnosti na akcie je flexibilnejšia oproti akciám akciovej spoločnosti.

Rozhodne jednou z najväčších výhod j.s.a. je možnosť stanoviť, aké práva a povinnosti budú jednotlivým akciám prináležať. Podrobná právna úprava jednoduchej spoločnosti na akcie sa nachádza v ustanoveniach § 220h a nasledujúce Obchodného zákonníka.

Zavedenie systému prepojenia informácií v registroch

Dňa 15.6.2017 nadobudol účinnosť zákon č. 141/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Predmetom novej právnej úpravy je zavedenie systému prepojenia centrálnych registrov, obchodných registrov a registrov spoločností, prostredníctvom ktorého je možné sprístupňovať zapisované údaje a uložené listiny v elektronickej podobe a komunikovať medzi obchodnými registrami členských štátov Európskej Únie. Táto zmena, by mala prispieť k zníženiu administratívnej záťaže a zvýšeniu právnej istoty. Cieľom novely je poskytnutie lepšieho prístupu k informáciám týkajúcich sa obchodných spoločností. V doterajšej právnej úprave **neexistovala právna povinnosť, aby si registre vymieňali údaje týkajúce sa zahraničných pobočiek**. Táto situácia viedla k právnej neistote tretích strán,

keďže nebolo vylúčené, že aj napriek výmazu obchodnej spoločnosti z registra mohla jej pobočka pokračovať vo svojej činnosti v zahraničí. Nespôlupráca obchodných registrov sa prejavovala aj v rámci cezhraničného zlúčenia alebo splynutia. Uvedenou novelou bolo do zákona o obchodnom registri zaradené ustanovenie § 8c, v zmysle ktorého **súd aj bez návrhu vykoná výmaz podniku zahraničnej osoby** alebo organizačnej zložky podniku zahraničnej osoby, ak zahraničný obchodný register alebo iná evidencia, v ktorej je zahraničná osoba zapísaná alebo v ktorej je zahraničná osoba povinná ukladať listiny, zverejní prostredníctvom systému prepojenia centrálnych registrov, obchodných registrov a registrov spoločností (ďalej len „systém prepojenia registrov“), že došlo k zániku alebo k výmazu zapísanej zahraničnej osoby; to neplatí, ak zánik alebo výmaz zahraničnej osoby zo zahraničného obchodného registra alebo z inej evidencie, v ktorej je zahraničná osoba zapísaná alebo v ktorej je zahraničná osoba povinná ukladať listiny, nastali v dôsledku zmeny právnej formy dotknutej zahraničnej osoby, zlúčenia, splynutia alebo rozdelenia zahraničnej osoby alebo cezhraničného premiestnenia jej sídla zapísaného v zahraničnom obchodnom registri alebo v inej evidencii, v ktorej je zahraničná osoba zapísaná alebo v ktorej je zahraničná osoba povinná ukladať listiny. Pre účely sprístupňovania údajov prostredníctvom systému prepojenia registrov sa pre zapísané osoby bude používať jedinečný identifikačný znak. Ak pri cezhraničnom zlúčení alebo cezhraničnom splynutí zanikne slovenská zúčastnená spoločnosť, registrový súd zapíše zmeny pri zanikajúcej slovenskej zúčastnenej spoločnosti až po prijatí oznámenia, že cezhraničné zlúčenie alebo cezhraničné splynutie nadobudlo účinnosť.

Povinná aktivácia elektronickej schránky

Od 1. júla 2017 sa elektronická komunikácia stala povinnou pre právnické osoby zapísané v obchodnom registri a zapísané organizačné zložky. Pôvodne mali spoločnosti komunikovať s orgánmi verejnej správy elektronicke už od 1.1.2017, avšak po tlaku verejnosti došlo k posunu účinnosti zákona o pol roka, s konečným dátumom na 1. júl 2017. Komunikácia prostredníctvom elektronickej schránky nahradila zaužívaný spôsob komunikácie s verejnou správou, pričom sa považuje za rovnocennú k podaniam a doručovaniu dokumentov v listinnej podobe.

Elektronická schránka je upravená v zákone č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente). V zmysle citovaného zákona sa **elektronickou schránkou rozumie elektronické úložisko, v ktorom sa uchovávalujú elektronické správy a notifikácie.** Podstatou elektronickej schránky je umožniť elektronickú komunikáciu podnikateľským subjektom s verejnou správou (úradu, inštitúcie, orgány verejnej moci). V zmysle ustanovenia § 13 zákona o e-Governmente **aktiváciou elektronickej schránky** je proces, ktorým sa umožní využívanie elektronickej schránky na elektronické doručovanie podľa tohto zákona a ktorý začína úkonom správcu modulu elektronických schránok a končí prvým prístupom oprávnenej osoby do elektronickej schránky, najneskôr však uplynutím desiateho dňa odo dňa vykonania úkonu správcu modulu elektronických schránok.

Zriadenie Registra partnerov verejného sektora

K zriadeniu Registra partnerov verejného sektora (ďalej len „register partnerov“) došlo zákonom č. 315/2016 Z. z. **o registri partnerov verejného sektora** a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Znenie zákona nadobudlo účinnosť dňa **1.2.2017. Register partnerov verejného sektora je informačný systém verejnej správy, ktorý obsahuje údaje o partneroch verejného sektora.** Zjednodušene povedané partnerom verejného sektora je osoba, ktorá prijíma finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu, resp. majetok štátu, má pohľadávku voči štátu, uzatvára so štátom zmluvy, ďalej sú to subdodávatelia a poskytovatelia

zdravotnej starostlivosti. Presný výpočet partnerov verejného sektora upravuje ustanovenie § 2 ods. 1 písm. a) predmetného zákona. Registrácia partnerov verejného sektora má opodstatnenie pre subjekty, ktoré chcú so štátom obchodovať a zároveň sa chcú zúčastňovať verejných obstarávaní. Na druhej strane, za partnera verejného sektora sa nepovažujú osoby, ktorým majú byť jednorazovo poskytnuté finančné prostriedky neprevyšujúce sumu 100 000 Eur alebo v úhrne neprevyšujúce sumu 250 000 Eur v kalendárnom roku, ak ide o opakujúce sa plnenie; to neplatí, ak výšku štátnej pomoci alebo investičnej pomoci nemožno v čase zápisu do registra určiť.

Pred Registrom partnerov verejného sektora existoval tzv. Register konečných užívateľov výhod. Pôvodný Register konečných užívateľov výhod bol nahradený týmto novým registrom partnerov, nakoľko pôvodný register bol obmedzený len na verejné obstarávanie. Register partnerov upravuje širší rámec prístupu k verejným financiám. Zavedením registra partnerov došlo k sprísneniu podmienok spôsobu overovania konečných užívateľov výhod tzv. verifikačným dokumentom. **Verifikačný dokument** obsahuje: a) vlastnícku štruktúru spoločnosti, b) zoznam verejných funkcionárov, ktorí pôsobia v spoločnosti, c) odôvodnenie, na základe akých informácií bol identifikovaný konečný užívateľ výhod, d) vyhlásenie, že zistené skutočnosti zodpovedajú reálnemu stavu. Osoby registrované v Registri konečných užívateľov výhod boli po nahradení tohto registra automaticky zapísané do registra partnerov. V zmysle nového zákona č. 315/2016 Z. z. si tieto osoby museli splniť povinnosť identifikovať konečných užívateľov výhod, boli tak nútení urobiť do 31.7.2017, inak by tieto osoby boli vymazané z nového registra partnerov.

Samotná registrácia partnerov verejného sektora prebieha len prostredníctvom tzv. **oprávnenej osoby**, elektronicky na Okresnom súde Žilina. V zmysle zákona je oprávnenou osobou advokát, notár, banka, pobočka zahraničnej banky, audítor, daňový poradca, ktorí majú miesto podnikania alebo sídlo na území Slovenskej republiky a ktorí sa na základe písomnej dohody zaviazali plniť povinnosti oprávnenej osoby pre partnera verejného sektora. Oprávnená osoba zodpovedá za správnosť údajov poskytnutých registru partnerov.

Sankcie plynúce z uvedenia nepravdivých alebo neúplných údajov o konečnom užívateľovi výhod alebo neoznámení zmeny o konečnom užívateľovi výhod upravuje znenie ustanovenia § 13 predmetného zákona. Výška sankcií sa pohybuje v závislosti od výšky hospodárskeho prospechu, ktorý partner verejného sektora získal. Ak nie je možné zistiť výšku hospodárskeho prospechu, sankcia sa môže pohybovať v rozmedzí od 10 000 Eur do 1 000 000 Eur.

Vydávanie platobných rozkazov elektronickými prostriedkami

S cieľom urýchlenia procesu vydávania platobných rozkazov a teda rýchlejšieho uspokojovania nárokov z peňažných pohľadávok bol Národnou radou SR prijatý zákon č. 307/2016 Z. z. **o upomínacom konaní** a o doplnení niektorých zákonov. Predmetný zákon nadobudol účinnosť **1. februára 2017**. Zákon so sebou prináša **vytvorenie elektronickej alternatívy k existujúcemu režimu platobného rozkazu** (§ 265 a nasl. zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „CSP“). Je len na žalobcovi, akú formu podania návrhu na vydanie platobného rozkazu si zvolí, či prostredníctvom procesného predpisu Civilného sporového poriadku alebo prostredníctvom zákona o upomínacom konaní.

Zákon o upomínacom konaní pozná výlučne len elektronické konanie. Pozitívnym prínosom je **zavedenie štandardizovaných elektronických formulárov – návrhov na vydanie platobného rozkazu**, ktoré sú zverejnené na webovom sídle Ministerstva spravodlivosti SR, pod názvom „Elektronizované upomínacie konanie“. Elektronický formulár je jednoduchý, prehľadný a jasný, pričom žalobcovi poskytuje ľahkú orientáciu sa v tomto

formulári. V celom konaní sa využívajú štandardizované formuláre, čo platí aj pre prípad **podania odporu** podaného v elektronickej podobe a zároveň aj podania **žiadosti o úhradu nároku v splátkach**.

V prípade podania návrhu na vydanie platobného rozkazu **sa znižuje výška súdneho poplatku na polovicu**. Taktiež sa **nespoplatňuje vytvorenie rovnopisu podaní**. Tieto finančné faktory by mali motivovať žalobcov podávať návrhy na vydanie platobného rozkazu elektronicou formou. **Pre všetky návrhy je v zmysle zákona o upomínacom konaní príslušný Okresný súd Banská Bystrica** (v konaní podľa CSP je mieste príslušný všeobecný súd žalovaného). V prípade, nemožnosti doručenia platobného rozkazu do vlastných rúk, prípadne ak proti platobnému rozkazu bol podaný odpor, Okresný súd Banská Bystrica vyzve žalobcu, aby podal **návrh na pokračovanie v konaní**. Ak žalobca takýto návrh podá, Okresný súd Banská Bystrica postúpi vec do 5 dní súdu príslušnému podľa CSP, na ktorom sa bude vo veci ďalej konať. Celá komunikácia medzi súdom a stranami sporu (žalobcom a žalovaným) prebieha elektronickými prostriedkami. V prípade žalovaného je nevyhnutné, aby tento subjekt mal aktivovanú elektronickú schránku.

Ak sú splnené procesné podmienky vrátane poplatkovej povinnosti a nie sú dôvody na odmietnutie návrhu, **súd vydá platobný rozkaz najneskôr do desiatich pracovných dní od splnenia týchto podmienok**. V platobnom rozkaze **súd žalovanému uloží, aby do 15 dní od jeho doručenia zaplatil žalobcovi uplatňovaný nárok a nahradil trovy konania**, alebo aby v tej istej lehote podal odpor.

Zákon taktiež zaviedol nový inštitút **žiadosti o povolenie plnenia v splátkach**. Žalovaný môže v lehote na podanie odporu podať žiadosť o povolenie plnenia v splátkach. Na to aby súd vyhovel žiadosti je potrebné splnenie taxatívne uvedených podmienok v ustanovení § 13 zákona o upomínacom konaní.

Novela Exekučného poriadku

Od 1.4.2017 došlo k niektorým zásadným zmenám v exekučných konaniach. Stalo sa tak v súvislosti s prijatým zákonom č. 2/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Spolu s novelou zákona bola prijatá aj vykonávacia vyhláška č. 68/2017 Z. z. ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov.

Snahou prijatej novely bolo skrátiť dĺžku exekučného konania, zrýchliť exekučne konanie a odbremeniť ostatné súdy tým, že sa vytvorí **jeden špecializovaný súd** so špecializovanými sudcami. V zmysle ustanovenia § 49 Exekučného poriadku (ďalej len „EP“) je kauzálna príslušnosť **Okresný súd Banská Bystrica**.

Novelou došlo k zavedeniu **náhodného výberu exekútora**. Exekúciu vykoná exekútor, ktorého na vykonanie exekúcie poverí súd. Súd prideliť veci vydaním poverenia na vykonanie exekúcie rovnomerne jednotlivým exekútorom náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených Ministerstvom spravodlivosti SR tak, aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí. Cieľom zavedenia tohto inštitútu je pretrhnúť vzájomné väzby medzi oprávneným a súdnym exekútorom a posilniť tak nezávislosť súdneho exekútora. Rozdeľovanie všetkých exekučných vecí pomocou technických prostriedkov má napomôcť aj k **rovnomernejšiemu rozdeľovaniu vecí medzi súdnymi exekútormi v rámci kraja**. Výhodou zavedených zmien je aj vytvorenie **možnosti spájať exekúcie vedené proti jednému dlžníkovi u jedného exekútora**. Koncentrácia exekučných

vecí, by tak mala priniesť zníženie nákladov a posilniť právnu istotu dlžníka. Novelou sa zavádza možnosť pre dlžníka raz počas exekúcie **požiadať o odklad exekúcie zo sociálnych dôvodov**. Za sociálny dôvod sa považuje vznik ťažkej životnej situácie, ktorá dlžníkovi výrazne sťažuje alebo znemožňuje splniť si záväzky vyplývajúce z exekúcie.

V zmysle ustanovenia § 61n EP ods. 1 písm. c) a d) exekútor vydá **upovedomenie o zastavení exekúcie** ak:

- pri exekúcii vedenej na majetok **právnickej osoby sa do 30 mesiacov** od začatia exekúcie alebo od posledného zexekvovania majetku nepodarilo zistiť majetok alebo príjmy, ktoré by mohli byť postihnuté exekúciou a ktoré by stačili aspoň na úhradu trov exekútora,
- pri exekúcii vedenej na majetok **fyzickej osoby sa do piatich rokov** od začatia exekúcie alebo od posledného zexekvovania majetku nepodarilo zistiť majetok alebo príjmy, ktoré by mohli byť postihnuté exekúciou a ktoré by stačili aspoň na úhradu trov exekútora.

Zámernom zavedenia tejto zmeny je ukončiť vymáhanie dlhodobovo nevymožiteľných pohľadávok.

Vyššie uvedená novela EP zavádza **elektronické podávanie návrhov na vykonanie exekúcie**. Podľa ustanovenia § 48 ods. 7 EP návrh na vykonanie exekúcie sa podáva elektronickými prostriedkami do elektronickej schránky súdu prostredníctvom na to určeného elektronického formulára, ktorý sa zverejní na webovom sídle ministerstva. **Návrh musí byť autorizovaný, inak sa naň neprihliada**. Listiny, ktoré je potrebné pripojiť k návrhu na vykonanie exekúcie, sa podávajú elektronickými prostriedkami do elektronickej schránky súdu spolu s návrhom na vykonanie exekúcie.

Vykonávacia vyhláška upravuje **zmeny v zavedení paušálnych trov exekútora** a to vo výške 60 Eur. V prípade, ak povinný splní vymáhaný nárok do uplynutia lehoty na podanie návrhu na zastavenie exekúcie (t.j. do 15 dní od doručenia upovedomenia o začatí exekúcie), sa paušálne trovy exekútora stanovujú na polovicu, t.j. 30 Eur. Vyhláškou došlo k zrušeniu minimálnej odmeny exekútora.

Zmena podmienok oddĺženia fyzických osôb

Dňa 29.11.2016 bola NRSR schválená novela, publikovaná pod č. 377/2016 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii. Predmetná novela zákona priniesla viaceré zmeny, účinné od 1.3.2017, týkajúce sa konkurzu a reštrukturalizácie. **Zásadné zmeny nastali v inštitúte oddĺženia fyzických osôb** v zmysle štvrtej časti zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Pre dlžníkov – fyzické osoby sa stalo oddĺženie dostupnejšie, a zároveň dlžník – fyzická osoba získal ochranu pred stratou bývania zavedením nového inštitútu, tzv. **nepostihnuteľnej hodnoty obydlija**, ktorá predstavuje sumu 10 000 €. Zároveň, v rámci reštrukturalizácie boli prijaté viaceré opatrenia smerujúce k zabráneniu špekulatívnym reštrukturalizáciám, ako napríklad náhodný výber správcov. Novela so sebou priniesla aj zmeny v reštrukturalizačnom pláne, od ktorého schválenia alebo zamietnutia závisí ďalší osud dlžníka. Za účelom zamedziť podvodnému konaniu dlžníkov, ktorí by sa snažili využiť inštitút oddĺženia, aby sa vyhli plneniu svojich dlhov novela zákona o konkurze a reštrukturalizácii umožňuje veriteľom, ktorí boli dotknutí oddĺžením, domáhať sa **zrušenia oddĺženia** návrhom na súd (v lehote do 6 rokov od vyhlásenia konkurzu alebo určenia splátkového kalendára), a to aj voči dedičom dlžníka. Súd návrhu vyhovie, ak sa preukáže, že **dlžník nemal pri oddĺžení poctivý zámer**. Zrušením oddĺženia sa oddĺženie stane voči všetkým veriteľom neúčinné a pri doposiaľ neuspokojených pohľadávkach (resp. ich časti) sa obnovuje pôvodná vymáhateľnosť a splatnosť.

Náhrada za zadržanie nadmerného odpočtu počas daňovej kontroly

Zákonom č. 297/2016 Z. z., ktorý je novelou zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZDPH“) došlo **od 1.1.2017** k zavedeniu nového inštitútu **náhrady škody za zadržanie nadmerného odpočtu počas daňovej kontroly**. Právna úprava nároku na priznanie úroku za nadmerný odpočet ako náhrada za zadržanie nadmerného odpočtu počas daňovej kontroly po uplynutí ustanovenej lehoty na jeho vrátenie platiteľovi sa nachádza v ustanovení **§ 79a ZDPH**. Nakoľko platiteľ v čase výkonu daňovej kontroly nemôže dočasne nakladať s finančnými prostriedkami vo výške nadmerného odpočtu, bude platiteľovi za určité obdobie výkonu daňovej kontroly priznaná finančná náhrada vo forme úroku z nadmerného odpočtu.

Nárok na náhradu za zadržiavanie nadmerného odpočtu počas daňovej kontroly sa prizná platiteľovi, ak daňový úrad nevráti nadmerný odpočet do uplynutia **6 mesiacov** od posledného dňa lehoty na vrátenie nadmerného odpočtu v zmysle ustanovenia § 79 ods. 1, 2 alebo 5 zákona o DPH. Zákon o DPH naďalej ustanovuje aj osobitnú lehotu na vrátenie nadmerného odpočtu, a to **10 dní** od skončenia daňovej kontroly podľa § 79 ods. 6 ZDPH.

Dĺžka daňovej kontroly je stanovená najviac na obdobie 12 mesiacov, pričom nie je rozdiel v tom, či sa vykonáva kontrola v malom alebo veľkom podniku. Nárok na náhradu za zadržanie nadmerného odpočtu počas kontroly sa stanoví percentuálne zo sumy vráteného nadmerného odpočtu a to za každý deň omeškania až do jeho vrátenia. Platiteľ má nárok na úrok z nadmerného odpočtu vo výške dvojnásobku základnej úrokovej sadzby Európskej centrálnej banky platnej prvý deň kalendárneho roka, za ktorý sa úrok počíta, a ak tento dvojnásobok základnej úrokovej sadzby nedosiahne 1,5 %, pri výpočte úroku z nadmerného odpočtu sa použije ročná úroková sadzba vo výške 1,5 %.

Zjednodušenie pravidiel zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín na sezónne zamestnávanie

Dňa 1.5.2017 nadobudla účinnosť novela zákona č. 82/2017 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Predmetná novela so sebou priniesla zmeny viacerých zákonov. Doplnila do zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti legálnu definíciu **sezónneho zamestnávania**, ktorým sa na účely tohto zákona rozumie činnosť, ktorej vykonávanie nepresahuje 180 dní počas 12 po sebe nasledujúcich mesiacov a je viazané na určité obdobie roka opakujúcou sa udalosťou alebo opakujúcim sa sledom udalostí spojených so sezónnymi podmienkami, počas ktorých sa vyžaduje podstatne vyšší objem práce. Zoznam odvetví sezónnych zamestnaní ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.

Štátni príslušníci tretích krajín môžu od 1.5.2017 vykonávať sezónne zamestnávanie v SR v dvoch režimoch:

- Prvý režim predpokladá pobyt najviac do 90 dní od príchodu na územie Slovenskej republiky, a to na základe udeleného schengenského víza a povolenia na zamestnanie, resp. len na základe povolenia na zamestnanie v prípadoch, keď ide o štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý nepodlieha vízovej povinnosti.
- Zároveň je štátnym príslušníkom tretích krajín umožnený aj pobyt na obdobie dlhšie ako 90 dní, najviac však na 180 dní, a to na základe udeleného prechodného pobytu na účel sezónneho zamestnania.

Obe vyššie uvedené režimy je možné kombinovať. Vykonávanie sezónneho zamestnania nad 90 dní je možné iba na základe prechodného pobytu za účelom sezónneho zamestnania. Celková doba výkonu sezónneho zamestnania nemôže byť dlhšia ako 180 dní. Štátny príslušník tretej krajiny môže jednak podať žiadosť o prechodný pobyt za účelom sezónneho zamestnania a sezónne zamestnanie začne vykonávať až po udelení pobytu, alebo môže počas prvých deväťdesiatich dní vykonávať sezónne zamestnanie na základe povolenia na zamestnanie (a víz, v prípade vízového cudzinca), a druhých deväťdesiatich dní na základe prechodného pobytu za účelom zamestnania.

Policiajný útvar rozhodne o žiadosti o prechodný pobyt do 90 dní od doručenia kompletnej žiadosti. **Lehota sa skráti na 30 dní, ak v predchádzajúcich piatich rokoch cudzinec vykonával sezónne zamestnanie alebo mal udelený prechodný pobyt za účelom sezónneho zamestnania.** Prijatou novelou zákona o pobyte cudzincov došlo k **predĺženiu platnosti modrej karty (modrá karta Európskej únie slúži na udelenie prechodného pobytu) maximálne na štyri roky.**

Rozšírenie počtu dní pracovného pokoja pre zamestnancov pracujúcich v maloobchodnom predaji

V záujme ochrany zamestnancov sa ustanovujú dni, počas ktorých nie je možné nariadiť a ani dohodnúť so zamestnancom prácu, ktorou je predaj tovaru konečnému spotrebiteľovi vrátane s ním súvisiacich prác. Týmito dňami sú: 1. január, 6. január, vo Veľký piatok, vo Veľkonočnú nedeľu, vo Veľkonočný pondelok, 1. máj, 8. máj, 5. júl, 29. august, 1. september, 15. september, 1. november, 17. november, 24. december po 12.00 hodine, 25. december a 26. december. Predmetné právne zakotvenie priniesla do Zákonníka práce novela publikovaná pod č. 95/2017 Z. z., ktorá nadobudla účinnosť dňa 1.6.2017.

Uľahčenie účasti hospodárskych subjektov na verejnom obstarávaní

Dňa **1.11.2017** nadobudla účinnosť **novela** zákona č. **248/2017 Z. z.** ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Uvedená novela mala za cieľ priniesť zjednodušenie a zefektívnenie procesu verejného obstarávania pri nízkych prahových hodnotách do 200 000 Eur. Konkrétne išlo o zjednodušenie nákupu potravín pre zariadenia školského stravovania, zariadenia pre seniorov, domovy sociálnych služieb, zariadenia podporovaného bývania, zariadenia opatrovateľských služieb, rehabilitačné strediská, špecializované zariadenia a denné stacionáre, ktoré vďaka tomu môžu vo zvýšenej miere využívať ponuky regionálnych výrobcov a overených dodávateľov. **Novela si vytýčila za cieľ zatriktívniť dynamický nákupný systém, ktorý sám o sebe predstavuje rýchlejšiu a flexibilnejšiu formu verejného obstarávania.** Zásadnou zmenou novely je **zjednodušenie postupu v prípade tzv. podlimitných zákaziek.**

Zadávanie podlimitnej zákazky bez elektronického trhoviska pre bežne dostupné tovary, služby alebo stavebné práce je od 1.11.2017 dobrovoľné, nie povinné. Umožňuje tiež v prípade podlimitných zákaziek využiť tzv. jednoobáľkový systém alebo zmeniť poradie vyhodnocovania dokumentov. Novela ďalej redukuje povinnosť vyhodnotiť splnenie podmienok účasti len na prípad uchádzača, ktorý sa svojou ponukou umiestnil na prvom mieste namiesto súčasných prvých troch uchádzačov. Postačuje vyhodnotiť podmienky účasti uchádzača, ktorý sa umiestnil na prvom mieste v poradí. Novela ďalej ukladá verejným obstarávateľom a obstarávateľom, aby využívali už existujúci register referencií, čím sa zjednotí ich postup a uľahčí účasť hospodárskych subjektov na verejnom obstarávaní.

Reprezentatívna kolektívna zmluva vyššieho stupňa

Novelou č. 183/2017 Z. z. došlo k zmene zákona č. 2/1991 Zb. o kolektívnom vyjednávaní. Uvedená novela reaguje na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky Pl. ÚS 31/ 2015-131 vyhlásený na verejnom zasadnutí dňa 16.3.2016. Pozmeňujúci zákon č. 183/2017 Z. z. nadobudol účinnosť dňa 1.9.2017. Novelou sa mení spôsob tvorby zoznamu zamestnávateľov, ktorý je prílohou kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa. Za kolektívnu zmluvu vyššieho stupňa sa považuje uzatvorenie kolektívnej zmluvy na úrovni odvetvia alebo ak sa na tom zmluvné strany dohodnú, na úrovni časti odvetvia. Zároveň bol do znenia zákona o kolektívnom vyjednávaní zaradený inštitút Reprezentatívnej kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa. Kolektívna zmluva vyššieho stupňa sa uzatvára **pre väčší počet zamestnávateľov** medzi organizáciou zamestnávateľov - združením (jedným alebo viacerými) a odborovým zväzom (jedným alebo viacerými). Kolektívne zmluvy vyššieho stupňa **sa uzatvárajú pre jednotlivé hospodárske odvetvia** v celoštátnom alebo regionálnom meradle. Zamestnávateľom ako zmluvnej strane plynie zo zákona povinnosť **odovzdať kolektívnu zmluvu vyššieho stupňa** Ministerstvu práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky **na uloženie**. Uloženie kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa, ktorá je uzavretá podľa § 4 ods. 1 zákona o kolektívnom vyjednávaní, sa oznamuje v Zbierke zákonov Slovenskej republiky. Reprezentatívna kolektívna zmluva vyššieho stupňa **je záväzná pre ostatných zamestnávateľov a ich zamestnancov v odvetví alebo v časti odvetvia, pre ktoré je uzatvorená, a) od prvého dňa kalendárneho mesiaca** nasledujúceho po mesiaci, v ktorom bolo zverejnené Oznámenie v Zbierke zákonov, ak bolo toto Oznámenie zverejnené do 15. dňa príslušného kalendárneho mesiaca, **b) od prvého dňa druhého kalendárneho mesiaca** nasledujúceho po mesiaci, v ktorom bolo zverejnené Oznámenie v Zbierke zákonov, ak bolo toto Oznámenie zverejnené po 15. dni príslušného kalendárneho mesiaca.

Uznávanie a výkon majetkového rozhodnutia vydaného v trestnom konaní v EU

Dňa 1.1.2017 nadobudol účinnosť **nový prijatý zákon č. 316/2016 Z. z. o uznávaní a výkone majetkového rozhodnutia vydaného v trestnom konaní v Európskej únii** a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Základným cieľom prijatého zákona je uľahčiť spoluprácu medzi členskými štátmi pri uznávaní a výkone majetkových rozhodnutí - príkazov na prepadnutie alebo zhabanie veci alebo majetku fyzických alebo právnických osôb vydaných v trestnom konaní. Uznávanie a výkon majetkového rozhodnutia vo vykonávajúcim štáte predstavuje účinný mechanizmus na zabezpečenie výkonu uloženej sankcie prepadnutia alebo zhabania veci alebo majetku, ktoré sú určené ako výnosy pochádzajúce z trestnej činnosti v rámci Európskej únie. Zákon svojím znením vo všeobecnosti upravuje postup justičných orgánov Slovenskej republiky pri uznávaní a výkone cudzích majetkových rozhodnutí (vykonávajúcí štát) a podmienky za akých môže Slovenská republika odovzdať svoje majetkové rozhodnutie, ktorým bol uložený trest alebo ochranné opatrenie do iného členského štátu na účely jeho uznania a výkonu (štát pôvodu). Základnou a všeobecnou podmienkou uznania a výkonu majetkového rozhodnutia v Slovenskej republike je podmienka obojstrannej trestnosti a podmienka obvyklého pobytu alebo sídla povinnej osoby, alebo existencia majetku alebo vecí na území Slovenskej republiky. V zmysle rámcového rozhodnutia pri taxatívne vybraných kategóriách trestných činov sa podmienka vzájomnej trestnosti nevyžaduje. Výkon rozhodnutia sa na území Slovenskej republiky riadi vždy právnym poriadkom Slovenskej republiky.

8% odvod z prijatého poistného z neživotného poistenia

Rozsiahlu diskusiu vyvolal aj prijatý zákon č. 339/2016 Z. z. ktorým sa dopĺňa zákon č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších

predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Novela zákona nadobudla účinnosť 1. januára 2017, pričom došlo k zavedeniu odvodu časti poistného v odvetviach neživotného poistenia. Výnos odvodu sa stal príjmom štátneho rozpočtu.

V zmysle prijatej novely **sú poisťovne povinné z poistných zmlúv uzavretých po 31. decembri 2016 odviesť 8 % z prijatého poistného z poistenia produktov neživotného poistenia.** Tento odvod sa dotkol všetkých odvetví neživotného poistenia.

Zdaňovanie dividend 7 % sadzbou dane

Od 1.1.2017 došlo k zrušeniu zdravotných odvodov z dividend vo výške 14 %, zároveň sa však začali uplatňovať nové pravidlá a podmienky zdaňovania dividend. K uvedenému došlo novelou zákona č. 341/2016 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Nové pravidlá zdaňovania sa začali týkať dividend, ktoré budú vyplácané zo ziskov vytvorených za účtovné obdobia začínajúce od 1.1.2017. Pri fyzických osobách sa dividendy zdania v sadzbe 7 %, pričom pôjde o dividendy plynúce zo zdroja v SR a zo zdroja v zahraničí zo zmluvného štátu (sadzba 35 % sa uplatní pri dividendách pochádzajúcich zo zdroja v zahraničí z nezmluvného štátu). U právnických osôb sa dividendy, ktoré sú predmetom dane, zdania sadzbou 35 %. Na zdanenie dividend sa použijú dva spôsoby. Prvý sa uplatní pri dividendách vyplácaných zo zdroja v SR zdanením spôsobom zrážky pri ich výplate. Druhý spôsob sa použije pre zdanenie v daňovom priznaní pri dividendách zo zdroja v zahraničí.

S účinnosťou od 1. januára 2017 sa na dividendy vyplácané zo zisku dosiahnutého v účtovnom období, ktoré začalo 1.1.2017 alebo neskôr, nevzťahuje povinnosť platiť poistné na verejné zdravotné poistenie.

Zvýšenie sumy základnej minimálnej mzdy na rok 2017

V závere roka 2016 Vláda SR **nariadením č. 280/2016 Z. z.** schválila zvýšenie základnej minimálnej mzdy od roku 2017 z pôvodnej výšky 405 Eur na **435 Eur za mesiac** pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou. Suma minimálnej mzdy **za každú odpracovanú hodinu** zamestnancom činila **2,50 Eur**. Z uvedeného vyplýva, že si zamestnanci prilepšili o 20 Eur mesačne, keďže čistý príjem zamestnanca v roku 2017 predstavoval sumu 374 Eur. Náklady zamestnávateľa na svojho zamestnanca sa zvýšili o 47 Eur mesačne, nakoľko celková cena práce predstavovala sumu 561 Eur mesačne.

Vyššie minimálne odvody pre živnostníkov

Minimálny vymeriavací základ pre platenie odvodov pre živnostníkov sa stanovuje vo výške 50 % z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve SR za kalendárny rok 2015, t.j. 50 % z 883 Eur, čo **na rok 2017 predstavovalo sumu minimálneho základu samostatne zárobkovo činných osôb 441,50 Eur mesačne.** Suma minimálneho vymeriavacieho základu sa tak oproti roku 2016 zvýšila o 12,50 Eur, z pôvodných 429 Eur.

Zníženie sadzby dane z príjmov pre právnické osoby

Dňa 23.11.2016 bol Národnou radou SR schválený zákon č. 341/2016 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona

č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Táto novela priniesla viacero zmien zákona o dani z príjmov. Dobrou správou pre podnikateľov bolo **zníženie sadzby dane z príjmov právnických osôb** pre zdaňovacie obdobie roku 2017 o jedno percento z pôvodných 22 % **na 21 %**.

Zvýšenie percentuálnej sadzby paušálnych výdavkov

Vyššie citovaná novela (zákon č. 341/2016 Z. z.) účinná od 1.1.2017 priniesla so sebou **zvýšenie percentuálnej sadzby paušálnych výdavkov** z pôvodných 40 % **na 60 %** z úhrnu príjmov. Zároveň došlo k zrušeniu mesačného limitu paušálnych výdavkov (pôvodne 420 Eur), ktorý v roku 2017 už nie je. Tým pádom sa prestali počítať paušálne výdavky podľa mesiacov podnikania. V praxi to znamená, že pre živnostníka podnikajúceho polovicu roka platí rovnaký strop maximálnej ročnej sumy paušálnych výdavkov ako keby podnikal celý rok. Pokiaľ ide o **ročný limit sumy paušálnych výdavkov** došlo k jeho **zvýšeniu** z pôvodných 5 040 Eur až **na 20 000 Eur**. Zvýšila sa tak hranica pre uplatnenie paušálnych výdavkov do obratu 33 333 Eur ročne. Tento výhodný nástroj uplatňovania daňových výdavkov, využívajúci najmä živnostníkmi, by mal napomôcť k zlepšeniu podmienok pre podnikateľov.

Navýšenie sociálnych odvodov, zvýšenie zdravotných odvodov

Novelou č. 285/2016 Z. z. ktorou sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení zákon č. 462/2003 Z. z. o náhrade príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (novela účinná od 1. januára 2017) došlo k **zmene výšky maximálneho vymeriavacieho základu** z pôvodného 5-násobku priemernej mzdy 4 290 Eur **na 7-násobok priemernej mzdy**. Maximálny vymeriavací základ platný od 1. januára 2017 do 31. decembra 2017 bol pre všetky fondy sociálneho poistenia - nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, poistenie v nezamestnanosti, garančné poistenie, rezervný fond solidarity (s výnimkou úrazového poistenia) v sume 6 181 Eur. Táto zmena vo forme zvýšenia odvodov sa dotkla určitého počtu zamestnancov, zarábajúcich v uvedenom rozmedzí; zamestnávateľov a živnostníkov s vysokými príjmami.

Novelou č. 356/2016 zákona č. 580/2010 o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony sa **zrušil strop na výmeru zdravotných odvodov**, v prípade ak vymeriavací základ pre rok 2017 bude viac ako 52 980 Eur, budú voči živnostníkom, zamestnancom a ich zamestnávateľom uplatnené vyššie odvody ako to bolo do roku 2017.

Zrušenie kvantitatívneho limitu pokladničných dokladov

Novelou publikovanou pod č. 180/2017 Z. z. došlo k vypusteniu ustanovenia § 4a ods. 2 zákona č. 289/2008 Z. z. o používaní elektronickej registračnej pokladnice a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov. Vypustením predmetného ustanovenia zo znenia zákona došlo k zrušeniu podmienky používania virtuálnej registračnej pokladnice podnikateľmi, ak počet vydaných pokladničných dokladov nepresiahol 3 000 ks v jednom kalendárnom mesiaci. Všetci podnikatelia tak môžu s účinnosťou od 01.09.2017 používať virtuálnu registračnú pokladnicu bez akéhokoľvek obmedzenia. Zároveň prechodné ustanovenie k zmenám účinným od 01.09.2017 [§ 18cc] upravuje možnosť podnikateľov, ktorým FR SR v súlade s § 15a ods. 4 zákona č. 289/2008 Z. z. v znení účinnom do 31.08.2017 ukončilo používanie virtuálnej registračnej pokladnice

z titulu prekročenia počtu vydaných pokladničných dokladov, začať opätovne používať virtuálnu registračnú pokladnicu. Na účely pridelenia nového kódu virtuálnej registračnej pokladnice je podnikateľ povinný predložiť ktorémukoľvek daňovému úradu písomnú žiadosť.

Novelizácie právnych predpisov schválené v roku 2017 s nadobudnutím účinnosti po 1.1.2018

V roku 2017 došlo k schváleniu viacerých výrazných **zmien Obchodného zákonníka**. K skvalitneniu podnikateľského prostredia mala prispieť novela publikovaná pod č. 264/2017 Z. z. ktorou sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Predmetná novela Obchodného zákonníka má delenú účinnosť, pričom väčšina ustanovení nadobudla účinnosť dňom 1.1.2018, avšak niektoré ustanovenia nadobudnú účinnosť až dňa 1.9.2018. Prijatá novela sa zameriava na nepoctivé zlučovanie obchodných spoločností, zavádza mechanizmy proti tzv. bielym koňom a zvyšuje zodpovednosť štatutárnych orgánov a spoločníkov spoločnosti. Do Obchodného zákonníka boli tiež vložené ustanovenia regulujúce porušenie obchodného tajomstva.

Novelizácia Obchodného zákonníka si vytýčila za cieľ zamedziť uskutočňovanie nepoctivých fúzií obchodných spoločností. Predmetná zmena, tak reaguje na problémy vznikajúce v aplikačnej praxi, ktoré sú vyvolané reťazovými zlúčeniami a splynutiami spoločností iniciované s cieľom vyhnúť sa riadnemu plneniu povinností pri likvidácii spoločnosti alebo pri úpadku spoločnosti.

Zámerom zákonodarcu bolo aj zabezpečenie väčšej zodpovednosti štatutárnych orgánov obchodných spoločností. Uvedená zmena sa dotkne aj spoločníkov obchodných spoločností vo vybraných prípadoch uskutočňovania úkonov vedúcich k poškodeniu spoločnosti. Sprisnenie povinností štatutárnych orgánov obchodných spoločností sa zameriava na prípady tzv. faktickej likvidácie obchodnej spoločnosti, v prípadoch keď sa ako posledný a zároveň jediný štatutárny orgán vzdá svojej funkcie, čím obchodná spoločnosť ostane bez štatutárneho orgánu. Zákon zavádza sankciu vo forme vylúčenia štatutára z výkonu funkcie člena orgánu obchodnej spoločnosti alebo družstva, na základe rozhodnutia súdu, v dĺžke až na päť rokov, a to v prípade neposkytnutia súčinnosti týkajúcej sa majetku a záväzkov spoločnosti/ družstva v zmysle právnych predpisov počas konkurzu, exekúcie vedenej na majetok spoločnosti /družstva alebo počas výkonu správy daní.

Zákon č. 264/2017 Z. z. zaviedol zmeny niektorých povinností, ktoré sú podnikatelia povinný dodržiavať. Zavádza sa povinnosť vyhotoviť audítorskú správu, ktorou audítor osvedčí, že hodnota vlastného imania nástupcu nebude ku dňu účinnosti fúzie záporná. Ďalšou povinnosťou pri povinne neauditovaných spoločnostiach je vyhotoviť správu audítora pri zániku spoločnosti. Správa má osvedčiť, že pohľadávky a záväzky zanikajúcej spoločnosti zodpovedajú ekonomickej skutočnosti ku dňu predchádzajúcemu rozhodnému dňu. Uvedená povinnosť vzniká aj zanikajúcej slovenskej spoločnosti pri cezhraničných zlúčeniach. Podnikateľom pribudne povinnosť podať návrh na zápis fúzie do obchodného registra najneskôr do 30 dní odo dňa schválenia zmluvy o zlúčení/ splynutí alebo projektu rozdelenia. V prípade nepodania návrhu na zápis fúzie do obchodného registra v stanovenej lehote platí, že spoločnosti zúčastnené na fúzií odstúpili od zmluvy o zlúčení/splynutí.

Predmetnou novelizáciou sa zaviedol zákaz fúzie spoločností, v prípadoch ak ku dňu účinnosti fúzie je hodnota vlastného imania nástupníckej spoločnosti záporná, fúzované spoločnosti sú v likvidácii alebo proti nim pôsobia účinky vyhlásenia konkurzu, alebo sa voči fúzovaným spoločnostiam vedie konanie o ich zrušení.

V zmysle uvedenej novely spoločník spoločnosti s ručením obmedzeným nemôže previesť svoj obchodný podiel na iného spoločníka alebo inú osobu, ak sa voči spoločnosti vedie konanie o jej zrušení, ak je spoločnosť zrušená súdom alebo na základe rozhodnutia súdu, alebo ak voči spoločnosti pôsobia účinky vyhlásenia konkurzu alebo povolenia reštrukturalizácie. Zákaz prevodu sa vzťahuje aj na prípady ak spoločnosť nemá v obchodnom registri zapísané orgány alebo ak si spoločnosť nesplnila povinnosť uložiť účtovné závierky do zbierky listín v súlade s Obchodným zákonníkom.

Novela zaviedla potrebu poskytnutia súhlasu Sociálnej poisťovne s výmazom spoločnosti z obchodného registra, ak spoločnosť je vedená v zozname dlžníkov Sociálnej poisťovne. Uvedené sa týka tej spoločnosti, ak návrh na výmaz z obchodného registra podáva spoločnosť a nejde o zrušenie spoločnosti bez likvidácie s právnym nástupcom.

Dňa 12.10.2017 Národná rada SR schválila **zákon č. 280/2017 Z. z. o poskytovaní podpory a dotácie v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka** a o zmene zákona č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 280/2017 Z. z.“). Tento novo prijatý zákon legislatívne nahrádza zákon č. 543/2007 Z. z. o pôsobnosti orgánov štátnej správy pri poskytovaní podpory v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka v znení neskorších predpisov. Zákon č. 280/2017 Z. z. nadobudol účinnosť 1. januára 2018.

Zákon č. 280/2017 Z. z. upravuje pôsobnosť orgánov štátnej správy pri poskytovaní podpory v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka (ďalej len „podpora“), pôsobnosť orgánov štátnej správy pri poskytovaní dotácie v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka (ďalej len „dotácia“), **postup a podmienky poskytovania podpory a dotácie, práva a povinnosti osôb v súvislosti s poskytovaním podpory a dotácie**, Pôdohospodársky poradenský systém, **konanie o priamych podporách a zodpovednosť za porušenie povinností ustanovených týmto zákonom**. Ďalej upravuje ochranu finančných záujmov Európskej únie v rámci Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu (EPZF) a Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV).

Z pohľadu žiadateľov, ktorými sú poľnohospodári, o tzv. priame podpory je najvýznamnejšou zmenou úprava konania o priamych podporách, nachádzajúca sa v ustanoveniach § 23 až 36 predmetného zákona. Uvedená právna úprava sa vzťahuje na podávané žiadosti v roku 2018, s výnimkou mimoriadnych opravných prostriedkov pri rozhodnutiach, ktoré nadobudli právoplatnosť pred 1. januárom 2018.

V roku 2017 došlo k prijatiu niektorých opatrení smerujúcich proti vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam, zabráneniu presunu ziskov mimo územia SR a zvýšeniu daňovej transparentnosti. **Novelou zákona o dani z príjmov** (zákon č. 595/2003 Z. z.) publikovanou pod č. **344/2017 Z. z.** došlo od 1.1.2018 k **zavedeniu novej 21% sadzby dane pre právnické osoby**. Zámerom zdanenia pri odchode obchodnej spoločnosti z územia SR je zabezpečiť to, aby ak daňovník presúva majetok spoločnosti, ak mení svoju daňovú rezidenciu alebo ak presúva svoju podnikateľskú činnosť alebo časť podnikateľskej činnosti mimo územia SR, zdanil na území SR ekonomickú hodnotu všetkých kapitálových ziskov vytvorených na našom území, a to aj v prípadoch kedy tento zisk ešte nebol v čase odchodu realizovaný. Toto zdanenie v zmysle zákona nastane aj v situácií, keď slovenská spoločnosť presunie svoj majetok do zahraničia, pričom musí ísť o presun majetku v podobe aktív. Uvedené sa vzťahuje na presun majetku medzi ústredím a stálou prevádzkarňou, obe sú jednou právnickou osobou a teda nedochádza k zmene osoby vlastníka majetku, avšak pri presune majetku zo Slovenska do zahraničia sa tento majetok bude musieť zdať, tak ako keby šlo o jeho predaj. K vyčísleniu zdanenia pri odchode dôjde vo výške rozdielu trhovej hodnoty presunutého majetku a jeho daňovej hodnoty, pri zdanení sa uplatní fikcia predaja majetku spoločnosti.

Od 1.1.2018, **novelou** publikovanou pod č. 275/2017 Z. z., došlo v zákone o účtovníctve (zákon č. 431/2002 Z. z.) k zavedeniu novej **sankcie vo forme možnosti zrušenia živnosti**. Uložiť túto sankciu je možné za osobitné závažné porušenia zákona o účtovníctve, čím je napr. opakované spáchanie správneho deliktu, nevedenie účtovníctva, nezostavenie účtovnej závierky a pod. Daňový úrad v takýchto prípadoch pri opakovanom zistení spáchania správneho deliktu uloží pokutu alebo môže podať podnet na zrušenie živnostenského oprávnenia. Predmetnou novelou zákona o účtovníctve **došlo k predĺženiu doby úschovy účtovných dokladov z pôvodných piatich rokov na desať rokov**. Nová dĺžka archivácie sa dotkne aj tých dokladov, ktorým do konca roka 2017 neuplynula päťročná doba úschovy.

V poradí ďalšou novelou, ktorá bola schválená NR SR dňa 19.10.2017 a nadobudla účinnosť od 1.1.2018 je novela publikovaná pod č. 294/2017 Z. z., ktorá svojím obsahom **mení zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní**. Zmena nastala v ustanovení § 2 ods. 2 písm. b) vo vymedzení pojmu nelegálneho zamestnávania. Do účinnosti novely zákona sa za nelegálne zamestnávanie považovalo akékoľvek oneskorené splnenie prihlasovacej povinnosti do Sociálnej poisťovne, a to aj také, ktoré bolo zistené až dodatočným výkonom kontroly. Dôsledky neskorého prihlásenia do Sociálnej poisťovne spočívajú v uložení pokuty od 2 do 200 tisíc Eur, zaradenia zamestnávateľa do zoznamu nelegálnych zamestnávateľov, čo spôsobuje nemožnosť čerpať štátnu pomoc, zamedzuje vyhovneniu žiadosti o eurofondy, zvyšuje rizikovosť v očiach bánk. Podľa novej právnej úpravy sa prihlásenie zamestnanca do registra Sociálnej poisťovne v lehote 7 dní od dátumu začatia vykonávania práce, nebude považovať za nelegálne zamestnávanie a nebudú voči zamestnávateľovi vyvodzované žiadne sankcie za porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania, ak v tejto lehote u zamestnávateľa nezačne výkon kontroly. Ak sa výkon kontroly začne v lehote kratšej ako 7 dní od dátumu začatia výkonu práce zamestnanca, a zamestnávateľ si u tohto zamestnanca ešte nesplnil prihlasovaciu povinnosť, bude sa to aj naďalej považovať za nelegálne zamestnávanie.

Národná rada Slovenskej republiky dňa 23.03.2017 schválila zákon č. 90/2017 Z. z., ktorým sa **mení a dopĺňa zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Od 1.1.2018 novela ukladá povinnosť výrobcovi obalov, ktorý poskytuje ľahké plastové tašky (hrubé menej ako 0,05 mm) k nákupu tovaru alebo výrobkov, povinnosť poskytovať ich za úhradu (táto povinnosť sa nevzťahuje na poskytovanie veľmi ľahkých plastových tašiek), a povinnosť poskytovať aj iné druhy tašiek. Podľa vyhlášky č. 246/2017 Ministerstva životného prostredia SR o evidencnej povinnosti a ohlasovacej povinnosti ten, kto poskytuje konečnému spotrebiteľovi tašku na odnos tovaru, vedie evidenciu a ohlasuje množstvá všetkých obalových materiálov. Viest' evidenciu je potrebné od 1. októbra 2017. Prvý výkaz sa bude podávať za IV. kvartál 2017 v januári 2018. Evidencia sa uchováva v elektronickej podobe alebo v písomnej podobe päť rokov. Novela č. 290/2017 schválená 29.11.2017 so sebou priniesla aj **zúženie rozsahu povinnosti pre malých podnikateľov – výrobcov obalových a neobalových výrobkov, ktorí uvedú na trh v SR súhrne menej ako 100 kg obalových, resp. neobalových výrobkov ročne**. Ich povinnosťami sú: **podať žiadosť o zápis do Registra výrobcov neobalových výrobkov** a oznamovať všetky zmeny zaregistrovaných údajov, **viest' a uchovávať evidenciu o neobalových výrobkoch** a ohlasovať Ministerstvu životného prostredia SR údaje z nej a uchovávať ohlasovacie údaje. Evidencia a ohlásenie sa povinne uchováva 5 rokov.

Národná rada SR dňa 19.10.2017 schválila **zákon č. 289/2017 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Uvedená novela nadobudla účinnosť dňa 1.7.2018, pričom zaviedla výrazné **zmeny v pracovnej zdravotnej službe** (ďalej len „PZS“). V zmysle zákona pracovná zdravotná služba vykonáva dohľad

pre zamestnancov a poskytuje odborné a poradenské činnosti zamestnávateľovi na plnenie jeho povinností vymedzených zákonom v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci. Primárne zabezpečuje starostlivosť o zdravie zamestnancov na pracovisku. Medzi jej hlavné ciele patrí vyvíjanie činnosti smerujúcej k prevencii chorôb z povolania a pracovných úrazov, a k zabezpečeniu práceschopnosti zamestnancov.

Zásadné zmeny nastali v zúžení PZS zabezpečovanej zamestnávateľom voči zamestnancom zaradených do 1. kategórie prác (kategória zamestnancov bez rizika, napr. administratívni pracovníci) **a zamestnancom zaradených do 2. kategórie prác** (kategória zamestnancov s minimálnym rizikom napr. manuálne práce bez prekročenia stanovených limitov). Oproti predchádzajúcej právnej úprave, došlo k zmene v tom, že zamestnávatelia zamestnávajúci zamestnancov zaradených do 1. kategórie prác sú zbavení povinnosti každoročne **hodnotiť zdravotné riziko a kategorizáciu prác na pracovisku** u svojich zamestnancov. Predmetnú povinnosť si zamestnávateľ splní jednorazovo, resp. opätovne len v prípadoch podstatnej zmeny zdravotného rizika. Zmena nastala aj u zamestnancov zaradených do 2. kategórie prác, kedy povinnosť zhodnotiť zdravotné riziko sa predĺžila z 12 mesiacov na 18 mesiacov. U zamestnancov zaradených do 3. a 4. kategórie zmeny nenastali.

Po posúdení zdravotného rizika zamestnávateľ **vypracuje písomný posudok o riziku**, vrátane kategorizácie prác z hľadiska zdravotného rizika. Predmetný posudok je potrebné vypracovať aj pri každej zásadnej zmene pracovných podmienok, vplyvujúcich na mieru zdravotného rizika alebo kategóriu práce. Je potrebné zdôrazniť, že noví zamestnávatelia, ktorí začnú zamestnávať zamestnancov po 1.7.2018 by mali zabezpečiť hodnotenie zdravotného rizika pri práci už pri začatí svojej činnosti, prípadne pri uvedení pracovných priestorov do prevádzky. Ďalšou zmenou, ktorá nastala v súvislosti s prijatou novelou zákona o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia je **zrušenie oprávnenia bezpečnostného technika, autorizovaného bezpečnostného technika a bezpečnotechnickej služby na vykonanie pracovnej zdravotnej služby**. V prípade podstatných zmien zdravotného rizika alebo kategorizácií prác môže zamestnávateľ zabezpečiť PZS vlastnými zamestnancami (túto skutočnosť nemusí zamestnávateľ oznamovať príslušnému orgánu verejného zdravotníctva) alebo dodávateľským spôsobom. Činnosť PZS pre zamestnávateľa (zamestnávajúceho zamestnancov 1. a 2. kategórie) môžu vykonávať **verejný zdravotník** s praxou na pracovisku orgánu verejného zdravotníctva alebo pracovnej zdravotnej služby v trvaní najmenej dva roky, **lekár so špecializáciou, zdravotnícki pracovníci v tíme pracovnej zdravotnej služby**.

Ďalšou zmenou v povinnostiach zamestnávateľa je **viest' a uchovávať evidenciu zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu zaradenú do 2., 3. alebo 4. kategórie pri expozícii faktorov práce a pracovného prostredia** (ako sú napr. hluk, vibrácie, chlad, laserové žiarenie a pod.). Evidencia v zmysle zákona musí obsahovať niekoľko vymedzených náležitostí. Novela č. 289/2017 Z. z. zavádza **výslovnú povinnosť zamestnávateľa umožniť vstup PZS na pracovisko a poskytnúť jej potrebné informácie**. Zamestnávateľ je taktiež **povinný poskytnúť súčinnosť príslušnému orgánu verejného zdravotníctva** pri prešetrovaní pracovných podmienok a spôsobu práce posudzovanej osoby pri podozrení na chorobu z povolania alebo ohrozenie chorobou z povolania.

Zákomom č. 238/2017 Z. z. došlo k novelizácii zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov. Uvedená novela zákona nadobudla účinnosť dňa 1.4.2018, pričom jej cieľom bolo vykonať úpravy, ktorými sa majú najmä zjednotiť používané nástroje, zjednodušiť využívanie elektronických služieb a zaviesť mechanizmus kontroly dodržiavania povinností. Pozmeňujúci zákon sa zameriaval na právnu úpravu oblastí: zjednotenia doručovania v prípadoch, kedy elektronická schránka nie je

aktivovaná; zavedenie povinnosti používania centrálnej elektronickej podateľne; zjednodušenie „podpisovania“ elektronických podaní; zjednotenie spôsobu platby poplatkov a sprístupnenie platieb kartou; posilnenie budovania spoločných modulov a ich opakovaného využívania orgánmi verejnej moci; inštitucionalizácia vládneho cloudu; úpravy v oblasti zaručenej konverzie a zavedenie sankcií za porušenie zákona. Zákon ďalej ustanovuje zmeny vo veciach autentifikácie, používania elektronických formulárov a elektronického doručovania.

Stabilný a predvídateľný legislatívny rámec je určujúcim faktorom kvalitného podnikateľského prostredia. Legislatívny rámec pre podnikanie je z dlhodobého hľadiska hodnotený negatívne, a to najmä pre časté zmeny. Ako vyplýva z nižšie uvedenej tabuľky, kľúčové legislatívne predpisy ovplyvňujúce podnikanie boli v roku 2017 novelizované vo viac ako 33 prípadoch.

Tab. č. 33: Prehľad novelizácií kľúčových legislatívnych predpisov pre podnikanie

Názov zákona	Dátum prijatia	Počet novelizácií celkom	Počet novelizácií 2017
Živnostenský zákon (č. 455/1991 Zb.)	1991	130	3
Zákon o súkromnom podnikaní občanov (č. 105/1990 Zb.)	1990	5	0
Zákoník práce (č. 311/2001 Z. z.)	2001	41	3
Zákon o sociálnom poistení (č. 461/2003 Z. z.)	2003	80	6
Zákon o zdravotnom poistení (č. 580/2004 Z. z.)	2004	50	4
Obchodný zákonník (č. 513/1991 Zb.)	1991	47	1
Daňový poriadok (č. 563/2009 Z. z.)	2009	27	2
Zákon o dani z príjmov (č. 595/2003 Z. z.)	2003	74	4
Zákon o dani z pridanej hodnoty (č. 222/2004 Z. z.)	2004	26	1
Zákon o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady (č. 582/2004 Z. z.)	2004	25	2
Stavebný zákon (č. 50/1976 Zb.)	1976	37	0
Zákon o verejnom obstarávaní (č. 25/2006 Z. z., 343/2015 Z. z.)	2006, 2015	35	3
Zákon o konkurze a reštrukturalizácii (č. 7/2005 Z. z.)	2005	27	2
Zákon o účtovníctve (č. 431/2002 Z. z.)	2002	24	2
Zákon o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci (č. 124/2006 Z. z.)	2006	12	0

Zdroj: Zbierka zákonov, spracované SBA

7.2 Zhrnutie záverov z uskutočnených analýz podnikateľského prostredia

Slovak Business Agency na základe štatistických a iných údajov pravidelne sleduje a vyhodnocuje ukazovatele týkajúce sa podnikania malých a stredných podnikov. Tieto údaje dopĺňajú analýzy z rôznych oblastí ekonomického prostredia na Slovensku, ktoré mapujú stav a trendy, ktoré sú teoreticky ale aj štatisticky preskúmané menej, pričom tieto zistenia prezentujú aj v porovnaní so zahraničím. Súčasťou týchto analýz sú často odporúčania ohľadom možností zmien podmienok podnikania na Slovensku.

Štúdia rodinného podnikania na Slovensku dospela k záveru, že za najstabilnejšiu formu podnikania vo svete, možno označiť práve rodinné podnikanie. V Európe má však iba 5 krajín legislatívne zadefinovaný tento pojem, čo bráni v tvorbe medzinárodných porovnaní a štatistík, ktoré by boli postavené na jednotnom základe a pomohli by k rozvoju rodinného podnikania vo všetkých krajinách EÚ, vrátane Slovenska. **Rodinný podnik je zložitý definovať, nakoľko právna úprava SR nepozná tento pojem.** Rôzne prístupy definovania rodinných podnikov, sa však opierajú o štyri základné aspekty, ktorými možno rodinné podnikanie definovať, sú to:

a) vlastníctvo podniku je rozdelené na podiely medzi členmi rodiny; b) manažment podniku alebo určitý podiel manažmentu podniku musí pozostávať z členov rodiny; c) príjem z podnikania je priamo používaný ako hlavný zdroj obživy rodiny; d) podnik priamo zamestnáva členov rodiny. Predmetná štúdia priniesla niekoľko odporúčaní v oblasti rozvoja rodinného podnikania na Slovensku. Základným krokom v podpore rodinného podnikania by malo byť **právne zadefinovanie a ukotvenie v právnych predpisoch samotné pojmy - rodinný podnik a rodinné podnikanie. Motivovať podnikateľov v tvorbe rodinných podnikov** by mohli rôzne finančné stimuly vo forme uplatnenia daňových úľav ako znižovanie základu dane, zavedenie jednotnej paušálnej dane za účelom znižovania administratívnej záťaže, znižovanie základu dane pre zamestnaných rodinných príslušníkov ako aj poskytnutie dvojročnej daňovej úľavy pre začínajúci podnik. V pracovnoprávnej oblasti by snaha zákonodarcu mohla viesť k zadefinovaniu nových foriem zamestnávania v rámci rodinných príslušníkov. Jednou z nemenej dôležitých aktivít, do budúcnosti, je zlepšenie vzdelávacieho systému so zameraním sa na podporu, resp. kladenie väčšieho dôrazu na aspekty podnikateľského vzdelávania alebo zahrnutie špecifických tém relevantných pre rodinné podnikanie v osnovách podnikateľského vzdelávania.

V poradí ďalšou analýzou je **Analýza start-upov na Slovensku**, ktorá so sebou priniesla niekoľko prospešných odporúčaní k podpore rozbehnutia začínajúcich podnikov. Na Slovensku je táto oblasť stále pomerne slabo rozvinutá. Vytvorenie vhodného podnikateľského prostredia je veľmi dôležité pre rozmach inovácií a start-upov, nakoľko príklady zo zahraničia poukazujú na to, že podniky v období start-upu majú potenciál posilniť konkurencieschopnosť ekonomiky, ako aj vytvárať nové pracovné miesta. Opatrenia na zjednodušenie podnikania, cielene zamerané na rozvoj MSP, rovnako priaznivo ovplyvňujú aj podnikanie start-upov. V roku 2017 došlo k nadobudnutiu účinnosti právneho zakotvenia - **legálnej definície start-upu** v zákone č. 290/2016 Z. z. o podpore malého a stredného podnikania. V praxi sa mnohé start-upy najčastejšie stretávajú s problémami zostavenia funkčného podnikateľského plánu a získania investícií pre rast alebo pokračovanie v podnikaní. K podpore rozvoja start-upov by tak, prispelo zavedenie podnikateľského vzdelávania priamo do vzdelávacích osnov na úrovni základných, stredných aj vysokých škôl s cieľom podpory podnikateľského myslenia. Vytvorením spolupráce stredných a vysokých škôl so zabehnutými podnikmi by podporilo prepojenie nadobudnutých vedomostí počas štúdia s praxou. Vhodným opatrením na podporu start-upov sa zdá zjednodušenie informačných systémov verejnej správy využívaných podnikateľmi. Jedným z prvých krokov bolo zriadenie start-upových inkubátorov, ktoré aspoň čiastočne poskytujú možnosť nadobudnutia podnikateľského vzdelávania. Okrem vyššie uvedených odporúčaní je vhodné posilniť aktivitu „start-upového ekosystému“ v regiónoch zriadením siete podnikateľských centier v krajských mestách, čo by napokon prispelo k inovačnému potenciálu v rámci regiónov.

Analýza zdieľanej ekonomiky v prostredí MSP sa svojím obsahom zaoberala významom zdieľanej ekonomiky v prostredí MSP a jej dopadmi na MSP. **Zdieľaná ekonomika** ako taká predstavuje ekonomický systém, v ktorom sa majetok alebo služby zdieľajú súkromnými jednotlivcami, či už zadarmo alebo za poplatok. **Vo veľkej miere, zdieľaná ekonomika, súvisí s rozvojom podpory podnikania** a z tohto dôvodu, by ju bolo vhodné podporiť opatreniami rôzneho druhu. Zdieľaná ekonomika svojou podstatou vytvára viacero príležitostí pre každého jednotlivca, pričom užívateľ získa viac možností za menej peňazí a poskytovateľ viac možností zárobku. **Veľký potenciál má zdieľaná ekonomika z pohľadu možnosti zapojenia sa špecifických skupín obyvateľstva (dôchodcov, študentov, nezamestnaných, invalidov), ktoré zastávajú miesto mimo ekonomicky aktívneho obyvateľstva.** Práve pomocou tohto obchodného modelu, môžu ostať špecifické skupiny obyvateľstva v priamom spojení s trhom práce. **Sektor zdieľanej ekonomiky je vhodnou príležitosťou pre ľudí s podnikateľským nápadom, avšak bez finančných prostriedkov,** nakoľko tieto subjekty dokáže vzájomne

prepájať s ľuďmi bez nápadu, ale s prístupom ku kapitálu. Zdieľaná ekonomika sa realizuje pomocou online platforiem, čím zvyšuje technickú zdatnosť ľudí. Nevýhodou zdieľanej ekonomiky je, že subjekty pôsobiace v oblasti zdieľanej ekonomiky predstavujú pre štátny rozpočet problém, z hľadiska straty daňových príjmov.

Analýza veľkostných kritérií v právnych rámcoch SR týkajúcich sa podnikateľov, pri ktorých podnikateľovi vznikajú konkrétne povinnosti poskytla viacero odporúčaní, medzi ktorými sa vyskytol aj návrh spočívajúci v **jednotnom nastavení rámca veľkostných kritérií podnikov** vyskytujúcich sa v právnom poriadku Slovenskej republiky. Nakoľko veľké množstvo právnych predpisov v súčasnosti vychádza z európskych smerníc a nariadení je potrebné hľadať systémové riešenie aplikovateľné na všetky existujúce, ako aj novo vznikajúce povinnosti viazané na počet zamestnancov, obrat alebo bilančnú sumu v súlade s odporúčaniami Európskej komisie. Umožnilo by to investorom z ostatných členských krajín EÚ nadobudnúť istotu, že v ich štáte a na Slovensku sú určité povinnosti, ktoré sú dané rovnako. Pokiaľ má byť jedným z **veľkostných kritérií počet zamestnancov**, musí toto kritérium počítať s jednoznačným zadefinovaním postavenia zamestnanca ako i s priemerovaním celkového počtu zamestnancov za konkrétne časové obdobie v súlade s definíciou odporúčanou Európskou komisiou. Predmetná analýza skúmaním konkrétnych ustanovení zákona č. 340/2012 Z. z. o úhrade za služby verejnosti poskytované Rozhlasom a televíziou Slovenska; zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci; zákon č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi; zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení; zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti; zákon č. 311/2001 Z. z., Zákonník práce a ďalších právnych predpisov dospela k záveru rôzneho zákonného členenia podnikov v závislosti od počtu zamestnancov. Nakoľko v zmysle uvedených zákonov plynú podnikom rôzne povinnosti, pričom ich rozsah sa odvíja od samotného počtu zamestnancov, je nevyhnutné zjednotiť tieto klasifikačné kritéria delenia podnikov podľa počtu zamestnancov v zmysle odporúčania Európskej komisie. Uvedené je možné dosiahnuť použitím zákonom definovaného pojmu „priemerný evidenčný počet zamestnancov“ (počet zamestnancov vypočítaný ako priemer koncových stavov v jednotlivých štvrtrokoch v účtovnom období, do ktorého sa započítavajú len plne zamestnané osoby a nezapočítavajú sa osoby na materskej a rodičovskej dovolenke, zamestnanci vyslaní do škôl, kurzov, zamestnanci ktorým bolo poskytnuté neplatené voľno, osoby, s ktorými bola uzavretá dohoda o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru, súkromí podnikatelia, zamestnanci, ktorí svojvoľne opustili prácu a ich neprítomnosť presiahla 4 týždne). **Spresnenie definície ročného obratu**, prípadne nahradenie tohto pojmu iným všeobecným pojmom. V zmysle odporúčania plynúceho z predmetnej analýzy, definícia by mala pokrývať všetky podnikateľské subjekty bez ohľadu na formu podnikania, čím bude eliminované znevýhodnenie tých MSP, ktoré nezostavujú a neschvaľujú účtovnú závierku (povinnosť zostaviť účtovnú závierku majú podniky, ktoré sa považujú v zmysle zákona o účtovníctve v znení neskorších predpisov za účtovné jednotky; nie všetky podniky sú však účtovnými jednotkami, čo prirodzene znamená, že nemajú povinnosť zostaviť účtovnú závierku). Jedným z opatrení v riešení danej problematiky je aj **presnejšia definícia pojmu bilančná suma**. Nakoľko nadnárodná a národná právna regulácia upravuje len účtovné závierky tých účtovných jednotiek (podnikov), ktoré vedú účtovníctvo v sústave podvojného účtovníctva, aktuálna definícia MSP neposkytuje jednoznačný návod pre tie podniky, ktoré nevedú účtovníctvo v sústave jednoduchého účtovníctva.

Aj keď má miera nezamestnanosti na Slovensku v posledných rokoch klesajúci trend, v snahe podporiť zamestnanosť sa kladie malý dôraz na odstraňovanie regulačného a administratívneho zaťaženia pri zamestnávaní. Danou problematikou sa zaoberala **Analýza regulačného zaťaženia pri zamestnávaní v mikro a malých podnikoch**. V prípade, že sa podnikateľ rozhodne stať zamestnávateľom, musí čeliť veľkému množstvu povinností, ktoré mu vyplývajú z právnych predpisov. Počet povinností a predpisov v súvislosti so zamestnávaním

zamestnancov, sa síce s rastúcim počtom zamestnancov zvyšuje, ale už od prvého zamestnanca je disproporčne zaťažujúca. Pre MSP predstavuje problém neustále sledovať relevantnú legislatívu a jej časté zmeny, zredukovaním počtu zmien právnych predpisov, by sa čiastočne tento problém dal odstrániť. Ďalším opatrením zlepšujúcim zamestnávanie na Slovensku je zriadenie jednotnej elektronickej platformy, prostredníctvom ktorej by bolo možné zo strany zamestnávateľa podávať všetky podania za zamestnanca. S vytvorením elektronickej platformy súvisí aj potreba zabezpečenia funkčného chodu všetkých elektronických systémov. Za zmienku by stálo aj prehodnotenie rozsahu údajov, ktoré sú od zamestnávateľa žiadané Štatistickým úradom. Niektoré navrhované opatrenia v tejto analýze boli už v priebehu roka 2017 a prvej polovice roka 2018 zapracované do právnych predpisov SR. Ide o požiadavku prihlásenia/odhlásenia zamestnancov do zdravotnej poisťovne do 8 dní od začatia pracovnoprávneho vzťahu a odstránenia povinnosti uvádzať v potvrdení o zamestnaní údaje podľa Zákonníka práce.

Migrácia je realitou v dnešnej Európskej únii. Migrácia má z ekonomického hľadiska veľa pozitívnych stránok, ktoré môžu priaznivo vplyvať na ekonomickú efektivitu krajiny, ako napríklad vyšší počet produktívnych pracovníkov, viac platiteľov daní a príspevkov do sociálnych fondov a nové zručnosti osvojené mladými ľuďmi. Slovenská republika sa zameriava na **podporu riadenej legálnej imigrácie vysokokvalifikovaných pracovných síl z tretích krajín**, ktoré prispievajú k celkovej konkurencieschopnosti SR. Ide predovšetkým o imigráciu študentov, vedeckých a výskumných pracovníkov, umelcov, podnikateľov a zahraničných Slovákov, žijúcich v rôznych krajinách. **Analýza možnosti využitia zvýšenej migrácie do EÚ pre rozvoj podnikania v SR** dospela k viacerým hodnotným odporúčaniam. Aby sa v EÚ integrácia prisťahovalcov neustále rozvíjala, je potrebné prijať účinné opatrenia v podobe zabezpečenia pre prisťahovalcov **dostatok finančných prostriedkov pre existenciu a riešenie ubytovania**, ako aj **jazykové kurzy slovenského jazyka**, ktoré sú základným predpokladom dorozumenia sa a východiskom možnosti realizácie rekvalifikačných kurzov. Na úrovni Európskej únie, ale aj na úrovni bilaterálnych dohôd je potrebné **zabezpečenie vzájomného uznávania dokladov o vzdelaní a dokladov o odbornej kvalifikácii**, ako aj zlepšenie informovanosti o kvalifikačných predpokladoch potrebných na obsadenie voľných pracovných miest na trhu práce. Ďalšími žiaducimi odporúčaniami sú podpora iniciatív zamestnávateľov pre zamestnanie migrantov z tretích krajín a stanovenie podmienok pre samo zamestnanie tejto kategórie osôb.

Analýza využívania eko-inovácií a prvkov obehovej ekonomiky v prostredí MSP sa zaoberala skúmaním eko-inovačných projektov na Slovensku. Podľa Európskej komisie sú eko-inovácie akékoľvek inovácie zamerané na výrazný a viditeľný pokrok smerom k cieľu udržateľného rozvoja, a to prostredníctvom **znižovania dopadov na životné prostredie** alebo dosiahnutia efektívnejšieho a zodpovednejšieho využitia prírodných zdrojov vrátane energií. Slovenská republika zaviedla v roku 2017 niekoľko opatrení na zlepšenie životného prostredia. Avšak je potrebné v tejto činnosti **neustále pokračovať a vytvárať priestor a podporu podnikov a firiem s dôrazom na rozvoj ďalších eko-inovačných aktivít**. Je potrebné **vytvoriť ucelený funkčný plán na podporu eko-inovácií** v podmienkach MSP so zapojením štátnej a verejnej správy, regionálnej a miestnej samosprávy. Toto opatrenie je potrebné pre vytvorenie čo najviac spoločností, teda MSP, ktorých aktivity smerujú k znižovaniu negatívnych vplyvov na životné prostredie. Ministerstvo životného prostredia SR vyhlásilo iniciatívu „Slovensko bez igelitových tašiek“, cieľom ktorej je postupne odstrániť ekologicky nevyhovujúce tašky z predaja a zákazníkovi pri nákupoch ponúkať inú, ekologicky vhodnejšiu alternatívu. Ďalším opatrením je výstavba **energeticky nenáročných obytných domov a verejných budov v súlade s cieľom EÚ** „prinútiť“ členské krajiny, aby všetky budovy

postavené do roku 2020 mali takmer nulovú spotrebu energie. Prísne podmienky budú musieť plniť už aj postavané budovy.

7.3 Návrhy k zlepšeniu regulácie v prospech MSP

Táto časť Správy má za úlohu sprostredkovať návrhy na zlepšenie regulácie v prospech MSP.

Centrum lepšej regulácie za takmer tri roky svojho pôsobenia v oblasti lepšej regulácie pre MSP zaznamenalo stovky predložených návrhov na zlepšenie podmienok podnikania na Slovensku. K tomuto množstvu desiatkami vlastných alternatív samo prispelo, mnohé ďalšie na konzultáciách podporilo, niektoré boli úspešne zakomponované do novelizácií. Zo svojej skúsenosti by rado poukázalo na skutočnosť, že problémom nie je nedostatok kvalitných návrhov, naopak. Existujú desiatky odporúčacích dokumentov od mimovládnych organizácií, zástupcov podnikateľov či politických strán, návrhy sa často opakujú, nakoľko problémy sa riešia pomaly, mnohé z nich sa časom stali aj inšpiráciou pre programové vyhlásenia či iné oficiálne vládne dokumenty. Problém vzniká v dôsledku neplnenia opatrení, ku ktorým sa vlády samé zaväzujú, včas alebo vôbec. **V priebehu roka 2017 vláda prijala pre zlepšenie podnikateľského prostredia dva dôležité dokumenty** - najskôr svojím uznesením schválila Návrh opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia - ako tzv. I. antibyrokratický balíček opatrení, ku ktorého tvorbe v rámci pracovnej skupiny Doing Business prispelo Centrum lepšej regulácie **60 konkrétnymi návrhmi potrebných zmien**. Následne MH SR pripravilo a vláda schválila dokument RIA 2020 – Stratégia lepšej regulácie, ktorý Centrum lepšej regulácie, ako člen Komisie pre posudzovanie vybraných vplyvov, malo možnosť pripomienkovať na základe praktických skúseností z posudzovania vplyvov na MSP. Nadväzujúc na tieto schválené dokumenty by Centrum lepšej regulácie chcelo s ohľadom na skutočné zlepšenie legislatívy ovplyvňujúcej podnikanie MSP na Slovensku zdôrazniť **potrebu plnenia týchto vládnych záväzkov vo vopred stanovených termínoch** a do budúcnosti **pri tvorbe a zmenách regulácie postupovať v súlade s nasledovnými odporúčaniami:**

1. Znižovať administratívnu záťaž podnikania s ohľadom na:

- zjednotenie povinností podľa veľkostných kritérií MSP a vytváranie zjednodušených režimov pre mikro podniky, napr. v oblastiach:
 - a) daňových a účtovných povinností
 - b) verejného obstarávania
 - c) druhotnej platobnej neschopnosti
 - d) BOZP
 - e) kolektívneho vyjednávania
 - f) odpadového hospodárstva
 - g) ochrany osobných údajov
- dodržiavanie zásad lepšej regulácie, t. j. pred prijatím akejkoľvek regulácie testovanie jej vplyvu na podnikateľov (ex-ante identifikácia potenciálnych vplyvov), nevynímajúc aj legislatívu predloženú poslancami do parlamentu resp. v rámci výborov,
- pravidelný audit už účinnej legislatívy (ex-post hodnotenie dopadov na MSP) a odstraňovanie nadbytočnej byrokracie (podkladom môžu byť aj podnety v rámci predchádzajúcich ročníkov ankety Byrokratický nezmysel roka či nezrealizované opatrenia

z rôznych vládnych antibyrokratických balíčkov ako aj návrhy riešení, ktoré sa do ich finálnych verzií napokon nedostali),

- kontrolovanie a minimalizácia prítomnosti efektu gold-platingu, t. j. presahu povinností v slovenských právnych normách nad minimálne požiadavky práva EÚ,
- existencia užívateľsky-priateľskej web stránky pre MSP obsahujúca ich povinnosti v prehľadnej, zrozumiteľnej a interaktívnej forme.

2. Zjednodušovať zamestnávanie z administratívneho ako aj finančného hľadiska so zacielením na:

- zredukovanie povinností pri začatí zamestnávania už len 1. zamestnanca,
- zníženie odvodového zaťaženia (celkovo ako aj individuálne – napr. oslobodenie príplatkov za prácu v noci, cez víkendy a sviatky od odvodov) a zvýšenie nezdaniteľnej časti základu dane na daňovníka,
- spravodlivé riešenie povinných minimálnych sociálnych a zdravotných odvodov pre samostatne zárobkovo činné osoby (vypočítavané z priemernej mzdy vs. u zamestnancov z minimálnej mzdy – aj s ohľadom na výšku dôchodkovej dávky),
- zjednodušenie povinností na úseku bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, dokončenie liberalizácie pracovnej zdravotnej služby odstránením posledných pozostatkov efektu gold-platingu,
- vyriešenie otázky zamestnávania nízko kvalifikovaných osôb (napr. systémom medzitrhu práce – časť mzda a časť dávka),
- podpora zamestnávania znevýhodnených osôb (funkčný model sociálneho podnikania).

3. Skvalitniť vzdelávanie a odbornú prípravu v súlade s trendami a potrebami pracovného trhu za účelom

- vyriešenie aplikačných problémov duálneho vzdelávania,
- praktickejšej prípravy žiakov už na SŠ – základy podnikania či ekonomiky ako povinné predmety,
- vyriešenia otázky správneho výberu povolania (vyhodnotenie úspešnosti monitoringov u žiakov vs. výber vzdelávania vs. reálne uplatnenie sa a otvorenie otázky tvorby nových systémov selekcie žiakov ZŠ ako aj SŠ aj inšpiráciou sa v úspešných zahraničných modeloch).

Slovak Business Agency pri tvorbe Správy o stave MSP umožnila viacerým neštátnym organizáciám vyjadriť sa k stavu podnikateľského prostredia malých a stredných podnikateľov za uplynulý rok a zároveň, predmetné subjekty vyzvala k predloženiu ich návrhov na zlepšenie podnikateľského prostredia. Možnosť vyjadriť sa využili Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení SR, Slovenský živnostenský zväz a Slovenská obchodná a priemyselná komora. Podnikateľské prostredie vnímané optikou živnostníkov, malých a stredných podnikov sa v roku 2017 zlepšilo len v nepatrnej miere. Vyššie uvedené inštitúcie sa svojimi návrhmi zhodli vo viacerých oblastiach, ktoré si podľa nich nutne vyžadujú reformu.

K zvýšeniu dostupnosti pracovnej sily by prispelo vytvorenie priaznivého prostredia pre rast zamestnanosti pružnosťou pracovno-právnej legislatívy, liberalizácia Zákonníka práce, zníženie množstva štátom uložených finančných plnení zamestnávateľom priamo nesúvisiacich s podnikaním. Podľa odporúčaní by sa štát mal zamerať aj na diferenciaciu sociálnych dávok s cieľom zvýšenia motivácie k práci.

Zvýšenie zamestnanosti a uplatniteľnosti absolventov na trhu práce navrhujú riešiť zásadnou reformou, nie len čiastkovými legislatívnymi zmenami. Uvedené subjekty navrhujú

prispôbiť pravidlá duálneho vzdelávania tak, aby vyhovovali aj malým a stredným podnikom, nie len veľkým podnikom. Vzdelávací systém je potrebné zefektívniť pre reálne potreby hospodárstva. Viac peňazí do vzdelávacieho systému by priniesla väčšia motivácia súkromných investícií do odborného školstva. Legislatívne upravenie možnosti uzatvárania zmlúv so študentmi o budúcom zamestnaní by podporilo rýchlejšiu uplatniteľnosť absolventov škôl po skončení štúdia.

V oblasti daní navrhujú zefektívniť ich výber, zamedziť daňovým únikom, upraviť sadzbu dane z príjmov FO v prípade základu dane prevyšujúceho sumu 35.000 € na úroveň 19%. Navrhované riešenie odstráni aktuálne demotivačné hranice základu dane z príjmov FO, keď je fyzická osoba – podnikateľ s prosperujúcim podnikom „postihovaná“ najvyššou sadzbou dane (25%), pričom právnické osoby majú maximálnu hranicu 21%. Ďalej navrhujú zaviesť stabilitu v oblasti daňových povinností, zjednodušiť a sprehľadniť daňové zákony, zlepšiť a zjednodušiť výpočet daní. Zástupcovia podnikateľov upozorňujú aj na potrebu **reformovať súčasný stav odvodov**, zjednodušiť a zefektívniť systém sociálneho a zdravotného zabezpečenia.

Podnikatelia, taktiež poukazujú na nutnosť **zlepšenia vymožitelnosti práva, zamedzeniu korupcie** a znemožneniu činnosti špekulatívnych spoločností (spravidla s jedným zamestnancom) v oblasti získavania finančnej pomoci zo štátnej podpory či európskych zdrojov pre účely realizácie veľkých projektov. K zlepšeniu podnikateľského prostredia, by prispelo skvalitnenie legislatívy v podobe stabilizácie právnych predpisov pre podnikanie a zjednodušenia pravidiel pre podnikanie.

Medzi **všeobecné návrhy opatrení** na zlepšenie podnikateľského prostredia boli zaradené: podpora proexportnej a inovačnej politiky štátu, poskytovanie len transparentných, predvídateľných a nediskriminačných investičných stimulov, či zníženie počtu štátnych sviatkov.

8 Záver

Podnikateľský sektor sa v roku 2017 vyvíjal v podmienkach rastúcej výkonnosti slovenského hospodárstva. Hrubý domáci produkt SR zaznamenal medziročný nárast o 3,4 %. Na dynamiku ekonomického rastu pozitívne vplýval nielen rast vonkajšieho a domáceho dopytu, ale aj investičná aktivita podnikov. Rast výkonnosti hospodárstva mal pozitívny dopad na tvorbu nových pracovných miest, čo sa prejavilo poklesom miery nezamestnanosti o 1,6 p. b. na 8,1 %. K pozitívnemu vývoju slovenskej ekonomiky prispeli aj malé a stredné podniky, ktorých počet medziročne vzrástol o 1,8 %. V porovnaní s rokom 2016 sa podnikateľská aktivita MSP zvýšila – predovšetkým vďaka nárastu počtu vzniknutých MSP (o 11,2 %). Z regionálneho hľadiska boli MSP koncentrované predovšetkým na území Bratislavského kraja, ktorý dosahuje dlhodobu najvyššiu výkonnosť spomedzi všetkých slovenských krajov. Najaktívnejší boli podnikatelia vo veku 40 – 49 rokov, ktorí tvorili viac ako štvrtinu celkového počtu FO – podnikateľov. V rámci ekonomických a finančných ukazovateľov MSP došlo taktiež k zlepšeniu. Hrubá produkcia, pridaná hodnota aj zisk pred zdanením MSP medziročne vzrástol ako v absolútnom, tak aj relatívnom vyjadrení. Podiel MSP – PO na hrubej produkcii v nefinančnom podnikovom sektore dosiahol 44,3 %, pridanej hodnote 53,6 % a zisku pred zdanením 48,7 %. Podiel MSP na zamestnanosti v podnikovej ekonomike predstavoval 73,8 %. Napriek dlhodobu rastúcej exportno-importnej aktivite MSP, podiel MSP na dovoze a vývoze klesol – v prípade vývozu o 1,1 p. b. na 27,9 % a dovozu o 1,6 p. b. na 40,5 %.

Podpora MSP sa v uplynulom roku uskutočňovala predovšetkým zo zdrojov štátneho rozpočtu a štrukturálnych fondov Európskej únie, čiastočne aj z iných zdrojov. Ako v predchádzajúcich rokoch prevládala nenávratná pomoc vo forme grantov, spustenie inovatívnych finančných nástrojov sa v tomto roku naďalej nedarilo. Na podporu sektora MSP boli zamerané aj ďalšie nástroje, ako napr. opatrenia aktívnej politiky trhu práce a rizikový kapitál. V roku 2017 z hľadiska štruktúry foriem financovania dominovali úvery zo zdrojov ŠR s podielom 30,05 %, dotácie zo štátneho rozpočtu s podielom 19,44 % a opatrenia aktívnej politiky trhu práce s podielom 19,31 %. Významný podiel 15,39 % na financovaní MSP mali v danom období aj úvery s podporou EÚ. Podpora v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky predstavovala 4,95 % podiel na podpore MSP. Záruky sa podieľali na objeme finančných prostriedkov čerpaných prostredníctvom MSP na úrovni 7,86 %, granty EÚ 1,57 %. Podiel financovania MSP v roku 2017 prostredníctvom Fondov rizikového kapitálu predstavoval 0,73 % a stimulov 0,72 %. Z hľadiska negatívneho vývoja nastala významná zmena predovšetkým pri podpore v rámci grantov EÚ, ktorá medziročne poklesla až o 97,35 % (- 230,56 mil. Eur), z dôvodu, že sa rozbieha nové programové obdobie pre fondy EÚ.

Z medziročného porovnania sumárneho objemu finančných prostriedkov čerpaných MSP z verejných finančných nástrojov možno konštatovať pokles čerpania prostriedkov v roku 2017 o 42,95 % na úroveň 400,90 mil. Eur.

Z výsledkov prieskumu GEM 2017 vyplýva mierne zvýšenie sebavedomia dospeljej populácie (18 – 64 ročných) v podnikaní. Podnikanie ako vhodnú kariérnu voľbu preferuje každý druhý obyvateľ na Slovensku. Pozitívnym prvkom je aj kontinuálne zlepšovanie prístupu MPS z zdrojov financovania. Napriek tomu, v porovnaní s EÚ-28, MSP zo Slovenska aj naďalej zaostávajú vo využívaní takých foriem financovania ako sú granty alebo rizikový kapitál. Horšie výsledky dosahujú slovenské MSP aj pri získavaní bankových úverov. Získané finančné prostriedky MSP najčastejšie používajú ako prevádzkový kapitál alebo investujú do nehnuteľností, strojov a zariadení.

Z realizovaných prieskumov možno identifikovať aj ďalšie problémy, ktorým MSP na Slovensku v poslednom období čelili. MSP sa čoraz viac potykajú s problémom dostupnosti kvalifikovanej pracovnej sily a skúsených manažérov. Dlhodobým problémom MSP

na Slovensku je rozvoj zahranično-obchodných aktivít a s tým súvisiace využívanie podporných opatrení. Medzi MSP zo Slovenska prevažuje skôr kritický názor na spoločnú legislatívu EÚ, ktorá podľa zástupcov MSP zvyšuje množstvo byrokracie a náklady na administratívne procesy firiem. Spomedzi krajín EÚ majú negatívnejší pohľad na byrokratickú záťaž spojenú s uplatňovaním legislatívy EÚ už len Česká republika a Rakúsko. Znepokojujúco pôsobí i hodnotenie nezávislosti súdov a sudcov, ktoré je na Slovensku najmenej pozitívne spomedzi všetkých členských krajín EÚ.

Pre väčšinu rodinných podnikov bude v najbližších rokoch kľúčovým prvkom úspešné zvládnutie procesu nástupníctva, keďže doposiaľ týmto procesom prešlo, alebo práve prechádza len necelá tretina rodinných podnikov. Až deväť z desiatich zástupcov rodinných podnikov na Slovensku zastáva názor, že ďalšiemu rozvoju rodinných podnikov by pomohlo najmä zníženie administratívneho a odvodového zaťaženia.

V roku 2017 na Slovensku došlo k prijatiu viacerých významných legislatívnych predpisov podporujúcich podnikanie malých a stredných podnikateľov. Nakoľko MSP tvoria pilier slovenského hospodárstva je nevyhnutné v zlepšovaní podmienok týchto podnikateľov neustále pokračovať. Medzi niektoré významné míľniky roka 2017 môžeme zaradiť nadobudnutie účinnosti zákona č. 290/2016 Z. z. o podpore malého a stredného podnikania, ktorý je celý venovaný subjektom MSP, a ktorý má napomôcť k rozvoju podnikateľského prostredia. Nadobudnutie účinnosti novely Obchodného zákonníka, ktorým sa právne zakotvila nová právna forma obchodnej spoločnosti – jednoduchá spoločnosť na akcie, má za úlohu uľahčiť podnikanie hlavne pre zakladateľov startupov. Počas minulého roka nadobudol účinnosť aj zákon č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní, ktorý svojimi právnymi normami vytvoril elektronickú alternatívu k existujúcemu režimu platobného rozkazu, čo by malo prispieť k rýchlejšej vymožitelnosti práva. Podporiť efektívnejšiu vymožitelnosť práva mala za cieľ aj novela Exekučného poriadku, ktorá zaviedla špecializáciu súdu so špecializovanými sudcami, čo by malo zrýchliť exekučné konanie a odbremeniť ostatné všeobecné súdy. Okrem vyššie spomenutých legislatívnych zmien bolo za účelom podpory podnikateľského prostredia prijatých množstvo iných čiastkových opatrení, ktoré uvádzame v časti Legislatívny vývoj.

V priebehu roka 2017 Slovak Business Agency monitorovala stav a vývoj podnikateľského prostredia, pričom výsledky svojich zistení uverejnila v množstve publikovaných analýz, ktoré sa svojou podstatou dotýkali špecifických otázok podnikateľov. V každej z analýz sú vyjadrené postrehy a odporúčania, ktoré by vo svojej podstate mali prispieť k prehĺbeniu poznania možností rozvoja a zlepšenia podmienok malých a stredných podnikateľov. V správe prezentujeme aj výsledky snahy o zlepšenie podmienok podnikania na Slovensku, v ktorom už tretí rok pokračovalo aj Centrum lepšej regulácie. Predložilo viacero návrhov na zlepšenie podnikateľského prostredia nielen Ministerstvu hospodárstva SR. Priestor na prezentáciu návrhov na zlepšenie podnikateľského prostredia v správe dostali aj neštátne organizácie zastupujúce živnostníkov, malých a stredných podnikateľov, ktoré navrhujú odstrániť množstvo jednotlivých dielčích nedostatkov, ktoré sa ukrývajú v právnych predpisoch.

Na to, aby rozvoj podnikania na Slovensku prevítal je nevyhnutné, aby výkonná moc, ale aj zákonodarcovia pristúpili k efektívnejšiemu dialógu, systematickej spolupráce a k zohľadňovaniu návrhov a odporúčaní subjektov podieľajúcich sa na snahe zlepšovať podmienky podnikania. A to s cieľom vytvorenia legislatívne stabilného rámca a minimálnej administratívnej záťaže podnikateľov.

Prílohy: Infografika

